ВЕНКО МАРКОВСКИ

Избрани произведения в четири тома

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from INDIANA UNIVERSITY

ТОМ ЧЕТВЪРТИ

ПРЕДАНИЯ ЗАВЕТНИ

Български епос

Български писател София 1985

VENKO [illegible]

PREDANIYA ZAVETNI...

Digitized by Google

Original from INDIANA UNIVERSITY

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

© Венко Марковски, 1985
c/o Jusautor, Sofia

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Предислов

Страдалнице Българийо, на теб изплитам заветна плетеница в свойте стихове.
Предания петнайсет за съдба нелека разказва слънчев епос в кървав родопис.
Петнайсет сънища безсънни с рими в ритъм съня разсънват на заспали векове,
Превратности и бедствия тринайсет века поят покоя на пороя поривист.

Из мрака сякаш яки траки пак извират и с мълнегонна конница към Рим летят.
Империята Римска сякаш из основи раздират гладиаторите на Спартак.
Отвъд Карпатите славяните напират и на Балкански полуостров дирят кът,
препятствия рушат под новите покрови и лумват румен изгрев в глух балкански мрак.

Разтваря стари друми древността далечна. Династията Дуло идва на коне.
Развяват се, шумят перчеми кадрокоси. Прабългари пристигат отдалеч към нас.
Карвунската земя е длан сърдечна, а ъгъл Онглоса е мирно ширине.
Опашка конска славно знаме носи. Хан Аспарух е първата държавна свяст.

Из читави два века на живот съвместен настава на Балкана в давни старини
един могъщ народ от траки и славяни, сплотен от първобългари на таз земя.
Три етноса несметни с жребий неизвестен създават в миналото наште бъднини
и трите слети етноса текат в кръвта ни и с нас към българския етнос се стремят.

Тоз нов народ — на светла сетнина носител, под име българи е на света познат.
В съдбовно шесто осем десет първо лято историята сочи неговия скок.
Скок предизвиква византийски повелител, чут надалече с прозвището — Погонат.
И книги казват, че на хана император нечуван данък давал в съгласуван срок...

В година четир стотин осем десет втора за първи път вести се български войник.
Таз дата в две предания се тук вестява. На стиховете в сбора датата живей.
В историята договорите говорят. От седми век започва летопис велик
на славната славяно-българска държава. Таз дата в четири предания светлей.

В година осем стотин петдесет и пета настъпва важен за славянството момент.
Славяните от Солун Кирил и Методий в език издигат българския говор чист.
Изригва изгрев на славянската просвета, на светлината свята мощен монумент.
Таз дата — памет на славянските народи — във две предания е в тоя летопис.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

През осем стотин шестдесет четвърто лето покръства княз Борис езическия двор.
Таз благозарна за България година е в две предания намерила приют.
През лето осем стотин девет десет трето Расате снет е на Преславския събор.
Поема Симеон покръстена родина. Туй лето в две предания е в тоя труд.

В преданието осмо точно по средата се вий венец сонетен, двоен, с акростих.
Преданието носи в свойта неспокойност годината, кога е Самуил разбит.
От туй предание до края на творбата преломни дати се повтарят в мерен дих.
В пет единици обитава строга стройност. Цезури окрилят ритъм многовид.

Таз плетеница аз плета и за прослава и чест на българското слово — мъченик,
от поробители разпъвано без милост и от родоотстъпници държано в мрак.
Тук двата клона в нашта говорна изява с еднакво право са в книжовния език
и родна реч, която двойно—Е делило в езика на творбата, е во вид двояк.

На теб, Българийо — страна на бурна орис, страна на дръзновения и духове!
На теб — земя на ръченици и кавали, на тебе, майко, мойта песен и любов!
На теб, Българийо — струна на горда горест, страна на сбъдновения и бляновe!
На теб — земя на несломими идеали, на тебе, майко моя, моя стон и зов!

6

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Пролог

Сякаш още нощем враг неканен страх и мъст с пречупен кръст дели.
Сякаш още по балкани с длани голи разгневяват партизани смъртен бой.
Сякаш още траят мъки и неволи... Сякаш още ад изригва в Сталинград...
Ой, Балкане бранен — меч стоманен! Ой, коварни вий корони зли!
Мощ съветска в бран разбила сган нацистка. Над кафява чума тегне глух покой...
Пръст могилна хала силна с мрак притиска. Панцерите черни е разкъсал яд.
Умълчан е огън ураганен, ой, Балкане — стряхо на орли!
В таз война и българската кръв е вляла във разгрома на фашизма принос свой
и съдбата на България е брала величав цъфтеж и кървав листопад!

Чест на теб, Родино-героиньо!
Чест на твоя волнодух народ!
Древната цивилизация на траки
тук блестяла с храброст и коравина!
Гневната раздяла на ята неяки
тук мълвяла немощ в немощна сълза!
Чест на теб, Българийо-светиньо!
Чест на съдбоносен период!
Солунските братя с прадядовски пламен
са създали с писмената светлина
на цивилизация славянска памет
и венчали с вечност българска лоза.
Чест на теб, Земя под небо синьо!
Чест на твоя търпелив възход!
Нявга тук с цивилизацията ханска
расла в камък странна, ранна книжнина.
Нявга тук от твойта твърдина балканска
Дуло — род към бъдещето е дерзал...

Люлки са растели. Род едреел. Нов живот е дирил ширини.

Като ято времена летели.
Като листи ронили се дни.
Тук, де бурен над поле мизийско властвал,
де навъсвал тигър македонски лес,
де бик тур разтръсвал тракските предели,
българският жилав етнос тук пламти.
Скитски бит в колибен кът изгасвал.
Глуха нощ над шумен нрав звъни.
Нов народ изкласва като клас пшеничен

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

и епични бъднини набира с чест.
В люлка животворна с говор мелодичен
героичен български език цъфти.
Сплав триструйна в буйна кръв светлее.
Пеят планини и равнини.
Свод един люлее български постели.
Тоя дивен свод над Тракия е днес.
Тоя свод над Македония се стели.
Тоя свиден свод над Мизия блести.

Мъчила се орис непонятна. Падала разкъсана борба.
В идоли се крила вяра мълчалива, капища градила в глухи пещери.
Вино отлежало жили как опива, вярата е тъй опивала души.
Отшумяла доба безвъзвратна. Мръкнала езическа съдба.
Над верига верска ветрове владеят. Странната молитва заник е покрил.
Идоли в безлюдни карпи самотеят. Капища забрава яростна руши.
Пръст изпила люлка благодатна. Млъкнала тревожната тръба.
В миналото трае яве колебливо. Бъдещето трайно минало твори.
Грешките са ръст на настояще живо. Миналото мъртво нивга не греши.

Сън и яве род човешки движат.
Жар и пепел хранят земен шар.
Светла пепел тъмни вихри не отвяват.
Черна пепел не познава гроб блажен.
Черна пепел е и мъртва с лъст лукава.
В светла пепел светли кълнове растат.
Постоянни пътища се нижат.
Всеки път е съдник и зидар.
Срам и слава в яровита бран се вплитат.
Людски срам е залез в ужас потопен.
Людска слава с дивни лаври е покрита.
Славата е непреходност на духът.
Древността на бъдността е грижа.
Времето е мълчалив гробар.
Мъртвите от живите са неделими,
мъртвите със живите са нощ и ден.
Живите без мъртвите са победими.
Живите без мъртвите са мъртва плът.

Не престава разпра на земята. Верна чест се бори с чер вертеп.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Земьо моя — мъченице свята,
зла звезда е залюляла теб.
В зли очи пламтели са омрази люти.
В зли уста буяла буря на раздор.
Гнет столетен падал в непросветни скути.
В мъки натежали гнет е палил студ.
Из полята скитал гладен вятър.
В житни къдри зреел кървав хлеб.
Зли уста са вливали боязън в жили.
Зли очи кръвта са пили с хладен взор.
Страх се ширил. Дири са немири крили.
В смела челяд е осъмвал тъмен смут.
На игли вървели времената.
Над глави плющял камшик свиреп.
Стенел е живота под робия дива.
Трон на кръст разпъвал български простор.
Род загивал. Залез зъл земя обвивал.
В нем ярем ръце изпивал черен труд.

Земьо моя — надалеч се славиш по неволи и метежна пръст.
Страшни друми глухо тътнели—гърмели, страшни друми под куршумен небосклон.
Оковани в пранги изгреви са мрели. Заник късен плакал в слънчеви лъчи.
От незнайни времена мъгляви ходила е тук дележна мъст.
Над постели са вилнели ятагани. В плахи нощи е простенвал клетвен стон.
В изтерзана гръд будуват луди рани. В мрачен взор безмълвна мълния мълчи.
Теглили тегла подвластни нрави. Пеел и ридал голготен кръст.
Планина Бабуна буна е люляла. Дух на мъченици раждал нов подслон.
Таз земя на дръзки еретици дала на бунтовна свяст мъжествени очи.

Робства и неправди са ломили
непокорна българска снага.
Като снопи падали са в бой юнаци.
Светли сенки спят на бойното поле.
В късна доба горестни звезди сираци
с шепот плах събуждат мъртви храбреци.
Плач отеквал. Зеели могили.
Над теглата тегнела тъга.
Из страдания извирали олтари.
В твърда мъка са напирали криле.
Майка мъченица пела над пожари,
плакала и плела кървави венци.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Зли съседи рожби ѝ топили.
Враг погубвал жива ѝ дъга.
Властни василевси по злина засенват
зли султани и безмилостни крале.
Още нощем по Беласица простенват
ослепените след битката бойци.

Людски род е книга величава. Паметта е поглед с проглед чист.

Залезите изгрев побеждава
в българската бурна родопис.
Залез тегне над изчезналите траки.
Залез легне върху конни стремена.
В залеза на непреклонни гранки яки
изгрева на бъдни българи изгрял.
Свобода с тъмница се сражава
под крилото на балканска вис.
Тук, на туй кръстовище на вековете,
с мощни слънчеви славянски племена,
хан езичник с бранни длани в боевете
българска държава в седми век създал.
Из мечти действителност изгрява.
Подвигът е скок към връх светлист.
Смелост определя на разплата срокът.
Под бесилки, сред тъмнични времена,
в Стара планина, от Бузлуджа — Пророкът
с боева орлица в битки полетял.

Ален изток ален друм отвори. Людски род Октомври разлюля.
Времена безправни бурята ожъна. Ален блян разпори робската тъма.
Колебливо настояще в сън потъна. Свят неравен падна в славен бой жесток.
Съдница съдба към слънце пори. Подвигът е с ленински крила.
Две борби раздират живата постеля. Две реки разделят людската земя.
Ален кораб с нови хора пей в простора. В призраци немей пречупен кръст безок.
Сталинград пречупен кръст обори. Палят мъст ограбени поля.
Мъртви майки над избити рожби плачат. Сухи клетви в женските коси гърмят.
Дракони върлуват. Гарваните грачат. Битката по-зла е, ровът — по-дълбок.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Чест и слава сеели ръцете.
Жънела земята гнет и срам.
Хищните войни разнищвали огнища.
Чер чембер поробвал родното лице.
Расла е България из пепелища
и в Септември сбъднала вековен блян.
От орлите взела е крилете,
грабнала от мълниите плам,
в лик изписан властни рози е укрила,
в твърда гръд стаила жертвено сърце...
В мирен миг България с априлска сила
с върховете на света измерва стан.
Бъдещето свети в бленовете.
Миналото на духа е храм.
Паметта на нашата земя делена
съвест утвърждава в гордата ни цел.
Правдата на нашта диря дръзновена
ведрина създава тук сред тоз Балкан.

Нека ражда бъдност мъдростта сплотена. Нека в мир трудът изгражда разум зрел. 166
210

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY

РОЖДЕНИЕ

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Първо предание

Текат следи под купола небесен. Хората са кораби навред.
Без писменост в душата е пустиня. Книгата е памет и съдба.
Историята е тревожна есен. Правдата е съвест и завет.
Родината е майка и светиня. Истината — знаме и борба.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен първа

Някога бяха траки ръждокоси. Някога бяха траки синеоки.
Телом бяха сред гора дъбове. Духом — вихри в странен танц извити.
Черни вежди в лъкове заспали. Изпод вежди езера дълбоки.
Изпод вежди — звездени огньове. Изпод вежди — светове укрити.
Веднеха се сред поле тополи пред мъжете едри и високи.
Слънце в мрака, непокой в покоя, в боя кървав — на коне соколи,
со стрели и копия тез люде мълнии убиваха в небето.
Хубостта им будила полуда: рамена им — шарпланински стволи,
върху тях косите в ален залез, сякаш мак разпален по полето.

В небесата чет звезди не знаят. Траки нямат края на земята.
След безчетен стар индийски етнос най-голям бе етноса на траки.
Твърда майка сред тъма несретна раждала на траките чедата.
Вила се лоза през вековете, вила и градила сенки яки.
Времето е расло из невреме. Из тъмата сипвала зората.
Мрели са прекършени пътеки. Мраковете плели възли слепи.
Твърда майка хранила е челяд. Твърда челяд бранила е люлки.
Текла възраст на съдби нелеки. Влекла пустош племена свирепи.
Род мъжествен в бури избуявал, род мъжествен — на мъже и булки.

Траки бяха снажни и одважни. Траки бяха накит на простора.
Като танци от дълбока древност носили се тук към изгрев топъл.
Волночели, смели в кръгозора, непреклонни бяха тези хора.
Със цафари в песенна напевност бродили из девствена Родопа.
Траки бяха мъдри коневъдци. Знаеха с конете да говорят.
Белоснеги, от снега по-бели бяха им конете белоснеги.
Под позлата слънчева блестяха като сънни сребърни борове.
Бързобеги, от ята по-бързи бяха им конете бързобеги.
През богата Тракия летяха като бели вихрени огньове.

Топла гръд е пяла над огнища. В бяла пепел плакали зеници.
Страх са брали времена незрели. Стон спохождал неспокойни скути.
Буйни бури брулили пълчища. Клетвен огън палили езици.
Мрак нощувал в шепотни постели. Род воювал с тъмнини нечути.
Тъмни мъки и разлъки люти сплитали са варварски камшици.
Раснел силен извор благодатен. Раснел силен корен непонятен.
Силен извор — силна и водата. Силен корен — силно и стъблото.
Падала е изворова сила. На водата глъхнела снагата.
Страдала е коренова жила. На стъблото съхнело дървото.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Тракски мъки бяха златоръки. В тучни ниви руси гриви пяха.
Тракска гранка бе с разклонна сянка. Семената бяха разклоними.
Всяко семе бе со свое време. Времената като хали бяха.
Всяко племе бе со свое име. Имената бяха наследими.
В силен извор светеха ръкави. Племената в етноса горяха.
Жилав като дрен зелен в гората, силен като огън жив в огнище,
от незнайни старини далечни тук шумял бе този етнос древен.
Мъдър като мисъл отлежала, сили пил от родното землище,
племена размирни е смирявал в този полуостров гръмотевен.

Сердишко поле под серди беше. Аксиос и Стримон — под крестони.
Черноморието са владели тини, аспи и мелинофаги.
В пазвите на струен Стримон пели дентелети, меди и едони.
Искър бе под мизи и трибали. Места — под бисалти буйноснаги.
Скития — под гети и кробизи. Беси — под родопски небосклони.
Род един, а имена — различни. Сплав една, а нрави — разделени.
Агатирси с кърви полудели, първи общо ползвали жените.
Травси плакали над нови рожби. Жалили деца новородени.
Сарапари с дива мъст са драли черепа на врагове убити.

Някга бе държава на одриси. Пръв владетел беше в нея Терес.
Ускудама бе до Одрин близо. Ускудама беше център главен.
Бе могъщо туй на траки царство. Бе могъщо сред цъфтеж неверен.
Шествала бе таз стихия конна, шествала под тия небосклони
чак до бреговете черноморски, чак до Струма, чак до Дунав плавен.
Цар Севт Трети секъл е монети. Сякаш в бронзов сън е древност бдяща.
На една страна — глава на Зевса, а на друга — в ход е тракски конник.
На една страна — орел разперен, а на друга — мълния летяща.
На една страна — двуостра брадва, а на друга — лик на Севт прославен.

Тук на този Балкански полуостров сред зловещи варвари и скити
етносът на траките извирал и простирал властната стихия.
Тук на този Балкански полуостров, между Сцили и Харидби скрити,
срещала превратности и бури жилавата тракска орисия,
срещала е клади и погроми, срещала съседи ядовити.
Тук на юг е расла и цъфтяла необхватна елинска култура.
Етносът на елините древни бе с богата летописна памет.
Там на запад гневните илири мрачили на траките лазура.
Струма и Морава бяха между траки и илири междин-камен.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Под безстрашна тракска светла стреха македонски етнос бе въвлечен.
Македонска нявга бе държава. Пердика бе пръв владетел в нея.
Тези македонци силни беха. Изгревът им в ужас бе облечен.
Коренът им губи се в забрава. Със пеласги гърци ги родеят.
С траките съседен кът делили. Бяха като вихър бързотечен.
Филип Македонски страшен беше. Този крал гневеше Демостена.
Александър беше син на Филип. Този син наречен бе Велики.
Грък баща не беше, син твореше славата на Гърция сплотена.
И пеонци откъм запад били са съседи с траки краснолики.

Откъм север — изток зли кимери взор граблив към траките държаха.
Тез кимери бяха ненасити. Плен на този грозен род кимерен
беше старотракско племе трери. По език на траки сродни бяха.
В люти битки със ирански скити завъртяха своя залез черен.
Като бранна буря на Балкана хищници-кимери прелетяха.
Тук на тракско племе гети — близки са съседи скитите ирански.
Те сред житна Добруджа пространна построиха някога държава.
Разгромили Дарий — цар персийски, — те нахлуха в тез земи балкански.
Добруджа по тях светът захвана Малка Скития да назовава.

От набъбнал Истър до Егея и от Понта до реката Стримон
етноса на траките растял е под властта на непознат Дарзалас.
Бог могъществен е бил Дарзалас. Бдял над тракски корен многоимен.
Бог Залмок в среднощен мрак светлеел и окрилял Тракия заспала.
Тук под Збелсурд — бог на небосклона, бог на мълнии неумолими,
бродил Херос, този тракски конник, бродил и ловил души човешки.
Бог Асклепий со змия е пазил траките от болести жестоки.
Празненствата в чест на бог Сабазий са тежали от трапези тежки. . .
Нявга бяха траки ръждокоси... Нявга бяха траки синеоки.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен втора

Знатен трак е паднал в бран.
Всяка бран е танц на жъртви. Всяка бран е страшен танц.
Всяка бран е танц към мъртви. Всяка бран е страшен стан.
В мрака бдят прозорци слепи. Болни са бездомни шепи.
О, Асклепий — хладна пепел пада върху изгрев ран.
Скръб бездънна жъне шепот. В скръб безсънна тъне трепет.
Бран неравна е свирепа. Всяка бран е кървав блян.
Всяка бран е танц към мъртви. Всяка бран е кървав стан.
Знатен трак е паднал в бран.

Меч погубил знатен сноп.
Там край Пулпудева древна зеленей надгробен гроб.
Минала е хала гневна. Мъст изляла тъмна коб.
Самота е хълм изпила. Хълм възвишен е могила.
Смела сила бързокрила свела е мъжествен лоб.
Гробна плесен е надвила всяка жива земна жила.
Всички са без сила в гроба. Всеки е на гроба — роб.
Минала е хала гневна. Мъст изляла тъмна коб.
Меч погубил знатен сноп.

Знатен трак воювал с меч.
Там край Тиле, келтска мамба где редила черна реч,
там край Тиле, там край Ямбол, там била е люта сеч.
Силен стон разгонвал мрака. Силен стон нощта разплакал.
Знатен трак с надежда плаха поглед впивал надалеч.
В поглед син догарял зрака. Поглед син зора очаквал.
Плакала е жила яка като в мрака робска реч.
Там край Тиле, там край Ямбол, там била е люта сеч.
Знатен трак воювал с меч.

Знатен трак по път умрял.
В гледки страшни бил унесен. Сякаш сбъднат сън видял.
Мъртъв пеел бранна песен. Сякаш нещо недопял.
Сън студен заспал езикът. Глед сломен е в мъх поникъл.
В бледолика скръб велика изгрев ран е ослепял.
Бди над вежди орис тиха. Пей в коси му тъжен вихър.
В чело маргар е избликнал, маргар смъртна нощ раздрал.
В страшни гледки бил унесен. Сякаш сбъднат сън видял.
Знатен трак по път умрял.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Сън заспал е знатен трак.
Несънуван сън е тоя. Тоя сън е в саркофаг.
В тоя сън звъни покоя. В тоя сън владее мрак.
Клон ридае в нощ беззвездна. Стон витае в гробна бездна.
Хлад е слезнал в свят изчезнал. Тоя свят е мрак и зрак.
Ален изгрев в жал залезна. Жал смирява кръв възмездна.
В гаснещ плам надежди чезнат. Пустош мами земен праг.
Несънуван сън е тоя. Тоя сън е в саркофаг.
Сън заспал е знатен трак.

Сиротее земен кът.
Към смъртта е всяка диря. Смърт напира в жива плът.
Всеки мъж веднъж умира. Към смъртта е всеки път.
Над пространство необятно властва време безвъзвратно.
Благодатно време златно обитава в земна гръд.
Миналото е понятно, бъдещето — необхватно,
тегне над коляно знатно неизвестен кръстопът.
Над смъртта живот наднича. Смърт съблича жива плът.
Сиротее земен кът.

Бил е той единствен син.
Съхнало без род коляно. Род без рожба бил самин.
Бил е вкъщи утро рано. Бил е клон на клон един.
Смел баща и майка смела дълго са били без челяд.
Възраст зрела в жад горела. В свита гръд растел пелин.
Пролет горест е отнела. Радост лумнала в постеля.
В люлка рожба заблестела като слънце в свода син.
Вит го звали, род да виел. Род без рожба бил самин.
Бил е той единствен син.

Вит е в тоз могилен хлад.
Мъртъв спи край него коня. Мъртви в прах богат лежат.
бронзов шлем, желязна броня и блестящ нагръдник злат.
Саркофагът в син е мрамор. В него спи заключен пламък.
Мъка няма е голяма в тоз неравен людски свят.
Тук под тоя гробен камък бдят разлъка и измама.
Кървава е бранна драма. Лют е людски листопад.
Мъртъв спи край него коня. Този сън е непознат.
Вит е в тоз могилен хлад.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Сякаш тоя Вит не бил.
Сякаш нивга този воин нито ял и нито пил.
Сякаш тоя мъж достоен тук за тоз се гроб родил.
Тук край бронзови монети със лика на цар Севт Трети
в мрак безцветен хладно свети чаша-рог в зверинен стил.
Тука жадни брадви клети пият мъки и несрети
и мълчат под свод заветен и таят гняв бързокрил.
Сякаш тоя мъж достоен тук за тоз се гроб родил.
Сякаш тоя Вит не бил.

Дивна живопис искри.
Хубави жени високи — на лице им спят зори.
Будят давнини дълбоки, в погледа им скръб гори.
По стените като птици се надбягват колесници.
С плач цафара гроб отваря, странен тракски танц твори.
Устремени върволици, сякаш вихрени войници,
зла могилна твърд събарят. Страх от смърт сърца мори.
Будят давнини дълбоки. В погледа им скръб гори.
Дивна живопис искри.

Трак е писал стенопис.
Тоз другар на върховете, този демон с дух лъчист,
тоз олтар на вековете, този слух към луда вис,
свойта мъка непрестанна тук изпял в могила странна.
В нощ незнана над Балкана казват пламва танц сребрист
на тракийка разиграна от гробове изтерзана.
Казват мъка в бран набрана крачи към възход скалист.
Време влачи неизвестност. Мами непозната вис.
Бърза бурна летопис.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен трета

Живял е нявга земен дух. Живял и бил с магьосна сила.
Тоз дух живял е в таз земя. Несрети таз земя е пила.
Била е таз земя могила.
Тоз силен дух родил се тук, във таз земя на траки.
Заключен бил е небосвод. Земя е мъка в пазви крила.
Денят е бил без слънчев лик, нощта била — без звезден накит.
Ломят неволи людски род. Съдби и жажди са на път.
Едни се раждат — други мрат. Едни будуват — други спят.
Едни са път, а други — кръстопът.

Тоз силен дух под слънчев взор е дирил кът за всяко племе.
Тоз силен дух на тоз простор набирал хубост в людско бреме.
Тоз силен дух е спирал Време.
По-твърд от твърда мъка бил. По-жилав бил от жилав корен.
Тоз силен дух невидим бил. Тоз дух невидим бил е земен.
Под туй небе из таз земя тоз дух е бродил неуморен.
Сред бурна нощ и в стихнал ден, пред изгрев ран и заник глух,
по свет се носил странен слух за тоз невидим земен дух.
Тоз странен слух аз тук дочух.

В потаен час тоз земен дух подслон намери в мойта стая.
Сред мрак дълбок: Дадалеме — отрони реч. Таз реч не зная.
Таз реч ме тласна към Безкрая.
— О, земен дух, свидетел ням на тоя видим свят невидим,
какво желаеш тук от мен сред тая нощна зла потая?
Какво си ти? Теб как зоват? — «Зоват ме Време. Нося идност.
Не зная нощ. Не зная ден. Обличам в сън тоз тленен свят.
Сред мъртъв цвят и прах нерад в надгробен гроб, в злокобен хлад
живея скрит и непознат.»

— Какво е туй «Дадалеме»? Таз реч какво в живота значи?
На кой език е тя дете? Защо таз реч тревога влачи?
Каква съдба зад нея крачи?
«На заклинание слова са те към грознолик грабител.
Пред гроб надгробен тази реч родът на траки свято тачи.
Земя, пази ме — с това «Дадалеме» пред гроб-обител.
Земя, пази ме — надалеч таз реч отправят траки тук.
Тоз ужас в реч, таз клетва в звук предава се от внук на внук
под тоя покрив теменуг.»

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

От ранен ден до късна нощ духът ми цветове събира.
Безсмъртие в смъртта шуми. Нетленност тленността простира.
В тъмата светлина извира.
Аз диря туй, което е било в човешката надежда.
Набирам жад сред онова, което безвъзврат умира.
И с тази жад от мъртъв свят събличам тленната одежда.
Към мъртъв свят вървят следи. И всяка носи своя дъх.
Из всяка дъха светъл лъх. Надвила всяка гробен мъх.
В света е всяка път и връх.

Най-страшни траки аз видях. Те бяха нейде над крестони.
Там, дето Аксиос сребрей под македонски небосклони.
Там срещнах грозните закони.
Умрял бе трак. Бил знатен трак. Тоз трак жени не малко имал.
Жените скрит позор морил и луда чест към гроба гонил.
Коя от тез да погребат? Коя е тази най-любима?
И ето идва таз жена. На нея тоз се пада миг.
Денница съмне в писан лик. В очите скрит е тъмен вик.
Тоз час е кървав и велик.

Ръката ѝ за първи път неносен пръстен ще усети.
На тоз неносен пръстен злат ще светят клетвени обети.
В надгробен гроб, сред дом несретен,
тоз пръстен хладно ще мълви, че тя умряла е спокойна.
Самата тя към този час ще бърза с жребий бързолетен.
Мъже — жени таз нейна чест ще честват с почит най-достойна.
В миг странна гледка аз видях в таз гръд, потънала в разкош,
роднина близък с дива мощ в таз дивна гръд забива нож.
И ден покрива глуха нощ.

И тоя странен обичай в забрава бавна ще замръкне.
И всичко тук из тоя край в могила няма ще замлъкне,
тъй както таз жена замлъкна.
От тоя странен обичай таз жертва ще остане жива.
И в паметта на людски род към честните тя с чест ще хвръкне,
тъй като с чест тя падна тук. Смъртта със жертви е красива.
Изтича търпелива нощ. Към мрака крачат всички дни.
Към хлебородни равнини ръце протягат светлини...
Прости. Разсъмване звъни.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Незнаен таен броди слух: че тоя дух е бил художник.
Могилните стени навред по късни мракове безбожни
обличал в красоти възторжни.
Незнаен таен броди слух: че тоя дух е бил ваятел.
Тук в тая слънчева страна, сред тъмни времена тревожни
в метал събуждал светове — отдавна легнали в земята.
Незнаен таен броди слух: че тук под звезден извор чист,
светът когато в сън мълчи, безсънни две звезди — очи
довайват паметник лъчист.

В тоз паметник витаел миг от шумната война на Троя.
Могъщи, голи мечове размахали са тук герои.
Една тръба зове към боя.
В този паметник — бог Дионис играл с вакханка Ериопа.
В тоз паметник и Херкулес надвивал е сърна в покоя.
В тоз паметник и клет Орфей смирявал зверове в Родопа.
Довайвал, казват, в яве сън... А вън... нахлула отдалеч,
дошла през бран с поробващ меч, донесла мрак и бурна сеч,
вещае зло латинска реч.

Живял е някога земен дух, живял в земи на траки смели.
Навред се носил. Бил навред. Окрилял родните предели.
В очите му мечти горели.
Живял е някога земен дух. Невидим бил, се казвал Време.
Когато елински език богати траки са мълвели,
тоз дух по тракски тук мълвял и бдял над всяко тракско племе.
Тоз дух отдавна отшумял. Забрава пей над съдник строг.
Стар тракски бит е в сън дълбок. Из мъртъв студенец жесток
извира етнос синеок.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Сън и яве е житейската пътека. Времето е възраст на света.
Път неравен е следата на Човека. Съвестта е свяст и висота.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен четвърта

Тоз безумник от коя земя е? Кой е тоз? Какъв е този сън, умът му що терзай,
в тая летна нощ на седем десет трето светло лето от човешка вехта летопис?
Вежди свил. Мълчи. В очите — сини мълнии пламтят. Към планина Везувий той върви.
С него в таз несретна летна нощ разбунени мъже вървят към непристъпен орлов край.
Носят в гръд съдбовна буна. Изпод вежди мечове блестят. Реве в кръвта им гневен рис.
Като карпи небеса безлунни тегнат и потискат унеса на дръзките глави.
В нощ стаена стене пръст ранена. Унижена лава ври в гръдта на келта Еномай.
Страшен е Везувий в мрак безмълвен. Оскърбена чест зове на горда битка гала Крикс.
В смърт и заник бързат Каст и Ганник. С римляни-циници жертвено нетление мълви.

Странен сън сънува тоз безумник. Здрач поваля скални върхове и жилава земя.
Сън се сипе над безсънен Стримон. В свода син издига Орбел рамена от бял гранит.
Млада нощ постила китеница. В девствен лес мълчат ела висока и мъжествен бор.
Мрак гъстее. Мрак следи покрива. Около глава му се обвива огнена змия.
Конница крилата в тишината цвили. Месецът е в небосвода кървав меч извит.
Трак Спартак на бранен кон сияе. Клетвено мълчание витае над безлюдния простор.
Странен сън сънува тоз безумник. Странен сън предсказвал страшна власт и яростна тъма.
Странен сън величие предричал и вещаел бурна смърт и край с предания обвит.
Тленна плът безсмъртие облича. Трак Спартак превръща в яка обич племенен раздор.

В летна нощ Везувий лоб навъсва. В лоб навъсен тоз безумник впива молещо око:
— Дай ни твойта жива мъст, Везувий. Дай на наште мъжки жили твойте огнени крила.
Дай ни твоя бурен гняв, Везувий. Дай на нашта буйна буна твоя изгрев величав.
Нашта гръд, Везувий, е ранена. Нашта рана търси в твойте пазви билка и покой.
Без криле светът е гнет и мъка. Без мечти човекът е заключен в пъкъл и тегла.
Кръстопът разпъва нас, Везувий. Нашта орис е без въздух. Мре без лава робски гняв.
Светъл е небесен свод со слънце. Слънчев лъч зове към луд летеж крилете на сокол.
Тъмен е човешки род без слънце. Горестна и грозна е земя човешка сред мъгла.
Тук тъмнее твоят лоб, Везувий. В мрака там тъмнее с мойте меди Орбел снежноглав.

Тоз час Време спряло. Ням Везувий проговорил и разведрил в късна нощ навъсен лоб:
— Не търсете билка в мойта лава. Билката, що търси вашта рана, не расте у мен.
Мойта лава рана не лекува. Мойта лава глуха е за вас. В кръвта ви тя гърми.
Не търсете слънце в мойте пазви. Слънцето, що търси вашта мъка, грей в потиснат роб.
Мойта мъст е гостенка неверна. Моят жив и огнен гняв за вас е мъртъв и студен.
Моят изгрев в царство обитава, где владей свирепа пепел с огнени тъми.
Потърсете мен у вас. — И млъкнал. Лоб навъсил. Станал страшен като незатворен гроб.
Мрак гъстеел. Въздух богатеел. Тежък тегнел небосводът. В неизвестен час стаен,
от Везувий в бъдеще незнайно литва жертвената мълния на тракските земи.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Броди мълния неуловима из дълбоката тъма на таз безправна жива пръст.
Ту стени на лагера подпира с трупове въоръжени, ту воюва с меч в ръка.
Ту лози изплита в яки стълби. Броди и разгаря луда вяра в робската война.
Южна е Италия пред буря. На Сицилия живей въстаническа робска мъст.
Преторът Лициний Крас настръхва: вижда как приижда гладна гладиаторска ръка.
Крикс в Гаргана с Хелий се сражава. Еномай необуздан лети към римската стена.
Римска кръв Лициний Крас пролива. Марк Лициний Крас разпъва гладиатори накръст.
Носи се мълва: Глава обвита с огнена змия предвождала е робската войска.
В мъка тъмна съмвала надежда. Гранки изтерзани галила е шепотна вълна.

Ранен март подлъгва листи. Седем десет първо лето. Призраци притискат Рим.
Мълчалив и равнодушен Тибър между брегове заспали в лунен мрак извива стан.
В храма на Юпитер гърмовержец в куполната зала заседава римският сенат.
Треперливи факли очертават в полумрак лица сурови с гняв неукротим.
Над града на вечността се срещат неизвестност и тревога в час един от страх смълчан.
Леденеят пурпурните тоги. Шепоти на куриери в тръпна нощ разпалват ад.
Беловлас сенатор съобщава: Разгневен към нас настъпва гладиус неудържим.
Хелий и Лентул Спартак разбил е. Към Помпей в Тиберия закрачил мрачен ураган.
Лукул Старши в Азия отстъпва пред развихрени пълчища на понтийски Митридат.

Римската империя трепери. Зла змия е легнала в леглото на развратен Рим.
Паника езика е отнела. Мъх мъртвешки никнал в крепостта на Ромул и на Рем.
Кой ще обуздае таз стихия? Тая орисия безпощадна кой ще отмени?
В стоидвайсетхилядна чевръста гладиаторска войска гневът на страшни лави ври.
Казват робът бил одушевено сечиво и скот говорещ в господарския ярем.
Казват робските деца били са пролетно котило в царството на властни тъмнини.
През Апулия таз ранна пролет носят се несметни римски легиони от зори.
Към реката Силар се отправят. Устни хапят. В погледа им се спотайва ужас нем.
Нито чуват песента на птици. Нито виждат изгрева на слънчевите светлини.

Към решителен двубой се движат две войски: едната на Спартак, а другата на Крас.
Край приждащ Силар две враждебни сили ще отмерят свойта възраст в люти боеве.
Със оръжие е тази среща. За мнозина тази среща сетна ще е може би.
Къси мечове двуостри с ярост ще се срещнат с къси мечове двуостри в страшен час.
Дълги келтски мечове с ненавист с дълги келтски мечове ще кършат остри върхове.
Копия метателни и тежки с копия метателни и тежки ще делят борби.
Срещата ще стане тук в простора. Ще се срещнат хора с хора, време с време, власт със власт.
В таз война Спартак ще се сражава за човечество на равни люде сред неравен век.
Богаташът Крас ще защищава в таз война владението на богатите съдби.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Още бранен стан Спартак невдигнал, още заник ран не капнал, Крас внезапно връхлетял.
Ни тръби войната да отворят. Ни войници в час на отдих да отронят жива реч,
пламнала е битка яровита, закипяла в тъмна неизвестност твърдата земя.
Гаснел заник, гаснели войници. Людски жребий от пролени кърви рано потъмнял.
Мрак се сипел. Небеса тъмнели. Мълния на кон летяла със развихрен келтски меч.
Конницата род човешки брала. Ледена коса безспир вилняла в смъртната тъма.
Стенела е ширина зловещо. Свод беззвезден над тела заспали тежко е тежал.
Мълнията слязла е от коня. В тъмнината грозно загърмяла кървавата сеч.
Още в мрака над поля и урви сякаш думите на ръждокоса мълния гърмят:

— Криеш се, Лициний Крас, от мене. В този късен час към теб зове ме моят Еномай.
Жив бе той от теб на кръст разпънат. Римлянино, помогни на мойта мъка. С меч ела.
Моят меч дошел е тук по тебе. Моят меч, Лициний Крас, без теб ще бъде оскърбен.
Там в Гаргана моят Крикс загина. В таз зловеща планина духът на гала Крикс витай.
Крикс бе с тридесет юнашки рани. Тези рани отвори и мене с твоята стрела.
Излезни, Лициний Крас, от мрака. Моят меч без теб ще бъде посрамен.
Казват, чул Лициний Крас тез думи. Тръгнал в мрака. Съмвало над мъртвия безлюден край.
Кървав лутал се в земя мъртвешка. Спирал. Дирил. Разтреперен питал мъртвите тела.
Грозно е мълчала тишината. Глухо пролетта ридала. Тегнел изгрев ослепен.

Где изчезна таз загадка странна? Времето отвърна: Стана битие загадката Спартак.
Где осъмна тази съвест властна? Времето отвърна: В племе меди где честта буи.
Кой е тоз, от нищо що настана? Времето отвърна: Този е на всички роби брат.
Този благородник где израсна? Времето отвърна: В люти битки със неравен враг.
Где се майка вайкала над люлка? Времето отвърна: Там, където Стримон бърз струи.
Време, с меч какво таз правда дири? Ехото отвърна: Хляб спокоен и без роби свят.
Где се учил този водител? «В боя — Времето отвърна: — Генерал велик е този Трак.»
Где е волност тоз дух набирал? Времето отвърна: Там где Орбел с луд летеж орли пои.
Време, чий представител е тоя? Ехото отвърна: На античен пролетариат.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен пета

Светът навеки траките ще помни. И изгревът им ще е с мрак обвян.
Тез горди сили на света дарили и бурни времена, и тих приют.
И Юстин Първи, и могъщ Тиберий, и властен император Маркиан,
и воини към владетели могъщи, по слава Велизарий най-прочут.
Човечеството с почит ще се връща към древността. Там Тукидид-титан
в историята вечност ще разгръща... Ще буди съдбини под земен скут
и с шепот в свят на мъртви ще рзказва за племена, избити в дива бран.
Със щедрост силен бил е тракски етнос: на боя дал е меч и вихър луд,
на миналото — красота и памет, на бъдещето — мъжество и блян.

Живеел и пъстреел жилав етнос. Пъстреел и прониквал смесен брак.
Нелепа пепел легнала в огнища. Уста са чужди ронили слова.
Под тракски стрехи борили се мълком: омразен елин и латин недраг.
Връз рамена неяки падал залез и непосилен призрачен товар.
Език неписмен вкъщи се хортувал. Воювал с мракове нещастен трак.
Кръвта се сливала полека-лека. Родът навеждал пъргава глава.
В бой боговете влизали са с ярост. И всеки търсил власт над своя враг.
Дарзалас елините победил е там изпод черноморска синева.
На елините култът към Дарзалас незнаен траел над безкраен бряг.

У траките керамика цъфтяла. В керамика владеел тракски мит.
Блестели нимфи в красота неземна. Летял е Херос-конник в земна плът.
Орфей злочест с омайна тайна лира омайвал зверове с тъга обвит.
У траките ваятелство буяло. Студен метал на огън дал е кът.
Останал паметник на гладиатор със мъжество и красота покрит.
В нерадостни могили мълчаливи портретни погребални маски бдят.
Богат с фантазия бил тракски етнос. Изкуство мощно раждал мощен бит.
Любов към странен образ фантастичен развихряла мечти в народна гръд.
С крака на лъв, с глава на птица властна създавал пафти майстор упорит.

Изгасвали жаравн търпеливи. Над живи дири падал мъртъв мрак.
От тез потайни времена далечни до нас дошли отломки с тракски дъх.
Из тракските земи ръце незнайни обличали в нетленност тленен прах.
Поробвали събития в ням камък. Избавяли явления от мъх.
И с пламък на езическа молитва на скрита обич вдъхвали размах.
Пред гроб отворен погледа ни мами орел могъщ и недогонен връх.
Гърба ни покоряват морни тръпки, а жилите обсебва тъмен страх.
Из свят изчезнал тих ветрец полъхва и носи росен непресъхващ лъх.
В покоя златни обеци проблясват и сфинкс крилат мълчи укрит във тях.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Загивал и потъвал е в забрава един корав и дръзновен народ.
Развалини и равнодушна плесен се радват на замръкнали следи.
Сънят на времената е погребвал безспир съдбата на един възход.
И тук светът намерен се измерва с пътеката на наште прадеди.
Тоз меден съд и тази златна ваза са свидни рожби на страдална пот.
И този меч, и този щит са живи ръце на величави слави и беди.
И тази чаша-рог със таз украса е миг, погребан от един живот.
И тази стройна бойна колесница, и тез железни млъкнали юзди,
и всеки нов прозорец ще говори, че траки расли тук под този свод.

Туй тракско време сякаш още трае. И властва още тракски стар закон
И Чертиград съблекъл е руини. И Дуростор излязъл е навън.
И Севтопол, поломен от години, навъсен търси тракски небосклон.
И Кабиле със жив живот културен напуска хилядагодишен сън.
Из изоставен и сподавен бурен подава здраве скрит Асклепион.
В светилища-лечебници вълшебни разлиствал, казват, и изсъхнал пън.
И сякаш тук с богинята Бендида из мрака иде тих бендидион.
И сякаш с тази тракска дреха зейра от древността до нас долита звън.
И бог Залмок пристига с колесница, и Херос бог върви на тракски кон.

Езическа религия се дига из тайни и незнайни давнини.
Молитвено мълчание настава. Към свят задгробен обреди зовят.
Разединени племена приждат тоз час от планини и равнини.
Пред неизвестни сили всемогъщи разтварят с трепет трепетната гръд.
Тъмата вярвания посещават. В челата се заселват тишини.
В стаени сенки птици зашумяват. Крилете към нетление летят.
Витаят вярвания вездесъщи. Из вярвания вечността звъни.
Столетия разединени млъкват. Различия сурови се топят.
Из мъките на племена делени текат сплотени тракските вълни.

Какви са тез ръце ненаситими, що траките към пустота влекат?
И тез уста кои са, що зовяха към сън последен тракското небе?
Туй царство подкопаха келти стари. Из келти сердите текат.
Нима са само келтите гробари? Туй царство кой можа да погребе?
Каква бе таз съдба неумолима, що угаси на траките векът?
Могъща бе Одринската държава. Тя бе изконна клетва и обет.
Тя пазеше на траките лазура. Тя беше с мощ сплотяваща река.
Туй силно царство без земя ли беше? И таз държава без народ ли бе?
Къде да дирим гибелната буря и тези брадви, що на смърт секат?

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

И други царства са били со сила. И силата им страшна е била.
И други царства са били със блясък. И блясъкът им надалеч блестял.
И други царства пустош е надвила. И силата им скрила е мъгла.
И други царства падали са с трясък. И трясъкът им дълго е ехтял.
Но падането не било и пропаст на всичко живо в градове, в села.
Но залеза не бил и сетен вопъл на всичко, що е жезъла държал.
И по-дълбоки пропасти ехтели. Ала стояла твърдата скала.
И по-жестоки залези пламтели. Ала народа към зора вървял.
Не пропасти и залези туй царство отвлекли в царството на пустош зла.

В недрата на залязващите траки воюваха две сили, две съдби.
Едната беше траене и слънце и носеше народна тракска кръв.
А другата — изчезване и гибел и бе подмолна в тъмните борби.
Градът бе податлив и ненаситен. Лукава бе аристократска стръв.
Неволя селска бе недоверчива. И предпазлив, и скрит бе селски бит.
Наемник трак с безстрашие воювал. Наемник меч воювал като лъв.
Наемни траки в битка с византийци покрили с лаври римските тръби.
Навред и в бурна бран, и в мир спокоен мъжествен трак е бил по честност пръв.
Тогаз коя е тая силна сила, що тракската скала без жал разби?

У траките една държава беше. Една религия. Земя една.
Еднакви песни, танци, обичаи и роден бит в села и градове.
Ала едно съзнание не беше за писменост, за тракска книжнина,
за минало, за собствена родина, за общ език на всички слоеве.
Съзнанието мъртво е без книга. Не своя книга люта е слана.
Без тракска книга, без държава трайна, погълна пустош тракски родове.
Там, дето тракски кладенци мълвяха, запали залез гръцка светлина.
Без летописна памет бе останал в незнайна ера тракският човек.
Тъй тракски изгрев безвъзврат залязва. Тъй жилав етнос тъне в тъмнина.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен шеста

В простора Времето копае. Път загива без надежди.
Мълчат в забрава силни жезли и безмилостни одежди.
Отколе с клади и голготи се сражава людски ум.
Без риза грозен е живота. Гръб измъчен в пот роптае.
В съня нерадости извират. Мълния душа терзае.
Едни ли стъпки смели са загинали без друм.
Тук нявга силни македонци таз земя са с меч владели.
Тук конница сурова нявга тътнела е в тез предели.
Останал тъжен Филипопол да напомня минал шум.

Тук нявга и пеонци мощни лумвали огньове нощни.
Тук Лихнида край Охрид свиден вплитала коси разкошни
и в езерното огледало крала лунна светлина.
Вълните бели песен пели. В сън незнаен Хераклея
извиквала дъги в зеници. Греел Пелистер над нея
и мълчаливи теменуги брал в заспала тишина.
Светлеел Стоби — град старинен. Бил чутовен със театър.
А там в тъмата, в нощ пред залез Скупи — в лунната позлата
очаквал с Вардар в час пустинен непозната ранина.

Рушител хищен скрит е в дните. Мрак разнищил е огнища.
Свирепа пепел непосилна е покрила пепелища.
На рухнал людски сън се радва глуха горестна тъма.
Где тиха песен е звъняла, е запяла плесен кобна.
Где весел ручей е ромонил, клони рони пустош гробна.
Пеонките били са ключа в участта на таз земя.
Държали делви на глава, на рамо рожби са носили,
из пътя на къдели прели, на вода конете са водили...
Днес в глухи книги почернели тез вълнения шумят.

В невесела земя човешка непокорен род владеел.
Без хора мъртъв е простора. Без звезди нощта слепее.
Светът е хищник и закрила. Страшна мощ е родна пръст.
Светът е необятна нива. Семена са светлините.
Светът е орис търпелива. Времена са висините.
Светът е люлка и могила. Родна пръст — любов и мъст.
Светът е благодатна къща. Дирите творят простора.
Светът е твърдина могъща. Твърдини руши раздора.
Във метеора обитават слънцето и мракът гъст.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Запомнила е земна памет стъпките на траки горди,
где в неспокойна ера бойна сред безумни шумни орди
творили красота и правда тук на тоз Балкан корав.
Тя помни страстни ръченици. Помни копия опасни.
Тя помни конница крилата. Помни тежки танци властни.
Тя помни верни тракски вихри, защитили тракски нрав.
В предвестна пролет величава избуявал подвиг бурен.
Култура древна мощ е брала под просторен свод лазурен.
Цивилизация висока раждала е тракска сплав.

Безгласни тишини изкласват где били градини цветни.
Где студенци студени текли — тегнат мракове несретни.
Не радост радостта открадва. Пепел пий разпален плам.
И траките е сън повлекъл. Люлките простенват в спомен.
Разплита плитки на пшеници нощем вятърът бездомен.
Поверия събуждат сенки. Времето е вечен храм.
Орфей спотайвал се в Родопа. Звяр омайвал с песен странна.
Над древната култура тракска висне гибел непрестанна.
Развалини и неизвестност прадеди предават нам.

Из таз земя са минали нашественици разярени.
И всеки е оставял в кърви домове изпепелени.
И всеки в пазвите на таз земя заравял мъст и жар.
Познава таз земя пожари и робии нечовечни.
Предания се носят.... В неизвестни времена далечни
царувал някъв някой Слав, наречен стомогилен цар.
Преди властта да взел, вилнели византийци тъмносили.
Деца отвеждали във робство. Живи селяни горили.
Избивали без милост. Впрегвали в ярем и млад, и стар.

И ето в таз земя на траки, где шуми реката Истър
под бурен и развалини, от твърди времена притиснат,
немее Дуростор, отвлечен сякаш в непристъпен хлад.
Когато в синева напета се извие вежда лунна
и звездните уста небесните владения целунат —
неканен, казват, идвал на брега тоз мъртъв тракски град.
Когато ранина се сипе върху равнини заспали
и в бездните на Истър слънцето вълнения запали,
тоз град светлеел на брега, облечен в кръстопът и цвят.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

И ето величава слава из забрава загърмява.
В села и градове приплямва лудо лудата жарава
на древната лоза, дошла за слънце в тоя свят широк.
Под меч растял е мирен хляб. На крак е спала нощ безбожна.
Без проглед погледът е сляп. Без лъч тъмата е тревожна.
В простора Времето измерва своя непрестанен скок.
Бди листокап над листни клони. Рони лист златист сланата.
Над пролетна ливада млада пада есенна позлата.
С човешка диря устремена крачи кръстопът жесток.

И бог Перун с гърмежи е тревожил тракската обител.
Велик Дарзалас в немощ е мълчал, заключен в пещерите.
Неканен заник е подранвал над смълчани ширини.
Душата сякаш са отнели на земята непокорна.
Очите сякаш ослепели на съдбата лъчетворна.
Реките на живота сякаш отшумели в тъмнини.
От бурни времена люлян, голготи кървави преминал,
в разделни племена живял, от люти битки не загинал,
тоз мъченик народ загивал бавно от развалини.

Валяла е тъма студена. Расли са зловещи тръпки.
Отивал си чинарът силен. Скреж покривал сетни пъпки.
Един Орфей е сепвал залеза на тлеещата плът.
Когато Бистра планина говее в булчина премяна
и тежкото хоро на Македония гърми в Балкана.
Тоз час, когато тъпани на сватба мъртвите зоват,
Орфей — нерадостният и прокълнат песенник вълшебен,
в пустинна празнота се вслушва. Ням проклина страшен жребий
и скрита буря яровита укротява в свита гръд.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен седма

Ням Орфей вика в нощта Евридика. Вопъл невесел в Родопа пренесъл.
Вика... В блян странен гората потъва. Тишина свята листата смълчава.
Вихри утихват. Ята занемяват. Всичко слух става под купол небесен.
Маргари ронят звезди над Родопа. Маргари рони Родопа корава.
Птици-певици с мълчание пеят. Над гърла златни е трепет надвесен.
Пойни потоци по пътя тъмнеят. Гриви пенливи в леса не запяват.
Бяла и Черна рекички сестрички търсят в долове изгубена песен.
Ревнали звери гнева си угасват. Ревнали звери кръвта укротяват.
Ням Орфей песен непята отронва. Жалба прогонва скиталец магесен.

Вежди подига зелена Родопа, вежди подига и бръчки пропъжда.
Румено утро на рамо приплямва, румено утро със възраст на траки.
Погледи чисти в минута лъчиста хора прелистват и време отсъждат.
Древност далечна из глухи руини с крачки отважни излиза из мрака.
Стройни, спокойни, в напета носия, съдници идат да съдят — осъждат.
Съдници строги на Тракия рожби съдят и своя присъда очакват.
Плаче магесник и крачи към изток. Плаче и с вяра род людски обгръща.
Плаче... а в лира неволя напира. Лирата участ на траки оплаква.
Твърда неволя се дръпва, отстъпва. Ручей отключен в сълзи се превръща.

Пейни ми, пейни, зелена Родопо, еком да екне Иринът-Пиринът,
ветрове верни с нелека пътека в бяла премяна да вейне Егеят,
клетвена дума да думат без ропот Арда и Струма под синя коприна,
Шара и Рила, Марица и Вардар в радост да плачат, сред горест да пеят.
Лъхни ми, лъхни лъх светъл, лъх топъл, лъхнал от дъхна Родина-градина,
розите росни, где цветят, не съхнат, времена бранни, где рани не сеят,
дири и други, где светят, не гаснат, где мъх не расне връз памет-светиня,
люде и звери, где злоба не знаят, светила светли, где в гроба не тлеят,
пейни ми, пейни, зелена Родопо, жалби нетленни да стинат, да минат.

Векове мрачни, ой също могъща, влачил е грозни окови народа.
Както чернеят чемерни чинари, тъй са чернели в чембери вдовици.
С вопъл са пели нестихващи вихри, в ропот са мрели постели под свода.
Клели съдбата злочести невести, бдели над вежди зловестници-птици.
С мечове люти кимери безумни секли без време на траките хода.
Лиха стихия е свила могила. Мечове дремят в подземни тъмници.
С мечове люти и варвари чумни секли в утроба на майките плода.
Време отвяло и тази робия. Мечове крият свирепи езици.
Пейни ми, пейни, безсънна Родопо, скръби бездънни към тебе ме водят.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Вежди навежда зелена Родопа, вежди навежда над челяд измряла.
Кръшни борове стан кръшен прекръшват, кръшни борове сред горска обител.
Ветрове бели разплитат косите на нощта, в родна Родопа заспала.
Пъдят елите зла доба-прокоба, пъдят и викат Орфея скалите.
Луди полуди навъсен мрак късат и ели вити со свята длан галят.
Мракът е клетвен. Невера измерва огъня, пламнал тревога в тъмите.
Кръшни борове стан равен изправят и звезди светли от древността палят.
Скита молитва в мълчание странно. Лира всевластна изгасва звездите.
Песен отключва заключена участ. С ням Орфей струните себе си жалят.

Вежди подига зелена Родопа, вежди подига и нема немее.
Тъжна Родопа не чува Орфея, на скала бяла как пее и свири.
Зрее в мъниста нерадостен вопъл. Облак злокобен над нея гъстее.
В тъмнина тъмна тъмнее Егеят. В тъмнина тъмна към изгрев път дири.
Иска брат роден сестра да прегърне, иска по нея от жал да не тлее.
Иска сестрица под синева родна писани вежди в тъга да не сбира.
Иска реч свята да каже на брата. Иска разделна тъга да отвее.
Плаче във лира сънят на Родопа. Тракия тиха из лира извира.
Времена-вълци раздират огнища. Гарван бездомник над домове пее.

Изведнъж спряла е лира да плаче... Струни могъщи заспала е мъка.
На скала бяла магесникът седнал. На скала бяла в Родопа зелена.
Мълчалив. Мрачен. Замислен. Откъснат. В поглед навъсен ридае разлъка.
Мисли го носят към челяд изтлела. Стене в гръдта му пътека сломена.
Свити отлитат ята от скалата. В бездна изчезва съдба тежкоръка.
Над Орфей вихром се спуска зорница. Жажда изгаря скалата студена.
От цветя звучни и ручеи звездни сякаш Родопа е някой изтъкал.
Родна Родопа отваря душата. Хлопа на порти безкрайна вселена.
Ням Орфей тозчас на глас проговорил. Клетвена мъка повторил Карлъка.

Кипнала сватба. Не сватба човешка. Кипнала страшна, невдигана сватба.
Зверове с птици от изгрев до заник танец старинен в страст дива извиват.
Вихри с огньове от ранини ранни на хора странни сред клада се радват.
Живи със мъртви под музика тежка в участ единна навеки се сливат.
Тътне земята. Гърмят небесата. Луда полуда душата открадва.
Лира вълшебна замлъква внезапно. Ледена тръпка сватбари покрива.
Скитникът китен, от скитане капнал, грабва цафара и с жаждата страдна,
в жили що скита, сред майка Родопа, с унес разбунен скръб жива разбива.
Заник подранва. Рог-чаши ромонят. Бавно се сипе квечернина хладна.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песенник порти с цафара разтваря. Кани на сватба разпръсната челяд.
Кани на сватба и звездени свещи. Кани на сватба и слънчеви люлки.
Ветрове бели надежди разгарят. Румени друми вълнения стелят.
Изгрев облича планинските плещи. Памет метежна мостове отбрулва.
Синева синя по стълби се спуща. Житни къдрици жетвари разделят.
Сватба неземна празнува Родопа. Вино наливат небесни светулки.
Жадна цафара напукала устни. Тракия лудо хоро е повела.
Вити борове се женят. Сърните стъпки целуват. Елите са булки.
Мигом изгасва цафара всевластна. Мъртви прибира гробовна постеля... 81

681

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Второ предание

Текат следи... Съзнания съзряват. Скокове измерват людски род.
Животът ражда жажда непрестанна. С тъмна нощ воюва светъл ден.
Простор и Време вредом се сражават. Жертвените дири са възход.
В кръв свята е борбата залюляна. Пътят е с неволи запоен.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен първа

Властват злобни облаци бухлати.
Рофя бие борове буяти.

Късна доба мъртви ли отключва?
Мъртви ли заспали траки будят?
Вилни вихри вият на прокоба.
Тъмен тъпан тътне в мрака смътен.
Дали иде злополучна участ?
Дали иде орисия луда?
Вихри дигат мъртвите из гроба.
Зла е доба. Мракът е безпътен.
Мрак прекосват сили непознати.
В мрак се носят южно от Карпати.
Планини притискат раменете.
Преминават Вардар и Морава.
Царството на елини разтърсват.
Тук на юг Пелопонес настръхва.
Там на запад тръпнат бреговете,
дето плавен Ядран обитава.
Вит и Янтра шепоти прекъсват.
Трескав трепет Скития облъхва.

Пришелци припламнали полето .
Призраци притиснали сърцето.

Странни стъпки сеят страх потаен.
С тръпки морни бори се Елада.
В гнев трепери Василевс Тиберий.
В силата му слабост се укрива.
С Персия на изток во война е.
А открит е път към Солун града.
Тракия е черна от чемберн.
Вежди свежда. Студ гръдта ѝ свива.
В пет сто осем десет първо лето
на Византия темней небето.
Летописци немом онемели.
Страшни притчи казват и зареждат:
че проклети варвари триклети
трето лето из Елада пъплят,
че изгарят елински постели,
грабят злато и коне отвеждат,
че превръщат в пустош градовете
и деца неяки в кърви къпят.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Страшно пишат летописци стари.
Страшно пишат, плашат плахи твари...

Тези страшни варвари кои са?
Кой ги гони в тая доба късна?
Носят ли нерадостна поръка,
есента когато злато рони?
Бързо ходят и чела умислят.
С тях на път е сетнина невръстна.
В погледа им се разпалва мъка.
Ято са без светли небосклони.
Влекли гнет на гневни господари.
Пили яд на яростни авари.
Идат от Панония, где властвал
някога племенен съюз на хуни,
где за първи път дочули струни
на прабългари и кутригури.
Идат от Панония аварска.
Притаили в жили бурни буни.
Носят дъх на Тиса и на Дунав
и криле на лястовици сури.

Грозен зов на сови сепва здрача.
В тишини смълчани врани грачат.

В мрака сякаш равнини се движат.
В мрака сякаш бързат палми стройни.
Тъмноруси къдри възчервени
пламенеят в шуми златозлаки.
Вежди сбрала незаспала грижа.
Гръд кълват надежди неспокойни.
Мислите им — пилци разпилени,
търсят завет в нощи вълкодлаки.
Воинствени, храбри воини крачат.
На стихия лиха робство влачат.
Като гриви на вълни тревожни,
като снопи на зори пламтящи,
неизвестност горестна облекли,
спускат се към пристани незнайни.
Мълчаливи, тихи, осторожни,
сякаш се боят от други спящи.
На съдба ли тъмна се обрекли?
Мъчат ли ги духове потайни?

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Над глава им небеса светливи.
На душа им друмове тръгливи.

Не съдба тез варвари терзае.
Не познават те съдба какво е.
Нито вярват в чудодейност нейна.
Ни признават, че владей над люде.
Друга сила из ума витае.
Други бродят бродници в покоя.
И в душата сънна сън где вейнал,
разлюляват чуден танц полуден.
Стан извиват дивни самодиви.
Стан извиват, палят жажди диви.
Чуден танц е кладенец магьосен.
Гъвкав стан в коприна е съзвездна.
Със роса покрита е земята.
В лъст съблазна ревнала тревога.
Чуден танц е огън смъртоносен.
Гъвкав стан зове кръвта към бездна.
Самодиви крият си краката...
Те били наказани от бога.

Сън разсънват сънени предели.
Верни ветри повеи повели.

Танц извиват, дивен танц среднощен,
ненагледни, бледни хубавици.
Тънки сякаш мури горделиви,
нежни сякаш нежни сини рози.
Стан извиват, дивен стан разкошен.
Леки сякаш лекокрили птици.
Срамежливи живи самодиви
с танц разкриват тайнствени чертози.
Мокри къдри доземи разплели.
Мокри къдри в злато позлатели.
С поглед властен гледат и поглеждат.
Погледът им мами и подмамва.
Танц извиват, дивна песен пеят.
В песента им лее се омая.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Тишината плаче и нарежда.
В страстен унес жребий зъл приплямва.
Мокри къдри съхнат и тъмнеят.
Самодиви сетен танц играят.

Из покоя перуника лъхне.
Шум попътен в тишината глъхне...

Варварите вярвания носят:
че души на мъртви се обличат
в образи на феи чародеи,
че девици и невести нощем
в танц погубват хубост русокоса,
че несмъртност смъртните увлича,
че среднощ на вили-самовили
се развихрял кобен унес мощен.
На коя косата ще изсъхне,
тая вила трябва да издъхне.
Свято вярва варварска стихия,
че със мощ са вили-самовили.
Казват, в тъмна доба вихровита
в лебеди могли да се превърнат.
Силата в косите мокри крият.
Тез коси били с вълшебни сили.
С блясък са краката им обвити.
Казват, никой тез крака не зърнал.

Тетива опъва небосводът.
В изгрев ранен ражда се възхода.

Из тъмата нов народ изгрява.
Нова вяра съмва на Балкана.
Сварог — бог на Дажбог е бащата.
Дажбог — бог на слънце и наслада.
Сварог — бог на огъня създаващ.
На смъртта носителка — Морана.
Велес бог закрилник на стадата.
Хубостта владей божица Лада.
Във русалки прадедите бродят.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Вилите са култът към природа.
Чародейки в бъдеще надникват
и заклинат духове и мори.
Със глава под мишницата нощем
под прозорци мората блуждае.
На стопани имена извиква.
Тоз умира, който отговори.
Мора бива с раждането още.
Мора от рождение съдба е.

Свяст неясна властни сили пият.
Родовете бие беднотия...

Слънчевите божества светлеят
в мисълта на тоз народ — езичник.
Сред тез божества могъщи Тур бик
като бог на слънцето се тачел.
Богът, който богове владеят,
този бог е Бог Небе наричан.
Бог Перун — тоз гръмовежец бурен
бил на бог Небе прозорец мрачен.
Задкарпатска вие се стихия,
крие мрак езическа робия...
Нейде се продирят небесата,
гръмотевици гърмят и тътнат.
Огнени светкавици прелитат.
Въздуха магьосници поробват.
Страшна клада пали се в душата.
Сякаш смърт отвлича личба смътна.
Вещици зловещи кръв разпитват.
Глуха доба... Бухали прокобват.

Засиява, бъдност се задава
в паметта на древност величава.

Бог Небе е образ необятен.
Бог Перун е бог недосегаем.
И когато затъмней небето,
и когато загърми простора,
бог Небе е близък и понятен,

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

бог Перун е жив и осезаем.
Те кръвта са, те са битието
на езическите твърди хора.
Тоз народ тук своя бог познава,
негова е светлина и слава.
С него е навред и в студ, и в жега.
Вижда го на гозби и в покруси.
Не е дух. Народен бог е тоя.
Като него със очи е сини.
Със брада е дълга като него.
Като него с къдри тъмноруси.
Като него издръжлив е в боя
и за правда като него гине.

Без звезди е бледен небосклонът.
Без коравост беден е законът.

Вождовете на коне едни са,
на коне на варварска пътека.
Бирани са вождове закрилни
не по хубост, не по луда сила.
Хубостта е восък на огнище,
лудата е сила недалека.
Бирани са вождовете силни
с вярата на правда мощнокрила.
Старите авари не ги гонят.
Гусли и цафари стон не ронят.
На стрели и копия студени
върховете остри са с отрова.
Жажда гони тез неволи сбрани
да напуснат края зад Карпати,
жажда люта за земи свещени.
Тук ще бъде къщата им нова.
Тез ругани варвари славяни
непознати носят благодати.

На родът им многолик е клонът.
В извора им изгреви ромонят.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен втора

Кое сърце ще разгадай риданията на дъгата?
Коя ръка ще окове роптанията на морето?
Кое око ще изброи на листопада мъртвите листа?
В загадъчна дъга ридай на теменуги тишината.
Роптаещо море зове на люта битка бреговете.
В изгаснали листа буи на пагубно мълчание нощта.
Отколе свобода желай неволята и светлината.
Отколе корояд кълве във сънищата на детето.
Отколе в свита гръд струи на скрити колебания мощта...

Текат славянски племена и тучна Тракия засяват.
Славянски родове навред събуждат бъдеще в землянки.
Езически и горд народ из черноземна Мизия върви.
Славянски яки времена над Македония изгряват.
Над Скития подранва цвет на жилави славянски гранки.
Над Гърция тъмнее свод и планината Тайгет се гневи.
Една неписмена вълна смущава елинската слава.
И тук пред василевски глед стихийно вий славянски сянки
и тъмнорус отглежда плод под древна византийска вис.

Славянски етнос огнелик под много имена ромони
и в много племена се лей славянски етнос неизброден.
Отвъд Карпатите дошла таз сила на славянски родове.
Със копия и со стрели окриля нови небосклони.
Славянката е птица в лет. С мъжа е воин благороден.
И тя е вихър и скала, когато пламнат тежки боеве.
Приел размаха на орли, безстрашен, храбър, непреклонен,
тоз светъл етнос свет светлей и завещава дух свободен.
В тоз етнос светят светила. В тоз етнос обитават върхове.

Светлей славянски светъл път. Лози могъщи пламенеят.
Сънят на тракските цветя се бори с тих славянски унес.
Ята разгарят висини. Недра разтваря черен чернозем.
Покоят пие лунна гръд. Звезди в мечтания едреят.
Животът ражда красота. Животът слънце ще целуне.
Люлей просторът бъднини. Човешки род е подвиг и подем.
На сагудатите родът е между Солун и Верея.
Бърсаки Кичевско плетат. Син Дунав дунавци разбунват.
В Стримонци Стримон бърз звъни. Гърми съдбовен час на ход голем.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

В Епирско ваюнити бдят. В Тесалия — велегезити.
Под езерец и милингит са склонове на Тайгет стръмен.
Ринхини раснат по брега на вълновит Орфански залив чак.
Мораци властват по Доспат. Познава Солун драгувити.
Будува в Битолско берзит. По цял Балкан славяни съмват.
В Морава пъргава снага оглежда храбър моравянин як.
Смоляни виком в изгрев злат разсънват Места в долините.
Смиляни с шепот жаловит в тих сън обличат Арда тъмна.
Севери в Скития тъга гасят в залезващия кървав мак.

Бележи летописец стар: И Гърция славяни взели.
Не може никой тях да спре. И всяко лето тук нахлуват.
Пръстта им всеки час расте. С безстрашен дух е този страшен род.
Заселват новите места. С оръжие се обзавели.
Опасно е това море. С безмилостни вълни върлува.
Стада коне владеят те. И имат много злато и сребро.
У тях е праведна мъстта. Те всичко с тъмен страх залели.
От римляните по-добре с оръжието в бран ръкуват.
Невреме времето плете. Славянски род вещаел недобро.

Реди съвременник далек: славяните са сплав корава.
Народ са те неизчислим. Да бяха те обединени
едва ли някой в тоя свят със тях би могъл да измерва ръст.
Не властва с тях един човек. Те всички заедно решават.
Тоз дух у тях е неделим. С безчет вражди са разделени.
Какво едните тук решават, то другите отхвърлят с гняв и мъст.
Тоз нов народ е твърд и мек. След боя роба уважава.
Тоз род е с дух непокорим. Обича гусли натъжени.
С любов, с омраза е богат. Езичникът славянин е чевръст.

От страх Тиберий е смълчан. Тоз страх задали са славяни.
От страх изгубил ум и мощ. От зли авари помощ търси.
В кръвта му ужас див ечи. Сърце му свито леденей в гърди.
Приел покана хан Баян. Потрива кръвожадни длани.
Над веждите му тегне нощ. На зло перчема се навъсил.
Пламтят сурови му очи. Зловещо нещо в паметта реди.
И в миг, от мъртва пот облян, изля гнева си в зли закани:
— Кажи на тоз славянски вожд... — гласът му с нож нощта разкъсал: —
Да плаща данък... да мълчи... зер страшни ще са негови беди...

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

А вожд славянски заявил на дързък пратеник изпратен:
«Не плащаме ний данък вам. Туй тежка е за нас обида.
За таз решимост наша тук на вашия хаган кажете вий.
Ний тачим нашите глави. За нас гнетът е непонятен.
Да бъдем в гнет за нас е срам. От край далечен ние идем,
свободен де владеел дух. Сърцето на предци в гръдта ни бий.
Родът ни род достоен вий. Под тоя покрив благодатен
горим със горд мъжествен плам. Духът свободен нам е свиден.
На наш простор сме взор и слух. Славянска бранна правда браним ний.»

От страх Тиберий нем немей. Отново моли зли авари.
От страх трепери василевс. Тиберий Първи помощ иска.
От страх трепери и зове аварски хан Баян към бурна сеч.
А хан аварски чер черней. В гръдта му зинат рани стари.
А хан реве със грозен рев. В гръдта му дива мъст се плиска.
А хан аварски меч кове и трети пратеник изпраща веч.
Тиберий Първи блед бледней. Позор лице му е попарил.
Тоз хан Баян разкъсва гнев. Сърцето му скала притиска...
А вожд Лаврита гост зловещ посреща с твърда и отважна реч:

— Съгрявани от слънчев зрак, кои са тез безумни хора,
що могат нас да покорят? Коя е тази земна сила,
под тази синя синева що може в роби да превърне нас?
Ний враг сме на човешки мрак. Пръстта е наша непокорна.
В душата ни слънца горят. В стрелата ни расте закрила.
Спокоен е у нас гнева. Със горда чест са наште племена.
Ний стъпваме с достоен крак. Ний необятни сме в простора.
И дорде свят войни морят и зине кървава могила,
в гласа на нашите слова ще бди славянската коравина.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен трета

Светът е странна непрестанна песен. Човекът е в живота як и слаб.

Под зимата напира пролет цветна. Под пролетта възвира летен зной.
Из летен зной извира златна есен с неумолим рубинен листокап.
Отколе в тез премени неотменни облича Време земната снага... .
Тече и трае участ непросветна, в гръдта стаила буря и покой.
Тъмней над вежди небосвод невесел. Без лъч духовен всеки взор е сляп.
Проплакват в мрака гусли натъжени. Свещена е стаената тъга.
Немей пустиня в летопис несретна. Неволи дишат в скришния порой.
Над род славянски елин е надвесен. Със пот замесен е оскъден хляб.
И блуден меч на римляни надменни честта на честни варвари ругай.

Блуждай в забрава времето греховно. В позор черней разпътната злина...

Жарави тракски вкъщи огън пазят. Приплямва плахо синята зора.
В поруха рухвало стъбло вековно. В пръстта кълнели тракските зърна.
През светостта на клади и могили възвишен мост изграждали ръце.
Растяла обич. Мряла е омраза. Нов род се раждал в сватбени хора.
Извирало сближение съдбовно из тракска и славянска същина.
И мъки общи обща сплав градили и сплав била со слънчево лице.
Две старини раздялата прегазват. Две планини приказват с реч добра.
Отсъждат сякаш минало тъжовно. Обсъждат сякаш светла сетнина.
И чуваш как тупти в славянски жили кръвта на тракско жилаво сърце.

Човешкото загадъчно е родство. Промените са ръст на трайността.

А може би едно били са в древност? Един език мълвели, може би?
А може би родът им раснел в сродство и в сродна реч звучала близостта?
А може би живели в стройно войнство и стройността ведно сплотила тях?
Два етноса със песенна напевност, със гусли и цафари две съдби!
Две върволици с непонятно сходство по мъжество и чудна красота!
Два бойни двойника в единно двойнство, две горди хали, непознали страх!
Врагът познава бранната им гневност и лютите им племенни борби.
Свободен дух са. Не търпят господство. В кръвта им тържествува доблестта.
В живота са отважност и достойнство. На тяхна чест не пада срамен прах.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Човечеството е стъбло менливо, от людските следи нетленност пий.

Историята ще е ли в почуда, да кажем, ако някой историк
разгърне миналото мълчаливо на тежката човешка летопис
и зърне в непознат неславен ъгъл забравен, изоставен водовърт
на тракска и славянска възраст луда, когато бродил сроден род велик?
Нима е глухо битие неживо? Нима са неми мъртвите тълпи?
Нима родът в живота бил недъгав? Нима плодът в растежа бил нетврд?
Една ли съвест е била в заблуда и змийска злъч един ли пил език?
Свещено е търпение правдиво. Могъщ е взор, от истина опит.
Еднъж ли този човешки род се лъгал? Неверна люлка са Живот и Смърт!

Буи и къдри се пшеница руса. Преходност непреходността краси.

Кой ще възкръсне пътища умрели — живели и шумели в този Балкан?
Чия уста ще бъде златоуста съмненията у нас да угаси?
Навред са яростни вълни и лодки и с мрак зловещ безбрежни брегове.
Беди човешки кръстопът са плели. В неволи е Балканът залюлян.
Где днес владее неизвестност пуста и в странна нощ мълчание роси,
ехтели някога потоци кротки и в шир летели бели ветрове.
Неверни веения отшумели. От устреми светът е изтъкан.
Над минала безмилостна покруса разлистват волни пролетни коси.
Земята крий надежди към находки. Духът на древността в пръстта снове.

В покоя мъст таи стихия ратна. В неспирна неспокойност стройност трай.

Тез чисти стноси старинни реалност ли са, или са мъгли?
Коя е тая люлка благодатна, която колебания не знай?
И може ли човешката обител без смесване да расне и цъфти?
Простор и Време сили са единни. Не може никой тях да раздели.
Где ширина се шири необхватна и светлозарна светлина сияй,
где властвува орелът — покорител на недосегаеми висоти,
где стона на керваните пустинни из глухите пространства ромоли,
навред под слънчева усмивка златна, где род човешки пее и ридай,
простора населява смесен жител и трайна пъстрота в кръвта кънти.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Разпуква зърно. Плод незърнат зрее. Таена смена междини топи.

Зад млада шума гранки се издигат. Зад голи стволи дървеса стоят.
Зад листни дървеса гора гъстее. В гора спокойна скрит двубой кипи.
Ромонят студенците зад потока. Текат потоци в речните струи.
Реки звена са в морската верига. В морето смесени вълни реват.
Зад изгрев ранен слънцето светлее. Зад късен заник нощ безмълвна спи.
Зад тиха шир шуми вода дълбока. Развихрен вихър тишина таи.
Могъща свест е писаната книга. Езика пъстри говори градят.
Език славянски ще ли оцелее? Или и него елин ще изпи?
Бушува в капката вълна жестока. В кръстосващ кълн развитие буи

Растат съвместно времена и нрави. Тревожен зов се връща с бурен ек.

Един от други траки и славяни не са били далечни светове.
Езикът в двата етноса корави в далеко време бил е недалек.
В крило закрилно на славяни южни кълнил един етничен белег нов.
И съдим ли по летописни данни тез качествено нови кълнове,
възникнали при римската държава, пред наша ера нейде в трети век,
и расли в непрестанни нужди нужни под разюздан диктаторски оков,
веч в царството на Улпиус Траянус шумят в славяно-тракски родове.
И странна ли е мисълта тогава, че тук е бил славянския човек,
а траките със племената дружни основа му били под син покров.

Мъстта на поробител вероломен отдавна е покрила зла трева.

Изгаснал е на траките езика като жарава на забравен кът.
За него горестен и тежък спомен останал в простолюдната мълва.
Бе победен от племена не свои под елино-латинския хомот.
И в реч славянска чужда реч прониква и реч славянска е на кръстопът.
Под бури рухваше дъбът огромен и плещи грохваха под чер товар.
Люляха се несигурни устои и крачеше родът към нов живот.
И в Римската империя велика владееше на тяхна кръв гласът,
и песента на тих славянски ромон отекваше в държавния глава.
Юстиниан и Юстин — тези воини славяни са по своя произход.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Превратности укрива царска къща. Короната е неспокоен стан.

Сломил упорството на храбри даки и траките зад Дунав подчинил
на Римската империя могъща — разгръща императорът Траян
владичество обширно и всевластно и тласка Рим към жребий непознат.
От този час мъжествените траки във нов век встъпват, пълен с изпитни.
От този час съдба една и съща безчинствува над роба окован.
От този час народите нещастни на Изтока и Запада са в ад.
И там, където корените яки езикът гръцки не е съхранил,
латински развален език превръща езици чужди в своя плен желан.
И вътре в таз империя злогласна расте ненавист на подтиснат свят.

Стихия отмъстителна узрява. Безочно беззаконие цари.

А ето тук из селище незнайно, где в древно време обитавал трак,
под Витоша град Сердика изгрява. И този град Траян е сътворил.
И Сердика са Улпия назвали, по името на този римски цар.
И текло време тъмно и потайно. И падал над пътеки грозен мрак.
И Константин Велики в миг на слава извикал: «Сердика е моя Рим.»
И робски пазви гневна мъст са брали. И в люта кръв пламтял е тъмен жар.
Буяло е брожение безкрайно и в гладна гръд растял е вихър як.
Германците от Запад се задават. Славяните от Изток в час решим.
Неримляните — варварските хали наказват Рим — най-злия земен звяр.

Развалини и бедствия остават зад яростния меч неумолим.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Явето е сън, сънят е яве трайно. Лодки и близнаци е духът.
Мисълта е въжделение безкрайно. Тленност и нетленност е прахът.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен четвърта

Нощ била е мъртва и студена. Тънела в тъма безбожна пръст.
Късни стъпки сепвали са глухи други. В тишина тревожна бдяла странна скръб.
Тегнела е синева стаена. Клони е съблекла скрежна мъст.
Черен сън погребвал отшумели шуми. В свода хлипал сбунен лунен пръстен скъп.
Клетвена светкавица свещена в дивата тъма извила ръст.
В трескав мрак израснал кръстопът безумен. В мрак безшумен зашумял съдбовен дъб.
Дъб събрал е челяд разделена. Завладял покой околовръст.
Загърмели в тишината страшни думи. Тръпки оковали свит славянски гръб.
Заехтяла мъка разгневена, мъка свята на народ чевръст:

— Слушайте, езичници славяни! Слушайте, безстрашни племена!
Отворете път на мойто светло слово. Отворете ослепените души.
Не вещая съдбини желани. Не гадая бъдни времена.
Мойто светло слово е за вас сурово. Светло слово слепоти ще съкруши.
Слушайте, огнища изтерзани! Слушайте, безмълвни семена!
Отворете път на моя светъл говор. Отворете заблудените уши.
Аз не съм пророк. Не съм избраник. Расъл съм под Орбел планина.
Моят светъл говор е огнище ново. Светъл говор заблуждения руши.
Син съм на Велегнев Изгнаник. Викат ме Страдалец Правдина.

Мъката е моята Родина. Слънцето е моят Идеал.
От рождение скиталец съм прокуден. Моят кораб не познава пристан тих.
Пролетта ми без цъфтеж погина. В листопад е моят цвят цъфтял.
Злъч отровна пих от люде и нелюде. Мойте сили пил е вилен вихър лих.
Моят жребий кървав път измина. Мойта радост пълна е с печал.
Прах сме ний блуждаещ и полуден. Червеи сме прашни и с размах орли.
Сън припада. Жили ще изстинат. Ще пресъхне поглед избуял.
Всеки броди към съня си непробуден. Гаснещи очи са скършени стрели.
Слушайте: гробове ще раззинат. Таинствени поличби съм видял...

Падал здрач. Горял е грозен залез. Изненада потъмнял света.
Призрачна тъма земята е отвлекла. Заридали в мрака кървави крила.
Леденеел въздуха запален. Непозната расла пустота.
Непокорност тъмна тъмнина облекла. Слизали по риза горските била.
Изведнъж метеж невиждан спрял е. Зинали са таинствени уста.
Мълния сърдита небеса пресекла. Затрептели в свода късни кандила.
Глас незнаен гърмом загърмял е. Мъх разтърсил стана на нощта.
Жертвена земя на слънце се обрекла. Закънтели нямо урви и поля.
Нем-немеел Правдина Страдалец, нем-немеел — слушал таен глас:

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

— В таз земя, когато е царувал императорът Юстиниян,
вихрен набег и на българи едреел в също време со славянски пристъп смел.
Тоз народ е на коне нахлувал и разтърсвал византийски стан.
В Северното Прикавказие владеел. Духом бил е равен на кръстат орел.
В два ръкава тоз народ воювал и свиреп е бил в свирепа бран.
Василевсът в тъмни тръпки е белеел. Страшен страх гласа на царя е отнел.
В пустош глуха вятър зъл върлувал. Всеки кът е бил от кръв облян.
Над постели спустели мрак тъмнеел и във мрака стенел спепелен предел.
Кутригурски бурен гняв бушувал. Гняв е водил вождът Заверхан.

В пет сто педесет и осмо лято Заверхан запалил страшен плам.
В три посоки се отправял към Елада след Причерноморската безумна сеч.
Дето много кърви е пролято, дето много паднал мрак и срам,
Сандилх — вожд на утигури, в мъст злорада де съсекъл кутригури с гневен меч,
Заверхан със мъжество богато конната войска повел е сам
към презрените стени на Цариграда. Тоз народ, що пламеней от вас далеч,
що люлей коляно непознато, под това небе не чужд с нам.
Тоз народ е като нас лоза немлада. Слушал е славянската ни плавна реч.
Виждал в къдри наши тъмно злато в Прикавказка прародина там.

Слушайте, езичници вий спящи! Слушайте, вий родни родове!
Идат бурни времена неудържими. Идат мълнии и яростни коне.
Мълнии са с копия летящи, а конете — вихри с мечове.
Страшни са. Безстрашни и неустрашими. Носят дръзка бъднина на рамене.
Факли са очите им пламтящи. Със перчем са яки вождове.
Покоряват твърдини непокорими. Хвърлят горди висини на колене.
В боевете са реки растящи. Със гърди посрещат врагове.
Кой ще улови ята неуловими? Изгрева на тоз народ кой ще отне?
Кой ще угаси звездите бдящи? Кой ще спре неспирни ветрове?

Тоз народ еднакъв и различен в миг велик дошел от древността.
През Карвуния разбунил е конете, там, де някъг е царувал някой Слав.
От народа Слав е бил обичан. Пазел на Карвуния пръстта.
Този Слав бил първи цар на българете. Този цар бил благороден и корав.
Сто могили царството му кичат. Жителите — китила безбожността.
От реката Дунав чак до бреговете на безмерна черноморска плавна сплав
този Слав над всеки кът надничал и отглеждал български цветя.
С таинственост Слав вълнува вековете. Изгревът му, казват, бил е величав.
Таз земя се българска нарича. На България олтар е тя.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Страшни са съседи неразумни. Паметта им злобна е змия.
Страшни са и господари горделиви. От смъртта по-зла е людска суета.
Страшни са приятели безумни. В думите им свадите димят.
Дива е кръвта на погледи ревниви. Пакостна сподвижница е ревността.
Бяха византийци хитродумни. Сяха тук и римляни тъма.
Почитта към мъртви определят живи. По дела се определя почитта.
Който ще отвори двори шумни — сърди на съседите ума.
Който ще се бори със войски гневливи — трябва да познава на врага мощта.
С минало е всеки земен друмник. С бъдеще не всяка е земя.

В давни давнини това се случи, в нощ студена в мъртъв час далек.
Страшни думи равнини и урви чуха. Страшни думи чу и челяд под дъба.
Таен глас видения отключи. Поведе душата в пъклен пек.
В сънна неизвестност сънища нахлуха. В сплав безбожна пламна пламенна борба.
Откъде дойде потайна участ? Откъде дойде тревожен ек?
Личби и поличби носят ли разтуха? Или в тях се крий на пропастта ръба?
Тъй стрелата птица не улучва, лет развила в неспокоен бег,
както глас незнаен в таз потая глуха, що улучи с реч езическа съдба.
Сън незнаен е заключен в ручей. Сън роптае в мрака бавнотек.

Сън незнаен може би е празен, както всеки сън на тоя шар.
Може би сънят вещай зловещо яве, някъде укрито в бъдния живот?
Може би сънят подвежда разум, както слух подвежда глух пожар?
Върху бърз и бавен кръстопът неравен клонове разгръща жив човешки род.
Хората са храброст и боязън. Други со заблуди се тешат.
Тъжен поглед към надежди е отправен. Със нощта е светъл небосвод.
Всеки миг е мъка и съблазън. Истината бори се с лъжа.
Дух светлее зад отронен стон сподавен. В стволите живее живото дърво.
Който не сънува, е наказан. Който не бленува, е за жал.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен пета

Над царски двор светлее месец ясен. В небето зрее късна звездна ръж.

Защо е тъжен василевс Маврикий? Защо е императорът унил?
Отде тъга у василевс всевластен? Отде унилост в тоя силен мъж?
В страните му пониква перуники. В челото е недраг смарагд избил.
Терзае пламен таен и опасен духа на императора могъщ.
Привърши вече с Персия войната. Прибра земята жертвената дан.
А сто царя гнет проклет събаря и жезъл царски тъне в нов позор.
В мъстта му тъмна влязъл кървав вятър. И меч зове на гибел царска длан.
Закана тъмна тъмен цар повтаря. И в небеса безлюдни впива взор.
Закана тъмна тъмен жар разгаря и тласка царя към безумна бран.

Тъмнее свод. Мълчат земи балкански. Свирепата нелепост кой ще спре?

Пред брод небродeн царя се изправя. Отваря гръд пред съдник непознат
и моли боговете християнски. Молбата му кънти, отеква, мре.
Задача луда василевс поставя. Задача пълна с мълнии и яд:
Да сложи край на приливи славянски. Назад да върне русото море.
Тоз час, богат с висока чест нечеста на Приск е от Маврикий отреден.
И ето византийски пълководец победа слави над славянски вожд.
В Крайдунавската необятна местност в неравен бой е Радогост сразен.
И ето византиец зъл и подъл победа слави на лукава мощ.
В славянска непокорна неизвестност славянски вожд Мусокий е пленен.

Со смърт се нижат ближни броеници. Заплаха пламеней полуден блуд.

Пирува меч на кървав византиец. Пирува меч на кръвожаден Приск.
Ограбват население войнници. Погазва кът славянски хищник лют.
Нахлува нощ на стръвен кръвопиец. Земя в безчестие и срам гори.
Нощта продират стонове на птици. Уплашен мракът дири мирен скут.
Дъх притаил е Дунав в мрак усоен и слух надал в настръхналата шир.
На помощ на заддунавски славяни притичат се славяните оттук,
от тоя полуостров неспокоен. На Приска пратеникът Татимир
задържат те във Източни Балкани. Но пратен пратеник без шум, без звук
промъква се през кътища смълчани и в царски Цариград подирва мир.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Поля погубва пагубна фъртуна. Снегът насипва друми и следи.

Умът на царя зли надежди мътят. Гневът го мами към безсрамен риск.
Желай в славянските земи зад Дунав с войската Приск таз зима да седи.
Неотпочинал Татимир от пътя, със глас тревожен връща се към Приск.
Поръка носи пратеникът сбунен. Мавpикий строга заповед реди.
Вълк пълководец не се подчинява. Не чува царския тревожен глас.
В гръдта му пламеней тревога и глас по-друг дъха му леденей.
От ропот и от смут се опасява, сред вълча зима и увълчен мраз.
По студ, когато е земята в огън и виеща виелица вилней,
на десен бряг с войската Приск минава в един неискан от Мавpикий час.

Мавpикий е съсипан и съкрушен. В кръвта му закипява грозен яд.

За тази дързост срещу господаря в миг ловък Приск от поста е сменен.
На мястото на Приска непослушен Мавpикий назначава своя брат.
Не бърка ли със тази смяна царя? И не е ли на кръв роднинска плен?
Да бъде Петър може по-послушен, но може ли да бъде комендант?
Водата спи, ала беда будува. Възвира жилава славянска сплав.
Напират нови приливи сурови във полуострова разколебан.
Мавpикий тръпне. Страшен слух дочува: към Цариград настъпва род корав.
Притискат царски рамена покрови. В душата царска заревал вулкан.
В слуха нахлува тътен на окови. Воюват у Мавpикий страх и гняв.

Страхът от страховете страшнолики мори на императора ума...

На тръне гази смътно време тежко. Несретност василевска власт пои.
В двореца бди до късно цар Мавpикий, до късно брани мъртвата тъма.
Напусто е очакване лудешко. Напусто Петър със войска стои.
Една година друми как са тихи, без вихри как е елинска земя.
Там, дето Осъм в Дунава се влива, там, дето се прегръщат тез реки,
след десет месеца минава Петър на левия, на Дунавския бряг.
Там вождът Пирогаст със бой разбива тоз авангард на царските войски.
И пада в бой и тоз славянин светъл... Но василевсът е в неволя пак.
И вместо радост царя да покрива, тоз цар бледней от някакъв си скит.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Топи се трон под пъклено теглило. Палат смълчан от смут е окован.

Тоз тъмен варварин, тоз скит неверен в ума на царя броди и витай.
И всеки ден, и всяка нощ без милост измъчва господаря разюздан.
В съня му се облича в демон черен. Наяве вдън душа му скрит копай.
В лицето му вселява зла унилост. С мъх покорява царския му стан.
С войска Маврикий гони и прогонва тоз скит от тоя полуостров стар.
Несретен е владетел в тази битка. Непрогоними гони той неща.
Скала с ръка се рони и отронва. С уста гаси се негасим пожар,
но светлината, в тоя скит укрита, със меч ли ще прогонва от света?
Желае цар назад да върне скита, а скит на царя станал господар.

Олтари тръпнат. Немощни са митри. Долита тътен със тревожен ек.

Без кръв лицето е на василевса. Трепери като лист на вихър лих.
На двайсет шести, на свети Димитрий, в октомври, три лета до шести век,
над Солун зла обсада се надвесва. Надига бяла гръд Егеят тих.
От страх немеят византийци хитри. С оръжие Маврикий е нащрек.
Славяни с еднодръвките гемии от ранина обграждат Солун град.
Реди ръка на летописец древен: Не помнят солуняни ден такъв.
За пръв път те се срещат с тез стихии. Сражава се избран славянски свят.
Безмилостен е тоз славянин гневен. Не знай пощада скитската му кръв.
Ще помнят солуняни тез фурии. Ще помни Солун тоя листопад.

Душата оковала мъка смътна. Надеждата в нощта е без приют.

Осъмва Солун под обсада втора. Ден първи в неизвестност е градът.
Легла спохожда съдница безпътна. Деца се крият в топъл майчин скут.
Ден втори в Солун влезнала е мора. В очи безсънни призраци горят.
От мрак машини стенобитни тътнат. Оръдия изригват камък лют.
Огромни костенурки се придвижват към външната навъсена стена.
Ден трети — непрестанен дъжд от камък, от камък и от яростни стрели.
Злокобни сякаш облаци приижда. Приижда сякаш адска тъмнина.
Разбити сухи кожи са във пламък, сразени от горящите смоли.
Трепери белият егейски мрамор под пръстена на мирната луна.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Безмълвие отронва стон подмолен. Очакване страдание бере.

Нечут, на пръсти Аксиос поспира и тих се влива в Белия Егей.
Градът е ням. Градът от страх е болен. И всеки час очакваш да умре.
Зловеста вест покой зловест продира: че хан Баян — аварския злодей,
неудържим напирал е към Солун откъм Адриатическо море.
Премеждия навъсват людски вежди. Маврикий мисъл кървава таи.
Възвръща Приск начело на войската. Аварски пристъпи пресича Гудовин.
Срещу авари Приск войска повежда. Той първом при моравските струи,
а после там при Тиса, де реката държат гепиди зли, авари сви.
Надежда императора подвежда. Нов план срещу славяните крои.

Онеправдана лава заклокочва. Гръмовни гръмотевици гърмят.

Войската царска носи мъст жестока. Войската вдига срещу царя меч.
Към столицата Фока се насочва. Със Фока угнетените вървят.
За император обявен е Фока. Маврикий покосен е в люта сеч.
Текат години. Трудността започва. Правителство войнишко е без път.
И едрите поземлени стопани събарят Фока в неочакван час,
и на престол възкачват цар Ираклий... А приливи славянски са безчет.
В съюза с авари старите славяни и царски Цариград обсаждат чак.
Пламтят запалени славянски факли. Напразно папата е огорчен.
Со смут ли? С анатеми ли? Със мрак ли — пламтящи светлини ще замълчат.

Сплотени, устремени, великани, към бъдещето крачат с мъжки крак. 111

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен шеста

Горестна надвиснала беда.
Ум опустошен душа разпъва. Без ответ въпроси се редят.
Мръкнало око в земя потъва. В грозен глед светкавици седят.
Тамо нейде в равнината равна, где блести в сребро снагата плавна
на тих Дунав, гдето Янтра влива старогорска ледена вода,
Бегленица с гърци в бран сподавна паднала со смърт на храброст славна
и на челяд бъдна и правдива завещала кървава следа.
Бегленица горда и красива бранила е род и свобода.
С мъжество са женските чеда.

Храбростта е ръст на вечността.
Бегленица расла под Пирина и била е пролет в пролетта.
В къдрите ѝ — сякаш от коприна, зреели рубинени жита.
Тялото ѝ — величава мура. Погледът ѝ — рожба на лазура.
Веждите ѝ — две дъги извити над самотна горска висота.
В лик укрила плама на божура. В гръд стаила тишина и буря.
Раменете, с девственост обвити, две криле на вихрени ята.
Стъпките ѝ с твърдост са покрити. В тихата усмивка спят цветя.
Бе жена с безумна красота.

Тъмният Пирин надава слух.
Тръпки по гърба му преминават. Вик зловещ вещае мрака глух.
Жертвена тревога проверява клонове на рухнал явор сух.
Всеки е заключен в своя крепост. Всяка участ е отроче слепо.
Вест разтърси майчина надежда. Майчин взор пороби израз кух.
Вдовство е пътуване нелепо. Вдовство е презрение свирепо.
Самотата тежка е одежда. Сам живот скиталец е безрух.
Твърда майка в мрака се заглежда. Взор тъмнее, мракът е безух.
Извисяване е майчин дух.

Полунощ отдавна отзвъня.
Гасне лунна вощеница в мрака . Сури мури стрескат се в съня.
Майка чака дъщеря неяка. Студна е безлюдна тишина.
Сълзо моя — горест горестнице, мъко моя — мъчна мъченице.
Взор посърна. Мъка гръд прегърна. В мъх потъна сънна светлина.
Зоро моя — бяла гълъбице, звездо моя — звездена зорнице.
Помогнете светлина да зърна. Разпръснете мойта тъмнина.
Помогнете рожба си да върна. Страшна е самотна старина.
Мойта верна пролет почерня.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Тегнат тежки върху мен скали.
Друженки, ой дружки в мойта мъка. В бели менци черна смърт вали.
Пъкъл е последната разлъка. Моят дъб стихия повали.
В огнена тъмница леденея. Мъко, на какво да се надея?
Със кого ли мъка да споделя? Грозен огън къща спепели.
В скръб ще тлея. Нема ще немея. Бог Небе, смили се ти над нея.
Спепели и моята постеля. Бог Небе от мен ме раздели.
Бог Небе, пръстта недей разделя. Бог Небе, плътта недей дели.
Светла чакам сетните стрели.

Угасете огнената жал.
В тъжни думи спомени ридаят. В тъмна нощ е моят ден изгрял.
Мъртви друми в помени витаят. В клетвен кът е моят път изтлял.
Бегленица моя накитете с горски здравец, дъхал в скат несретен,
да е здрава майчина изгора, да се върне в дом осиротял.
Бегленица моя поръсете със водица на трендафил цвете,
да е будна в сънена умора, като спомен в род осамотял.
Оставете майчина опора да отспи тя земния си дял.
Не будете моя сън заспал.

В бяла пепел патила димят.
Волни ветрове и волни птици в лет неукротим криле ломят.
От незнайно време върволици към залязващ изгрев се стремят.
Ветрове — ридаещи гъдулки, кукувици — овдовели булки,
още ли вещаете прокоба, още ли предричате тъма?
Пълни са с несрети людски люлки. Мрат в тъмница клетите светулки.
Отменете жаждата на гроба. Призрачен е на смъртта дома.
Търси слънце невъзвратна доба. В земни радости тъги шумят.
Страдна е страдалница Земя.

Призори пристигнали жребци.
Колесница с мъртва Бегленица в ранен час посрещнали жреци.
Уморена птица хубавица сякаш спала в пролетни венци.
Тишината свята е ридала. Скръб цветята е в лице горяла.
Казват, под смълчани вежди в пламък плакали са тъжни студенци.
Твърда майка няма е стояла. В майчин взор жестока скръб мълчала.
Майчино сърце притискал камък. Майчини очи — били бойци.
Този свят е верност и измама. Мъката познава бежанци.
Майките в скръбта са храбреци.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Всеки носи своя жертвеник.
От рождение е жертва всеки. В себе си е всеки мъченик.
Тежки са човешките пътеки. Тоя свят е малък и велик.
Хладен жрец запалва клада. Огън грозен лумва изненада.
Трайна смърт нетрайността изгаря. Страшен е тържествения миг.
Пламъци обличат булка млада. Красотата с плащ обгръща Лада.
Свод затворен мълния отваря. Към нетленност броди тленен лик.
Бегленица няма проговаря. В жива реч отеква мъртъв вик.
Тъмен е мъртвешкия език.

Битката неравна още трай.
Моят верен меч защо немее? Моя меч защо се колебай?
Моят храбър мъж Управда где е? Тоз покой от мен какво желай?
Аз не чувам топот на конете. Аз не виждам в бягство враговете.
Где съм аз? Каква е таз тревога? Тоз час майка ми защо ридай?
Кой отне на моя меч ръцете? Кой сломи на моя дух крилете?
Угасете жертвения огън! Още слънце в моя взор сияй.
Плът неверна гасне в изнемога. Плът неверна верен дух терзай.
Залез мой, към изгрев път ми дай.

Изведнъж език мъртвешки спря.
Бурна буря загърмя в Пирина. Танц изви вековната гора.
Морна мора страдна гръд отмина. Светла радост в жална жал изгря.
Заблестяха кладенци в очите. Зашептяха младенци в гърдите.
Гусли и цафари заехтяха. Кръшни се закършиха хора.
Затрептяха в трепет висините. Зашумяха птици над скалите.
Люде и звезди ведно се сляха в изгрева на бялата зора.
Звездните сестрици заридаха и прибраха земната сестра,
земната славянска дъщеря.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен седма

Родината е радост и тъга. Родът — вълнения и нрави.
Ломен от ветрове, поен от мъст, Ирин-Пирин — таз вишна висота
отколе се сражава със врага и ражда ведрина и красота.
Тук обитава жребият чевръст на кръстопътища корави.
Човекът тук е буря и дъга, в превратности минава цял живот.
Таз величава непокорна пръст познава тракски и славянски род.
Тоз кръшен край със хубост и блага от стари старини се слави.
Тук песенна Родопа вие ръст. Тук горда Рила извисява склон.
Беласица тук бялата снага покрива с кичест звезден небосклон.

В далеки непознати времена из тая планина заветна
навред безплодна бродила тъма и плакал в мрака горестен покой.
Просторът роден спал без светлина. В нощта дълбока лунното око
горяло в скръб над мъртвата земя. Тежала тишина несретна.
Люляла пустош нощна пелена. От своя изгрев тоя великан
познава на коварности ума. Тук не един е падал ураган
и не едни жестоки племена узнали свойта среща сетна.
Вселявал смърт на варвари шума. Свирепа пепел пила равнини.
По билото на тая планина лежи прахът на давни давнини.

Родът на траките, таз планина
със име Орбел е нарекъл.
Загърнат с кюрк от мрамор и гранит,
блестял е Орбел с хубост надалеч.
По неговите яки рамена
буяла бяла месечева реч.
Утихвал вихри Вихрен вихровит
и с лоб пресеквал звездната пътека.
Таила мъка робската страна
и отглеждала надежда в камък глух.
Отправяла към Орбел поглед свит
и викала на помощ горски дух.
Отлитали ята и времена.
Огнища невъзврат съсекъл.
Тоз снежен Орбел, с еделвайс покрит,
на тоз метежен яровит Балкан
с предания от древна древнина
подвластна свят унасял в странен блян.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Предания живеят в прелестта на стройните пиринski мури.
В незнаен час, под тъмни небеса ехтели самодивските хора,
сред кична синолична пустота шумяла, пяла цялата гора.
Полуда будила се в дървеса и светели пътеки сури.
Проклятие кънтяла участта на тези самодивски съдбини,
мълви със трепет горската роса: че във изчезнали далеки дни,
когато ненаситните уста на злостни гробоносни бури
владеели и кървава коса косила в люлки росната зора,
тогава в глуха доба сред нощта извили самовилите хора.

Незрим звънар отзвънва Вртолом.
Звънът погубва самодиви.
Тъмата е богата с дивен сън.
В разлъките рождение шуми.
Гората се превръща в светъл дом.
Чрез мурите прегръщат се моми.
Долавят бели мури звезден звън
и с черни мури в блян се сливат.
Смиряват черни мури цвете гром
и с бели мури спомен свет редят.
Сломена перуника стене вън
и мъка утешава в синя гръд.
Мълчание оплаква лют погром.
Вали забрава мълчалива.
Во времето живее черен трън.
Из светъл гроб пониква кълн свещен.
Гората расне с вятър горолом.
Без бурите Човекът е сломен.

Звезди ромонят в сините поля. Луната перуники пали.
Запява странна песен еделвайс и гръд снежовна гали с детски взор.
На Орбел раснат със размах крила. Шуми коприна в синия простор.
Зора се сипе. Слънцето терзай съня на снежните кристали.
Съня напускат мъртвите тела. Блестят под сняг гранитни върхове.
Из Орбел горд магесна длан дълбай в бял мрамор отшумели светове.
Минават стъпки. В бръчки мрат чела. Събуждат се следи заспали.
Над траките могилен хлад ридай. Славянската река набира ръст
и среща се с прабългарска скала и с кърви бранят българската пръст.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Във чест на своя бог Перун — Перин
нарекли старите славяни
тоз Орбел. Вярвали где Вихрен бди
над непокорни урви и скали,
там, где покой загадъчен цари,
там, де владеят бури и мъгли,
на златен трон могъщ Перун седи
и людски род с надежди храни.
Безмилостен е бил тоз бог Перун.
От земен свят е крил неземен лик.
Разпалвал мълнии с безмълвен взор.
Гърмял с громовен ядовит език.
С камшик смирявал разгневен простор
сред мъртви каменни титани.
Мълвят... Перун под покрив пълнолун
унасял се в незнаен таен блян.
Спотайвал бури в облак тъморун
и гръмотевици милувал с длан.

Лежал е бог Перун на мрамор бял, лежал и сън зловещ обличал.
В мъртвешко чело плакала роса: над вежди властвала прокоба зла.
Просторът мрял, от вихри посинял. Рушила се престолната скала.
Разтърсвал залез тъмни небеса. Мълчание сънят предричал.
От този сън Перун е ослепял. Сестра си Перуника не видял,
разплакана, с разплетена коса. Той чул как сестрин ужас заридал:
«Нима и аз съм мъртъв?» И заспал на мрамор бял в гранитна притча.
В цвят Перуника съмнала в леса. Бърз бурен гром поникнал в цвете гром.
Химн снежен нежен еделвайс запял сред белокаменния пирински дом.

Един е снежночел Ирин-Пирин, един под сини небосклони.
Когато зиме бурята запей и дива песен заехти в нощта,
тогава тоз планински исполин разкрива свойта мощ и красота.
Когато лете стадото заблей и тих кавал тъга зарони,
тогава тоз гранитен властелин измерва ръст с небесна висина.
Когато есен в листокап повей и кипнат тежки мелнишки вина,
тогава тоз на планините син с развихрен бич мъглите гони.
Когато пролет в лес зазеленей и сребърни потоци потекат,
тогаз Ирин-Пирин под свода син поканва в къщи древен кръстопът.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Трето предание

Текат следи... Тъгата радост ражда. Радостта е люлка на тъга.
Омразата се буди в луда обич. Ревностна е верната любов.
Безсмъртие безумството изгражда. Жилава е людската дъга.
Укрити лъвове са свити роби. Неми сме пред земния покров.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен първа

Кой е тоз народ незнаен, що набира род на изток от Азовското море?
Носи се едно предание народно, че в далечни и тревожни времена,
хуните когато залеза раздира и властта им кървава в Европа мре,
неизвестно нам коляно благородно е владеело над конни племена.
Хан един е имал двама сина верни. Двамата били с достойнства неизмерни.
Утигур — единият от тях са звали. Другият наричали са Кутригур.
Изненада, казват, е умрял бащата. Братята близнаци бърже след смъртта
да разделят силно царство се събрали. С праведна ръка народ, земя, лазур
братята в една епоха непозната братски разделили мъртвия баща.

В същи миг в душата им змия се впила. И животът им внезапно обеднял.
Сякаш някой радостта им е откраднал. Сякаш някой им ограбил волен дух.
Тъмна сила братска кръв е разделила. Тъмен жребий братски жребий завладял.
Върху топъл поглед злобен облак паднал. Разумът им е заглъхнал в бурен глух.
В братята злорада свада се въвлекла. Бащината смърт със брадва ги разсекла.
Раната била е люта и дълбока. И била е странна тяхната злина.
Вместо властна обич в челяд да разлиства, расла е в омраза разделена сплав.
Два народа след раздялата жестока носили са близни братски имена.
Оттогаз в тях търси светла людска мисъл на прабългарите корена корав.

Някакви младежи в ранина незнайна со стрели и лъкове били на лов.
Тишината спала върху хладен мрамор. В кадифе небесно бял седеф блестял.
В миг пред тях несрещана сърна омайна скок извила и стаен издала зов,
към морето полетяла като пламък в светъл час, когато слънчев нар изгрял.
Литнали по нея мургави младежи, литнали — с криле на вихрени летежи.
Странната сърна светлеела в морето. Пеели със нея сребърни вълни.
Изведнъж изчезнала сърната странна. Станал е Безкраят тъмен и зловещ.
Вежди на тревога сключило небето. Зинали бездънни сини дълбини.
Младите младежи в ранината ранна овладели западните брегове.

Стихнала стихия. Млъкнали тътнежи. Върнали се те. Занизали слова:
Че безкрайна морска шир непроходима в себе си таила проход проходим.
Слушал е народа светлите младежи. Слушал и повярвал в тяхната мълва.
Закипяла мигом жад неутолима. Разделен народ тръгнал неделим.
Като вятър дигнала се хала гневна, дигнала се сред заспала древност древна.
Западния бряг е стигнала към заник и избила жителите до един.
Кутригури мъртвите места заели и огнище свили в неизвестен кът.
Галили брега стихии разиграни. Над простора се синеел свода син.
Утигури път обратен са поели. Върнали се в старата си родна гръд.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

В смутни времена Византия живяла. С хитрост императорът Юстиниан
към владетел утигурски се обърнал да нападне кутригурския народ.
Утигурска братска кръв е зашептяла. Овладял се утигурски силен хан.
С мъдри и мъжествени слова отвърнал и превърнал в ужас василевски свод:
— О, Юстиниане, славо възвисена, таз молба безбожна е и непочтена,
кръвните си братя да унищожаваш, зарад туй, че носят твое облекло,
зарад туй, че с теб един език говорят, зарад туй, че в същи жилища растат.
Василевсо, нашта чест не унижавай. Родствени сме. От едно сме потекло.
Нас сплетни на цар не могат да съборят. В нашта кръв еднакви съдбини текат.

В мъх обраства властна василевска орис. Из Елада вие вихър непознат.
Източните готи сипят смъртна пепел. Смътно тътне Дунавската равнина.
В четир стотин осемдесет второ лето тук за първи път отворил тоя свят
своята заключена духовна крепост за една съдбовна нова същина.
Българското име с дръзкост се явява. Българската слава с блясък заблестява.
Теодорих с готските пълчища сури ужас вливал в императора Зенон.
Василевсът — от неволя зла притиснат, кутригурите на помощ позовал.
На коне дошли са бойни кутригури. С мечове делили правда и закон.
Кутригури, казва правда летописна, с име българи нарекъл готски крал.

От мощта на кутригури е треперил жезъла на византийски василевс.
Още са под страх стени на Цариграда. Сякаш още е пред тях Виталиан.
Претендентът за престола е поверил на безстрашни кутригури своя гнев.
Василевсът Анастасий жив на клада, казват, е горял от немощ в царски стан.
Вихрите на българите мощнокрили съмвали са чак под тъмни Термопили.
Мира нямал император Анастасий. Зидал ден и нощ защитен дълъг зид.
Зид опасвал цариградската околност. Като страж гранитен дълъг зид стоял.
Нощем, казват, императора в съня си ненадейно грабвал мощен меч и щит.
Въздуха съсичал. Литвал в луда волност. В погледа му кървав кръстопът роптал.

Мизия познава кутригурски набег. Кутригурска слава в Тракия шуми.
Неведнъж били са елини лукави с чест злочеста в боя с български войник.
Времето припомня миг безумно храбър, как из наште светли бащини земи
от коне надменни войни величави с примки сваляни били в решаващ миг,
победителят когато лют и хищен с дива нощ покривал мирен кът огнищен.
Цвет цъфтели кутригурските десници. Лет летели смели български орли.
На гепиди в бран с несвидни лонгобарди, под началство на отличен Хиниял,
пратили дванайсет хиляди войници с люти мечове и яростни стрели.
Пратили на помощ верни леопарди срещу съскащата елинска змия.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Всяко робство е позорно и сурово. Кървава е всяка господарска длан.
Най-позорна е аварската робия. Най-суров е на аварите рева.
Кутригурски гнет простенвал в тюркско слово. Търсила е мъка лъч у хан Орхан.
Безпощадна е аварската стихия. Яростен е на камшиците гнева.
Побеждава персите Ираклий Втори. На аварите гърба със българи се бори.
Управлявал е земя Орхан заместник, вуйчото на малолетния Кубрат.
Жилава държава възраст в мир е брала. Съмнала надежда в тъмна тюркска реч.
Сеел сред тъми пътеки неизвестни предвидлив държавник, гъвкав дипломат.
Гаснела е силната аварска хала. Млад Кубрат аварите изгонил с меч.

Властна е била династията Дуло. Славна слава е оставил Дуло род.
Хан Кубрат владетел светъл и спокоен братя разделени върнал към любов.
Чак в Панония туй чудо се разчуло. Мъст разкъсала аварския хомот.
Българите вихром като вихър боен литнали из робска нощ към изгрев нов.
Сплав една от веения заблудена върнал хан Кубрат към истина свещена.
Хан Кубрат е бил водител далновиден. От Орхана ханът мъдрост наследил.
Ледено лице забулвала усмивка. В погледа горял неуловим опал.
Млад разбрал бита на елина ехиден. Като елин елински език редил.
Расъл е Кубрат под елинска покривка, със писмото рунно тюркска реч чертал.

Слух витай, че някъде в овчарски доби хан Кубрат отправял зов със гняв и плам:
— Хищници ромеи, елини лисици, с много са езици вашите уста.
Лъжете с един нас, с други — всички роби. Хитрата лъжа приятелка е вам.
На измама гледат вашите зеници. Честността ви е разврат и срамота...
Казват, сетне ханът клетвен меч погалвал. Казват, в нощ неверна верност в меч запалвал.
Мрак среднощен е разпъвал плащ разкошен. В сбъдващ блян потъвал ханския чертог.
Хан Кубрат на кон, в ръка със чаша златна. Копие с опашка в бял покой блести.
С черна спусната коса е ханът мощен. Сливат се ведно Небе и Тангра-бог.
Вълк — тотем окриля орис благодатна. Конникът заветна сетнина вести... 99

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен втора

Вълнения огнищата разтърсват. Ясни небеса гърмят.
Боязън хладна се прокрадва в благородни български гърди.
Навъсени треперят пътищата. Клоните тегла шумят.
Мълчание устата оковава. Спомени умът реди...
Над бледните умислени чела прокобни облаци димят.
Раззинват ли зловещи бездни? Идат ли несрещнати беди?
Каква е таз корава орис, що навява горест и тъма?
Защо под всяка верна вежда неизвестност ледена седи?
Защо лице закрива слънцето над мойта слънчева земя?

Дали земята се надига срещу небесата в този час?
Дали гневливи планини се борят с плодородните поля?
Или свирепи племена разгарят стара смъртоносна страст?
Какво е туй, що буди леден страх в уногундурските гърла?
Нито земята се надига срещу небесата в този час.
Нито гневливи планини се борят с плодородните поля.
Нито свирепи племена разгарят стара смъртоносна страст.
Тук хановете край престола на Кубрата свели са чела.
Съсипва ги тревожен огън и топи като снежовен пласт.

Човекът, който тюрки разгроми и потуши аварска сган,
човекът, който в свят съюз сплоти езическите съдбини
и кутригури и уногундури вразуми с разумна длан,
човекът, който път откри към първите държавни светлини,
човекът, който Конската опашка с чест покри и в мир, и в бран
и границите разшири на изток там до Конски планини,
на север чак до Антите, на юг до бреговете на Кубан,
на запад до реката Днепър, де реват развихрени вълни,
на синовете тоз човек предава своя сетен бащин блян:

— Отивам си. Неземен звън раздяла пали в моя земен взор.
Невиден гост в студена тишина облича моето сърце.
Растежа на крилете се измерва с овладения простор.
Един живот е оправдан, когато се стреми към светла цел.
На таз земя човекът със народа е могъщ, възвишен, горд.
Под туй небе богат е този, който носи слънчево лице.
Честта е свята. Тежка е сланата на човешкия позор.
В тоз свят по-твърди от скалата морска са сплотените ръце.
В тоз свят творете светлина и бащин сноп пазете от раздор.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

— Очите на България, на теб, Батбай, оставям във завет.
Когато мълнии изпълнят с неспокойност твоя дом блажен
и родната земя дъха усети на несретен чужди гнет,
със тез очи несмъртен Тангра в теб ще изкове кинжал свещен
и с него ти ще победиш и най-подмолния си враг заклет.
Батбай, със тез очи и в тъмна нощ ще виждаш като в ясен ден.
Със тез очи лозата Дуло е могъщ орел в неспиращ лет.
Със тез очи и ти, наследнико, орел ще бъдеш устремен.
Пази ги, сине мой. Без тях и при очи ще бъдеш сляп навред.

— Кълна се, татко, във очите си, във тез мостове мои към света,
този час, когато клетвата погазя, Тангра да ги спепели
и нека в тях за вечни времена да обитава слепота...
Кълне се хан Батбай... Под веждите му горестни горят стрели,
а свята клетва се превръща в светлина могъща сред нощта.
Отеква над реки и долини, над равнини и над скали,
отеква и се слива със земята в жива клетва на честта.
Отеква и зове на мъжество и слава люде и орли
и в гръд от мъка наранена изкушава силата на верността.

— Ръцете на България теб завещавам, храбър мой Котраг,
когато бурята сурова зареве с безмилостен език
и над земята на дедите се надвеси неочакван мрак,
със тез ръце възвишен Тангра в теб ще изплете могъщ камшик
и с него ти ще поразиш и най-коварния си земен враг.
Котраг, със тез ръце ще бъдеш на земята силен и велик,
със тез ръце потокът — Дуло е набирал мирен слънчев зрак,
със тез ръце и ти, наследнико, набирай слънце всеки миг,
пази ги, сине мой. Без тях сакат ще бъдеш и без глас сирак.

— Кълна се, татко, във ръцете си, в които правдата живей,
тозчàс, когато клетвата погазя, да потъна в черен срам —
и моя срам да няма залез, докато туй светло слънце грей.
Кълне се хан Котраг... Мълви езическа молитва жрец Кардам.
Чела навели властните мъже. Чертогът в огън леденей.
Под веждите на ханове смълчани се развихря жертвен плам,
а свята клетва в тишината мощ набира, тътне, пламеней.
Звездите мрат. Нощта превръща се във мълчалив огромен храм
и клетвата се носи като песента на клетникът Орфей...

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

— Съдбата на България тозчàс на теб предавам, Аспарух.
Когато тюрките сломени дигнат диви племена на мъст
и яростни хазари разпокъсат на нощта покоя глух,
тогаз всесилен Тангра в теб ще разгневи прабългарската пръст
и с нея ти ще победиш и най-жестокия си неприятел тук.
Със таз съдба прабългарите са градили своя мирен ръст,
със таз съдба мъжествен Дуло е калявал своя боен дух.
На таз съдба и ти, наследнико, бъди заветен светъл къс.
Пази я, сине мой. Без нея мъртви ще са твоя взор и слух.

— Кълна се, татко, във съдбата си, която с теб у мен цъфти,
тозчàс, когато клетвата погазя, Тангра да ме изгори
и в моя прах безмилостно проклятие навеки да кънти.
Кълне се Аспарух... В очите му кълнят се идващи зори.
Духът му сякаш буен вихър към желани бъднини лети,
а свята клетва в чест заклина слънчеви поля и девствени гори
и като ято непознато над прабългарска земя трепти,
и в неуморна длан просторна настояще слънчево твори,
и с чест вестява надалеч мъжествените български черти.

— Помнете бащини завети. Довършете недовършен път.
В миг хан Кубрат глава отпусна. По челото му избиа роса.
В душата на орлите сури съдбоносни бури се кълнят.
Злокобни мълнии безсъние запалват в родни небеса.
Земята без език е. Тъжни стъпки в опустяла гръд звънят.
Неканен листопад ограбва рано пролетните дървеса.
Очите на България в нещастие тъмнеят и горят.
Ръцете на България без жал погубва ледена коса.
Съдбата на България е в този час пред страшен кръстопът.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен трета

На зло се въсят яростни хазари, стара мъст разтърсила е жили,
кинжали люти изпод вежди палят, злоба скрита в свита гръд копай.
На стръв надигат племена неверни, търсят буря да премерят сили.
Конете цвилят, ужас предвещават, в гривите им дива смърт ридай.
Зазвънва гибел, кобен е покоя, с дири живи хранят се могили,
очаква сенки лунната бесилка, тишината в хищен мрак роптай.
Змия е мракът, яд кръвта обсебва, грозни бръчки са чела покрили
на тоз злочест Балкански полуостров, де отколе остър меч сияй,
във тез минути против род Кубратов люти хали са се съюзили...

Блуждай и сее смъртен страх и призрака на византийската заплаха.
И не прогонва племената, ни превръща в пустош роден чернозем.
От тоз двуличен похитител тук едни ли тихи времена измряха
и племена едни ли са изпитали морничав студ и ужас нем?
Славиния снага надига сякаш под небесна лъчезарна стряха
и нов кълн сякаш избуява, ръст изправил нейде северно от Хем.
Но дните на Славиния от тоз измамник безпощадна смърт узнаха
и седемте славянски племена със северите паднаха в ярем.
От таз усойница неумолима не едни огнища онемяха.

Слана погребва дървеса зелени, шума мята вятър по земята,
на скръб се радват клони покосени, самота убива всяка жива твар.
Нощта светлей, когато на звезди ятата заиграят в небесата
и разпилей луната хладното сребро над синоличен земен шар,
денят тъмней, когато спусне тежки облачни завеси синевата
и неспокойни бури отвлекат зад планината слънчевата жар.
Домът пустей, когато се разпръсне челядта му по посока непозната.
Полето пей, когато със стадата сбрани крачи верния овчар.
Овца, която се от стадото отделя, среща зъбите на тъмнината.

Сурова правда утвърждава колелото на настъпващото време.
В прегръдките на отклоненията възмъжава всеки нов хомот.
В разединението се състаява на раздора пагубното семе.
Без слънце и земя на таз земя загива в скръб горчива всеки плод.
Чинарът е могъщ, когато корените му живеят с чернозема.
Без светила сърцето спира, пътища простира живия живот.
Ний с мъртвите живеем постоянно, с живите ний непрестанно мреме.
Борбата определя верните везни на лъченосния възход.
Сраженията губят тези, на които се надеждата отнеме.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

А над скалите клетвата отеква, равнините с трепет я предават,
реките брегове заклинат, месецът с опашка конска е изгрял,
а в хановете страсти не пресекват, в мислите им буря накипява,
в гръдта им жад за власт се разпламтява сред чертога вече обеднял.
А мъртвия земята непрегърнал, блясъкът му бърже потъмнява
и сякаш нивга не е бил сред нас и сякаш нивга не е тук живял...
Къде отлитна клетвата свещена? Толкоз рано стана ли забрава?
Мъртвецът с живите говори, а гласът му е за живите умрял.
Кое ухо тоз глас ще чуй? Вода подмолна бреговете изкушава.

България Велика се разпада. Черен червей братята разяжда —
Пет собствени реки отвличат на България свещената вода.
Пет собствени гнезда в зората на България — тревога тъмна раждат.
Пет собствени съдби пресичат на България заветната следа.
В желания и колебания човешката пътека се изгражда.
Без милост хищници ликуват над разпръснати нерадостни стада.
Пръстта със мълчалива пръст насища всяка ненаситна жива жажда.
Със робство се заплаща всяка неразбрана хорска свобода.
Понякога и близостта към близките разделени семена насажда.

Несретен хан Батбай, като очите си завета на баща си пази,
в земята дядова останал, с горда чест посреща стари врагове.
В челото му осъмват тъмни бръчки, по гърба му мравки ледни лазят,
а в черната коса са навалели непознати ранни снегове.
Хазарския хаган със верни племена измерва черната омраза.
До късна нощ обсъжда мерки и безумен план за хан Батбай кове.
И в тъмнина зловеща чужденци леглата мирни със нозе погазват
и окова̀ват в непосилна кървава робия българските домове.
Тъй черни българи се раждат от прабългарска лъчезарна пазва.

Към горноволжките предели тихи хан Котраг прабългарите води,
от ледни ветрове бичуван, вред посрещан от безкрайна донска степ.
Люлеят го безмилостни неволи, будят го безименни несгоди,
навсякъде нещастия растат, навсякъде на ужаси вертеп.
Гръдта му тъмна мъка свива, мисълта му към огнище родно броди.
Косите му — игли настръхнали, реве в кръвта му вълк свиреп.
Със собствена ръка погубил е подемът към простори и възходи...
Под чужди небеса и в слънчева земя горчив е собствения хлеб.
В неравни върволици дните отшумяват, невидели сън и отдих.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Не бе хан Кубер на предсмъртен час да чуе бащина заветна дума,
нито свещената поръка на баща си той от братята узна.
С прабългарска войска бе тръгнал сам по долината на реката Струма
и населявал племето на Дуло по славинска плодна равнина.
Не бе и хан Алцек. Към северните граници бе хванал рано друма,
в очите му напирали немирна неизвестност и студенина,
през стръмнини сурови почернявал, сякаш черна почерняла шума,
и копия калявал в гневни боеве със многочислена злина.
И тез откъснати води богати са със постъпка неразумна.

Хан Аспарух не знае сън. Хазарска дива сган и срещу него се надига.
Гърми прабългарска земя. Разкъсват викове навъсен небосклон.
Със залез изгревът е в битка. Свободата се сражава с непосилно иго.
Живот и Смърт във кървав бой отсъждат правдата на земния закон.
Ломят се копия. Като подмолна страшна лава яростта изригва.
Пръстта от кръв е натежала. Въздухът е пълен с писъци и стон.
Гъмжат безчетни племена. Редици опустяват. Силите не стигат.
Хан Аспарух в неравна бран отстъпва родна пръст и дири нов подслон.
Орелът се стреми към върховете, светлината не търпи верига.

Прерязал вихром гребена на Днепър и преминал пълноводен Днестър,
хан Аспарух с войската Онгъла завзе и в миг на боен кон крилат
отправи се във делтата на Истър към земите, пълни с неизвестност,
где песен мирна прозвучава на един народ за него непознат.
Венец природен от реки защитни и блатиста неизбродна местност
поробиха ума на хана и въведоха в желан, спокоен свят.
Аварите прогонил чак на Запад, гнет отбегнал на хазари бесни,
напуснал българските планини, хан Аспарух, синът на хан Кубрат,
от коня слезе и забоде меч тук, в таз земя, под този свод небесен.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

В явето действителност неспирна трае. Людски блян е непрестанна бран. Съдница и мъченица мисълта е. Търсещ дух клокочещ е вулкан.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен четвърта

Шесто седем десет и девето лято... Сън сънува Аспарух Крилатия,
сън сънува в малката палата, сън сънува в новата родина:
Град престолен в мрамор бял израства под владение на Тангра Непознатия,
в мрамор бял алеят племенните кърви на прабългарското тъмно минало.
Небесата със разкошни изумруди будят Плиска в нощната позлата,
в стенописи над чертога се възвръща славата на ханове загинали.
Стълбове самотни с трепетна ръка милува на България създателя.
Сам сред синя нощ пустинна в тишина премине на рождение годината.
Стълбите шумят проклятия. Разпятия разпъват ханските обятия.

Тиха нощ е. В малката палата слава мами пътищата на владетеля.
Тиха нощ. Стихия стара се надига в жилите на мургавия воин.
Жилави уногундурски дънери погасват мъст, що някога е светела.
Жилави уногундурски дънери издирват в тихи сънища спокойността.
Вятър от гората вей косите, утро от реката съмне по лицето.
Погледът му устремен се носи, път неравен му окрилят най-достойните.
С меч в ръка под небеса тревожни царство ражда сред несигурно столетие.
Равнините струни са напети. Границите търпеливи в дрехи бойни са.
Тиха нощ е. В малката палата сън сънува на България радетеля.

Като каменна скала сред бурния Балкан стои на Аспарух държавата.
Брулят я сурови ветрове и яростни стихии всеки час тревожат.
Тя стои и сред езическо владичество във мир гради на Дуло славата,
и сломява зъби византийски и ръка подава на славянски вождове.
Границата ѝ на юг по Стара планина снага могъща очертава,
някъде помежду Искъра и Тимок западните междини са сложени,
а на север до отвъд реката Истър, где расте на Онгъла коравостта,
и на изток черноморските талази тихо плискат нейното подножие.
Сън сънува в малката палата, в сън долавя на България изявата.

Тишината пее и говори със езика на възходи и падения.
Бързите реки под гребена на вятъра развяват сребърните гриви...
Синевата грее над простора. Плачат в трепетните кладенци рождения.
Из могилите забравени израстват непрестанно силите на живите.
Боровете иглолистни скритом се преплитат със житата позлатени.
Долините еком екнат и събуждат плахо на горите мълчаливостта.
Небесата звездоройни разлюляват птици, а земята — устремените.
Цветни приказки и звучни цветове сънливо галят на нощта покривката.
Планини и равнини прегръщат се. България превръща се в знамение.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Планините дигат се на пръсти. Хала се задава, хала непреклонница.
Късна доба топот разлюлява, равнината буйна под копита цвили.
Мракът сънен приказки разсънват, тътен тътне, стъпва сила вихрогонница.
Млъква песен на реки и птици. Въздухът пиян е — минат бързокрилите,
от очите им светкавици избиват, избуяли като в пролет клони.
Меч на кръста мъжка чест чертае, с наметала и перчеми са боилите.
Хладни пръстени звездите палят. Лунна теменуга гали небосклоните.
В сини дрехи, в кратки алени ботуши, към зората бъдна устремили се.
Бурна слава зашумява. На България минава вихрената конница.

Небесата слезнали са на земята. Пей в покоя клетвено мълчание.
Сякаш бели лилии — десници девствени везат прабългарското знаме.
Верен вятър знамето разгръща, знамето вестява слава и страдания.
Конницата със родината се слива, силата венчава се със пламъка.
Племенния залез гине, съдбоносен изгрев мине през полета бранни.
В капище нощта тече. На идоли се моли на езичници измамата.
Конската опашка в знаме се превръща, в знамето набират ръст Балканите.
Зрей съдбата. Младенец се ражда. В храма на нощта се будят мъртви камъни.
Знамето на първата престолнина зове България на заклинание.

В нощ потайна призраци витаят, с колебания заселена е мъката.
Жертва искат богове езически. Невръстно царство пламнало е клада.
Мракът плаче, пада час уречен. Сън неискан носи на смъртта поръката.
Плиска млада онемяла е от писък, от тъга е побеляла Мадара.
Жрец Кардам мълви нерадостна молитва, жрец Кардам в покоя пали пъкъла,
слепи мълнии на колене го молят, жрец Кардам е глух и безпощаден.
Ахинора е облечена във слънце. Аспарух от бури е изтъкан.
Кладата открадва земна Ахинора и превръща в приказна загадъчност.
В ханска гръд ридай България ранена, в ханski поглед гроб копай разлъката.

Може би туй не е сън, а слънчева мечта, родена в горестна действителност?
Може би това са кълнове, що търсят въздух и крила в този свят отворен?
Може би с безмилостни везни сам Аспарух изпитва своята решителност?
Може би в кръвта на хана вслушват се коравите уногундурски корени?
В малката палата колебания каляват съдбоносния градител.
Себе си във себе си разпъва ханът и напуска глуха предистория.
С племена славянски врагове разбил, превърнал в мощ прабългарските жители,
Аспарух, синът на хан Кубрат, приветствува на бъдещето хората
и отглежда в границите на България цветя на твърдост и чувствителност.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Късна нощ е... а пътеката на Аспаруха сякаш негде е отвлечена.
Сякаш неспокоен кръстопът ограбва ръста на отважния държавник,
сякаш племето уногундури търси в хана свойта участ недоречена.
Сякаш в мрака непробуден спомени оплакват тишината на забравеността.
Синя пролет е навяла в малката палата възвишения далечни.
Знамена, изтъкани от слава, ронят горести по племена забравени.
Небосвода на България тревожат остри копия и люти мечове.
Като крепост се изправя младата държава сред държавите на славните.
Като Ахинора и държавата безмилостно на клада е обречена.

Късна нощ е... а в гръдта на хана плаче буря, от съмнения разкъсана.
Може би това е вопъл неумиращ в люта бран на паднали войници?
Може би това са писъци на клетница земя, от гробища разтърсена?
Може би това са шепоти на цветовете и стенания на птиците?
Устните до кръв захапал, Аспарух с очи на съдник строг нощта претърсва.
Знамето по верен път със майчина десница го извежда от тъмницата.
Синевата со синовност го посреща, знамена со съзвездия поръсила,
знамето върви и пее. Пътищата на света мостове и езици са.
Аспарух поел е път. Византия от твърдите му стъпки е навъсена.

Небесата онемяват. Земните недра излъчват млади лъчезария.
Конница разкъртва портите на бъдещето. Времето летежа спира.
Знамето със конската опашка сякаш поздравява земни полушария.
В книгата на вечността лозата Дуло вписва на прабългарите дирята.
Василевси са глава навели, тъмни тръпки са налегнали хазари.
Тюрки и авари скрили са стрелите, оковал е страшен страх размирия.
С тътен е затътнела земята, заридали на езичници олтарите.
Въздухът кънтял от гласове неспирни, клетва свята в клетва е напирала:
— Светлина да бъде. Светлина во векове да бъде пътя на България.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен пета

Ширнала мирна Златия. Златна набъбнала гръд.
В странни землянки събрани ранни славяни светлеят.
С шепот зората събуждат. С трепет тъмата люлеят.
Светло се раждат и раснат. Светло живеят и мрат.
Земна зелена погача пее под тяхна десница.
Дунав в очите синее. Зрее в косите пшеница.
В каменни капища капят. В бурени бури държат.
Хубост от слънцето взели. Ръста отнели на бора.
Смели пътеки корави славят мощта на простора.

Пристани тихи бленуват светли човешки ръце.
В нрави роптаят огньове. Бездни ридаят над вежди.
В мрака е плаха душата. Яка е стряха с надежди.
Изгреви млади жадува мирно човешко сърце.
Цветове дъхни пресъхват, щом ще полъхнат неволи.
Скърби сподавни навяват стволи на голи тополи.
В бури расте и разлиства чисто човешко лице.
Мъката мъжество пали. Люлка прогонват могили.
Смените — буйни са хали. Дните са жилави сили.

Аспарух в златна Златия силни разгръща криле.
Кубер от Прилеп до Солун двори просторни отваря.
Аспарух в Мизия равна варварско бреме събаря.
Кубер славяни окриля в Керамисийско поле.
Две съдби в люлки безбожни, две борби с участ стремежна,
в тъмна стихия родени, расли сред ера метежна,
две крила висина брали с хали из скитнишки лет,
тук на Балкана лозата мъдра на хана Кубрата
вият и в етнос славянски славят България свята.

Билката съхне без почва. Без криле ятото мре.
Речните гриви пенливи в морски прегръдки замлъкват.
В изгреви тихи и бурни заници странни замръкват.
Тътне пътека далека. Всичко е бряг и море:
буря общува с покоя, мълнии облаци дирят,
пепел огньове съблича, в клони сланите напират...
Траят окови сурови. Кой ли тях може да спре?
Носят мостове нещата. Шепне с езици земята.
Расне простора със хора. Гасне без слънце зората.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Буйни порои са текли. Влекли са мирни легла.
Слънце жадували сенки, въздух не виждали хижи.
Дните били са пространства — пълни с тревоги и грижи.
Вихри са вилни вилнели. Тежки тежали тегла.
Глуха на кръстопът кървав тая земя е стояла.
Младостта пила тъмнила. Радостта мъки е брала.
Нрави и племена стари скрила е тъмна мъгла.
Дето са факли пламтели — сънища мъртви владеят.
Дето са стъпки кънтели — тихи забвения пеят.

Битка заветна не стихва между реалност и блян.
Жилав прабългарски етнос в етнос славянски залезва.
Древно прабългарско слово в говор славянски изчезва.
Бракове смесени раждат пътя към етнос желан.
БИСЕР землянки засричват. Юрти шептят Собеслава.
Белег бележи стремежа. Делва честта украсява.
Нужда единна изгражда нов език в български стан.
Редом със хана е князът. Вредом с жупана — боила.
Редом с Бориса — Калина. Вредом Чавдар — с Богомила.

Нрави докосват се с нрави. Бит се кръстосва със бит.
Мълком два свята незнайни тайно от гибел се бранят.
Скритом две вери невери с божества тъмни се хранят.
Тангра с Перун се сражава. Мит се преплита със мит.
Блясък небето отронва. Маргар полето дарява.
В Мизия равна се ражда първа славянска държава.
Пътят на смяна желана трайно е с битки покрит.
Влачат реките потоци. Крачат реки към морето.
Стъпки на мъртви не секват — екват в кръвта на детето.

В руси къдрици заспива детски прабългарски звън.
Черни прабългарски взори съмват в славянски очички.
Времето шета из двори. Раждат се нови привички.
Нямат насита децата. Трае играта и в сън.
Смях и сълзи се прегръщат. Смесват се думи със думи.
В мечове мълнии пеят. Зреят на верността друми.
Кой ще заключи играта да не излиза навън?
Мъдра е детската диря. Дето надеждата спира,
детската девствена вяра вярна пътека намира.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Крият магия очите. Жаден е младият взор.
Тихом мостове възникват. Вихри лицата погалват.
Кладенци в чувства избликват. Клади сърцата разпалват.
Младост сменява закони. Стели затворът простор.
Пролет без пролет тъмнее. Листи със клони ромонят.
Пъпки без стъпки се ронят. Страсти и бури се гонят.
Обичта дето светлее — ревността сее раздор.
В младостта лава играе. Буря не трае в гърдите.
Луди са с огън очите. Горди с орли са скалите.

Люто бащи се заканват. Бръчки подранват в чела.
Люлки се пазят от огън, младост — от погледи луди.
Огънят носи тревога. Младостта трепети буди.
Тежка нощта е, когато тръпка терзае тела.
Чезнат без внуци дедите. Гаснат огнища без челяд.
Раснат потомци в следите. Бездна е земна постеля.
В люлки живеят могили. Мъртви живеят в дела.
В скръб са градини без китки. Утрин без изгрев е тежка.
Смените ръст са на битки. Твърда е орис човешка.

Този Балкан разпокъсан, този на мъките брат,
помни от времена древни гневни разлъки и срещи.
Помни от времена стари ярост и бури зловещи.
Горест и скръб са поили всяка метежна игра.
Горест и кръв са поили всяка пътека заветна.
Горест и кръв са поили всяка покруса несретна.
В тая богата Златия, дето не зайдва зора,
Аспарух презид издига, с конница пристъпи брани,
буйни прабългари влива в бурно море на славяни.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен шеста

Аспарух чело набърчил. Вест обмисля и немей...
Черна чума се задала, черни черги е разстлала,
сипе огън връз земята, мирни стрехи пепелей,
над селата меч надвисва, градове с беда орисва,
с черни рани ярост храни и с мъртвешка нощ живей...
Дето мине, бездна зине. Дето стъпи, пустош пъпи.
Земна гръд е онемяла. Почернял е сводът син.
Черна челяд е повела, сън и слънце е отнела,
дигнал е на сеч неславна император Константин.

Аспарух боили свикал. Мрак обгърнал ханski лик.
Буря дива свива клони. Тъмни походни колони,
плъзнали по суха суша, гонят изненадващ миг.
Кораби на смърт гнездо са, кораби с войска се носят,
бързат призори да стигнат устие на Истър тих.
Бдят над люлки плахи булки. Страх проклина зла година.
Нощ безлюдна е пленила Истърската равнина.
Нейде екне стон на птица. Нейде лумне луч звездица.
Нейде връх снежовен мерне в мрака Стара планина.

Константин Четвърти дръзнал да смущава ханска пръст.
Аспарух е мъдър воин. Аспарух е мъж спокоен.
Наблюдава. Преценява и премерва своя ръст.
Местността е без защита. В местността е смърт укрита.
Погонат в тъмница ледна яд налива в дива мъст.
Аспарух кове надежди. На войската в миг нарежда
да обседне твърдините. Знамето нащрек зове.
Яростни текат минути. Ад реве в стрелите люти.
Раninата е ранена от зловещи викове.

Ненаситен император от уплаха е скован.
Настървени хищни хали — четири са дни стояли
пред стените, без да смеят да се впуснат в луда бран.
Нем е василевсът бледен. Сякаш е пред залез леден.
Потъмнява. Съобщава на стратези своя план:
— Предани стратези мои, на съдбата вий герои,
вий опора моя в боя, вий надежда моя днес,
зла подагра мен е свила и нозе ми подкосила,
Цариград вам поверява свойта византийска чест...

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Сняг косите посещава. Страх обгаря царски праг.
Още мощен император недорекъл е словата,
боен кораб е обсебил и е хванал срамен бяг.
Гняв в морето е изливал. Мрак корона е обвивал.
Вежди свивал и поглеждал с трепет черноморски бряг.
Смут войската е разтърсил. Студ стратези е навъсил.
Черна чума е навлязла в свойта собствена съдба.
Зли огньове са вилнели. Грозни писъци кънтели.
Вред безредие е брало мечовете без борба.

Времето твори простори. Хората рушат закон.
Аспарух е пълководец. Светъл хан е с дух свободен.
Крепостта напуска мигом и развихря боен кон.
Меч в ръка му заблестява. Конницата разиграва.
Родна пръст под него тътне. Еком екне небосклон.
Конницата полетяла... мечовете развъртяла...
Сеч сурова е узнала императорска злина.
Със ранени и убити равнините са покрити.
Елините станали на бранни мечове храна.

Дните влачат пъстър пояс. Почва тачат семена.
Ханът в тая пролет ранна план изгражда за отбрана:
ще посрещне зли авари со славянски племена.
Со севери ще сломява византийска стръв лукава.
Набезите на хазари ще подведе в теснина.
Аспарух, тоз вожд и съдник, тоз стратег на бури бъдни,
помни снопа на стрелите, дух Кубратов носи той.
Битки водил е с хазари. Стан разбивал на авари.
С бойна коня възмъжавал сред неравен кървав бой.

Меч решава, що не може да реши спокойна реч.
Конницата в поход славен спуска се към юг неравен
и приморските владения отнема в боя с меч.
Брегoвете на морето светли светят под небето.
В светла Варна българска невръстна реч отеква веч.
Бурна пролет възвестила изгрева на нова сила.
Бурна пролет поздравила с цвете устрем величав.
Сред Балкански полуостров, где владеят страсти остри,
съмнала една държава от могъща бойна сплав.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Славата е зрак сред мрака. Явето е светлина.
Аспарух е ум създаващ. Аспарух е друм сплотяващ.
Войните зове отново изпод бойни знамена.
Тръгва рано в боен поход. Мине проход подир проход
и препуска с конницата в тракска равна ширина.
Копията сеят пепел. Пада крепост подир крепост.
Пада село подир село. В боя пада град след град.
Над ромеи срам натегнал. Погонат е страх налегнал.
Ежегоден данък плаща вероломен Цариград.

Жребият на дух човешки е на кръстопът роден.
Шест стотин и осем десет първо лято. Тук в страната,
де синът на хан Кубрата сеел светъл бъден ден,
де отколе в равнината се разхожда волен вятър,
в скален камък се укрива надпис скъден и свещен.
В надписа легенда скита. Яве се в легенда вплита.
Мястото на хановете се отрежда по дела.
Надписът е тих свидетел. Вихрите на вековете
немощни са да погубят правдата на таз скала. . .

В бурите на времената расъл българският дух.
И когато мир Славяно-българска държава иска,
в седем стотин първо лято строг чертог разтърсил слух,
че хазари в мъст събрани тръгнали за зло към Плиска.
Изведнъж на бяла коня заблестял е Аспарух.
Към брега на Истър плавен конница повел крилата.
Мълнии събрал в ръцете. Яд развихрил в силен меч.
Там край Дръстър — град преславен, в устието на реката,
хан държавник и владетел срещнал свойта смъртна сеч.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен седма

Кой ще отключи държавата, кълната земьо прокълната?
Кой ще изгасне огньовете — пламнали страдни страдания?
Кой ще посрещне зорницата, майчице с мъки препълнета?
Луда е участ заключена. Глухи са сухи ридания.
Раснат в очите гробовете. Страшна е горест безмълвена.
Черна е птица тъмницата. В мозъка гаснат съзнания.
Клони отронва дъбравата. От смъртта е гора клъвната.
Стенат — простенват доловете. Гробът поробил желания.
В пустош потъва зеницата. Челяд от страх е погълната.

От невръстни дни хора и земя горят сред горест и тъма.
Робства и войни в людски род гърмят. Разръфани крила димят.
Ледени стени свита гръд ломят. В постели стонове ръмят.
Тежки изпитни незакрилен роб морят от люлчин час до гроб.
Тъмни тъмнини сред зловещ вртоп в сълзи разгарят кървав сноп.
Светли светлини зла прогонват коб. Отронва скръб навъсен роб.
С нрави и злини Аспарух бе в бран на този езически Балкан.
Мирни бъднини дирил мъдър хан. Не всеки вижда сбъднат блян.
Где са тез страни, гдето изгрев ран не пали заник нежелан?

Ой стихии гороломни, ой бездомни ветрове,
дор гърдите ви не пръснат, духайте с нестихващ яд.
В тая черна нощ чемерна неизмерна скръб снове.
Непосилен хлад могилен пали в жили жал и жад.
Ой надежди повалени, ой ранени домове.
Лебед плах оплаква в мрака своя жребий непознат.
Овдовели са постели. Вежди свели върхове.
Из тревожна шир безбожна крачи мрачен невъзврат.
Черни листи Истър влачи между тихи брегове.

В пустото устие Истърско мечове смъртни настръхнали.
Лиха стихия развихрила пъкъл в безмилостна бран.
Бият се битки небиени. Сили из китки полъхнали.
В мъка нестихваща тласнал е ханът хазарската сган.
На коне носят се мълнии. Корени в горест приглъхнали.
Заникът сипе мълчание. Тъмен е земния стан.
С грозни проклятия пълни са ранини в рани издъхнали.
В бранно и странно стенание тъне безсънен Балкан.
Пъпки се ронят от клоните. В тръпки са стъпки изсъхнали.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Где е тоз простор, гдето смъртен взор не сепвал живата снага?
В тоз неравен свят сее гробен хлад развихрен безпощаден меч.
Стон кълве око. Мре в гръдта сокол. Поробва шепот смела реч.
Где е този храм, где в молитвен плам не свети жертвена тъга?
Други — без зори. В думи лед гори. Навред следи на сеч и гнет.
Въздухът е гняв. Мракът е лукав. Отеква клетва и обет.
Грозен е сънят. Стонове звънят. Ридай разкъсана дъга.
Онгъла гасней. Горест в гръд гъстей. Очи към слънце се стремят.
Върху людски род легнал чер хомот. Тлей в клетка клетница земя.

Ой злокобен мрак надгробен! Ой ти зла злочестина!
Ой неравен бой сподавен! Ой държавен славен мъж!
Мъка тъмна в гръд осъмна. Светъл ден изпи слана.
Ой столетен дъб несретен! Ой заветен лет могъщ!
Бурна орис дъб обори. Стар хазар изля злина.
Ой нелеки вий пътеки! Ой навред завършек същ!
В скръб безгласна гасне Плиска. Вред притиска тишина.
Ой неканен заник ранен! Ой неканен кървав дъжд!
Във гърдите меч забит е. Ненасита е война.

Духайте, духайте, духайте, яростни ветрове, духайте!
Горест дълбока е стегнала стара прабългарска гръд.
Духайте, духайте, ветрове! Грозно е рухо разрухата.
Орис жестока налегнала е на славяни родът.
Рана изстинала злобна е. Мъката майчина глуха е.
Тъмни и кървави мълнии в погледи плахи пламтят.
Бездна раззинала кобна е. Клетвата жертвена суха е.
Неми подземни ридания в мъката странна ехтят.
Мракът е грива настръхнала. Бродят из въздуха бухали...

В кръв потънал мрак. Зинала е твърд. Ръце поломени лежат.
Где е този бряг, где е този кът, където мъки не растат?
Почернял е злак. Минала е смърт. Надежди недоспали бдят.
Под небесен праг скръб и радост спят. Близнаци тоя свят редят.
Где е този стяг, где е този кът, където бури не кънтят?
Мост към полски мак брадвите градят. Полята лесове влекат.
Девствен слънчев зрак пали пролет в гръд. Кръвта съзвездия зоват.
Хората са сняг. Времето е път. Реки и брегове текат.
Где е този бряг, где е този кът, където хората не мрат?

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Спрели в миг стихии диви и гневливи ветрове.
Спрели, сякаш им отнели бурния зловещ език.
Под напети лунни вежди светят звездни гроздове.
В тишина и неизвестност е облечен клетвен миг.
Изненада небосклона разлюляват екове.
Устремен към светлината, полетял е хан велик.
Носи се на бяла коня към заветни векове,
реч отправя, реч крилата. В свята реч отеква вик:
— Вам предавам меч мъжествен, верни мои синове!

12 Избрани произведения, т. 4

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Четвърто предание

Текат следи... Борбата е гневлива. Тишината е напрегнат вик.
С криле и неизвестност е мечтата. Времето е стръмна стръмнина.
Човекът е разумна стълба жива. Качва се и слиза всеки миг.
Остават пътищата и делата. Те са помнене и светлина.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен първа

Къде вселената настава?
Къде е краят на света?
Земя корава населяват
разкошество и нищета.
Родът е памет и забрава.
Животът — жажда и възход...
Гори у всеки мъртва слава.
Живей у всеки бил живот.
Светлее в светлина могъща
на дръзновения съвестта.
Надежда в лик желан възвръща
невъзвратими времена.
В простор орисан се разгръща
заветна стара старина.
Напуснала съня на гроба,
на кон пристига древността.
Тя носи обичта на роба
и тъмен тътен непознат.
Тя носи величава доба
и свят един с борба богат.

И ето с лета на конете
от ярко зарево огрян,
срещу гнева на ветровете
понесъл се мъжествен хан.
Донесъл дъх от вековете,
към светла сетнина лети.
В очите му брилянти светят.
В косата му смола блести.
Той двайсет и една година
владеел тук, на тоз Балкан.
Строил е българска родина
и в бурна бран, и в мъдър мир.
И тих на своя ред заминал,
оставил всичко най-подир.
Наследникът на Аспаруха
могъществен вестява стан.
Светът е слава и разруха.
Род людски е съдба накръст.
Воюват горест и разтуха
на тая непокорна пръст.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Бял вятър с чер перчем играе.
На хана пламнал е ума.
Какво ли ханski взор вещае?
На битки чува ли шума?
Тоз кесар от коя лоза е?
Тоз господар от чий е род?
Какво за тоя Тервел знае
тук паметта на тоз народ?
Анали стари дивна диря
потискат с пустош и тъма.
Родът му в Дуло се намира.
Владетелят властта превзел
в година текучитем твирем.
Тоз мъж е бил могъщ и смел.
Със бойни и спокойни корди
прославял българска земя.
Познават византийци горди
и сарацини негов меч.
Тоз меч ломил войски и орди
и мир простирал надалеч.

Сред боя ханът с ат крилат бил
и с рог бил строг в простора глух.
За тоз държавен съзидател
в народа обикалял слух.
Тоз хан в Армения познат бил.
През вероломен осми век
Гевонд — арменският писател —
наричал Тервел с име Тверг.
И Теофан — хронист и воин,
редял е реч за тоя дух.
Редял и в мрака неспокоен
навеждал ненавеждан гръб.
И в гръд укривал страх усоен
и дива мълчалива скръб.
Тоз елин дан на хан безбожник
с таз изповед е давал тук
в одежди и червени кожи...
Редял, нареждал строг хронист.
Кръвта му тежък срам тревожил,
от бол треперил като лист.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Горяла е в кошмари ледни
коварна василевска чест...
Шептели в ужас устни бледни
и мрак поробвал злобна свест...
А тоя беден изповедник
записвал миг на светъл час
за стоките с печати редни
в безмитна търговия в нас...
И като вик из дълбините
долита страховита вест,
че бегълците във страните
да бъдат върнати назад,
срещу властта дори и скрито
метежни мисли да мълвят...
Далечният хронист разказва
за императора злочест,
за василевса с нос отрязан
в безумен пристъп на злина
как свет обет и мир погазва
и как започнал е война.

И сякаш още таз война е.
И сякаш още трае гнев.
И още в нощен час незнаен
простенва горестен напев.
Несретни стрехи страх терзае.
Развихрен меч е с кръв залян.
Зловещ е стонът в мрак потаен.
Жадува мъст Юстиниан.
Към луда смърт повел отряди
суров и кървав василевс.
Към луда смърт коне злоради
през яка Тракия вървят.
Към луда смърт е тласнал свади.
В гръд рани кървави кървят.
Припада мрак над Анхиало.
Реват вълни с подмолен рев.
Морето Черно полудяло.
Гъстее нощната смола.
Под хладно звездно наметало
треперят голите поля.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

И во водите разярени
е пуснал котва царски флот.
Над бреговете уморени е
плакал в мрака лунин плод.
И конници окървавени
когато вдигали са стан,
мъжете с мъжкост запоени —
войниците на Тервел хан,
внезапно, сякаш из земята,
изникнали под роден свод.
Размахали са в тъмнината
налени мечове със яд.
И кат градушка над злината
изсипали са смъртен град.
И царя се затворил в крепост.
И три дни леденеел в пот.
Гръмовен глас замлъкнал в шепот.
В кръвта му сякаш влязла смърт.
Пробол с меч коня в час на трепет.
Напуснал тайно твърда твърд.

И мрачен качил се на кораб.
И бил с наведен леден взор.
Бедата крил от свойте хора.
Без шум летял към царски двор.
Изгарял в плама на позора.
В гръдта му стенела е свещ.
Над вежди тегнела умора.
Наяве виждал сън зловещ.
Тъмнеела съдба човешка.
Ревал е разгневен простор.
И вик раздрал тъма мъртвешка:
«Юстиниане, сине мой,
защо повтаряш мойта грешка?»
В миг млъкнал бурния покой.
От този вик синът настръхнал
и бил сломен от нов позор.
В кръвта му жизнен сок пресъхнал.
Страхът отнел му жилав дух.
В ума му странен лъх полъхнал
и чул гласа на Аспарух:

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

— Следовнико на Погонати,
владетелю на властен клон,
слова разумни и благати
отправям с чест към твоя трон.
Нима не знаеш как баща ти
оттук избяга призори?
Нима желаеш участта ти
со срам ромеи да покри?
Гневът е безочлив съветник,
обидата — жесток закон.
Юстиниане, царю клетник,
несретнико, послушай мен,
недей на себе си отметник
да ставаш в тоз неславен ден.
Не бива да забравя царя,
че българския небосклон
на слънцето врата отваря,
че тая доблестна страна
с език достоен разговаря
и в мир, и в яростна война.

Легенда крадом се прокрадва
от славна давна давнина,
че сам хан Тервел в нощ нерада,
потънал в сънна тишина,
пред храбри войни изповядвал
със твърдо слово своя блян
за походи към Цариграда...
В един ли слух е тоя хан?
Легенди носят се за Тервел
из древна елинска страна,
че тоя, който в Тангра вервал,
е бил и щит, и бич суров.
Съдбата на царе отмервал.
На кръст разпъвал кръст Христов.
Стихии гневни укротявал.
Превръщал мрака в светлина.
Буяла българска държава
под тоз закрилен силен мъж.
От тоя хан ромейска слава
била е в ужас неведнъж.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

В България, в далечно време,
владеел кесар кестеняв.
Владеел прабългарско племе
и бил държавник с нрав корав.
Владеел, сеел светло семе
и в мирен мир, и в сечна сеч.
Владеел, носел тежко бреме,
владеел мъдро с меч и реч.
Снове мълва необуздана
за тоя съдник величав.
На властни василевси стана
от този хан осъмвал в мъх.
Корони храбри на Балкана
от този хан били без дъх.
Една легенда се отправя
към нас от оня век мъгляв.
И плахо в паметта изправя
един прозорец непознат,
где хан на колене поставя
наследника на Погонат
и българска земя прославя
навред из тоз несретен свят.

222

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен втора

Бе сякаш вчера... В блян ханът унесен, стои стоманен пред странен порой.
Ята разсънват поляна заспала. До него — царя с кошмарен товар.
Над него зрела надвела се есен. Под марш тържествен, отекнал със вой,
минава мълком Византия цяла, пред хана Тервел навела глава.
Треперят клони. Вълк — вятър завива. Монархът бледен е в леденен зной.
Поле подема на Тервел войската. Балкан оглася безмълвна мълва.
Лика на хана загадка обвива. Богат със лаври е бавен двубой.
Жесток и грозен е боен театър. Земята людска е бурен покой.
Заблуда луда в ненавист се скрива. Език погубват безумни слова.

Стебла събличат златисти одежди. Разруха глуха под свода снове.
Беда припада над бледа Елада. Мори двореца тревога и мор.
Зловещи свещи ридаят под вежди. В легла тъговни стихия реве.
Подранва странна смълчаност злорада. Ромейска слава поваля позор.
Роптай в простора затворена буна. Покоя боен боязън кълве.
Блестяща свита и части гвардейски вървят край царя и кесаря горд.
Стърчи в поляна висока трибуна. Желана бъдност хан Тервел кове.
Прелита орис над двори ромейски. Монарх безсилен лоб тъмен е свел.
В кръвта му тътне безпътна фъртуна. В земя сурова заровил е взор.

Трибуна скръцва. Загадъчен Тервел с достойнство слиза. Очи му блестят.
Над властни взори два лъка надничат. Със тайнство пълен е страшен му вид.
С бич кръг обширен хан кесар отмерва. И щит обърнат поставя в кръгът.
Със ремък тънък и дълъг е бичът. Със бойна чест е големият щит.
Светлее Тервел. Юстиниан гасне. Над царски жезъл тъмници тежат.
Подвежда царя съблазън надеждна. Духът му дързък от срам е убит.
В корона силна безсилие расне. Взор василевски неволи ломят.
Изгаря царя в безмълвност метежна. Студени змии душа му горят.
Към край злощастен хан кесар го тласне. Трон византийски с тъма е покрит.

Знак дава царя. Подвластени пръсти со страх отварят от кожа торби.
Връз щит обърнат монети се сипят. Богато благо с луд блясък звъни.
Потекли сякаш потоци чевръсти под пожълтели плачущи върби.
В монети клети несрети зли хлипят и в звън роптаят потайни злини.
С броено злато хан царя сверява. Воюват мълком две бойни съдби.
Пред царя бавно куп златен нараства. По черни вежди белеят слани.
В следа сломена простенва жарава. Зоват надежди могъщи тръби.
Над царска орис разпятие властва. Душата царска разпъват борби.
Потъва в мъка помръкнала слава. Повличат царя подмолни вълни.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Часът е нервен. Хан Тервел спокойно и бавно пуска и копие в ход.
Във две посоки като със копраля чертае с него пространствен квадрат.
Ръка подига и копие бойно в квадрат забива пред сепнат народ.
Знак дава царят. В скръбта му се палят огньове тъмни и яд непознат.
Чело навел е цар Носо-Обрязан и в дума царска налива живот.
Върви към него тревожна верига и носи с ропот подарък богат.
Гърба на царя поробва боязън. Градушка бие челото му в пот.
Елада сякаш с кервани пристига от ранни мугри под елински свод,
стократ да плаща за царя наказан со сухо злато и златоткан плат.

И бичът, с който е коня подгонвал, и щитът, който е носил във бран,
и копието с връх остър и светъл под злато и под коприна лежат.
И що ли още? Мълчи Мелеона. Горят очите на кесаря хан.
Глух стон отронва ромейски владетел. Завива тигър в ранена му гръд.
Взорът на царя е мрачен и смутен. Ликът — посърнал от гняв изтерзан.
Пред зла трибуна застава цар-клетник. Под вежди свити две бездни таят.
Взорът на царя е нейде залутан. Мъгла обвила е царския стан.
Голгота тегне над царя несретник. Извира ужас из поглед смълчан.
В ума си вижда двореца порутен и тъмни сили на трона седят.

В миг люде яки от рамена свалят ковчези тежки пред царя сломен.
Ковчези тежки са пълни и равни со жълто злато и бяло сребро.
Трепери царят. Снага му погалят незвани длани на заник студен.
Трепери, сякаш устои държавни потъват в тъмен безмилостен гроб.
Без жал е Тервел към жертвата своя. Без жал е ханът към жребий ранен.
А в страх трепери Юстиниан Втори, трепери сякаш не цар е, а роб.
И рог навъсен разкъсва покоя, и марш разтръсва простора стаен.
Към царски кораб се движи зла орис. Взорът на хана е в унес блажен.
Отекват стъпки. Мъжествен е строя. Вървят войници на български род.

В ковчези светят на змии зеници и мами блясък, с проклетство богат.
Към цар надвесен хан кесар поглежда и в хладен поглед загадъчност крий.
Край василевса минават войници на българския владетел признат.
На Погоната синът кърши вежди и в безнадеждна тревога гори.
В ръка му лява среброто сребрее. В ръка му дясна е накитът злат.
Ковчези царски без дъно са сякаш. Без отдих сякаш са ханski игри.
От Аспаруха бащата немеел. На хана давал е дан Погонат.
От хана Тервел синът е в уплаха. По-скъпо плаща синът автократ.
Таз дръзка диря, когато владеел хан кесар Тервел, тук кой ще изтрий?

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Но що се въси езичникът кесар? Защо в очи му невера играй?
Нима е Тервел от горест оборен? Нима измамник е грозния цар?
Над ханski вежди скала се надвесва. Умът на хана мост мъдър чертай.
Желае ханът и област Загоре. Кръвта му бранна подхванал е жар.
Когато тръгне колата надоле, ни друм, ни спирка коларят не знай.
Кола неяка на лодка прилича. Колар несретник — на клетник лодкар.
В живота тъй е... Така е отколе. От памтивека неравнина трай.
В реката трайна нетрайност наднича. Промяна бранна в безкрая витай.
Укрит е в дните рушител подмолен. В света владее строител-гробар.

Сърце отключва Юстиниан Втори. Прокужда бръчки. Напрегва ума.
Духовна немощ сломила е жезъл. От бурна мъка е цар побелял.
Зла участ плаче в отключени взори и търпеливи надежди шумят.
Но страх всесилен е в жилите влезъл. И цар уплашен едвам прошептял:
— Загоре област дарявам на хана, за да напомня за нашта тъма,
над трон когато надвисвала пропаст и небосклонът от стон е кънтял...
— А дъщерята? На .мен обещана — защо забравяш? Таз царска мома
ще бъде цвете под свода ни топъл. Днес тя е нужна на мойта земя.
Гласът на Тервел со страшна закана гърмял и питал, и будност ковал.

Морят монарха морници морнични. Злогласни страсти подвластват му трон.
Коса му косем по косем настръхва. В гръдта му тъмен изригва вулкан.
Цар обещал е на хана езичник неща най-скъпи под царски закон.
От Крим когато в бяг таен е хвърквал и дирил помощ у български стан.
И ханът чул е молбата на царя и дал на царска неволя подслон.
А сетне, ето, владетел несретен немее немом, от ужас скован.
В далечно време тоз Тервел отварял спокойна бъдност под наш небосклон.
В далечно време тоз кесар заветен царе е съдил сред древен Балкан.
В далечно време в нас памет разгарял тоз хан, прочут при Филея Стенон.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен трета

Навред теглила на вертепи. Навред в окови е езикът.

Светът е още в пламъци и дим, честта е още в кръв и срам,
невежи варвари свирепи тъмата още викат виком...
Отминал е гневът неудържим на людския вулкан голям.
Последните вълни нашепват за Преселение велико...
Наследница на римския разцвет Византия е в тоя час.
Три континента завладяла, в три континента мощ простряла,
ромейска мъдрост с екзотичен глед е сбрала в свойта властна власт.
И франкската могъща хала права над Рим е нашумяла...
Арабски халифат в двубой заклет насажда с меч ислямска свяст.

Човешката снага корава лукави змии са оплели.

И ето в тез несретни времена, в един най-неспокоен на земята кът,
между места с превратна слава, до Босфора и Дарданели,
с една столетна бурна старина, на върл балкански кръстопът,
една държава отстоява славяно-български предели.
И ето в тоз тревожен трескав свят, где кръвнината е закон,
где бедоносна власт владее, в тоз свят, богат с подмолни сили,
държавник, пълководец, дипломат — Крум качва се на ханскн трон.
План светъл в ханскн ум светлее: от зло народа да закрили
и да отмине чашата на яд под българския небосклон.

Стреми се хан в тъма усойна спасителна звезда да зърне.

И в късен час на късна къснина, Евматия — механика прочут —
зове в двореца. С реч спокойна неволята си тъй разгърне:
— Във теб, Евматий, моята страна ще найде сила и приют
и вярва, че със чест достойна на вярата ѝ ще отвърнеш.
По мъртвите легла на древността цивилизации лежат.
На смърт животът е обречен. Човекът е роден за слава.
Врагът навред е пазва на смъртта. Със огън течен е врагът.
Витае призрак нечовечен. Покоя трепет посещава.
Желая в тая хищна нищета с желязо да снабдя духът.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Врагът заплашва с пустош гробна и мен, и теб, и мирна челяд.

Евматий, страшен е лъкът в ръце на опитен и силен мъж.
Не всяка е ръка способна със лък от бягащ кон да стреля.
Със лък мъжът е в боя со сърце, със кон стрелецът е могъщ.
Войната е стихия злобна. Без жал е бойната постеля.
Стрелците стрелят от далечина с цел да разстроят строен строй.
Стрелците буря предвещават. Когато разлюлей се строя
и смут подхване вражата страна, в миг копията тръгват в бой.
Тогава лют двубой настава. Со сабя води се двубоя.
Духът с оръжие е твърдина, оръжието с дух — герой.

Знам мойта мъка денонощна безсилието мое ражда.

Евматий, тежък камък е това и търси много труд и ум.
Желанията с лудост мощна в ума ми друм желан изграждат.
Желанията — пусти са слова и мислите са шумен шум,
ако цвета на цел разкошна у нас остане само жажда.
Отсъствува умение у мен. За туй летене съм неяк.
Не мога сам това да сторя. От твойта помощ се нуждая.
Во вещина гореща съм кален. Зловещ и лют е боен мрак.
Туй нещо като хан говоря. И знай, не зная да лаская:
За тебе казват — майстор е роден и чудеса извършва чак.

Сърдитата е буря — лиха и скритата змия — лукава.

Евматий, помогни на моя род и влей надежда в моя блян.
Коварни билки стрехи свиха в съня на моята държава.
Невежеството е прокълнат плод. Животът — вихър разюздан.
Небудността — вода е тиха. Ума подвежда всяка слава.
Със времето е людския порок. В наследството тлей огън скрит.
Под свод един ний тук живеем и пръст една ний с тебе пазим.
Безмилостен е разгневен поток и звяр ранен е яровит.
Ще позволим ли да немеем, когато враг пръстта ни гази?
Ще позволим ли с мрак жесток да бъде светъл праг обвит?

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Докле навън звездите мрели, докле се лели думи святи,

очите на Евматий в късна нощ пожар подхванал изведнъж.
Соколи смели полетели из пламъците непознати.
Човекът със могъществената мощ, прославения мъдър мъж
в незнайни доби онемели открил съкровища богати.
И с тез слова на хана прошептял: «Владетелю на таз страна,
аз срещам с вяра вашта вяра. За мене вярата е всичко.
Живеят с нея хорските цветя. На бъдността е тя храна.
Сред таз безумна надпревара в света богатството едничко
в нещастие и в щастие е тя. В тъмата тя е светлина.»

Кънтяла тишина смълчана. Отеквал ек на майстор страстен.

В начало на девети век била таз среща в ханския дворец.
Слухът на времето останал към тая среща безучастен.
Без шум се раждат умните дела. Мълчи великият творец.
Човекът е безспирна смяна. Животът е владетел властен.
В поле се къдрят къдрави жита. Ромони злато в класове.
Език не рони жални жалби. В душа не екнат клетви клети.
В небе се вият вихрени ята. Навред възвишен миг снове.
Земята е с гальовни галби. Народът — знаме със завети.
В желязо хан облича храбростта. Крум Страшни страшен меч кове.

От изгрев ран гърми простора. Строи се стройна предпазливост.

И ветровете волни имат сън. И бързите води — покой.
И шумната Земя — отмора, и будното Небе — сънливост.
Ала под Мадара не стихва звън и в Плиска не пресъхва зной.
хан Крум с корави верни хора създава бойна търпеливост.
Изготвят се сърдити лъкове и вити вихрени стрели.
Под взор на майстори чевръсти коват се копия отровни.
Изготвят се защитни щитове, по-твърди от гранит — скали.
В присъствие на мъдри пръсти растат оръдия съдбовни.
България в размирен тъмен век криле изготвя на орли.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Сред бурни времена превратни творят се в Крумовата къща:

И кули за обсадени стени, и стълби за внезапен взлом,
метателни машини ратни и скорпиони с мощ могъща,
тарани, що разбиват твърдини, триболи, що подготвят слом,
и апарати благодатни врага във бягство що обръщат...
Мъжествена пехота боева и стройна конница в размах,
с метални ризници закрилни, с опасни мечове ковани,
воюваща дружина строева и клетвени съдби без страх,
под шлемове стихии силни, с аркани ратници избрани,
с тях расне българската синева и расне в мир народа с тях.

Родината е кът чудесен. Пътеки са децата живи.

Вълнение е людския живот. Реки са земните лета.
Под синия покров небесен нс секват времена менливи.
Животът е надежда и възход. Човекът — сбъдваща мечта.
Светът е светлина и плесен. В покоя екват бури диви.
Над грозните развалини на Рим светулки плахи палят плам.
Из царството на тъмнините с недълъг ден растат държави.
Светът е жертвеник неугасим, родината — съдбовен храм.
Със ведрини са бъдниите, с тъми — студените забрави.
Лети Крум Страшни с дух неустрашим към утрото през мрак голям.

И мирен друм към светлините твори със българи корави. 111

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Явето е лик на постоянно време. Явето е съдия велик.
Желбите са странно неразбрано бреме. Личността е дръзновен светлик.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен четвърта

Още нощ е. Лунен лък над Мадара витае. По полята легнали са първи снопи.
Сън езичник светлините в Плиска е оборил. Тегне тежък гнет над свити ханскн вежди.
Изпод свити ханскн вежди копия сияят. Под гръдта на хана тътне тъмен вопъл.
Изненада радост съмне в тъмни ханскн взори. Тих Орфей дохожда в звездени одежди.
Тих до хана сяда. Тишина е. Екват струни. В странна лира броди непреходен ропот.
Волна песен укротява звери разярени. Волна песен разрушава людски злоби.
Ек отеква, ек разгонва мъка мълчалива. Ек разсънва в сън потънал род достоен.
Тича тихом, проверява струи посребрени и в съня на хана вплита скрита обич.
Още нощ е. Още трае тръпка боязлива. Още трае сън незнаен в юли зноен.

Страшни гледки във съня на хана се нареждат. Страшни гледки ханска памет са отнели.
Гледа ханът как авари гневом разгневени в нощ нападат мирни селища славянски.
Гледа как невръстни рожби в робство се отвеждат. Гледа как изгасват родните предели.
Гледа как ханджари бесом разбесени блесват над мъжествени мъже балкански...
Страшни думи във съня на хана хлипом хлипят. Страшни думи ханска реч са онемели.
Чува ханът как очи со сухи сълзи плачат. Как разтърсва писък нощната пустиня.
Чува ханът как славянки-майки клетви сипят и проклинят развилнели людоеди.
Чува как роптаят и коли аварски влачат дъщерите на родината светиня...
Страшен час е... Нощ наметва грозна дрипа. Мълнии провождат мъченици бледи.

Сън сънува Крум. Към север ханът в сън премина: франки и авари бият смъртна битка.
Сън сънува Крум. В съня с авари бран започва. Страшна страница Крум Страшни с меч затваря.
— От какво, авари, вашият народ загина? От какво загина вашият водител?
Пленници аварски като лава заклокочват и с оборен поглед хану отговарят:
— От това, че клевети взаимни се развиха и погубиха на царството възхода,
че съдиите закриляха ръцете на крадците и разврат растеше под аварска стряха,
че земята в кръчма безразсъдна претвориха, бе и въздуха пиян под небосвода,
че без срам продажници продаваха душите и търговци, и злословци всички бяха,
всички се лъгаха, всички мислите си криха. От това загина княза и народа.

Вежди сбира и премисля мисли ханът мъдър. Към народа се обръща в доба късна:
— Забранявам клевети взаимни и лъжите. Който клевети и лъже — този жител
заповядвам тутакси погубен с меч да бъде. В мойто ханство, в мойта царщина невръстна
забранявам ядене да дават на крадците. Който наруши — на тоя нарушител
заповядвам да отнемат цялото имане, а ръцете на крадеца да откъснат.
Всичките лозя да се изкоренят, нареждам... — Още ханът неиздумал страшни думи,
мълния безумна лумна заник зъл и странен. Слух тревожен стресна ханската палата,
бедствия надвеси над земята черновежда... Страшен звяр затворил всички родни друми.
Всичко живо е погубвал страшен звяр неканен... Страшна е била на тоя звяр злината.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Млад юнак, мълвят, владеел сила вездесъща и с ръце разкъсал челюстта на звяра.
Майката попитал ханът: — Твоят син, кажи ми, майчице неустрашима, как се казва?
«Казва се Мавруд». — От где у него мощ могъща? — «Уста имам, език нямам, господарю.
Страх ме хваща не от тебе, ни от твойто име. Твойта правда радва, сине, мойта пазва.
Майчините люлки хранят славата на твойта къща.» — То какво е туй, що в тебе страх разгаря?
«Праведния ти закон открадна ми езика. Питаш ме, в сина ми откъде таз сила.
Мен убий... Сина недей. Мавруд е твоя слава... Върху мен излей гнева и мъст нелека.
Аз една лоза укрих и с грижа грижнолика вместо с мляко с вино съм сина поила.»
В миг закона за лозята ханът отменява... Таз лоза Крум Страшни е Мавруд нарекъл.

Силна сила носи се към ханската държава и надвисва над славянството опасност.
От Италия и Ербо — таз река нетиха в Пиренейски полуостров чак до Висла,
страх вселява таз неудържима франкска лава и държи света под лапата ужасна.
От метежните крайбрежия на Атлантика до безсънните вълнения на Тиса
Карл Велики кърваво господство настанява. Кой ще обуздае тая хала властна?
Бранни тръпки сеят огън по гърба на хана. Ханско чело непонятен смут налегва.
Людоеди черни две империи съседни на балкански кръстопът гневят съдбата.
Облак зъл за миг напусна ханската тревога. В погледа на хана светъл грозд натегва.
Боевете на два фронта са стихии ледни. Ручеи сплотени вливат мощ в реката.

Неспокойна сянка в ханско чело се укрива. Ханski вежди се навеждат в сън разкъсан.
Из ума на хана ходи тиха мисъл и с уплаха стряха свива в гръд безсънна.
Иска ханът да узнае участта менлива от какво сменява зрака с мрак навъсен?
Кой на срам и мъка род човешки е орисал? Кой без жал го тласка в бездната бездънна?
В паметта на хана царствен Цариград приплямва. Върла буря в бранни поприща напира.
Тишината тиха е като мъртвец студена. Волята е твърда. Мисълта е нема.
Блянът скрит на Тервел Крума към войни примамва. Тиха пролет бурен листопад набира.
В Шекспира ще вдига буря, ще гърми в Монтена българската правна — Крумова система.
Песен за Ролана ще разказва как посрамвал Крум на Карл Велики походната диря.

Във съня на хана идат ханове убити. Сетен е Севин — пръв български предател.
Към Севина хан Крум Страшни страшен взор отправя. В мрак безумен екват думи разгневени:
—С теб, Севине, ний ще бъдем с робски срам покрити. Цял народ със теб ще бъде в гроб изпратен.
С теб България зли василевси ще удавят. Българите с теб ще бъдат заличени.
Тишината е с тъга на шепотна молитва. Стъпки тътнат и възвръщат век отминал.
Винех и Телец разсънват сънена обител. Сред покоя се събужда род забравен.
Към навъсен Крум — Умор, Тогташ, Баган политват. Спомени разлиства летопис изстинал.
Люто време посещава хана покровител. Тюркски говор прокънтява в мрак сподавен.
Ханове убити ханът пита и разпитва. Древността възкръсва кръстопът загинал.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Във съня на хана мигом Телериг пристига. Този хан пред хана рана изповядва.
Как подвел е с хитрост Копроними беловласи, как на реч повярвал василевс злогласен,
как разкрил му с верност верната верига, в родовете дето крадом се прокрадва,
как избил и угасил усойниците властни, как косите скубал старецът нещастен.
Гневен как войска срещу хан Телериг подига и умрял — нестигнал да размаха брадва.
Слуша ханът Телерига... Горести светлеят. Телериг мълви как племето берзити
влял в славянобългарските водопади бъдни. Клетвена и жертвена е пръст рождена.
Слуша ханът. В ханski вежди мъртви вихри пеят. Слуша... В ханski взори бури са укрити.
Сенки клети в страх поглеждат съдията съдник. Тъмна и печална е честта ломена.

Всичко светло се сплотява около чертога. Ханski ум воюва с лами ненаситни.
Погледи подмолни василевси в Плиска впили. Ханski трон от върли вълци е обкръжен.
Яростни са земните наместници на бога. Пъклени са техни притчи жаловити.
Никифор България отправя към могили. Кървава молитва пей ромейското оръжие.
Първенците изкушава демонично злато. Мъст лукава прелъстява двери китни.
Ханski вежди мигом в бездни зинали потъват. В погледите бурни клетва тиха пламва.
С василевси благи с блага реч е дипломатът. Благостта разтваря твърдини гранитни.
В мрака яка длан на хана мъдър блян разгъва. Суетата с блясък лудски дух подмамва.
В ханство ханът сам погубва пагубното ято на шпиони и предатели прикрити.

Надалек простира диря Крумовата слава. Надалек се шепне името на хана.
Всички войни и войници, в боя враг сразили, с право са на дял от плена след борбата.
Набези към Струма Крум безшумна навестява. Сердика чертай на българите стана.
Власт редят с князе славянски български боили. Власт редят и пазят снопа на Кубрата.
Славна слави се славянобългарска държава, славна слави се с коравост сред Балкана.
Таз страна, где нявга тракска сила е буяла, с Крум била со страшна сила непозната.
Силата ѝ силна по Карпатите на север текла е като легенда величава.
Бесарабско и Молдавско ханска власт владяла. Днепър е поил на хана ата хвърковата.
В равнини пространни сянката на хана гневен бдяла е над Тимок, Сава и Морава. 99

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен пета

Времето без срок е. Бремето палач е. С полуден блуд е людския позор.

Цариград на скок е. Никифор е мрачен. Съмнение подтиска василевски взор.
Накъде да тръгне? Към коя посока? Въпрос нелек терзай умислен ум.
В юнски пек жълтее полски покрив злачен. Събрал крилата вятър лудогор.
Властват бръчки в чело. Класи мъст дълбока. На кръстопът е неразумен друм.
Сердика и Плиска в пристъпа на здрача към пропаст мамят царя Никифор.
Никифор пропъжда плахостта безока. В кръвта затваря яростния шум.
Кръст Христов целува. Свежда лоб невзрачен. Със меч от бога моли чужд простор.
Обуздал с надежда на гнева потока, към Плиска се отправи срещу Крум.
Столнината Плиска в страшен миг юначен реши да изостави ханът горд.

Мирната земя защо към пропаст тласна? Нима без свяст е властният орел?

Кой ще отгадай постъпката неясна? Тоз ход безумен кой ще разбере?
Може би е сила? Може би е слабост? В тоз план на хана цел каква се крий?
Тегне тежка мъка. Зрей беда ужасна. Кошмарна неизвестност кой ще спре?
Пустота и страх България ограбват. Страдание под сбрани вежди ври.
Подир десет века, в зимата злогласна, целта на Крум друг воин ще прозре.
Ще повтори богатира ханска храброст. С пожари друм на царя ще покри.
Боеве замлъкват. Бранни рани гаснат. На живите е чужд мъртвешки рев.
Капища са пусти. Спят безбожни раби. Над християнска сплав лъжа цари.
Величави друми из забрави раснат. Човешки род е буря и море.

Скривала е пазва прелестни позлати. Двор ханski пъклен блясък е таил.

Разкази разказват: В ханските палати хазни безценни Никифор разкрил,
взел да разпределя на войска одежди, разтворил изби с палави вина,
след сина Ставракий ходили са икинати, тъй таз дружина царят е кръстил,
таз дружина бе избрана от младежи и бе прославена с хубавина.
Заран царя в улиците непознати разхождал се со зет си Михаил —
назован Рангаве. С царствен глед поглеждал наоколо и казвал истина:
— Искам тук да построя с дворци богати град с мое име, който чест би бил
на ромейските потомства. Бог отрежда мен да посея тая добрина,
ханска Сердика щом подчиня с войската... — Тъй василевсът планове кроил.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Слави се с ненавист всякое тиранство. Неправдата човешка чест грози.

Обладан от тъмно кърваво пиянство, сина Ставракий царят унизи,
искал е бащата с меч да го погуби за туй, че всичко казал му в лице.
Осквернил светото християнство. Оставил е очите без сълзи.
Тоя василевс Византия разлюби. Тоз василевс бе с кървави ръце.
Две недели цели как вилней поганство и две недели хаос как пълзи.
Крави и волове под ножове груби мучали, с мук раздирали сърце.
Изненада Крум подигна бойно ханство, с внезапна сеч ромеите срази,
там на тиха Тича, в тинести коруби, погреба ханът василевска цел.
Крум — спасителят на храброто славянство, с меч в Плиска Никифора порази.

Мъртви и убити боище покрили. Злокобно пеят гробни тишини.

Разкази редят: Малцина се спасили. От меча лют загинали едни,
други е удавила дълбока Тича, а трети в ров намерили смъртта,
някои във огън живи изгорили. Не се забравят тия страшни дни.
Со сребро е оковал, с цветя обкичил Крум черепа на царя след сечта.
Готите тъй Валент не са разгромили, Крум както Никифора разгромил.
Пълен месец в ханския дворец наднича. Наздравица е вдигнал Крум в нощта.
С чест от черепа князе славянски пили, на мъртъв Никифор гласа гърмил:
— Писани били са личби и поличби да не отбегне никой гибелта.
И с криле да бяхме, нас би уловили. Обречени на пропаст бяхме ний...

На Византия се сключило небето. Над трон ромейски падал мрак безок.

Осем стотин и тринадесето лето било: разказва разказвачът строг.
Трийсетхилядна войска в желязо цяла към Цариград Крум Страшни е повел.
В мрака движил се огромен лес в полето. В тъмата бързал ураган жесток.
Под гръдта на хана лава заехтяла. В ума му съмвала съдбовна цел.
Предпазлив и ням е страшния владетел. Отбягва битки, крие план дълбок.
Столица ромейска немом онемяла. Надеждите ѝ смъртен страх отнел.
Пътем пламва краткотраен бой несретен. Над Хем безшумен лумва лунин рог.
Не поглежда ханът пустош опустяла. Към Цариград лети крилат орел.
Леденей от срам на василевс сърцето. Реди победи български чертог.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Изгрев ранен в пурпур росен е облечен. Ухаят свежест нежните цветя.

Ей го Крум пред Цариград с войската вече. Принася дан пред Златните врата.
Става. Мери с окомер море бурливо и вслушва се в стихийната вода.
Величав и горд, усмихнат и сърдечен, с неземна мощ и страшна красота,
бавно обикаля войнство търпеливо и поздравява храбрите чеда.
Буря от възторг отеква надалече. И мъжество налива в утринта.
Цариград тъмней от ехото гръмливо. Над трон ромейски кани се беда.
С ров дълбок Крум Страшни Цариград отсече и с меч опустоши околността.
И предлог за мир со слово настойчиво Лъв Пети хану праща от града:
— Без оръжие, прославени Човече, ела до морски бряг да спрем мъстта.

Тоз предлог отправен хану пожелан бил. Крум Страшни съгласил се в същ момент.

На брега, где щяла срещата да стане, пристигнал ханът в час определен.
Без оръжие дошла е ханска свита. Сред тях светлеел Крумов логотет.
Морски бряг простирал се в простор пространен и бил обсебен от покой студен.
Тишината крила буря яровита. Витаел в край незнаен таен гнет.
И съпругът на сестра му бил е с хана. И братовчед му бил е в тоя ден.
Слязъл Страшни Крум от коня стреловита. Кон поверил на своя братовчед.
Отседлан и обюздан бил конят бранен. Бил братовчедът му юнак-левент.
Византийски пратеници с мъст укрита дошли и щом разплели възел клет,
в миг един видял е ханът поглед странен как знак изпраща към шумак стаен.

По гърба му изненада хлад полазва и сплитат се в очите му тъми.

Скочил ханът, от безстрашна свита пазен, на бърза коня метнал се за миг.
Сноп стрели са изсвистели. Недокоснат във ханski шатър ханът се прибрал.
В жилите му силна влива се омраза. Душата му разтърсил виещ вик.
Логотетът му узнал змията злостна и в смъртен час ромейска злъч разбрал.
Братовчед му с дух възвишен набелязан, поробен бил и горд държал език.
Паднал в плен и зет му Пачик. В смъртоносна и страшна лава ханът закипял.
Местността на Цариграда Крум наказал с руини грозни и навъсен лик.
Разрушени крепости и църкви проснал от Пропонтида чак до Хеброс бял.
Под ръка е всичко сложил. В Одрин влязъл Крум Страшни със неустрашим войник.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Писали ромеи страница позорна в тоз кървав безмилостен двубой.

Господарят на България просторна отнел е на Византия покой.
В железа облечена войска изпратил, да сей опасност в нейните земи.
Ханската съдба била е неуморна. Без сън е бдяло Крумово око.
За най-бурен поход готвил Крум земята. Към връх най-дързък ханът се стремил.
Може би таз силна сила непокорна решила в Цариград да влезе с ханski кон?
С българи-славяни — хали хвърковати, с авари — името, що страх шуми.
Вярата превръщал в мощност чудотворна и в дух отключвал устремен сокол.
В осем стотин и четиринайсто лято април на хана бляна е сломил.
Разстрои оръдията горест морна. Желание остана ханski скок.

Клетница България е мъка свила. Ридаят пролетните дървеса.

Слух снове, че Крум умрял като Атила: Кръв блъвнала внезапно от носа,
от очите и ушите... Притча броди, из християнски времена витай,
че от свойте бил е качен на бесило. Над други мъртва падала роса,
по чела пълзели сенки бавноходи. С въже завършил ханът земен край.
Още нещо е мълва разпространила под български свещени небеса:
че в дремяща древност тюркските народи са тачили особен обичай.
Тук в туй траене на земните теглила на бога ханове да принесат.
Родствен род живял в прабългарски несгоди, за таз съдба на хановете знай.
Всеки хан, щом ставал чест за божя сила, с въже вървели чест да украсят.

Небосвод мълчал над зинала могила, сълзи кълнели смъртната коса. 111

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен шеста

Не стихнал още стонът по смъртта на Крума, още Дукум братов блясък не узнал,
странна смърт в невреме е наследника отнела и тъга тъговна легнала в легла.
Не оставил Дукум помнене по-трайно. Изгревът на хана пълен е с мъгла.
На скръбен Дукум Дицевг наследил е друма. В Крумови завети Дицевг твърдост влял.
С мъжество и гордост, с устойчивост смела е поддържал похода към Цариград.
И за ханът Дицевг шепнене незнайно шепне, че и Дицевг бил е Крумов брат.
Лъв Пети Дицевгу изпратил верна дума. В нея император глас неверен вплял.
Мир предложил. Мир предложен не приела ханската държава. Пламнала война.
С ход подвеждащ Лъв отстъпил и потайно из засада с удар е излял злина.

Хан Дицевг сетне ослепял и в час злосретен бил от близките си люде удушен.
Месеци смутени влачили тревожност, в тръпна неизвестност текли тежки дни.
Християнство силно гонило безбожност. Нова вяра носила е бъднини.
Година след смъртта на Страшния владетел Омуртаг поема бащиния ден.
Върху ханski плещи тегнело е бреме. Биели стихии българския бряг.
Омуртаг се срещнал с неразбрано време. Рано подранил в косите ханski сняг.
Към величав строеж Строителят заветен тръгнал в свят един, от бури разрушен.
Бързала към бъдност българска пътека, зреели в хляб мирен ведри времена.
Всичко, що крепяло хода на човека, бранил с меч народа в родната страна.

Скиталец вятър китна Скития събужда. Багаини и боили срам кълве.
Минала градини мълком вяра чужда и издигнала в душите скритен храм.
Жребий чер прелита капища вековни. Тръпки студни ханski стан обвиват с плам.
Из разцъфтели клони ранен март повява. В ичиргу-боили странен страх снове.
Погледът им огнен трепет населява. Багаини — багатури гняв таят.
Тук и Цок е — строгият и висш сановник. С титлата — таркан мъжете тук стоят.
В преславен светъл дом на Истър пълноводен, сред пътеки — расли в люти боеве,
сред боляри, с дух суров и благороден, към народа под езически покров
на безмилостния хан синът следовник Омуртаг ювиги кан отправя зов:

— Безстрашни мои багаини и боили, вий соколи, в битките венчани с чест,
на лозата Дуло вий юнашки сили, вий съдбата на един народ велик,
вам изплаквам мъката, що мен засрами, и страхът пред вас откривам в тоя миг.
Неканен бог е влязъл в нашата държава и погубва вярата у Тангра днес.
Нощ лукава капищата изкушава. Чер неверник волята ни колебай.
Византийци, запленени от баща ми, настаняват ужас в българска съдба.
Над нас опасен мрак безгласен е надвесен. Византийци — християни носят бес.
На годината на вола в първи месец повелявам да се угаси таз свещ.
В сигор елем Цок да свърши с тез измами и спаси гръдта ми от съня зловещ.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Жестоки думи като буря закипели. Мъжки жили притаили боен дух.
Багаини и боили потъмнели. Взор навъсен мъст потърсил в остър меч.
Вятър скитник в китни клони млък замлъкнал. Реч сурова се разнесла надалеч.
Въздъхнал Цок. Подигнал тъмен поглед хладен. Лихи вихри се извили в края глух.
Тоз сановник висш и съдник безпощаден, воин с непорочна в службата ръка,
ичиргу-боил при Крум е бил изтъкнат, на ромейска граница държал войска,
командувал крилото дясно на войската. Времето запазило за него слух:
Към врага е бил безмилост съдията. Към шпиони и предатели — жесток,
към войници запленени с жал изпъкнал тоз покрит със лаври висш сановник строг.

Като стрела на врана коня бързонога към войници запленени полетял.
Под гръдта му съмвал кръстопът неравен. Погледът му будил луда тишина.
Ум и съвест борили се с дълг държавен. Веждите му носили зла новина.
Езичникът суров редял поръка строга. В гръд пленена стенат скършени цветя.
Над лица духовни тегнели вртопи на свирепа мъка и нелепа смърт.
Лоб не свели византийци епископи. Вярата им е била гранитна твърд.
Сановникът подтиснал жертвена тревога. В тъмната му гръд замлъкнала мъстта.
Изгрева на Тангра в заник зъл залязвал. Меч угасвал жажда в християнска кръв.
За Христова вяра, казват, Цок наказал с гибел и стратезите Йоан и Лъв.

Бил ловък дипломат Строителят-владетел. Погледът на хана бил жесток и благ.
Договор за тридесет години сключил с хитрата Византия в девети век.
Дръзновен държавник Цариград научил да обронва в страх глава пред як човек.
Византия на императора Лъв Пети и България на кана Омуртаг
в столицата на възвишена Елада с клетви потвърдили мир на свойта пръст.
Българите се заклели в Цариграда по ромейски обред с християнски кръст.
Един ромейски извор рони шепот светъл как заклел се Лъв надменен в миг недраг.
Сръбнал вълча кръв, излял вода от чаша, конски е седла обърнал с дъх стаен,
тройни ремъци с неземен трепет хващал и трева нагоре вдигал в час свещен.

Растяла е властта на стройния Строител. Ханът ѝ придал божествен произход.
С Тервелова грижа ханът кесар стана. С Омуртаг — владетеля — непокорим.
Светска и духовна власт сплотявал хана. Жрецът от владетеля бил неделим.
От бога бил поставен земния арбитър, за да управлява богомдан народ.
Хан величествен пред Цариград отнел е на Тома бунтовната славянска мъст.
Кръстът знак на императорство приел е. Всички надписи започвали със кръст.
— И нека бог даде на български водител сто лета да проживей под светъл свод,
връз врата на василевси с крак да гази, в корен да съсича върли врагове.
В паметници скални таз молба се пази и предава се на дъщери и синове.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Помогнал Омуртаг на Михаила Втори бунтът на Тома в кръв да потуши.
Помощта на хана цару дала сила, а на ханска мощ нанесла е вреда.
Тимочани с браничевци мъст сплотила и държавата разтърсила беда.
Към Людовик Благочестиви жадни взори са отправили славянските души.
И приели власт на франкския владетел. В тимочани рано ревнал ропот скрит.
В осем стотин двадесет и второ лето, в час, когато княз хърватски Людевит
към свободата с меч отворил свят прозорец и мирът на франки с дързост нарушил,
тимочани — вихром с вихрени надежди в бурята на княза влели пазен гняв.
И с хървати след разгрома свели вежди под гнета на гневен пришелец корав.

Съзнал е светлия владетел, че в славянобългарска държава с туй вселява смут.
Прения премахнал с ходове умели и укрепнал ханска мощ надлъж и шир.
Приобщил към власт славяни славночели, Франки и ромеи укротил със мир.
Писмото рунно, в скални камъни дълбано, е намерило у хана топъл скут.
Може би е хан — чертами и резами — път открил на Кирилова словопис?
Може би в тез странни знаци спят измами? Може би тез знаци са духовна вис?
Било е дръзновено ханското коляно, на летеж градежен давало приют.
Вътрешният град на Плиска разрушена сякаш в тоя час строи ювиги хан.
Сякаш ханската десница вдъхновена със развалините води мирна бран.

Престолнината Първа из смъртта изгрява. Над руини сини блясва блясък бял.
Нов дворец израства с дивна зала тронна. Две България сплотява Дръстър град.
Омуртаг езичник вяра непреклонна в храм на Тангра населява с жадна жад.
Ще свива тишина нерадостна забрава, хладнина ще пада върху път заспал.
В царството на сенки вихри ще утихнат. Мъх зелен ще властва над изгаснал дъх.
Слънчев лик ще грей навъсен и усмихнат. Звезден сън ще гали долина и връх.
Една скала безсънна, горда, величава ще напомня век отдавна отшумял.
В нея конник верен вечността разгръща и посреща, и изпраща бъдността.
Конникът — владетел с мощ е въздесъща. Конникът на нашта кръв е паметта. 99

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен седма

Когато булчин луч луната лумне и Мадара загърнат звездени крила,
една ръка безсънна в мъртъв камък укрива твърда клетва и свещен обет.
Мечта неземна сбъдва ли безумник? Поръка носи ли на горските била?
Отде във погледа му този пламък? Отде във мисълта му тоз полуден лет?
Когато заръмят тъми безшумни и буря погаси небесни светила,
една съдба излива скръб голяма и пали в паметник величествен завет.
Отде е дързостта у този друмник? Отде се хранят с храброст гордите тегла?
Светът е светъл сън, сънят — измама. Духът върви през кръстопътища напред.
Години майсторът с таени думи дълбае мадарска езическа скала.

Какви слова мълви духът възвишен?
В безмълвен мрак с кого разменя тюркска реч?
Ослушва се в нощта. В небе се взира.
Измерва ли бездънна сънна тъмнина?
Пламти под веждите му унес скришен.
Блести в ума му благороден Крумов меч.
В замислен поглед конница напира.
Славянобългарска настъпва светлина.
В напрегнат слух вълнения въздишат.

В покой простенва доба на злокобна сеч.
Стремителност съмнение раздира.
Из колебания расте коравина.
Чело навел, реди повеля висша
и в бляна странен бърза някъде далеч.
— Човек и да живей добре — умира...
Със раждането носи свойта гробнина.
Цъфтежи буйни скръбни скръби пишат.
Не съмнал изгрев, а настанал заник веч.

Със векове скалите са мълчали. В езичество е тънел мадарски балкан.
И ей луд план прабългарин разгърнал. Безсънен сън в съня на Мадара дълбай.
В скалата буди времена заспали. Към слънце взор отключва на безумен блян.
Денят във нощ, нощта във ден обърнал. Духът на Майстора към висини витай.
Косите му крило на лебед гали. От светла мъка е ваятелят пиян.
Умора морна личен лик отвърнал. Идея луда в лудата му кръв играй.
Свещен светилник на потомства пали сред свят един от неизвестност изтерзан.
На връх висок от ветрове посърнал разцвет разкошен в скален паметник чертай.
Тоз пантеон прабългари дълбали. Не знай релеф Европа в камък издълбан.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Из мрак дълбок извира лъч съдбовен.
Сподвижница на всяка скръб е радостта.
Духът светлее в шеметно летене.
Във дръзновения набира ръст умът.
Огнищата се радват на огньове.
Нерадостно изчезване е пепелта.
Животът е нестихващо горене.
Воюващи тежнения света градят.
Пътеките са жертвени мостове.

Съмненията са възход на мисълта.
Създателят е тленен и нетленен.
Творбата е разпятие на кръстопът.
Тук, где владее тоя хълм вековен
и слънце благославя вихри и ята,
где трай прабългарско летоброене
и месеците по животни се зоват,
към майката родина син грижовен
в мъжествен паметник излива обичта.

Спохождал Омуртаг в тъми сподавни създателя на страшна каменна творба.
От слънчево желание подмамен, у майстора незнаен дирил хан подслон.
Таил в гръдта копнения неравни и в шепот тих пригасвал огнена молба.
Нощта лежала на безчувствен камен, а шепотът звучал като молитвен стон.
— Създателю на паметници славни, ваятелю на непрестанната борба,
обезсмърти мъжествената памет на хан Крум Страшни. Превърни я в Пантеон.
Баща ми беше справедлив държавник. Предай на бъдните потомства таз съдба.
Приятелю велик, извай баща ми. Баща ми бе владетел с твърд закон.
Ти можеш. В теб са висините плавни. Възвишена е твойта творческа тръба.

Разгръщал майстор Мадарския конник.
И световиждане прабългарско редил.
Слухът му гневни тишини долавял.
В кръвта му викала родината на глас.
Духа му звали древни небосклони.
В ума се връщали заминали следи.
Към бит замръкващ жаден взор отправял.
Обличал камък хладен в своеродна свяст.
Възкръсвал мъртви пластове изконни.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

В мълчание поканвал сребърни води.
Погребани столетия изравял.
Говорил с мъртъв свят в безмълвен нощен час.
В пространен взор сподавен стон ромонил.
Пламтели на коне изчезнали деди.
Дъхът в гръдта му странен хан забавял.
Усещал как на кон го носи с властна власт
Крум — ханът на суровите закони,
и как неуловим към бъдността яздил.

В миг втренчвал поглед някъде в покоя и с вик разтърсвал глухите далечини.
— На бяла коня ханът где отлитна? Кой ще догони конникът недогоним?
Върни, о Тангра, светлината моя. На моята нерадост радостта върни.
Тъмата е тъмница ненаситна. Слепее зракът — мракът е неумолим.
И вик ехтял в настръхнал мрак нестроен, и ек повтаряли смълчани планини.
— Налей надежди в къщата разбита. Спаси от гибел жертвеник неукротим.
Възпри на мойта слепота пороя и слабостта от мойта сила разгони.
Тъга ограбва мойта пролет китна. Погубва моя блян пожар неугасим.
Кажи, творецо, где замина тоя, що внесе буря в мойте тихи тишини.

Тъмата нощна в трепет е мълчала.
Възвишен паметник е раждала мечта.
Израствал пантеон под свод небесен.
Над рожба величава Омуртаг е бдял.
Ръка безсънна камъка дълбала,
в тъма бездънна е творила висота.
Родината е пяла дивна песен.
Безсмъртие творецът в песента редял.
След бойна коня хрътка е вървяла,

със копие лъва пробождал е в нощта.
И сякаш в мрака майстора магесен
отново да огледа конника е спрял.
В десница ханска чаша заблестяла —
на царска власт и сила символ на света.
Прабългарския стяг, с Кубрат донесен,
на копие в опашка конска е развял.
С косата дълга, рамене прибрала,
обезсмъртявал на владетел паметта.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

И в глуха доба конникът изваян, разказват, оживял на Мадарска скала.
Покоя неспокоен с меч разсекъл. Горели мълнии навъсена тъма.
Летели бели атове в Безкрая. Над синя тишина трептели кандила.
Звезди блестели в жертвена пътека. Недра разкривала прабългарска земя.
И конникът — Крум Страшни — в час незнаен целунал ханските мъжествени чела.
С хан Аспарух е Дунав син потекъл, с хан Кубер белият Егей е зашумял.
Просторът пеел, лъхала омая. Нощта в молитвена възвишеност била.
Крум, Аспарух и Кубер в нощ далека, где Тангра вездесъщ над людска свяст гърмял,
из древната езическа потая към нас се носили на атове с крила.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Пето предание

Digitized by Google

Original from INDIANA UNIVERSITY

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен първа

Простенва стихнала стихия. Долита скритен ек далек...

Живеел на егейски брег чутовен мъж, по име Лъв,
военачалник, подстратег, във Солун град по почит пръв,
богат и с благородна кръв... Живеел Лъв в девети век.
Жена му звала се Мария. Била е горда солунянка.
Легенди и похвали вият таз хубавица със осанка.
На тая правоверна гранка следите времената крият.
Във седем люлки род цъфтял. Над тях синеел свод един.
Страхòта се Методий звал, когато брат му Константин,
най-малкия на Лъва син, наречен Кирил, е изгрял.

С нощта разцъфва небосклонът. Пръстта без приказки пустей.

От Дунав син до бял Егей, от старославни времена
народ славянски пламеней. Тоз горд народ от давнина
в таз дивна слънчева страна на български мълви и пей.
Изконни ветрове се гонят из волна солунска обител.
Славянски студенци ромонят в дома на бележит родител.
В гърдите на гранитен жител и гръцки спомени се ронят.
В надежда расли две деца на вихровит егейски бряг.
Туптяла обич в две сърца на лъчезарен бащин праг.
Под галещ майчин поглед благ пламтяла вяра в две слънца.

Блестят божествени божури под хладна звездена роса.

Егеят веел е коса. Сребреел Вардар в здрач нерад.
Бездънни сънни небеса разбунвал лунин члун чудат.
Пришепвал притчи Солун-град за християнски чудеса.
Методий възмъжавал в бури, а Кирил в книги събеседни.
Методий бреговете сури обичал с урагани жедни,
а Кирил с китки ненагледни обкичвал кичести лазури.
Навред Методий бил любов и носил бащин дух велик.
Навред Методий бил е зов, а Кирил с майчин слънчев лик
в гнева на праведен език осъмвал в бъдещ философ.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Трънлив е друма на мъдреца. Делят постеля чест и грях.

Двулик е Фотий патриарх. Клет логотет е Теоктист.
Живее Кирил в смут и страх. Лют вихър бий посърнал лист.
По бащин залез син светлист от хора крие поглед плах.
Чуждее Кирил от двореца. Презира титли и богатства.
Не ще честта на големеца. Не ще на тоя свят да власта.
Желае скритом да израства в килия с участ на светеца.
Отбягва Кирил блескав сан. Олимп го вика в Полихрон.
Тревожен, трескав, изтерзан, отвърнал взор от царски трон,
кове с Методий друг канон и в манастира сбъдват блян.

Нощува свещник в скит разкошен. Звезди лелеят лесове.

Олимп е славен с върхове, най-славен с Полихрон е днес.
В тоз манастир духът снове на българската ранна свест.
Прадядовската свята чест към вис България зове.
И сякаш двата братя още без сън будуват в манастира.
Размирват мирен миг среднощен и в мрак килиен зрак набират.
Към бъдещето проход дирят на съдбоносен подвиг мощен.
Сред Мала Азия в Олимп те осем годин в края глух,
укрити в лес непроходим, со зорък взор, с напрегнат слух
беседват с книги с мислещ дух и гонят сън недогоним.

Стрела е правдата пробола. Потиснат вик е боен рог.

Събужда Кирил рунен слог, заспал по скални самоти.
Гадае размисъл дълбок, стаен в загадъчни черти.
Към всечовешки висоти скок готви гений филолог.
Славянската книжовна школа към истината мост отваря.
Окриля мъка тъмнопола. Гради на правдата олтаря.
С надежда и борба раззаря страха на орисия гола.
Навел се Кирил над слова — чертай писмо за идващ внук.
Умислил слънчева глава. Общува с жив славянски звук.
Глаголица създава тук под манастирска синева.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Езическа тъма поганска огнища български мори. . .

Олимп напуснали в зори. . . Къде ги носи светъл ум?
И Климент в клетвен плам гори. И Ангеларий, и Наум
със тях вървят по жертвен друм. Духът им помнене твори.
Цивилизация славянска облича азбука чутовна.
Из българска страна балканска потича светлина съдбовна.
С безбожническа нощ вековна воюва пролет християнска.
Княз Ростислав в Моравска гръд посреща солунски чеда.
Венеция е в зла беда. Към Рим поемат братя път.

Души с канони оковани разтърсва вихър дръзновен. . .

И закънтя в уречен ден славянска литургия в Рим.
На български език свещен, из Солун града говорим,
славяните запяват химн и славят летопис рожден.
Гърмят въстанали камбани. Отеква служба героична.
Към чест се носят урагани, към слава — паметта епична.
Сразяват догма триезична сред Рим славяните — титани.
Гърми и тътне божи храм. Подранва трепет надалеч.
Уплашен, Рим потъва в срам. Огъва се и немски меч.
България настъпва с реч и в жаден взор налива плам.

Ехти със ехо чест далека. Със вик извиква гнет жесток:

— Нима на три езика бог говори със човешки род?
Нима е съдията строг отнел нам право на живот?
Едно е слънце в небосвод. Един е райския чертог.
Една земя — от памтивека. Едни са бури с гръм и трясък.
Светът на всички е пътека. Защо е тоз безумен крясък?
Защо е тоя шумен блясък? Защо разпъвате Човека?
Текат меняещи неща. Нощта е дрямка на Денят.
Денят е будност на Нощта. Богат с промени е Светът.
На тез неща желай умът да опознае същността.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Прахът пилей жарави жежки. Духът от плът е неделим. . .

— Аз пратен бях в Херсон на Крим. Там в книги с роски писмена
узнах за род непоклатим. Живях с хазарски племена.
Език юдейски с книжнина научих в оня край незрим.
Възвишен е дългът човешки. Прадядовската чест — могъща.
Ще натежат покрови тежки. Ще зине ледената къща.
Назад реката се не връща. Без зрак са мракове мъртвешки. . .
И мълком шумната стъгда напусна слънчевия мъж.
Над дръзка грейнала бразда стъмни се сводът изведнъж. . .
Над Солун лумна огнен дъжд. Не мръква светлата звезда.

Прегради времето събаря. Духът ломен е несломим.

Щом миг светен повей над Рим, замлъква изумен градът.
Отеква бранен, странен химн. Камбани клетвени гърмят.
Към бъдността отключват път и рутят мрак неумолим.
Гърмят тържествени звънари. Стъмени небеса светлеят.
Гърмят мъжествени бунтари. Гърмят чедата на Егея.
Гърмят и литургия пеят и в римски храм нов псалм разгарят.
— Чуй, людски роде величав. Помни, потомко непознат.
Звънят пророци с бурен гняв. Звънят светци на благодат.
Звънят със цял славянски свят. Към Златен век звъни Преслав. . .

На всеславянска епопея врати България разтваря. 111

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Всеки собственото яве в сън затваря. В явето изгаря собствен сън.
Трайно Време сън и яве не повтаря. Времето събаря всичко вън.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен втора

В осем стотин шест десет девето лето сън сънува Кирил Философ.
Във съня си вижда вихром где прииждат бурни и превратни времена.
Ветрове с камшици бият го в лицето. . . Във съня дочува майчин зов:
— Константине, сине, зарад теб съм в грижа. Моля аз всевишна светлина
да простре над тебе своята десница. Да закрили теб от суета. . .
Слуша Кирил, духом в минало се взира. Пред очи му минал сън звъни.
Дири в хубавици дивната девица, дружка да му бъде на света.
С девственост детинска на София спира. Мъдростта го изведнъж плени.
Във София Кирил мъдростта избира за другарка още в детски дни.

Призраци пълзят в езическото бреме. Идолите на страха са ек.

Вест вестяват паметници стародавни. . . Кирилово житие реди,
че преди пътуване да предприеме с мисии държавни в свят далек,
Кирил Философът е оставил славни в македонската земя следи. . .
На река Брегалница в съдбовно време, окован в беди безправен век,
звездочел водител с кръст Христов покръствал е славяно-българската свест.
Брой немалък бил на хората погански и отпорът бил е многолик.
Светъл просветител миром род поръсвал и пробуждал прадядовска чест. . .
Книги им написал на език славянски, на старинен български език,
на език, що развенчава християнски догми, скрити в триезичен вик. . .

На криле полита мисълта свободна. Правдата е съдия жесток. . .

— Вий, безмилостни пилати сатанински, триезичници лукави, вий,
кой е казал вам, че в черквата господня три езика е допуснал бог?
Докога еврейски, гръцки и латински род човешки богу ще мълви?
Как ще се изплаче мъката народна на език със друг строеж и слог?
Може да измисли само ум порочен в своя хладен яд Пилат един,
който, както казва библията стара, на Голгота върху кръст Христов
да се сложат грозни надписи безочни на тез три езика наредил?
Вий защо убивате светата вяра? Мъст защо наливате в любов?
Немощна и злостна вашта е превара. Без надежда вашия е зов.

Храбростта ограбват робства и тъмници. Окован живот във пот линей.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Кой твърдил е, че само с тези три езика людски род културата твори?
Людската култура расне връз езици. Разновидност целостта ѝ лей.
Вечността из нейната човечност блика. Светлина из светла реч искри.
Слепи са и глухи людските зеници, мрак когато в людска свяст владей.
Няма по земята галени народи. Всички са еднакви на света.
Книгата е огледало и пътека. Вярата е правда и живот.
Родопис човешки ходи по несгоди. Отлика човешка е речта.
Кой това е казал, че от памтивека тук под тоя божи небосвод
господ е наказал в съдбина нелека да слепее цял славянски род?

С дива страст опива питието ново. Черноризци в ужас са голям.

Славата на славни български славяни във Моравия вестява мощ.
Надалеч се носи писменото слово, надалеч се пали писан плам.
Глас надигат кладенците поругани, закипява лава в глуха нощ.
Ей над българско езичество сурово заблестява пръв славянски храм.
И училище славянско се подига, где език народен ще звучи,
и културни средища с реч величава, и книжовни школи с дух богат,
и славянска славна писменост и книга, с паметни немръкващи лучи. . .
От Русия чак до Сърбия корава и до Влашко в средни век нерад
Източна Европа осветлява българска духовна благодат.

Благослов очакват пътища безкрайни. Клетвена светкавица сияй.

В минало безмълвно Кирил поглед впива. Дири Кирил мирни ширини,
да проникне в стари старини сияйни, прадядовска чест да опознай.
Паметта му мъртви светове разкрива. В слух изстенват угасени дни.
Мисълта го носи към огнища тайни, где свестта на древността витай.
Вежди дига. Към небе отправя взори. Горестта си горестно реди:
— Избави славянство, господи всевишни. Покажи му своя светъл път.
Допусни и нему с тебе да говори на език на свойте прадеди.
Изведи из мрака светила предишни и благослови ги да блестят.
Дай надежда, боже, на молбите скришни, що тревожат изтерзана гръд.

Над Венеция размирия надвисват. Мръкне триезичен небосклон. . .

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Сетен сън сънува солунски Апостол. Бъдност сбъдва във несбъднат сън.
Времена неради спомени разлистват, времена от чутен Полихрон.
Бдения безсънни идат му на гости, с тихи стъпки и клепален звън.
Минали премежди вежди му умислят. В помнене му пламеней Херсон.
Християнски друми с тръни са застлани. Спор с хазари е неумолим.
Варварски закони милост не познават. Злобна е езическа злина.
С думи верни и разбрани са ковани прения и стихотворен химн.
Стар език еврейски реч му украсява с древната еврейска книжнина,
а лухът запява българска прослава на Христова права светлина.

Бурно будят се подземия заспали, наближава лют двубой велик. . .

Дигнала се дива демонична сприя. Вредом загърмял е страшен рев.
Заревали ревом немски феодали. Смъртен ужас им изписал лик.
Под крака им кървави кърпици рият, във душа им пъпли пъклен гнев.
Възвестява прадядовски идеали жилав старобългарски език.
Двама братя, смелочели, двама гении повели цял славянски род.
Знаме носят. В знаме свето свест изкласва, свест, таена в раболепен мрак.
Летом полетели сили устремени към славянски просветен възход.
Величаво дело расне и пораства със растежа на славянски стяг.
Величаво дело гасне и погасва със упадък на славянски зрак.

В сетен сън Методий брата посещава. Кирил брат посреща с вик стаен:

— Брате! Впрегнати ний бяхме на земята да орем със теб бразда една.
Рано падам аз на нивата. Прощавай. Своя път завърши моя ден.
Зная, че обичаш много планината, но ти заради таз планина
своето учение не изоставяй, с него ще си по-скоро спасен. . .
Още вик немлъкнал, нощните простори мощен вик със морници покри:
— Господи, създай сред твойте раби слога. В людски род змията изтреби.
Християнска църква верските ръздори ръждом що разяждат, боже, спри.
Верите незерни изгори със огън. Триезична ерес погуби.
Мъката не млъква. Сили изнемогват. Закрили безсилните съдби.

Бързат хора. Буря покриви събаря. Тибър е намръщен и смълчан.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Рим помръкна. Свят славянски лоб оброни. Гръм удари в българския дом.
Февруари под небето скръб разгаря. Сетня чест отдава Ватикан.
Храмът Климент Римски стон неронен рони. Хули спрял венециански сонм.
В храма на светеца дясно от олтаря сън заспал Водач, Борец, Титан.
Мракът в час среднощен пали вощеници и елей долива в кандила.
Глухи стъпки тътнат в църквата безлюдна. Мощи немощни оплаква псалм.
Скрит, незрим звънар събужда мъченици. . . Зашумяват стрехи на крила.
Мъртъвци прогонват дрямка непробудна. Философът е напуснал храм.
Над чело му грей зорница изумрудна. . . See памет с християнски плам. . .

Мъченикът във безсмъртие отива. . . На потомствата реди завет:

— Вам, съвременници на далека бедност, вам, наследници на днешен род,
завещавам вам надежда търпелива, вам предавам клетва и обет,
усилете устойчивост в блян несбъднат, облечете в писменост народ!
Защитете чест на битка справедлива, отбранете свещ от вихър клет.
Пакостни уста ще клеветят праха ни, че на старобългарски език
в осем стотин петдесет и пето лето, сред една духовна нищета,
жива книга дали сме на вси славяни! Нека в свест светлее свет светлик!
Слънце е едно, що свети на небето, людски род един е на света. . .
Да пребъде на еднаквост битието! Да расте на братство паметта!

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен трета

Пророкът след смъртта е тачен. Народите са с нрави строги. . .

Промяната е съдник снажен. Съзнанието — мъдра вис.
Лъчи излъчва покрив мрачен. В метежна гръд горят тревоги.
Кое теглило ще разкаже за жертвения летопис?
Кое кандило ще изплаче разпятията босоноги?
Надежди пият поглед влажен. Воюват тръни и цветя.
Шестнадесет лета Методий прогонват горестни голготи.
Шестнадесет лета след Кирил е в бой с черковна клевета.
Шестнадесет тревожни годин ломи езически хомоти.
Шестнадесет години шири сияйна светлина в света.

Права в безправие виреят. . . Стихия крие се в робия.

Архонт в Архонтия по Струма, Методий в тоз славянски край,
где сънародници живеят, една где власта орисия,
где българска старинна дума окриля бит и обичай,
где песни български се пеят, где танци български се вият,
с размирен ум раздиря друма на асимилативна власт
и спира свойта част несретна в погърчаването на славяни.
Бунтовник и администратор, с прадядовска мълчана свяст,
отпорът на земя заветна узнал в полета и балкани,
прегръща смело дело свято и лумва луч в заключен пласт.

Богат със бури благодарни, усетил дъх на гриви хлебни,

Методий като морски вихър се втурва в людското море
в двубой с вълнения коварни за людски треби и потреби. . .
Напуска свойта горест тиха, криле открадва на орел,
след раздвоения кошмарни — въстава срещу своя жребий. . .
И. . . стръмни друми се извиха към Полихрон в Олимп далек.
В кръвта му тътне странен повик. Събудени следи го викат.
Блестяща служба изоставя. Кънтят в слуха му зов и ек.
Зловещи ветрове сурови с гърди посреща мъченикът.
На мирска чест гласа сподавя в тъмничен триезичен век.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Владей порядък беззаконен, граден с безмилостни тъмници.

Мисионер. Пророк. Мислител. Монах. Наставник. Преводач.
От триезичници прогонен и клеветен от зли езици.
На дръзка диря продължител. Олтар могъщ в килиен здрач.
Храбрец. Безстрашен. Непреклонен. В зениците искрят зарици.
Човек и съдник. Просветител. На нова книжнина творец.
На светлината — проповедник. Апостол. Мъченик. Мечтател.
Другар на пранги и теглила. Поел пътека на светец.
Със ореол на заповедник в неравна разпра с неприятел.
Навред в неволята — закрила, навред — учител и отец.

От изгрев ран до късен заник Методий мъката подслонвал.

Настръхвал бесен бес безбожен, от гнев гневил се клир двулик.
Вещаел немощ гръм камбанен. Глух небосклонът стон отронвал.
И Светополк бил разтревожен и Светополк бил в мрачен миг.
Тоз княз по произход славянин славянска писменост прогонвал.
Владетел жалък и нищожен наливал буря в съд горещ.
И с присмех съскал към светеца съда в съдебна люта свада:
— Във пот е моя скъп Методий, че сякаш е при яка пещ.
О, не измъчвайте отеца. . . — Тежала тишина злорада.
Пламтял е пъкъл в поглед подъл. От зной е зъзнел княз зловещ.

Над Светополк е падал гробен хлад. По гърба му мъх е ходил. . .

Нелепа слепа пепелянка свирепи съскала слова.
Методий — на титан подобен, люлян от бури и несгоди,
събудил слънце в свойта сянка, заключил на кръвта гнева,
отправял взор към княз злокобен, към свят далечен негде бродил. . .
Спокоен, воин горд с осанка отвърнал с чест пред съд суров:
— Ей, господарю милостиви, веднъж почтени, прости люде,
срещнали изпотен и морен, потънал в мисли философ.
— Защо чело ти пот облива? — запитали го с глас възбуден.
— С простаци и невежи според — ответ е дал на техен зов.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Набиран яд смирил се в жили. В отсечен слог изстинал огън.

Тъмнеел Светополк разтърсен. Немеел силен господар.
Умът му мълнии ломили, посървал в съсипни чертога.
До късна нощ от страх разкъсан, горял е княз в студен пожар.
Духът му призраци поили, слухът — разпъвала тревога.
Роптали бръчки в лоб навъсен. Под вежди веел хлад злорад.
Корави българи-славяни творят на паметта просторът.
В книжовна българска изява сплотяват цял славянски свят,
когато немските дворяни латински пишат и говорят
и кайзерите в мощ и слава с конете немска реч мълвят.

Дългът се мери по поръки. Голготата по мъченици.

Ни сприхав присмех до полуда, ни черноризки змийски взор,
ни скръб от тежките разлъки със правоверни ученици,
ни злостна яростна прокуда, ни съд, прославен със позор,
ни унижения и мъки в баварски варварски тъмници,
ни вражеска гонитба луда можаха вяра да сломят.
Мъжът могъщ безсънен бдял е и носил изгрева съдбовен
на рамене в епоха гневна, когато в мрак очите мрат.
Орелът смел безспир летял е и с първия език книжовен
на нашата родина древна към слънцето простирал път.

Човешкото е славно дело. Блестят на правдата делата.

Обличал в радост мъж народен нерадостна славянска свяст.
В разбита гръд събуждал смелост и палил памет в тъмнотата.
В ума на воин благороден отеквал незамлъкващ глас:
— Учението с гордо чело раздавай, брате, на земята.
Не оковавай дух свободен, Методий, заради Олимп. . .
Сребреели са черни власи, могъщо тяло е линяло.
Над Велеград подранвал заник. Припадал здрач неумолим.
Под вежди скрили жалостта си, сърце от горест онемяло,
запитват ученици сбрани пред смърт Учителя любим.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Гласът им тих е и сподавен, а стонът шепотен и свят е.

— Кого поставяш за наместник, Учителю и Отче наш?
В разделен час кому предаваш учението свое, брате?
— Горазду. — Сетне с думи честни Отецът рекъл: — Той е страж
на верна вера. Тоз моравец с латински книги запознат е.
Мълвял в минути неизвестни и завещание редил:
— Да бъде божията воля. . . — Отправял е слова последни:
— И мойта обич с вас да бъде. . . — На шестият ден от април
Земя притиснала неволя. Жени, мъже, богати, бедни
оплаквали Човека мъдър. Незнаен стон сърца им пил.

Припламват в миг велик осанки на величави Солуняни.

Посмъртно пение настава на древен български език.
Замлъкнали от мъка гранки. Чела обронили славяни.
Светът се от Светец прощава. Славянството — от Мъченик.
Безспир към тленните останки зоват разплакани камбани.
На пръсти шествие минава край мъртъв Воин и Пророк.
Со свещ мълчанието ходи. Несретност е отнела говор.
Тъгата на Олимп пристига за сетня почест в час жесток.
И сякаш Патриарх Методий и Кирил Философ отново
разтварят златозарна книга и сеят свест сред мрак дълбок.

Блестят славянски небосводи. . . Ден първи слави родно слово. 111

333

3624

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

ИНТЕРМЕЦО

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Робство е родило свободата. Нуждата създала е език.
Мените природни носили са трепет. В мените знамения човек видял.
Вярата открила тих молитвен шепот, страх зловещ когато ум невеж владял.
Към безсмъртен търсила душата. Бдяла немощ над замислен лик.
Хорска орисия ръфали пълчища. Спала гладна изтощена беднота.
Бъдност непристъпна мамила огнища. Съмвала зорница в тъмна тъмнота.
Измежду Небето и Земята е Човекът жертвеник велик.
Бият го стихии. Пият силни сили. Времето облича го в Живот и Смърт.
Радва се над люлки. Плаче над могили. Към безсмъртието пори с фатум твърд.

Вечна е вината на Човека пред божествен демиург всесвят.
От рождение Човекът е виновен. Върху цял човешки род е таз вина.
Непрестанно се предава грех греховен. Туй ще трай, докле е людска същина.
Таз вина със дързостта далека иде там от рая необхват,
скритом прародителите ни когато вкусили са забранени плодове
от дървото на познанието свято, в някои неизмерими часове. . .
От Адам и Ева таз пътека носи горест и възход богат.
В нея е вината неизкоренима и към всички грехове вродеността.
Със покорност пред вина неотменима ще смали на отговорност степента.

Вярата е най-сурова битва помежду духът и тленността.
Царството небесно е с потайни двери. Тях отключва Страшния господен съд.
Учи участта на всевъзможни вери, че страданието е към рая път.
Всяка вяра в своята молитва е възвишен химн към вечността. . .
Но божествената вечност обитава в безначални и безкрайни небеса.
Ни една религия не основава на земята царство с рай и чудеса.
Царството Нирвана се опитва Буда да наложи на свестта.
Че умрял човек наказан се прераждал в образ чужд. Изстрадвал мъка — битие.
Вечно блаженство умрял човек изграждал, щом смирен постигал е небитие.

Всяка вяра с гневен бич бичува злобници, завистници, лъжци,
еретици, сквернодумци, надсмивачи, блудници — потънали в разплох дълбок,
душегубци, кръвопийци и палачи, укриватели на мерзост и порок.
Всяка вяра вредом линч линчува подлеци, мерзавци, бродници, крадци,
ала зад лице смирено и покорно царството на хищни призраци гъмжи,
ала зад свещено слово неуморно властвуват коварства тъмни и лъжи.
В черните одежди тържествуват изверги, убийци, пришелци. . .
Църкви разпростират светлина небесна и ведно са на падения вертеп.
Манастири ширят съвест буревестна и ведно са на разпътство към нелеп.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Вярата внезапно става чужда, щом напусне бойката тръба.
Отнапред е всяка вяра меч и огън, отнапред е всяка вяра истина.
Вярата когато е и в изнемога, щит е от прикрита гражданска война,
и макар смирена, с бич прокужда храбростта от земната съдба.
Бунтът расне, вярата дорде владее и гневът на честността зове на мъст,
бунтът расне, правдата дорде светлее и в бой власт кове въстаналата пръст.
Бунтът мре, щом почне да събужда примиреност в твърдата борба.
Всеки бунт е от победата осъден да изяжда себе си, щом стане власт.
Всеки бунт е след победата оскъден, щом убие справедливата си свяст.

Робства траят. Тегнат гнет народи. Сън не знаят мъки и тегла.
Ерес — вера срещу царска власт въстава. На разплата кани робски железа.
Ерес — вера лицемери развенчава. От похита брани девствена сълза.
Слънце нямат робски небосводи. Пъкъл пий потискани чела.
Църквата — поземлен е владелец крупен. Във държавата с могъществен е глас.
С люде — роби и с богат имот некупен разполага нейната духовна власт.
Тя реди наслади и несгоди, определя мисли и дела,
чувствата към бога със молитви буди, към небе привързва неукрепнал ум,
вред отглежда раболепства и заблуди и с господен съд заплашва земен друм.

Християнството е силна вера. Църквата е с образи безброй.
Под разпятие Христово приютила яростни убийци и светци.
Църквата е преизподня и закрила на разбойници и кървави венци.
Представлява тя най-висша мера и възмездие на траещ строй.
Тя е и в България средновековна представлявала на светостта размах.
Верата навсякъде наркоза е отровна и съзнание опива с мрак и страх.
Ереста е вой в спокойна ера, с верата е в постоянен бой.
Ереста бунтовна умове развързва. Дръзките мечти са нейните ята.
Сред нощта една светкавицата дръзва да разтърси призрачната пустота.

Ей я с реч на Кирил и Методий, с мъст на правда, с гняв на ураган. . .
Тая ерес-вера иде от Бабуна, чистота духовна носи в людски род.
Възвестява справедливост бурна буна и живот без раболепност и хомот.
Утвърждава братство сред народи, ум когато с мрак е окован.
Възгледи в религиозност е увила и разобличава алчния Мамон.
Бедността и яростта обединила против християнския суров канон.
Битка срещу сатаната води Богомил. Свещеник. Великан.
Реформатор. Ясновидец и апостол. Светъл българин със дух неустрашим.
Воин и мислител. Мъченик и постник. Съдник към неправдите неумолим.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Името се българи разнася и ечи в далечен период:
българите ту са бургари и бруги, ту са булгри, богри, бугари в света.
Из Европа още имена и други утвърждават с чест на българи честта.
На теглата ереста приглася и воюва с безочлив хомот.
Сърбия и Босна гневом разгневява, в Пиринейски полуостров бунт кове,
в Северна Италия метеж посява, Южна Франция към равенство зове.
Богомилска истина изклася там, где тлее окован живот.
В хрониките кръстоносни, где се кичат походите гневни с кърви и тъма,
албигойци и катари се наричат дуалистите от българска земя.

Богомили сеят дуализъм и разкъсват верска тъмнина. . .
Носят ропот на потисканите хора, всеки миг готов да пламне в бой открит,
и странят от всичко видимо в простора, не обличат в блясък своя външен вид.
Богомили сеят аскетизъм и създават нова светлина.
Кръст отхвърлят. Мразят брачните пътеки. Хулят църква и свещен олтар.
Цар нападат и боляри и на всеки роб нареждат да не слуша господар.
Богомили сеят хуманизъм и изгонват земната злина.
Вред отметват всички обреди черковни, на духовенството обявяват рат.
Община България с борби съдбовни завещават на изгряващ равен свят.

Вред звънят бабуните-звънари, вред, где вей религиозен гнет,
вред, где правдата развратници разпъват, вред, где с робите се гаври властелин,
вред е българската социална съвест, вред е българския дързък исполин.
Те са и в парижки комунари. Бедността зоват под стяг развет.
В пранги и огньове расне странна буна. Знамето развял е Богомил-водач.
Пет столетия преди Джордано Бруно е горял на кладата Василий Врач.
От България са тез бунтари, тез зидари на човечен ред.
Богомилството е памет и възхвала, в Средни век е паметник най-величав.
С богомилството България е дала на човечеството своя боен гняв.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

КРЪЩЕНИЕ

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Шесто предание

Текат следи. . . Просторът дири хора. Битие в небитие снове.
Съдбата на Земята е човешка. Знаят смърт и мъртвите неща.
Език и вяра в паметта се борят. Знамето сияе в боеве.
Държавата расте в десница тежка. Етносът е облик на свестта.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен първа

Отде е тая доба навън? Отде е тая злокоба със грохот?
Тоз виещ вик кого ли моли? Кого зове тоз стенещ стон?
Кой се заселва в среднощния сън? Какъв е тоя безмилостен поход?
Окови влачат сенки голи. Неволи търсят тих подслон.
Отваря вяра към бъдността проход. Зове към лъч на железа звън.
В тъма стаена камшици хлестят. Търчат по тръни страдания боси.
Със тях на път са вихри гладни. Премеждия над вежди бдят.
Към вис свещена мечтите летят. Към неизвестност съдбата ги носи.
Угасват с кръв устата жадни. Безсъния в съня им спят.

Две черкви са в неравна борба. Род християнски две черкви разделят.
Един ли нож Христа пробождал и с кух раздор раздирял слух?
И още трае безцелна делба. И още стар спор в Христова постеля
налива смут, че произхождал «и от Сина» «Светия дух».
С тревожност богу набожната челяд предава свойта греховна съдба.
Свещенство немско след люта война с княз Светополк из Моравия властва.
Вихинг от ереста пиян е. Ранена памет го боли.
Срещу Горазда разгръща злина. В кръвта му бранна закана нараства.
Гневи го гордият славянин и плашат страшните орли.

Вихинг е клетник, клеветник, подлец. Змия злокобна го движи към злото.
Проклятието на Методий подучва го да ходи в Рим.
И ей безсрамник, измамник, хитрец, на папа Стефан подвежда ухото
и разговор предпазен води с Духовника непогрешим.
Ненавист тъмна светлее в окото на римския свети отец.
Цари лукавост на папски престол. Десница твърда решение взема.
Безшумно папа Стефан Пети със кръст Христов и клет обет
в земя Моравска подклажда разкол и божи храм на Методий отнема
и тъй тоз покровител светъл скверни Методиев завет.

Вихинг епископ в подмолна река заграбва пост на заветен заместник.
Над светлата славянска диря за миг се спуща зла тъма.
Отвсъде черни потоци текат към неуморен прозорец-предвестник.
Учение свещено спира за миг в Моравската земя.
Така лъжата в един свят нечестен връз истината поставя ръка.
Методий хулят. Методий петнят. На анатема Методий предават.
До Светополка злостен папа писмата си с лъжи пои.
Методий мразят. Методий клеймят. Методий гонят с изконна ненавист.
Трепери мракобесен Запад. Мъжът велик на пост стои.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Без срам пророка разпъват на кръст, че клетва свята престъпил, погазил,
че тайнствата на литургии извършвал с неразбран език. . .
Запалвал папа мъстителна мъст, подканвал бранни дивяшки омрази.
Ревали в расо черни змии, надавали безумен вик.
В кръвта им тъмни тътнали талази, под страх държали славянската пръст.
Същинска лава в стъмена гора латинско-немско свещенство се дига.
На гибел пеят папски скути. Вихинг подел внезапен взлом.
Помръква в мъка славянска зора. Проклятието заплашва с верига.
Гонения и битки люти вестят безжалостен разгром.

Окървавени със гневни лица по мрак се носят свирепи пълчища.
Зад тях на смърт гърмят вериги, пред тях разпятия кървят.
Измъчват майки, избиват деца, ограбват къщи, разплакват огнища. . .
Изгарят златозарни книги, моми и́ булки безчестят.
Реве простора. Димят пепелища. С главня настъпват престъпни сърца.
Вихинг-убиец в нощта ги повел да опустяват славянски фиданки.
Със вярата на католици смирява страх пред божи гнев.
Извършва тъмна и кървава цел със диви немци, наричани «франки».
Вихинг-кръвник повел кръвници и мрак разтърсва с грозен рев.

Народ бичуват. Разграбват имот. Затварят църкви, се гаврат с икони.
Лъжци. Безсрамници. Злодеи. Крадци на светлина и свест.
Неяки старци запрегват в хомот. Въвеждат страшни нелюдски канони.
Продават в робство на евреи дякони, и светла чест.
Вихинг зловещ из Моравия гони на смел Методий духовния род.
И в таз стихия над двесте мъже споделят участ на бурни несрети —
служители на вяра жива, свещеници в славянски свят. . .
И в таз робия — едни на въже, в тъмница други, с проклятие — трети
разнасят правда справедлива и сеят обич с дух богат.

Бележи с ужас незнаен хронист: «. . .Извели ги из тъмнични тъмници.
Измъчвали ги с жад полудна. До изнемога били с бич.
Ломили кости из пътя трънист. Предали сетне на немци-войници.
Без жал войници в нощ безлюдна мъчили мъдрите съдби.
Търпели гаври и срам мъченици и пили мъка от верник нечист.»
Говори с трепет хронистът далек: «. . .Покой не знала Моравската стряха.
Със рев ревали зли породи, Вихинг във страх е викал с вик:
— Горазд е демон, на ада човек. . . Расте със него славянска заплаха.
Оставим ли го жив — Методий за нас би оживял за миг.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Горазд къде е? Къде е тоз мъж, що за наследник Методий остави?
Безстрашен — равен на орлите, где литна тоз орел крилат?
Тоз твърд моравец, тоз херувим същ, роден за земни дела величави,
къде е? Може би убит е във някой скрит тъмничен ад?
Приплямват памет догадки мъгляви за дух възвишен и разум могъщ.
Кого да питат изпити чела? Латинско-немска злокоба не чува.
В несрета кретат ученици и в мрака влачат се едвам.
Над Климент тегнат тегловни тегла. Над Ангеларий кошмари вървлуват.
Наум немее, под камшици топи се като свещ на плам.

Минават в мъки познатият път. Израства твърдост из хорска неволя.
От гръб отнели сетня дреха и взели залък от уста.
Не пъшка мъжка оголена плът. Пътеки силни за милост не молят.
Светът е в горестта утеха. Човекът в пътя — висота.
Разлистват мисли в стремителен полет. Криле разгъва в летене духът.
Отгде е тая мъжественост в тях? Таз несломимост къде са набрали?
Каква е тях люляла орис? От сплав каква е тяхна мощ?
Едни камшици ли всявали страх? Едни ли мъки от хора узнали?
Вървят към бащини простори по път обратен в тъмна нощ.

Зора се сипе над поглед мъгляв. Утихват вихри в поля и балкани.
Над син простор с покой окитен мрат мъченически венци.
Разтваря двери Велики Преслав. Със хляб и сол и със химн на камбани
Княз Философ и Покръстител посреща люде и светци:
— Елате, мои зеници ругани, елате, клони на корен корав.
В мрак сънен тъне наш роден народ. На зрак дедите България викат.
Апостоли и мъченици, свидетели на лют разгром,
богат е с мъки човешки живот. На вековете е памет езикът.
Учители и ученици, добре дошли в тих бащин дом.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

В явето отеква звън на сън прекъснат. Връст невръстна явето вещай. . .

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен втора

Във осем стотин девет десет трета година сън сънува княз Борис:
— Преслав и Охрид през славянска книга разнасят българската първа реч.
Расате-Владимир от трона снет е. На трон се качва Симеон лъчист.
Хан Аспарух на боен кон пристига и ханска твърдост носи отдалеч.
Крум, Омуртаг и Маламир, в час светъл, с хан Пресиан окрилят бурна вис.
В миг княз Борис на свята рат се вдига. . . За втори път препасва боен меч.
Войска повежда смелочел владетел срещу нахлул маджарин поривист.
Звънят звънарни. Лют е людски тигър. Княз благославя разгневена сеч.
Сънува княз Борис в съдбовно лето, сънува и прелиства летопис.

Над столнината млада нощ припада. Зелена гръд разгръща пролетта.
В двореца българският княз езичник, обърнал поглед към ромейски бог,
изрича на езика на Елада Молитвата на вярата в Христа.
Слова неясни, клетвени, мистични кънтят и носят се в покой дълбок.
Гласът на княза, в тишина нерада, отмерва на България мощта.
Владетел. Философ. Държавник. Личност — Борис покръства български чертог.
Над княза вихром се разтваря ада. . . Скрит Тангра се вестява из нощта.
Разкрил на княза тъмна демоничност, сред мрака загърмява с гняв жесток:
— Защо ми отмъстяваш без пощада? Защо, защо ме гониш из света?

«Иди си, Тангра. В бурен са дворове. Над капищата капе здрач нелеп.
Измамата безбожна е умряла. И ти умре със нея, бог-небе.
Иди си, Тангра. В пепел са огньове. Тъмата хапе, мракът е свиреп.
Зад всяка среща крие се раздяла. Реки сме ний под синьото небе.
Иди си, Тангра. Мъртви са мостове. Покой внезапен броди в нощна степ.
Мълчана мъка мълком реч мълвяла. И първо слово към небето бе.
Иди си, Тангра. Страхове сурови създават бога в людски разум слеп.
И тебе свяст човешка е създала. И тебе тая свяст ще погребе.
Иди си, Тангра. Идат люлки нови. Безсмъртност ражда земен смъртен хлеб.

Безсънни стъпки помнене раззарят. Пониква в мъх килийни сводове.
Два брата Маламир и Енравота в съня на княза са лице в лице.
Езичник Маламир е с твърда вяра в отеческите древни богове.
А Енравота, търпелив и кротък, на християнски бог предал сърце.
Бащата Омуртаг за изневяра към Тангра в миг на верски страхове
лишил от трон сина, а от живота лишил е братът брата с меч в ръце.
Немей на българите господаря. Настръхва, чува грозни гласове:
— Отстъпнико, помни, бог вижда злото. Към пустош води твойта тъмна цел.
Ти зарад нова вяра вяра стара погубваш в свойте живи родове.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Умът на княза ледом леденее. В съня му свит пристъпва Ахасфер.
Сън търси скитник в китната държава и билка раната да ублажи.
Напуска мълком княза плах Евреин и нем се слива с мрака неизмер.
Срещу Христа езичество въстава. Везни на правда бог-отец държи.
— Недей убива. А безчет злодеи. Светът е степ. Животът — хищна звер.
Лъжата истината ослепява. Лъжата е отрова. Не лъжи.
Недей кради. Крадци и фарисеи са земни образи на Луцифер.
В душата сенки обитават. Съдба менлива в людски род кръжи.
Растат на клади дръзките идеи. Човекът е светец и демон чер.

Без сън е манастирската килия. Монахът Михаил не знае мир.
Спохождат сенки съвест дръзновена. Приплямва памет лебед ослепен.
Езичници мъртвешки танец вият и тътнат тъпани на кървав пир.
Във здрача плачат свяст окървавена и светъл кръст на княз Борис блажен.
Върви към Покръстителя стихия. Повел е сляп Расате-Владимир.
Жадува радост младост ослепена. Отключва участ изгрев потушен.
Тревожна памет призраците пият. Кръстовища човешки нямат спир.
Чернее черна есен позлатена. В сълзите скрит е залез заледен.
Лица настръхнали стените крият. Синът със вик раздиря манастир:

— Върни ми, татко, светлите простори. Върни на мойта младост радостта.
Тъга ломи поломени пътеки. Във моя ден нощта се настани.
Довей утеха в ослепени взори. Подай ръка на паднали листа.
Без лъч са мойте стръмнини нелеки. Без край са моите страшни изпитни.
Смили се, татко, над злочеста орис. На жадна жажда угаси жадта.
И моя гроб прокълнат е навеки. Проклятия жестоки отмени.
Не чува княз Борис синовна горест. Не тачи татко на сина скръбта.
Духът му броди в бъднини далеки. Славянска реч в камбанен звън звъни.
Съсича с меч езическата корист. Изгаря в огън нища нищета.

В покой стаен изстенва стон залутан. Стени разсъмва вик неудържим.
Стихия лиха в тиха нощ се носи. Заключен клюн копае в паметта.
Монаха изкушава смут минутен. Разпъват княза Цариград и Рим.
Престол порутват трескави въпроси. Пред пропаст е изправена властта.
Сред мрака сякаш скитник безприютен Борис отправя взор към бог незрим
и търси лъч в тъмите чернокоси, и моли господаря на света.
Небе немее над монаха смутен. Тъмней над княза свод невъзмутим,
а стон залутан, люта скръб прекосил, напомня миг на раздвоен баща,
що с дарове от Мутимир княз чутен сина спасил от плен непоносим.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Повторно расо още не е сложил, към папата отправил с трепет глас.
Била е нощ. Луната монахиня в небесна църква светела сама.
Светът е спал. Безсънен нож пробождал е съвестта на българския княз.
И в късен час на звездната пустиня ответ кънтял в килийната тъма:
— Борисе-Михаиле, сине божи, чуй: църквата света това съм аз.
И аз — това е църквата светиня на таз греховна блудница Земя.
Отправен вик монаха разтревожил и ек застинал в глух пустинен час.
Навъсил лик. Злокобен гроб раззинал. Светът лежал в босилек и темян.
А вик със вик душата му обхождал и еквал: Църквата е мойта свяст. . .

В ума на княза слънце се подслонва. В тъмата тъмна съмва зрачен зрак.
Тревога строга взор затворен чупи. В езическа съдба зора зори.
Христово слово мрак недраг прогонва. Босилек осветява роден праг.
Напускат орис горестни хралупи. В нощ ослепена кървав кръст гори.
Роптаещ ропот вопъл сух отронва. Вълни безсънни спят на сънен бряг.
Реките родни са кръщелна купел. Велико време Михаил твори.
Езически народ снага преклонва. Облича лична риза явор як.
Над Плиска се разтваря звезден купол. България покръства княз Борис.
Брегалница смълчана лоб обронва, в молитва спряла бързия си бяг.

Далечен апокриф безшумно сочи: че княз Борис след бащината смърт
не в Плиска, на Брегалница голяма от Пресияна царството приел.
България разумен княз обточил не со стени на недостъпна твърд,
а со съборни седем божи храма. Запалил седем свещи с огън смел
в светилници сред тъмен мрак безочен и славил в тях твореца милосърд.
Мълви се, че човешката измама на незнабожци вихър е отнел
и клет непросветен живот порочен потънал в безнадежден водовърт. . .
Говорят Кирил е разпалвал плама на вярата в Брегалнишки предел
и с дух могъщ — същински меч наточен, нощта прокуждал от славянска гръд.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен трета

— Манастирска сънна порта кой събужда? Кой е тоз нещастен пътник закъснял?
Старото клепало е заспало сън. Сънят на манастира скитник ли тревожи?
Тръпка неизвестна сън дълбок прокужда. В паметта се връща спомен отлетял.
Чувам стъпки. Някой е останал вън. Отшелник ли е строг, или без дом безбожник?
«Татко, отвори на мойта скръб безпътна.» — Кой си ти, що назоваваш татко мен?—
«Аз съм. Владимир-Расате — твоя син.» — Не помни бащината чест такъв безумник.
Моят син на трон е в тая доба смътна. Владимир в тъмница тлее ослепен. —
«Татко, отвори. Навън стихии тътнат. Гробът е злокобен, покривът студен.»
— Късно е. Върви си. Аз съм сам-самин. — «Пусни да влезе слепия прокълнат другник.»

Сънена килия мигом се разбуди. В тръпен мъх потъна сънен манастир.
Михаил-Борис обгърна странен смут. Помръкна изведнъж свещта на господаря.
В горестна обител скриха се полуди: Влезе сянката на мъртъв Владимир.
Страшен миг е. Слух надава мрак нечут. Баща и син неравен разговор разгарят:
«Татко, уморен съм аз. Клепачи тегнат. Да заспя не мога. Нямам аз очи.»
— Где узна, че моя дом е в тоя кът? Как найде в тъмнината моята килия? —
«Татко, моя дух е в твоя дух напрегнат. В мойта кръв гласа на твойта кръв ечи.
Моля те, кажи, как да убегна от кръвта си, где и мъртва не мълчи?
Татко, в теб защо е с боен меч духът? Над моя ден владей невежа орисия.»

— Дързостта на твойте действия, Расате, ме принуди да препаша боен меч.
Схимата монашеска внезапно снех и за война облекох царската премяна.
С твоето пиянство, с твоя нрав развратен, с твоите гощавки, с твойта луда реч
почерня престола. Беше вред за смех и мене поруга в Европа и в Балкана.
Ти държавата към мирно робство тласна. С теб Арнулф бе сключил договор без шум.
Тоз надменен крал със дарове безчет в теб готвеше васал на немската държава.
За народа стана твойта власт опасна. Водеше към гибел твоя властен друм.
Плам на храм Христов в безбожен прах погасна. В твоя бунт боили вляха своя ум.
Към езичество се върна твоя глед. Отказа се от бащината чест и слава.

Твоите деяния престъпни бяха. Всеки, който нещо знаеше за тях,
на гонение от теб подхвърлен бе. Чак и архиепископ Йосиф бе затворен.
Сипеше свирепост твоята заплаха. Хората от теб трепереха от страх.
Мълния мореше родното небе. Кой можеше да спре теб с твоя ход позорен?
Мойта княжеска войска немалка беше. С мен вървеше християнски войнствен кръст.
Зла бе мойта мъка. Твърд бе моя гняв. Тежеше бурна и превратна неизвестност.
Небосвод разбунен над земя мълчеше. В лучен луч гореше мойта люта мъст.
Моя боен меч в нестроен мрак блестеше, бранеше от бури българската пръст.
Владимире, християнския Преслав със чест избавих от езическа нечестност.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

В оня час суров унищожих без милост цялата въстанала боилска сган.
Техните семейства аз избих до крак. За тях в света да няма кой да отмъщава.
Нито помен, ни следа от туй котило не остави моя гняв необуздан.
Неизвестни ще лежат в безмълвен мрак, обраснали в позор, потънали в забрава.
Както теб и Симеона ще постигне моя път ако погази на света.
Безпощаден е държавния живот. Не знай отмора живата човешка диря.
Още в себе си човек не се издигнал — пада повален от хищна суета.
Още поглед уморен ни миг не мигнал — сън въвежда го във безсънна пустота.
Свобода воюва с многолик хомот. Духът в надеждите летение набира.

Теб крепяха багаини и боили, с теб зад моя гръб деляха моя скут.
С теб целяха да погубят нов олтар и всички с мен пред теб да хвърлят на колени.
Слаби бяха тези недоволни сили. Бе безсилен тоя неподготвен смут.
Не избухнал още мощния пожар — погълна мрачевата искри спепелени.
Пленник бе на тяхните ръце неверни. Твоето разпътство тяхна бе храна.
Българският род ще помни тоз метеж. България ще помни тая разпра скрита.
С кръв изтръгнах корените лицемерни. Потуших пожара в моята страна.
С кръст спасих народ и трон от вълци черни. С меч закрилих бащината светлина.
На земята върнах слънце и летеж. На теб, отстъпнико, избодох аз очите.

Моя залез мирен ти спре, Владимире. Помрачи честта на моя светъл трон.
Понесе стихия тихите ята. Остана спомен — рана в паметта да тлее.
Мъртъв е отдавна твоя дух размирен. Няма да поникне лист на твоя клон.
Плесен властна и безгласна самота и в тях позорен незатворен гроб ще зее.
Твоя цвет цъфтеше в княжеска градина. В пролет го завари неочакван скреж.
Неотворил взор — властта го ослепя. В небитие потъна сънната му сянка.
Дойде с чест на княз, без чест на княз замина, в късни часове го погреба разгул невеж.
Крин един надежден без следа погина и криле прекърши в неразбран летеж.
В блудство и злодейство кръв освирепя и стан-скала стопи се в тлееща останка.

Михаил-Борис отправя думи гневни. . . Слуша думи сянката на Владимир.
Мъртва сянка се превръща в жива плът. Мъртвешка тежка дреха Владимир съблича. . .
Мамят го и викат божествата древни да напусне душегубен манастир.
Кръстопът подвежда блудствената гръд. Боили съвестта му на позор обричат.
Тъмна нощ трепери. Сводове отекват. С гняв слова реди бащата беловлас.
В сянка се превръща непокръстен син. Светкавици разсъняват небеса заспали.
Бури се гневят. Стихии не пресекват. Пълен е с превратност клетвения час.
Свойта земна орис схимникът упреква и към Владимира с вик изпраща глас:
— Вероломнико, свещта ти погаси, що моята покръстена ръка запали.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Своя трон на теб, Расате, аз отстъпих. Мойта вяра и надежда бяха в теб.
С теб България желаех да цъфти, затуй ти поверих съдбата ѝ държавна.
С моето желание нечестно ти постъпи. Твоя нрав разпътен бе към мен свиреп.
Вярата, надеждата отне ми ти. Загина твойта слава в битката неславна.
Симеон подготвях храм Христов да води. Исках сигурен да бъда в своя дом.
Живи са езическите божества. Перун и Тангра страх наливат в свяст дремлива.
Капищата разруших, а още броди, чувам, в нощна доба демон на разгром.
Търсил мирен отдих в български несгоди. Казват, тебе търсил, тебе — моя слом.
Казват, канил теб на блудни пиршества и танц мъртвешки кършил с песен мълчалива. . .

В мрака в миг премина трескава тревога. С гнев на гневен гръмовержец непознат.
Покръстител с глас гръмовен загърмя: — От свята божа обич кой ще ни отцепи?
Ни желязо, ни голгота, нито огън. . . Кой ще ни отлъчи от закона свят?
Владимир-Расате, цялата земя отвред към теб отправя мълнии свирепи.
Запомни, отстъпнико, от чест и слава. Запомни добре, злодеецо зловещ. —
«Татко, не бъди жесток към моя грях. Прости постъпките на твоя сляп езичник.
Мрак безсънен в мойта къща обитава. В мрака скръб оплаква ослепена свещ.
Пожелай ми сън в бездънната забрава. Разум пожелай на твоя син невещ.
В шумен друм безумен в самота растях. Отнеха ми свестта боили демонични.

Татко, прошка дай ми. . . Татко, помогни ми. . .» Казват, мъртъв Владимир изчезнал в миг.
Стон зловещ раздрал килийна глухота. Злокобен вик разбил съня на манастира.
Казват: вихром небеса невъзмутими и земя безчувствена разтърсил вик.
Схимонахът Михаил-Борис в нощта отправил с гняв проклятие към Владимира:
— Ако нявга бог-отец прости на тебе, ако и светът над тебе се смили,
ти от мен сред моя род бъди проклет. Подслон да няма сянката ти уморена.
Срам и страх да буди блудния ти жребий. Бури да те бият и поят мъгли.
Казват. . . Над полска шир и горски хребет клетвени слова в нощта като стрели
полетели с вик: — Презрен бъди навред и нивга сън да нямаш, сенко ослепена. 99

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен четвърта

В Преслав, край Златна църква, в манастира тих, завет свещен реди владетелят-монах:
— Аз, княз Борис, на хана Пресиана син, езичник бях и вярвах в Тангра непознат.
Без милост християнски храмове руших и в камък капища въздигах върху тях.
Бог Тангра бе за мен всезнаещ и един — творец на тоя видим и невидим свят.
Езическият Тангра с християнски бог смених и с вярата ми в него вечността съзрях.
Приех на своя кръстник името самин. В монашеството мене Михаил зоват.
Езичеството в Плиска с меч жесток сломих и град Преслав за нова столнина избрах.
Над мойта участ бог-отец е властелин и моя дух е с него мъдър и крилат.
Зарад бог-син аз сам сина си ослепих. Светилища безбожни аз превърнах в прах.

Край мен безумие езическо снове. Разпятие трепери в мрака мълчалив.
Аз знам, че и бог-син е като мене слаб. Ала човек простира с вик към бог ръце
за капка милост в залеза на своя век. Две вери обитават в смъртен пояс жив.
Два бога се сражават в земен людски хляб. Един — спокоен, с мъченическо лице,
към примирение роптаещ род зове. А друг — непримирим, воюващ, справедлив,
към бунт приканва божия злощастен раб. Един — човечен, друг — със каменно сърце.
И вместо да потърси живия човек закрилата на вседържител милостив,
отвръща поглед той от него като сляп и дири бог с разбиране на свойта цел.
Без вярата мъртвеят всички светове. Човешки род без вярата е хищник див.

От древност племена към светлина текат и времена летят с развихрени крила.
Без помнене слепеят земните лета. Безпътна, скитска сплав напуска стар живот.
Към траене безкрайно верите вървят. На вечността ликът са светлите дела.
Нощта грозней без бели звездени ята. Денят тъмней без слънцето в небесен свод.
Без хладни кладенци реките жадни мрат. Без корени посърват клонести стъбла.
Светът би онемял в зловеща пустота и тегнала би глухота без людски род.
Разпятия над капища нов бит редят. Потъва в невъзврат безбожната мъгла.
На тоз тревожен полуостров на света в девети век настана българи — народ.
Тез бъдни българи в България растат по свидни градове и жилави села.

На мойта власт бе нужен християнски бог. Аз с меч и огън го въведох в моя двор.
Кошмарна, страшна бе оная нощ за мен, когато от Борис аз станах Михаил,
когато от народа скрит, в покой дълбок мълвях езика на ромеец лют. Позор
и грозна скръб горяха в моя глед стъмнен, но моя дух в нощта буеше светлокрил
и мойта свяст твореше нов съдбовен скок. В Преслав Велики свиках многолюд Събор.
Снех от престола Владимира извратен. Поставих Симеон за княз и бях избил
аз петдесет и два боляра. Бях жесток. Не знаеше пощада моя гневен взор.
От храм изгоних гръцкия език презрен, душата на народа бе с лъжи обвил,
и българо-славянска реч с размах широк разнесох и открих към Златен век — простор.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Надигне ли се пак болярската мора — отново с меч ще тръгна срещу таз злина.
Мъстта ще бъде кървава и безпредел. Ще бъде сетен тоз езически метеж.
Безмилостен ще бъда. В кръв ще покоря безбожната стихия в моята страна.
Назад не може. Праведна е мойта цел. България набира възраст и цъфтеж.
В Преслав и Охрид вощеници две горят пред два олтара на народна книжнина.
Кутмичевица кичи Климент звездочел. Той с лучезарен зрак прогонва мрак невеж.
Под черно расо расне писмена зора. Крилете на орлите търсят висина.
Синът ми Симеон е дръзновен орел. Към величава бъдност тласка го стремеж.
В светиня с Климент църквата ще претворят мъжете, в моя дом донесли светлина.

Неверие и вяра движат людска свяст. Те ход отмерват на човешкия развой.
Роптания терзаят свестните съдби. На колебливите страха отнема дъх.
Съзряват мъдри поколения след нас. Ще разберат те тоз наш съдбонос завой.
Неверна мисъл мен подвежда може би и моя ум догонва недогонващ връх.
Без съвестта властта е глуха и без глас. Без правдата е бурен земния покой.
Без вярата надеждите унилост бий и дух прекръшен съхне в пустота и мъх.
Ала какво е туй надежда, съвест, власт? Какво е правда в царството на студ и зной,
де не престават люти битки и делби, де изпотени дири не познават лъх?
От людски род са те менлива, жива част. Тях всеки смъртен осветлява с разум свой.

Един народ, една земя, един език, една и вяра след смъртта на Аспарух
настана тук. Ала един жесток въпрос остана да тревожи моите гърди.
Ще бъда ли заветен ек на бурен вик? Или ще бъда бродник плах в простора глух?
Ще бъда ли разпят на кръст Исус Христос? Над мен и моя род смили се, господи!
Към съдници потомци в тоя късен миг ме води моя трескав и безсънен дух.
Човекът е в живота непрестанен гост: изчезва, се вести в забрави и следи.
Желай да зърне на незрима бъдност лик. Заспала древност иска да събуди в слух.
Да чуе ход на мирен изгрев златокос. Унесен да се вслушва в бъдните води.
И името му да напомня в час велик на горди внуци, че и той сред тях е тук.

В тъмата нейде бродят кървави глави. Стени килийни кърти глух предсмъртен стон.
Свещта настръхва в горестния мрак смълчан. На гибел вика на избитите кръвта.
Отеква тишината. Яростта мълви: «Безумнико, ти даде този лош закон.
От теб и Тангра вездесъщ е поруган. Отстъпнико, ти ще погубиш сарakта.»
В миг Михаил-Борис мъжествен стан изви... Пак сякаш в мрака княза заблестя на кон...
Безстрашен, величав, от горд възход огрян и към избитите пророни реч в нощта:
— О, где е тоз закон под сини синеви? В кои земи владее? Всяка власт и трон
израстват върху людски ропот окован. Вий на държавата желаете смъртта.
Боляри и боили, сенки боеви, вървете си. Властта сме аз и Симеон...

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Все тоя странен страж. . . Все тоз мираж мъгляв. . . Все туй в ума ми кърваво събитие. . .
И тия викове. . . И тоз двубой нечут. Лицето на Смъртта съм виждал неведнъж:
било е то смрачено, ледено, със гняв и носило е залез и небитие.
И моя меч е в боя бил суров и лют. Ала поразен оставал с дух могъщ.
Мъстта е людска страстна и неясна сплав. Превратности общуват в людско битие.
Животът дири път, неволята — приют. В света различен е родът един и същ.
Защо е съвестта със нееднакъв нрав? Защо властта е чаша с лудо питие?
Синът ми Владимир красеше моя скут и ослепих го аз, когато стана мъж.
Като държавник — прав, като баща — неправ, това за мен ще каже мойто житие.

Свят вярва в Слънце и в Луна, в Звезди дори, или в невидим Тангра, в капища укрит,
или в Исус Христос — бог зрим, разпят на кръст. . . Познава вяра на човешки род свестта.
У птици някои и реч се крий и в някои животни усет е развит
да предусещат бедствие и земетръс. . . Но те познават ли на вярата мощта?
Въображението образи твори. Човешки летопис е в помнене обвит.
Със Времето ще гасне и ще пламва мъст. Ще пий зеници разгневена слепота.
Превратна орис людски порив ще мори. Ще бъде мислещ поглед в светла бъдност впит.
И в таз война на боен дух и мирна пръст ще бъдат сетни думите на съвестта.
Тя ново сътворение ще сътвори в света и този свят ще бъде с чест покрит.

Ако и вярата не беше в нашта свяст — в стремежа към безсмъртност щеше да изгрей.
Ако надеждата умреше на света — човешки мъки щяха да я оживят.
Ако и любовта отсъствуваше в нас — омраза людска щеше нея да излей.
Ала човешки род би спрял без съвестта и върнал би се в безначална нощ Светът.
Таз съдница е с властен безпристрастен глас. В земя човешка таз владетелка владей.
Човешката душа облича в чистота. Над всеки кръстопът очите нейни бдят. . .
Догаря мойта свещ. Отзвънва моя час. Май втори в девет стотин седмо лято тлей. . .
Звънарната звъни на смърт и самота. Покой жадува моя неспокоен път.
Дойдох с бог Тангра, с бог-син си отивам аз. Сред българите дирята ми ще живей. 99

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен пета

Тълпят се от зори в Преслав светлив бащи и майки с рожби на ръце,
тълпят се, търсят людете-светци, тълпят се — носят вяра и любов.
С молитви молят княз боголюбив и с луч отключват княжевско сърце,
за да целунат мъченически венци и да се върнат в къщи с благослов.
Към княза бърза българин един, Есхач по име, висш боляр по чин:
— Владетелю, с молба прекрачвам праг и Ваша светла милост моля аз
да позволи у мен да бъдат днес светите люде Климент и Наум. —
«Болярино, молителю мой драг», на милост с милост е отвърнал княз:
«Учителите приеми със чест и друм бъди на светлия им ум.»

Отвред се носят хора към Преслав. Към Климент странна тегли ги мълва.
— Че на чело му светела звезда, че имал и осанка на светец,
че с поглед палил изгрев величав. . . говорят, че из негови слова
течела боготечната вода. . . И още. . . Срещал се и с бог-отец. . .
Неизцерими болести церил. Неутешими горести тешил.
И княз Борис владетелят монах към всички българи отправил глас:
«Посрещайте светеца с дарове. Обсипвайте със почит светостта.
На този църковен български йерарх три къщи в Девол подарявам аз
и кът край Охридските брегове и около Главиница — места.

Но кой е тоя Климент? Где живял? Под име Климент кой се тук укрил?
Монахът как се казвал той преди? И в тайни тайнства кой мъжът въвел?
По Охрид — Климент Охридски се звал! Велички, по река Велика бил.
Къде започват бурните следи? Къде завършва тихия предел?
Кой се спотайва в този великан — Велички, Климент Охридски назван.
Нима в монашество човек един за свое име чуждо име взел?
А може би този търпелив творец, Панонските Легенди що редил,
преди и той се казвал Константин и името на Климента приел,
на онзи Климент, мощи на светец, чиито Кирил е в Херсон открил.

От Македония по потекло, от европейски мизи е роден,
на Кирил и Методий ученик, ръкоположен за свещеник в Рим,
тръбач на християнско общество, нов Павел с ясно слово надарен,
епископ пръв на български език, на Охридската школа — светъл химн.
Извършвал просветител с дар голям и псалмопения, и треби в храм.
Непримирим. Воюващ. Полемист. Необорим. Оратор златоуст.
Орел планински окован в затвор. Монах — прозрял желани бъднини.
Смел педагог. Книжовник. Хуманист. Тревожен рог в покой пустиннопуст.
Този исполин бил слънце и простор в една епоха, пълна с тъмнини.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

И сякаш отшумели векове отново зашумяват в клетвен миг.
Недра разкрива сякаш древността и минало към бъдеще зове.
Огрян от златодарни бленове — великият безсънен мъченик
ломи крилете клети на нощта и гони с меч изконни мракове.
На книга учи старци и деца и мощ налива в немощни сърца.
На букви светли облици чертай. Разгръща смисъл в плах написан слог.
Ръце подканва да отронят звук. Ведно с нощта до късна нощ седи.
Кога е ден, кога е нощ не знай. От изгрев ран до късен мрак дълбок
създава бъдеще и слава тук и светозарна летопис реди.

В съборна църква, в българска земя, Христово слово лей Епископ пръв.
Светлее Охрид. Пеят псалм вълни. Ухае езеро на люлек син.
Молитвено чинарите шумят. Чест чествува покръстената кръв.
Звънарна Възкресение звъни. Родината е жертвеник един.
Възвишена апостолска тръба събужда съвест в сънена съдба.
Ектения не секват в божий храм. Далеч отеква българската реч.
Съборна църква в Охрид сякаш в миг превръща се на людски род в олтар.
Умът напуска слепота и срам. Духът е мъченик и воин с меч.
Животът е милувка и камшик. Човекът — на превратности звънар.

Три хиляди и петстотин души в съдба-земя се вливат в час далек.
В очите им съзвездия блестят. Ума им мами дръзновен възход.
Пред тях тъма безбожна се руши. Съдбовен изгрев са на Златен век.
Водител-воин води ги на път към правдата на българския род.
Тоз Университет на подвиг зрял народът български е в свяст излял.
Едва ли нейде в някоя страна такъв голям на ученици брой
се обучавал през девети век. Едва ли във Европа и света
такава величава светлина разпалвал нейде някой, както той.
Съзнание създавал тоз човек и в писменост осмислял паметта.

Къде се носи дух неустрашим? С кого приказва беловлас мъдрец?
Похвално слово за кого шепти сред таз несретна безпросветна нощ?
Кого нарича ангел-серафим? Кого зове апостол и светец?
Пророкът кой е, в светли му мечти що настанява светозарна мощ?
Със шепот плах прошепва ученик: — О, Кириле, учителю велик!
Да бъде святост прелестния храм, във който твой език богоречив
почива. Серафиме на честта, за нас моли се. Земната е смърт
коварен кръстопът, облечен в плам. За нас моли се, Сине справедлив!
За нашето спасение в Христа. За нас моли се, Отче милосърд!

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

На смъртен час владетелят-монах повикал, казват, тихия Отец.
Тъма килийна глуха е била. Надеждата догаряла в свещта.
— Учителю, напускам тленна прах. Приижда моя мълчалив конец.
Елей наливай в наште кандила. Владее, Отче, още нищета. . .
Отеца позовал княз Симеон, преди да полетял на боен кон:
— Мой втор баща, светецо звездочел, светило мъдро в нашата съдба,
осъмва буря, секне тих покой. . . Епископе, благослови тоз ден. . .
Срещу Византия съм предприел съдбовни походи. Тръби тръбят. . .
«В_таз битка, Симеоне, сине мой, от църквата бъди благословен.» 81

481

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Седмо предание

Текат следи. . . Светът е малък за големи, а за малки е светът голям.

Digitized by Google

Original from INDIANA UNIVERSITY

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен първа

В български чела защо роса подранва? Цариград защо останал без уста?
Таз беда каква е, що сърцата свива? Този страх отвред какво вещае днес?
Сее буря, с анатеми се заканва демонична триезична слепота:
че България е с вяра колеблива, с варварски език отдава богу чест,
българският княз че блян нескрит подхранва с кон да влезе в столицата на света. . .
Още що? Управниците византийски български пазар преместват в Солун град.
Искат да принудят княза Симеона на отстъпки в първи стъпки като княз,
искат да събудят в людете му близки змии на невяра в негов жезъл млад,
искат да прокудят смелата корона, в смутен час поела бащината власт. . .

Слухове летят като ята крилати. Смъртно семе сее яростен сеяч.
Висне над България злокобен облак, висне и заплашва българския род.
Бди до късно князът в княжески палати, бди и дири изход в безизходен здрач.
Български търговци идат в страх на поплак. В тяхна мъка се оплаква цял народ.
Чуват се молби на люде непознати. В силни вопли вика с вик безсилен плач.
Унижения, горчивини, тревоги, опасения, неволи и щети
господаря на България разбира. Вижда и отчита далновиден вожд,
че измами хитри и закани строги мигове са на духовни нищети,
знай, че политическата власт набира ръст в икономическа държавна мощ.

Бъдещ ход обсъжда мъдър повелител. Непредвиден смут угасва в поглед благ.
В бледен лоб напрегнат буря се спотайва. Мисълта на княза броди надалек.
Паметта му пази Князът-Покръстител. С твърда реч го гали в трескавия мрак:
— Кървав е двубоят. Дързостта обайва. Синко мой, бъди владетел и човек.
Договори мирни тачи и почитай. . . Те са плод на Тервел, Крум и Омуртаг.
Бащин глас отеква в мракове дълбоки. Носи се, расте, превръща се в протест:
Западна Европа и Далечен Север сливат се с Елада в този наш пазар.
Доходни мита са българските стоки. Цариград за нас е траене и чест.
Симеоне, укротявай меча гневен. В светлина обличай скиптър и олтар.

Симеон на кръстопът е в таз минута. Дръзновен владетел раздвоен мълчи.
Шемет и разгром разкъсват мисълта му. Слава и позор разтръсват пламнал дух.
Княжевското битие е битка люта. С мълнии са пълни капнали очи.
Полудява в студната тъма кръвта му. Онемял от викове настръхнал слух.
Мъката му в неизбродна нощ се лута. Търси в късна скръб надежди и лъчи.
Изведнъж глава пордигна повелител. Колебание напусна изведнъж.
Мъжко тело полетя към коня боен. Заблестя в десница Крумов меч жесток.
Две слънца под строги вежди са укрити. . . Величав. Мъжествен. Устремен. Могъщ.
С ореол на заповедник. Горд. Спокоен. Симеон Велики е в съдбовен скок.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Ненаситни сребролюбци и търговци — людогубците Ставрики и Козма,
с някой си скопец и роб, на име Мусик, в Солун са пренесли български пазар.
С жалък Мусик алчниците-душеловци са задали на еладската земя
бедствия, нещастия, вреди, покруси. . . Цариград въвлекли в пустош и кошмар.
С тоз слуга-евнух лихвари-сладкословци са подвели и на Зауца ума.
Зауца е грък безчестен и потаен. Зауца на Зоя е роден баща.
Зоя е любовница на Лъва Шести. Сетне става втора негова жена.
В период един далечен и незнаен ловки гърци с тежък откуп на мита
българската търговия в миг преместват и нанасят на България злина.

Съмне пустота в тържища цариградски. В улиците онемели смут снове.
В трескав страх замират друми и мостове. В Цариград благата спират да текат:
византийско злато и вина еладски, дивни свили и разкошни платове,
дъхни цветове и сребърни ножове, чешки род-коне и китен накит злат,
саби змии и носии прикарпатски, руски кожи, восък, мед и мечове. . .
Зло извършил злият василеопатор. . . Князът на България се разгневил.
Конница надигнал. В гняв войска превърнал. Екнала е еком боева тръба.
Тръгнал княз срещу коварен император. Кървава обида в бурна кръв разбил.
И война зарад пазара е разгърнал и покрил с позор ромейската съдба.

Над Елада пада горест и несрета. Цариград навъсен глух разтърсва стон.
Върху род ромейски ураган преминал. Със мъртвешка пот е царски двор покрит.
Нейде там към Одрин в равните полета силата на Лъв сломил е Симеон.
С множество архонти Кринит е загинал. И арменец Куртик в боя бил убит.
Славата на столицата е отнета. Скиптърът — посрамен на ромейски трон.
В мрак бездънен тъне василевс Лъв Шести. В свита гръд димят мизийските стрели.
Мъст жадуват царски погледи подмолни. Към маджари с ярост царят се стреми.
Тук под лък небесен на коне зловести властват с властна власт езичниците зли.
В Ателкуз от Днепър чак до Дунав Долни широм ширят се маджарските земи.

Сабята е в тях сърдита и чевръста. Дълго е и леко копието в тях.
Смелия им лък е волността на коня. Стрелят те стрелите от алюр далек.
Бранят им гърдите и гърба до кръста брони-ризи. От смъртта те нямат страх.
И гърдите на конете им са в броня. Конницата им е винаги нащрек.
На конете малки расата и ръста им допускат да развият бърз размах.
Равното поле и местността вълниста са за тях поле за действия навред.
Мамят и подвеждат с бягство враговете. Сетне се повръщат в строй неудържим.
Рожби са на дръзка орис отривиста, в странен бит укрит е скитския им ред.
Носят те стихия върху раменете. Сеят със конете страх неукротим.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Василевс надежда търси в тез маджари. Над ромейски вежди тегне здрач злорад.
Вест вестява, че на българите княза мъдрост и омраза в заповед излял:
— На безверни черни користни хазари, запленени в разярена бурна рат,
носовете и ръцете да отрязат и към тях да няма милост, нито жал.
В жалък вид назад на свойте господари да ги върнат за позор на Цариград.
Онемял Лъв Шести от ужасна гледка. Зъбите прикрили на мъстта рева.
Мълния-поличба ужас навестила. Бледното чело притиснал гнет безок.
Горестна корона стенела е в клетка. Тегнала е безответна синева.
Царя бил мъртвец, а Гърция — могила. Лунна свещ ридала над зловещ чертог.

Към Арпада и Косана с тръпки морни праща Склир Никита Философът Лъв.
На Арпада — на маджари главатаря, царя пратил пребогати дарове.
Главатарят на пълчища непокорни див грабеж приплямва в скитническа стръв.
Василевсът на Елада сам разтваря на маджарски орди царски дворове.
Царски ум подмамват висоти просторни. А позор простенва в оскърбена кръв.
На заблуда луда немощта се радва. Немощта е мъка в людския простор.
Хладнокръвност овладява жили ядни. Повалени чувства утешава мир.
В съмнал лоб на царя радост се прокрадва. Безнадежност дръпва се от царски взор.
Със нерада ладия водите хладни на син Дунав пори пратеникът Склир.

Сухопътна храбра армия безчетна на прославен вожд е царят поверил.
Чутен е на Близки изток този воин. Фока Никифор е ратник бележит.
Поприщата помнят сабя искрометна и смъртта, с която Фока е косил.
В боеве живее жилав жребий боен. С упорита воля е мъжът обвит.
С вихри ще се бори сила вихролетна, ще лети на кон соколът сивокрил.
Източно от Тунджа в миг войска изпрати. С дръзка цел към проходите за Преслав.
Страшен е покоят. Византийци сякаш влизат в най-свирепи земни боеве.
Флотът морски на друнгария Евстатий движи се към Дунава с разбунен гняв.
Небосвод тъмней. Прелитат чайки в мрака. Буря се очаква с рев да зареве. 99

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен втора

Симеон на кон със меч препускал като хала. В негов меч гневът на печенегите растял.
Ателкуз угасна в кървавата сеч ужасна. В Ателкуз навеки нощ мъртвешка се всели.
Сякаш в тая област между пет реки — буяла, непреклонен клон изконен нивга не шумял.
Сякаш с конница опасна в равнината властна тук езичници маджари нивга не били.
Сякаш нивга тук маджарска песен не ехтяла. Сякаш нивга тук ни смях маджарски не звънял. . .
В пустошта безгласна тегне кончина нещастна. Кръв и пепел са покрили мъртвите стрели.
В областта на Средни Дунав и на Тиса бяла вихрения бяг на вихрени маджари спрял.
Рани ще зараснат. Болни болки ще погаснат. В памет ще приплamва Ателкуз укрит в мъгли.
Ще прогледа в горда горест орис ослепяла, топла реч ще проговори изгрев онемял.

Кой ще изчисли маджарски загуби несметни? Конници на Симеона кой ще преброи?
Симеон от Ателкуз маджарски род изгони. Симеон превърна Ателкуз в развалини.
В здрач здрачен започна из огнища непросветни в Задкарпатските страни нов извор да струи.
Заехтяха танци под Моравски небосклони. Песни закънтяха из богати равнини.
Крал Арнулф е нявга звал маджари стрелометни. В тях сега Моравия с богатствата буи.
И когато князът Светополк смъртта отрони и потъна тронът му в синовните злини,
дръзкия народ нахлува със коне безчетни и моравските имения безпокои,
покорява ги под свойте яростни закони и се настанява край Карпатски планини.
И владения на български дворци заветни в Дакия маджарския езичник присвои.

Князът Покръстител тайно е таил копнежи. С мъжество посрещал дръзки шеметни крила.
За мъже такива жад жадувал Покръстител. С тая жажда княз Борис се славил надалеч.
Далновидност славили възвишени стремежи, славата на Михаила вярата била.
В манастирския покой будувал победител и препасвал неведнъж опасен боен меч.
Княз Борис в Кутмичевица в мракове невежи с Климент е запазил християнски светила.
Собствен манастир строил е величав строител, нейде тамо в Охрид, где звъняла родна реч.
Манастир строил, рушил езически метежи, увенчал България с немръкващи дела.
И синът му — на България чутовния водител, с жезъл и олтар, със мирен мир и бурна сеч
от пълчища хищни, от безмилостни грабежи, от покруси брани български чела.

Слави се с обширност Симеонова държава. Със простор е устойчив сред вихровит Балкан.
Договорът мирен пред България разкрива към славянска книжнина развой велик.
В манастир край Златна църква княз създава, по подобие на Магнаурска школа стан.
Книги гръцки князът сам превежда с реч правдива на звънлив и жив славянобългарски език.
В този манастир — духът на княза обитава. В този манастир се сбъдва дръзкия му блян.
В свест радетели обличат участ търпелива. Симеон е сам оставил на книжовник лик.
Тук епископ Константин Преславски възвестява химна АЗБУЧНА МОЛИТВА, в акростих изпян.
Тук, невям, под Черноризец Храбър се укрива Симеон в един далечен и тревожен миг.
Тук Йоан — наричан Екзарх български, възпява в ШЕСТОДНЕВА феодална свест в божествен план.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Дръзновение из древен родопис извира. Памет и забрава бродят в людски кръгозор.
Помни Симеон и страх в покръстени зеници. Помни княз и втората престолнина Преслав.
Помни как внезапно е напуснал манастира. Помни и с кого запазил княжеския двор.
Помни князът и езическите върволици, тръгнали с Расате да излеят страшен гняв. . .
В паметта на Симеона Константин напира — с глас висок въстанал срещу гаври и позор:
Българи, спомнете си светите мъченици, те са жертвеник на нашия народ корав.
Злия сатана дори духът ни да раздира — божи син окриля нашия безстрашен взор.
Слушайте, не бойте се от яростни камшици. С нас е княз велик и покръстител величав. . .
Бъдеще незнайно мъката ни ще разбира — раснела в безвремие на български простор.

В изгрева лъчист на историческата памет словото е детски плач на писмената свест.
Вярата е изповед на свята откровеност. Огънят духовен е на съвестта език.
Светлина и правда са оръжие и знаме. Помнене нетленно е прадядовската чест.
Славата е висота, мълчанието — леност. Трае и роптае вечността в нетраен миг.
Миналото на потомствата предава пламен. Смела мисъл е светкавица през мрак зловест.
Гордост и мъжественост пътека людска бранят. С клетвена е жертва величавата следа.
Ръст епископ Константин Преславски извисил е в светъл час заветен пред пресветлия Наум:
— Брате мой, пред твоята смиреност се прекланям. Нямам нищо свое. Следзам с верните чеда оногова, който с говор немите дарил е и със много плод безплодния обсипал друм.

Църквата от гръцка мора Симеон избавил. Властната опасност от страната отстранил.
Областта на Климент е под власт на Симеона. Храм и трон под княжев скиптър е обединен.
За епископ князът Климент Охридски поставил. Климент е просветна дейност със Наум развил.
Тих Наум блести со скромността под небосклона. Климента Наум замества в жертвен дълг свещен.
Климент клир подготвил. С дух България прославил и в свестта на ученици честност е вградил.
Симеон с готовност на Наума дал подслона, вместо Климент да учителствува в край рожден. . .
Там в омайна местност с небосводи величави седем годин клетникът Наум учител бил.
Построил е храм «Свети Архангел», где ромонят охридските извори и расне крин блажен.
Казват, в смъртен час завет на Климента оставил: «Брате мой, вземи и моя жребий тежкокрил.»

Втори път се среща с Климент Симеон. Тревога и молба донася на Епископа речта:
— Изпълни ми просбата последна, господарю. В мойте земни дни прощален листопад звъни.
Дай ми в тия късни дни со себе си и с бога сам-самин да побеседвам в мир и самота.
Имам жилище прекрасно, благоверни царю, манастира мирен с мълчаливите стени.
Позволи ми в него да угасна своя огън и за всякогаш затворя своите врата.
Симеон отвърнал: — Отче, слънце на олтаря, с твоето оттегляне погребваш мойте дни.
Без архиерейски твои благослови мога ли аз да оставя свойто царство на света?
Прав не съм ли аз? Кажи? Съдбата си разтварям. Моля твойта свест. Решението отмени.
Климент в миг оттеглил своята решимост строга. От смъртта закрилил на България свещта.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Страшен час отключил тежки манастирски двори. От зори към Охрид верни верници вървят.
Стон опожарил е на родината очите. Над огнища и пътеки тегнат зли тъми.
В българския храм ридай неутешима орис. На «Пантелеймон» камбаните на смърт гърмят.
Сън заспал великият епископ и учител. В съвестната свещ на светлината скръб ръми.
Изведнъж мъртвецът ледени очи отвори. Кедров пуст ковчег напусна изтощена плът.
Миро замирисва в манастирската обител. Гърмом загръмява свод над български земи.
Климент Охридски с език на живи проговори и на Екзарха предава недовършен път:
— Продължи, Йоане, на България следите. От голготи и разпятия криле вземи.
Нека в мирна бъдност бродят родните простори. Нека в земна памет свещи български горят.

С поглед дръзновен, съзрял пространства недогледни, с вяра на апостол, с живо слово на пророк,
Екзарх български Йоан в епоха бойна с истина обсипва Симеонов небосвод.
Непреклонен схимник и духовен заповедник, философ особен и поет с немерен слог,
съдия съдбовен и пътека неспокойна, просветител мирен и воюващ патриот,
тоз певец на химни, тоз безсънен проповедник, на порядък феодален тоз идеолог,
утвърждава княза като личност най-достойна и държавата укрепва в бурния възход.
Той не вижда сред небето в Страшни съд последни да седи на злат престол с везни наказващ бог.
Утвърждава той Природа с безначалност стройна. Людски род, животни и растителен живот
вярва той и възвестява със тръби победни, че Всемирът е творба на разум висш и строг.

Симеонов мир цъфтящ Византия е спряла. Вести известили, че Лъв Шести е умрял.
Константин невръстен възкачил се на престола. Вместо него Александър чичо му цари.
Българските пратеници с хули разпилял е. Върху княза Александър ругатни излял.
Симеон укрива в себе си гнева и бола. В погледа на Симеона жад за мъст гори.
Още нощ е. Август буди синева заспала. Две войски е жертвен жребий на война събрал.
Вихър лих обхожда равнината пъстропола. Неспокоен сън реката Ахелой мори.
С княз могъщ на бойна коня конница летяла. С нея княз могъщ на кон со сабя в бой летял.
Казват. . . В кърви са намерили земята гола. Кървави калинки брали кървави зори.
В страшна ръкопашна битка гибел е кънтяла. Залез в изгрев ран запален в стон печален мрял.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен трета

Лятно слънце в кърви е изгряло. Рог последен е заключил бой.
Срам притиска византийски лаври. Свела е Византия криле.
В сън несънен тъне Анхиало. Броди смърт в реката Ахелой.
С мечове сломени мъх се гаври. Глухо е безлюдното поле.
Бурна жътва мъртва шир окайва. Див покой ридай над страшна сеч.
Към Преслав препуска с бяла коня далновиден дръзък господар.
С дързостта си вис висока смайва. Мисълта му се стреми далеч.
В негов слух «О ПИСМЕНЕХ» се ронят. . . В личността на българския цар
Черноризец Храбър се спотайва — божи кръст сменил със боен меч.

За йерарх на българската църква готвил е сина си княз Борис.
Прозорлив и мъдър бил бащата. Прозорлив и мъдър бил синът.
Върху книги Симеон замръквал. Ровил се из людска летопис.
Още рано различил нещата и видял на людете ликът.
Млад узнал духовните възходи. В Магнаурска школа ръст набрал.
Като елин, расъл сред Елада, гръцка реч владеел Симеон.
Плах монах, а вече пълководец. . . и едва ли някой е прозрял
в княжеската тиха пазва млада, че укривал се гневлив тифон,
който чак и мъртъв ще обходи столица ромейска с коня бял.

Към Преслав лети цар с царски блясък. Град Преслав се славил в Средни век.
С най-големи градове в Европа е измервал своя стан богат.
Град Преслав е дал съдбовен тласък на България към свят далек.
С ранен християнски изгрев топъл украсявал царския палат.
Цариград — тоз цар на градовете — виждал в град Преслав съперник скрит.
В мълчаливи нощи модрооки град Преслав бил приказка и сън.
В лунна вечер в бяла риза светел и напомнял замък в странен мит.
Църкви златни и дворци високи с камък и дърво били отвън,
а отвътре съчетал владетел със прабългарски славянски бит.

Паметта на царя в миг се сепва. Полелеи в царски дом горят:
Симеон — в далматика червена. На гърди — смарагд зелен изгрял.
Златна торква на врата потрепва. Скъпоценни камъни личат.
Кръст Христов в десница дръзновена в румени рубини разпламтял.
Пръстен златен с изумруд задремал, уморен от строгост и разкош.
Къдрите му тъмнокестеняви спущат се над мощни рамена.
На главата му корона — стема род излъчва с красота и мощ.
Две очи — прозорци величави — светят сред тревожни времена.
Будност и мъжественост голема вей от Симеона в тиха нощ. . .

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Българският бъдещ повелител помни и съседа многолик.
Помни императора Лъв Шести как край Одрин в битки бил разбит.
Помни българският победител патриарха Николай Мистик
как извършвал с почести нечести символичен обред с поглед свит,
как го коронясал. . . Помни царя. . . Помни, не забравя Симеон,
яростта и на царица Зоя как отказва право му на цар.
Как жупанът Бранович събаря княз Гойникович от сръбски трон.
Помни на съседите двубоя как да сринат български олтар.
Знай на българите господаря на властта суровия закон. . .

Две огнища, школи две рождени — Охрид древен и Велик Преслав,
господарят в Златен век създава тук на тоз непросветен Балкан.
Два олтара, свещи две свещени на народ с еднакъв бит и нрав
просветен владетел разпламтява с Климента и Екзарха Йоан.
Смутове Византия подклажда, бунтове смирява Цариград,
с дарове богати и жълтици съюзява податлива кръв.
Разгневява сребролюбна жажда. Цар подмамва в непосилна рат.
Люти са маджарските войници. Изменчива е арабска стръв.
Царят в миг съюз зловещ разгражда. Сключва мир и обуздава яд.

Църквата е самостойна сторил. На Събор въздигнал Патриарх.
От погръчване спасил е къща. Граници държавни разпростpял.
Към света прозорец е отворил. Утвърдил е титлата на цар.
Образ на България могъща със заветна сабя е възпял.
В глас незрим отекнала закана: «Симеоне, господарю, спри.
Между Цариград и Дунав плавен до Адриатическо море
проснала се твойта сянка бранна. В тез предели твоя меч цари.
В длъж до триест дена път неравен, в шир над десет дни кръстат орел
слави твойта слава на Балкана, пази теб в полета и гори.

Царю, туй пространство необятно, станало съдба на твойта власт,
вече почнало да се нарича български отколешни земи.
Господарю, чувство непонятно теб към пропаст тласка този час.
Твоя път успение предрича. Спри, владетелю, смъртта гърми.
Царю, Цариград обсаждаш дважди. Одрин дважди твоя меч отне.
Цариград и Солун са загадки. Дълго ще останат те без ключ.
Тъмни и неутолими жажди в смърт отправят царските коне.
Битките са тишини и схватки. В тъмен мрак светлее светъл луч.
Времето е в пламъци и сажди. Бой със меч е кърваво клане.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Царю! Статуята на площада, настанена над Ксиролофон,
има образ твой. Мълва не млъкне. . . Астрономът Лакапина спре:
— Отсечи главата ѝ злорада — казал е вещател астроном.
— Българското царство ще помръкне. . . Симеон внезапно ще умре. . .
Симеоне, твоята корона що желай под синя синева?
От тръби Земя е уморена. От войни народ е изтощен.
Длан болярска тегне над закона. Бич черковен виси над глава.
В клас ограбен селски мъки стенат. Смерд проклина своя час рожден.»
Тъне в сън духът на Симеона и не чува гневните слова.

Българският цар и самодържец скиптъра на василевс желай.
План чертай. Подготвя сетен поход. Цариград е лудата му цел.
В Тракия войски размества бърже. Вихър на въстания витай.
Възвестява в бъдещето проход българският повелител смел.
Късен май обвива мирна местност. Изгрев злат над Златен рог заспал.
Крик на чайки стресва тишината. Босфора и Проливите бдят.
Страшен жребий под крило небесно, казват, Симеона сполетял. . .
Този жребий, и на Крум мечтата, нявга, угасил пред Цариград. . .
Нем-немее нема неизвестност. Блян желан неканен гост е спрял.

Щом Преслав навее нощ незнана, щом изгрее късен май в Преслав,
тутакси небето се навъсва. Вихрове развихрят вихрен танц.
В час потаен из нощта смълчана полетява воин величав.
Конен тропот сънен мрак разкъсва. Смътно тътне непрестанна бран.
Кой ще спре духът на смърт обречен? Бленове човешки кой ще спре?
Царски кон към Цариград се носи. Симеон към вечността лети.
С бяла коня, в мълния облечен — с меч разсича Мраморно море.
Път целуват сенки белокоси. Скок окрилят горди висоти.
Огнен път светлее надалече. Страшен скок в простора нейде мре. . .

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен четвърта

Още стене стона на скръбта. България е още в траур и дълбока жал.
Още чер е двайсет седми май на девет стотин двайсет седмата година.
В таз година черна — есента, октомври златовежд когато във смарагд е цял,
при Влахерна, с бурна слава край, Елада иде със Романа Лакапина
на България смирението да поздрави в цар Петра — бъдещия си васал.
Император Лакапин сияй, обгърнат с нетъкана слънчева коприна.
Кри в очите си надменността. Излязъл на триера, с блясък местността залял.
Византийско питие ухай. В чар царствен грей Мария — бъдната Ирина.
Сурсовул, унесен в хубостта на дивната царкиня, сякаш странен сън заспал.

В час тържествен сключват клетвен брак, на Изворите в храма, дето три лета назад
български войници този храм по заповед на Симеона изгорили.
Рой звезди и перуничен мрак присъствуват на брачен обред с пиршества богат.
Царят на Преслав немее ням, в дома му сякаш гости зли се настанили.
В царски взор тъмнее тъжен зрак. По бледно му чело избива скрит молитвен хлад.
Сурсовул в съня си луд е сам. Но щом Мария за Ирина обявили,
казват, казал клетник с шепот благ, че от съня го тръгнал Симеонов глас злорад:
— Сурсовул, и ти ли сипеш срам? А аз на тебе поверих земя и сили.
Питам те, настойнико мой драг, защо след мен опозори и моя скиптър свят?

Скръбна сватба кърши дъб корав. Цар Петър изоставил славен бащин благослов.
Вече късно е да спрат беди. Поробва горд престол поканена прокоба.
Калокир монах, арменец с нрав, Роману за съюз и мир предал е зов Петров.
Закипяват пакостни води. Стихия лиха юрнала е с бурна злоба.
Влиза зла усойница в Преслав. Отвръща със отрова и омраза на любов.
Страх заключва устни и гърди. Настъпва боязлива саможива доба.
Мълчалив е Лакапин лукав. Подвластна тръпка покорява български покров.
Чезнат в глуха сянка свободи. Езикът на България отеква в гроба.
Цариград царува с кръст и гняв. Владее василевс с възпитан вид и взор суров.

Симеон защо лишил от трон сина си Михаил, най-възрастния син рожден?
Грях какъв извършил е синът, че тъй сурова мярка таткото изрича,
в гробница-килия като клон под Златоструй молитвен да линей уединен,
силом въдворен в безлюден кът на схимник ризата где не един обличал?
Людете неписан са закон. Надеждите са вярата на всеки людски блен.
Лодките са ръст и кръстопът. Владетелят на раздвоеност се обрича.
Може би намерила подслон у Симеона слабостта към Петра в оня ден?
В слабостта несрети се таят. Незрял наследник срам на славата предрича.
Слабостта на ВСЕКИ Симеон е, че с най-зрял и най-достоен не е заменен.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Негли и магесникът Боян с магическа магия надалеч у нас прочут,
кръвороден Симеонов син, що могъл от човек на вълк да се превръща,
вместо Петра ако бе избран в оназ епоха, очертана с непрестанен смут,
за наследник на баща един, създал във Златен век България могъща,
българския род на тоз Балкан с по-друга почест би посрещал всеки хищник лют.
Силата на властен властелин във слабост слабите наследници обръщат.
В свита гръд надига се вулкан, светкавици прелитат над навъсен роден скут,
а от храм, под небосвода син, смърт с диадема води Петър в свойта къща.
Раздвоен. Уплашен. Изтерзан. Останала в час сватбен радостта му без приют.

Апокриф посърнал с почерк плах витае из нощта. . . Бил Петър цар. . . Мълви мълва:
Бил цар со страхливост на ума. Роден за самота, а наследил — корона.
Телом — ангел, духом — схимонах. На раменете носил е умислена глава.
Кръв пролята, на войни шума отбягвал е наследника на Симеона.
Чак от себе си изпитвал страх. С презрение наказвал грешни мисли и слова.
На баща си не напомнял той. Струяла в жилите на Петра друга кръв дори.
От световна суета далеч, с калугери беседвал за съдби блажени.
Посещавал тихом в тих покой пустинножители, укрити в девствени гори.
Поверявал твърда царска реч в държавните дела на свойте приближени.

Император Лакапин Роман прегърнал и целунал своя правоверен зет.
Сетне мирен сключили са мир в двореца на Влахерна в листопад тъжовен.
Протовестиарий Теофан сродявал елини и българи чрез обред свет.
Българското царство най-подир издигнало е своя цар на чин световен.
Онова що бе до вчера блян, осъществяван с вярата на клетва и обет,
чрез спокойна реч и бойна шир, сега е зрима същност и закон върховен.
Стана кесар с Тервел рангът хан. Със Петър василевс и цар се сляха в царски ред.
Симеон Велики, що безспир мечтал да бъде и на гърци цар съдбовен,
с яд умря, несбъднал блян желан. С брак Петър василевса пусна да цари навред.

Прозорлив ромейски господар в онез за нас отдавна отшумели часове,
договори стари тачил с чест. Поети задължения признавал.
Плащал е на българския цар и ежегоден данък в отредени срокове.
С величава василевска свест лицето светло на Елада защищавал.
Църквата начело с патриарх през Дръстър е зачитал под ромейски сводове.
Василевсът в тежък миг злочест оспорвал, борил се, приемал, уточнявал.
Ту — същински сфинкс, ту — жар в разгар, отказал се дори и от приморски градове.
Търпеливо скривал бесов бес. Усмихвал се. Отстъпвал. Крачил. Завладявал.
Българска държава тъмна твар с Мария тласнал в пропаст и в разделни родове.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Три лета след договора смел въстание разтърси българската царска власт.
Михаил — най-възрастния брат на Петър — буна вдигнал, расото съблекъл.
В Струмска област силна крепост взел. Потомците на воевода Кубер в бурен час
подкрепили с кърви бунта свят. Боляри недоволни в буната въвлекъл.
Мъст кипяла в царския предел срещу Мария и Петровия злочест захлас.
Мигом минал разрив непознат. Съдбовен съдник с меч държавата разсекъл
и мощта на жезъла отнел. Между народ и власт народна зинал страшен яз.
Царството е тънело сред ад. В България тревожен кръстопът е текъл.
В тъмно време кървав кръст поел един монах и проповядвал социална свяст.

Бродил нощем някой Богомил. . . Безумен. . . С кървави ръце и зинали уста.
Огнена геена и тъма извирали из хладни взори лицемерни.
Ужас див в двореца е царил. Разтрисала е чума на болярите кръвта.
Църквата с босилек и тамян прогонвала вбесени бесове безверни.
Жезъл и олтар е страх обвил. Цар Петър в пристъп нервен звал Византия в нощта.
И Презвитер гневния Козма развърнал страшни клевети и хули черни
и със анатеми заклеймил отричащите възкресението на Христа. . .
— Случило се в българска земя, в годините на Петра царя правоверни,
вид да се яви Богунемил поп Богомил, що почнал пръв да сее ереста.

Ноз ли мир насажда в людски блен? Руши ли царството на първородения грях?
Може би е същност този поп. А може би е рожба на човешка памет?
Где настава тихия му ден? Къде потъва бурята на гневния монах?
Тоз човек облечен ли е в гроб и тленната обвивка кой покрива камен?
В хлад тъмничен ли е ослепен? Или жестока клада е разнесла дързък прах?
Сън какъв простирал властен лоб? Какво тук дирил на света бунтовния му пламен?
С мощ вълшебна ли е запоен? Защо са низините — в полет, висините — в страх?
Царя ли събарял гневен роб? Нима от суета човешка е подмамен?
На разпътни страсти ли е плен? Тоз кой е, що е дал на унижените размах? 99

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Сън и яве са близнаци неделими на меняем нескончаем свет.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен пета

В сън несънен тъне планина Бабуна. Лунни струни гали тайнствена мълва.
Нов пророк разбунва съдбоносна буна. В мрак повален пали огнени слова:
— Възкресение Христово е измама. Не умира на Исус Христос смъртта.
Кръст Христов на християнството е срама. Кръстът — унижение е на Христа.
Верниците от гнева му вяра пият. Над надежда тъмна съмнала дъга.
В българска гора спотайва се стихия. Блянът на поп Богомил расте в снага.
Схимонах разпитва нямата вселена как, кога създала живия човек
и ще спре ли людска съвест угнетена. . . Пита и мълчи, унесен в блян далек.
Млък настана. Земна твърд се сля с Нирвана. . . Бе тъй. . . Сътворението на Света.

. . .Нямало ни въздух, ни вода, ни огън, нито таз злочеста блудница Земя.
Нямало покой, ни буря бързонога, нито изгрев, нито залез, ни тъма.
Нямало движение, ни устременост, нямало звезди, ни слънце, ни луна.
Нямало ни свяст, ни непреходна тленност, нямало ни ден, ни нощ, ни светлина.
Нямало ни седем небеса светливи, ни небесно царство царствало е в тях.
Нямало ни люде, ни съдби менливи, нито грешни, нито първороден грях.
Нямало е ни божествена вселена, ни живот, ни смърт, ни кървави дела.
Нямало ни рай, ни огнена геена, ни страдалници, облечени в тела.
Нямало растения, цветя, ни птици, ни животни, нито свят незрим и зрим.

Всичко светло и нетленно в тлеещи зеници сътворил добрия бог несътворим.
Имал нявга този бог добър два сина, два бога: Сатанаила и Христа.
Бог Сатанаил в небесната родина срещу бог-отец разбунвал светостта.
Бог-отец узнал за стъпката опасна. Гневом разгневил се. На часа лишил
от божествена светлина всевластна своя недостоен син Сатанаил.
С ангели неверни бог-отец всевишни вихром го изгонил от небесен свят.
Бог-отец отнел му отлики предишни. В миг Сатанаил към проход непознат
полетял и върху земна твърд е паднал. Сякаш цвят на нажежена в огън мед
станало лицето му. Земята хладна срещнала го неприбрана, в жалък глед.

Зеела е пуста земна твърд мъглява. Без живот била е и била без смърт.
В неизвестен миг Сатанаил решава да издигне свое царство в земна твърд.
Сам Сатанаил не могъл туй да стори без съгласие с добрия мъдър бог.
И синът на мъката си път отворил и съгласие потърсил в час жесток.
Бил се задължил Сатанаил всецяло да попълни войнството с редове,
след измяна и прокуда проредяло в свят божествен под небесни сводове.
Траело е мирно време седем века. Щяло туй да стане в светъл период,
след като създаден бъде тук човека, след като настане неговия род.
И Сатанаил започнал да изгражда свойто царство сред потаен водовърт.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Казал е Сатанаил и в миг изваждат ангелите из водата Земна твърд.
Дръзкият Сатанаил след падането притежавал още сила на творец.
На Земята той преобразил лицето. Взел отстъпникът от ангела венец,
от едната половина дал на месец нощен луч, от друга — на небесните стъгди,
а от камъните на венец разкошен е създал небесни войнства и звезди.
Заповядал гръмотевица да гръмне, още да настане дъжд, градушка, сняг,
още хвърковат и род пълзящ да съмне, още и дървета, и треви, и злак.
Казал на морето морски род да множи, на небето да лелее род крилат.
И едно небе под седемте положил. Тъй Сатанаил създал цял видим свят.

Диплило се осмото небе в Безкрая. Светели по него светли светила.
На това небе где светила сияят, всичко туй е сътворила сила зла.
Слънцето на небосвода звездороен, туй величествено божие крило,
на това небе единствено било е, от Сатанаил което не било.
И Сатанаил откраднал го от бога в също време със човешката душа.
Сътворителя налегнала тревога. Силата му колебания рушат.
Може би пресеква студенец безкраен? Може би отпада дръзновена мощ?
Може би пред таен кръстопът незнаен се изправя жална безначална нощ?
Лудата фантазия на злата сила наумила е да сътвори човек.

Траела е сила на Сатанаила, ваела е образ страшен и нелек.
В образ образ свой Сатанаил създавал: на слуга и господар черти чертал.
Ту светец и горд, облечен в чест и слава, ту подлец и роб, от низост почернял.
Ангела на третото небе накарал в тяло глинено да влезе изведнъж.
Ангелът-слуга послушал господаря и така е първия създаден мъж.
С част една от глиненото мъжко тяло е създадена и първата жена.
Ангелът от второто небе със цяло битие е влязъл в тая част една.
Ангелите в тъмен ужас заридали, щом видели, че различни са по вид,
че им същини нелепи вече дали и облекли в смъртен образ дух им скрит.

Сетне рая е Сатанаил направил и въвел е свойте първи люде там.
В час един творецът потъмнял от завист и решил творбата да погуби сам.
В миг се влял в змията и измамил Ева, с мисъл да затрие на Адам родът.
От сношението с девствената дева в Каин и Калмена се излял плодът.
На Адам и Ева кръвен син бил Авел. Каин без пощада Авела убил.
И така начало кръваво поставил на убийствата тоз бог Сатанаил.
Род човешки раснел, страдал, се измъчвал. Бог Сатанаил го тласкал към беди.
Бог-отец всевластен син и бог излъчва от божествените праведни гърди.
Тоз спасител на човешки род поробен, този син и бог е словото Христос.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Тоз Исус Христос от някой си Пилат злокобен, казват, бил на кръст разпънат гол и бос.
В мъки бил умрял и сетне в гроб заровен. Шепнат, че възкръснал бил на трети ден,
и Сатанаила хванал в час съдбовен. Вързал го с вериги и успокоен,
хвърлил в огъня на вечната геена. Отстранил от името му ИЛ-частта,
на небе се върнал в същност съвършена и се слял со своя всемогъщ баща.
Хитър Сатана от пъкъла избягал. В свойто царство влязъл като Сатана.
Сянката си зла за зло навред протяга. В храм Ерусалимски ражда зла злина.
С демоните си — владетелят изгонен в храмове и църкви мами людски род.
Тоз низвергнат бог е господар законен на царе и роби в тоя клет живот.

И боляри, и князе, и сиромаси, и канони, и икони, и светци,
и царе, и патриарси, и монаси, и закони, и корони, и лъжци,
всички са слугини и слуги на Сатаната, на Мамона всички служат на света.
Спре за миг съдбовния подвижник. Свята буна непозната заехтя в нощта.
Низини стаени бурен гняв набраха. Замълча пред гибел робската тъма.
Бъднини зелени в миг желан узряха. Чело е навела съдница Земя.
Клетва страшна сякаш в мрака се изрича. Вековете сякаш се на Смърт кълнят.
Кървава невеста робска нощ съблича. Плаче и ридае мрачен кръстопът.
Страшен вик запитва мъката могъща. Мъката отвръща със по-страшен ек:

— Справедливо земно братство да направим. Да избавим унижения Човек.
Истина да сеем. Светлина да бъдем. Да горим с желязо низост и лъжа.
Равенство да славим. Клевета да съдим. Равен е другар жената на мъжа.
Раснат две враждебни същини в Човека: тяло и душа сражават се безспир.
В грешна плът душата е от помнивека. Търси капка слънце, моли ронка мир.
Заключете в плът греховна взор отворен — лъх ще лъхне в светлата добра душа.
Към душата отворете чист прозорец. — В плът греховна страсти ще се потушат.
Този видим свят е непрестанна мъка. Горест и неправда властвуват навред.
Луда нощ извира из човешки пъкъл. Трае в тленна дреха непрекъснат гнет. 99

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен шеста

Носи се безумен викот откъм град Преслав.
Тръгнала тълпа безлика, пълна с бяс и гняв.
Дигнали се в поход шумен скиптър и олтар. . .
Да погубят бурна ерес в българска земя.
Дигнал се Презвитер черен — верния Козма,
дигнал се и вълк очумен — гръцки патриарх,
от престола скверен и царицата-змия,
със тъмници, със бесилки, с тежки железа,
да смълчат в могили богомилската лоза. . .

Селяните угнетени са като скала.
Властниците разгневени срещат със чела,
пред пшеница набуяла в равното поле
със мотики и копачки, с вили и топор.
Не отстъпват твърди крачки. С мъст наливат взор.
Защищават в жътва зрела мъки и криле.
Сепват се стихии мрачни сред недраг простор.
Яростта си неизлели в бурен вик и ек,
хукват като полудели нейде надалек.

Пламен пламнали огньове в мрачен късен здрач.
Писък писнали дворове, еком екнал плач. . .
Над изгасващи огнища е валяла смърт.
И в града стихии ледни срещали беда.
Градските бедняци бедни — бледните чеда,
срещали пълчища бесни с честен пестник твърд.
С варварите людоедни борил се града.
Богомилска свяст разбулва православен храм.
Господарска власт потулва богомилски плам.

Небесата въсят вежди. Тътнят и гърмят.
Къса бурята одежди. Равнини реват.
Змей-злодей България поробва в доба зла.
Нож жесток надеждите пробожда в час зловещ.
Черна смърт могилите обхожда с бяла свещ.
Пей покоя и поробва. Плачат кандила.
На размирията вожда на борба зове.
Свети и тъмнее свода. С рев тръбят тръби.
Справедливи, диви бродят бродници с торби.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Нощем скрито се събират. Дирят мирен кът.
Власт сърдита гръд раздиря. Стволи — голи мрат.
Цар немее. Не продумва. Мрачен е и свит.
Сред родина е в чужбина българския цар.
Пий народ змия Ирина — тя е господар.
Пъклени пожари лумва с поглед стреловит.
Гневен взор с усмивка стине. Ловка е и с чар.
Оковала е царица родна свобода.
Хвърлила Земя в тъмница, бедните — в беда.

Бедността обединява. Игото гнети.
Люде тачат и аскети, тачат и живот.
Люде влачат и завети, влачат и хомот.
Тоя, който управлява, трябва да блести.
Скверна сянка рее облак тъмен по лице.
Верна гранка брани подвиг стръмен със ръце.
Висоти пленява оня, който не лети. . .
Времето е съдник, паметта е мощ и свяст.
В люлки бъдни ще кънти и богомилски глас. . .

Мрачни крачат еретици. . . Стелят покрив нов.
Храм бичуват със езици. . . Хулят трон суров.
Бунт разпалват с реч правдива в български предел.
Към земята родна обич сеят с блага реч.
В жилите надигат злоба. В поглед точат меч.
В боязлива гръд свенлива вливат земна цел:
кобен мрак поробен да изгонят надалеч.
Сред България разгарят нова светлина
и отварят път към богомилска община.

Не признават чак ни брака. . . Бракът бил е срам.
Криел царството на мрака сатаната там.
Хранил бракът със слуги и роби цар и власт. . .
. . .Слуша селянин потискан, слуша и бедняк.
Във душата им се плиска смут за век без брак.
Във неопитна им обич влиза странна свяст. . .
Да прозрат свестта не близка бил умът неяк. . .
Бистрила се смътна памет с притчи в брак и труд. . .
Може би тоз людски пламен мръкнал без приют. . .

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Може би във ден незнаен нейде в бъдността
нов вид брак да възсияе из безбрачността. . .
Скръб и радост в красота венчална се плетят. . .
Мигар людски род през пръстен радостта разбрал?
Мигар людски род и непокръстен не скърбял?
Движи се в промяна безначална и родът.
Не един е плод невръстен падал — не узрял.
Съвършени богомили — тез аскети с чест
може бъдещ брак открили в таз безбрачна свест?

Цар на царя е предавал и престол, и страх,
и земя и път към слава, и разкош и прах,
а на цар Алексий Комнин василевски род
е предал полуден огън и позорна чест,
разлюляна вяра в бога и олтар зловест,
привидения бездомни и свиреп хомот. . .
Расла трескава тревога. . . Сила пила свест. . .
В час напрегнат, изненада василевс решил
да издигне клада. . . Но кого би изгорил?

Заловил е някой си Дивлаций богомил. . .
Изтезаван от диваци богомилът бил.
На мъчения не всеки е със твърд език. . .
Богомилът споменал е за Василий Врач. . .
Измълвял измама императорът-палач:
— Отче, аз от днес навеки твой съм ученик. . .
С далновидност заблестял апостолът-водач:
— Людски род ще бъде, царю, слънце и море,
щом изчезнат, господарю, роби и царе.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен седма

Кой не иска вечно тук да трае? Людски род е сън на вечността.
В зряла възраст вярата човешка свяст създала за задгробен свят.
Тази свяст растяла в мъка тежка, от нелюде пила срам и яд.
Носила се тайно из Безкрая, търсила е Безконечността. . .
И Мойсея грижата терзае след смъртта що става с тоз живот?
Свят задгробен е несмел и смътен във Мойсеев потопен кивот.
Със Христа е мътен свят безсмъртен — с възкресението на плътта.
С Мохамеда земната наслада трай безкрайно и в небесна гръд.
С Богомила свят задгробен пада, щом душа напусне грешна плът.

Кой не иска да е непрестанен, да сияе траен и щастлив?
Искане човешко люде спират и живот превръщат в страх и смърт.
От незнайна доба скръб извира и разделя злоба земна твърд.
Не един залязъл изгрев ранен и в свестта оставил път светлив.
Бил е жив одран от маги Мани. Бил е и Христос на кръст разпят.
Тозчас господаря на Елада — василевс Алексий в Цариград —
за Василий Врач излига клада — иска да прекърши дух правдив.
Крачи към позор ромейска участ. Императорът отваря път.
Помненето спомени отключва. Словото руши греховна плът. . .

Василевс Алексий Първи Комнин в пурпурна хламида е обвит,
украсена с камъни безценни. Жезъл злат ръката му владей.
Изнад власи сякаш посребрени бляскава тиара се светлей.
Таз корона идва да напомни, че в монарха господ е укрит.
Под подмолни вежди вероломни черни змии в две очи мълчат.
Василевсът леко се навежда към арената в напрегнат час,
где духът в монашеска одежда бди величествен и упорит.
С глас висок владетелят уверен се обръща сред покой свиреп:
— От триклета богомилска ерес ти отказваш ли се, питам теб?

Врач Василий мигом в час нечакан вдигна лоб и викна с вик.
Небесата загърмяха скритом. Затрепери черния покой:
— Не. . . Не. . . Не. . . — «За сетен път те питам. . .» — Не. Това е отговорът мой.
В страх амфитеатъра смълча се. Млъкна василевския език.
От възторг и гняв жесток завчас се цял амфитеатър разлюля.
Лудата възбуда на тълпата във виещ вой и вопъл се изля.
Разгневен ромейски император дава знак да почне мрачен миг,
с пръст посочил към ересиарха. Факла натъкмена взе палач.
Стъпва на Елада — патриарха. Глас отправя към Василий Врач:

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

— Моля те, на кръста поклони се. — Протоса извръща в смут глава.
Тръгва горд срещу лица лукави към безкръстна клада в час нелек.
Път му правят сенки величави. Към смъртта върви велик човек.
Носи го неугасима мисъл. Викат го апостолски слова.
Плът греховна сатана орисал. Людско зло е всеки земен трон.
Твърди стъпки съвестта тревожат. Царска дъщеря подтиска стон.
Страх обхожда василевска ложа. Броди из Византия мълва,
че Василий Врач е чародеец. В черно расо криел чудеса. . .
Чер трепери правоверр ромеец и поглежда в кухи небеса.

Не отвръщат мъртви небосклони. Не разбират василевски страх.
В люлка расне жребият човешки. Люлката е властен океан.
Времето е бран и стан мъртвешки. Сили две се борят в людски блян.
Кървави са земните канони. Беззаконие владее в тях.
Варвари с червени капишони спират в миг човека чародей.
Със лице обръщат го към царя. Цар Алексий ледом леденей.
На коварно царство господаря нем немей пред български монах.
С ужас снемат дреха остаряла. Връзват в страх ръцете му назад.
Неми дръпват се от риза бяла — по чело роса избила в град.

Чер свещеник с патрахил на шия, със пламтяща православна свещ,
свещ от «Свята София» донесъл, свещ запалил у християнски храм.
Плам пламтящ вещае край невесел. Нощ подранва, смърт разпалва плам.
Миг. . . и факла зла изви стихия. Вивна огън страшен и зловещ.
Пламъците със камшици бият. Бяла риза в мрака се белей.
Огънят раззинва бездна адска. В бяла риза грешна плът черней.
В Цариград гори земя еладска. Василевсът е творец невещ.
Изненада кладата помръква. . . В огъня припада смъртен здрач.
Възсиява богомилска църква из душата на Василий Врач.

Без светилище и без украса, без светиня и свещен олтар,
нито митра, нито златен жезъл, ни одежди в накит и разкош,
без икони с лик на свят изчезъл и без фрески със библейска мощ,
без процесии и външен блясък, без кадилници с тамян и жар,
нито химни музика приглася. . . Бедна е със обредности тя.
Скромност вее в дрехата ѝ стройна. Тя презира кръста на Христа.
Срещу поробител с чест е бойна. Ненавижда власт и господар.
С пост наказва тленна плът греховна. Мъртви не възкръсват в нейн зов.
Слави се със чистота духовна. С бедността е нейната любов.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Ненадейно църквата залязва. Паметта му спомен скъп зове.
Тракия дихание стаила. Плъвдин е наметнал лунин плащ. . .
Той — следовникът на Богомила — с вяра изговаря: «Отче наш.»
Клетвената тишина прорязват на аскети строги гласове:
— Брат Василий, нам кажи, отказваш ли се ти от майка и баща? —
«В името на нашта вяра свята се отказвам. . .» — екне ек в нощта.
«И от брачна връзка със жената, и от ръкотворни храмове,
и с вода кръщение отричам. Кръст отхвърлям. Мразя всяка власт.
На велика правда се обричам. Срещу злото ще се боря аз. . .

Хиляди животи да бих имал — всички бих на клада завещал. . .
Смърт на клада пò е величава от живот във царския палат.
Правдата е моя чест и слава — вашта правда робство и разврат.
Истината е непобедима. Несломим е моя идеал.
Мойта вяра е непоклатима. Аз за истината съм готов
хиляди по-страшни смърти в ада да посрещна с гордост и любов,
на по-страшна нечовешка клада. . .» Твърда реч Василий Врач редял. . .
Василевс Алексий Първи Комнин ложата напуснал нем и блед. . .
Погледът му никого не помнил. Празен и бездомен бил му глед.

Ей настава Цариград безлюден и дворец потъва в сън нечут. . .
Предрешен като монах набожен, с гега във ръка, с торба на гръб,
крадом се прокрадва цар тревожен, с непростима и несъпна скръб.
В поглед плах укрива страх полуден и по мрака ходи сякаш луд. . .
Бди Василий Врач сред здрач прокуден. Слънце мисли в негов лоб висок.
Бяла риза се белее още. Грешна плът погребва плам жесток.
Неизвестно мракът полунощен разпокъсва мъртвия си скут.
Из смъртта Василий Врач излиза. Непреклонен влиза в бъдността,
величав и мощен в бяла риза — бедността прегърнал на света.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен осма

Кървав вятър кърши гранки свити. Над умряла вяра плаче месец бляд.
В свят молитвен храм гори кандило. С кръст Христов говори майчина печал.
— Подкрепи ни, боже. Зло ни свило. Помогни. . . Народ от скръб е ослепял.
Глас отвличат мълнии сърдити. Тегне късен и навъсен листопад.
Страшен мрак в монашеска е риза. Нощен сън напуска немощна тъма.
В храм молитвен три монаха влизат, тримата — чеда на българска земя.
Всеки носи дарове нечути: Богомил храм ще дари със бунт и блян.
С рилски скути и приюти бога ще дари пустинножителят Иван.
С клетвена и благовонна низа кръста ще дари тревожния Козма.

— Клета жено, на кого се моли твоя изтерзан и неспокоен лик? —
Клетницата Богомил попита. «На Христа се моля и на кръст Христов.»
Трескава светкавица прелита и в молитвен шепот гръмва тъмен зов:
— Кръст не чува вопли и неволи. . . Помоли се на свирепия камшик,
с който нявга тоз Христос привиден бил бичуван и привидно бил убит.
«Кой си ти? И откъде ти идеш? Сатаната ли е в образ твой укрит?»
— Чуваш ли, безбожни еретиче, заехтя в закана на Козма гласът.
«Вместо мен, набожни мъчениче, отвърни на таз душа в греховна плът.
Тоз молитвен кът е безобиден и Христос на кръста е в несвяст обвит.»

Постникът на Рилската пустиня се обърна към печалната жена:
— Вярата е свяст необяснима. Тя е в людски образ вик на вечността.
Тя е светлина неугасима. На мечти безумни тя е смелостта.
Вярата е майка юнакиня. Тя е бъдността на всички времена.
«Постниче-отшелниче, Иване. . .» — Богомил прекъсна Рилския монах:
«Клетата измъчва страх неканен и с Христа потиска низкия си грях.
Ти със вярата свестта ѝ връщаш в първобитност и духовна самота.
Тя безжизнен кръст Христов прегръща и спасение от него иска тя,
а ти вливаш огън постоянен в нейния безсилен и греховен прах.»

Мрак напрегнат и кошмарен говор наруши в миг сянката на Петър цар.
Царят сам е. Кървав. С плащ разкъсан. Погледът му връз Ивана Рилски спря:
— Моя дух от ужас е разтърсен. Моя жребий от тъга и кръв умря.
Мъртвъци говорят в мойто слово. Мисълта ми носи пъкъл и пожар.
Зла бе Светославова дружина. Бе без милост разгневената войска.
Рат зловеща като вихър мина. Кръв човешка потече като река.
Мойта кръв изтичаше в полето. Сън мъртвешки спяха моите коне.
Пъклено и кърваво, небето тегнеше над мойте слаби рамене. . .
Аз от непосилна скръб загинах. . , Времената тая скръб ще отвлекат.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Но таз скръб, в земя що не умира, нея кой ще отвлече към безвъзврат?
И баща ми разгневен е в гроба. С гняв и дядо ми е в този среднощен час.
Виждам, кървава приижда доба. Пада горестно мълчание над нас.
Аз към теб, Иване, зов простирам, към духа ти, повелителю всесвят,
черна ерес скверна как да смажем? Обругава църква. Хули манастир.
Примките е проснал поп прокажен. И души, и пий държавата безспир.
В глуха полунощ гробове зеят. Мъртвите сред сън се дигат от легла.
С мен и те в безлюдна нощ се реят. Лутат се и те с навъсени чела.
Призрацк разпъват поглед влажен. Вощеници и огнища нямат мир.

Бледен син на Симеон Велики, внук злочест на Покръстител — княз Борис,
мъртвия цар моли клет отшелник ерес зла в България да задушат.
На пустинниците челен челник — Рилския монах целува царска плът.
Ником никнат плахи перуники. В кобния покой задгробен мъх цари. . .
Потреперва тишината няма, сякаш някой я разпорва с лют кинжал. . .
— Царю на България, прости за дързостта на моя дух непримирим.
Чувам, че от силна скръб голяма Петър, царят на България, умрял.
Поздравявам в храма на измама Петра царя, който, като е видял
кръв пролята, от скръбта пронизан бил и победен бил меч непобедим.

«Питам аз, гласът на Богомила загърмял в безлюдния молитвен храм
и ехтял със ек в нощта дълбока и разтръсвал на човека съвестта: —
Всяка власт е като власт жестока. Във тъмници оковава дързостта. . .
Ала царска власт змия укрила. И в леглото ѝ нощуват смърт и срам. . .
Люде, Петър не от скръб починал, че видял във кърви бойното поле,
а от срам, че княжеска дружина е сломила царските криле. . .
Не скръбта цар Петра тук тревожи, а народа, що разкъсва чер хомот.
Не войникът, кости що положил и оставил в кръви храбрия живот. . .
За царете тронът е родина. Бедността на тях за верност ще се кле.

Тъмен царю с тъмна чест и слава, твоя скиптър предизвика моя бунт.
Твойта тъмна кървава корона се венча за византийската злина.
Оковаха беззакония закона. С тъмнина засяха цялата страна.
Бе ли малко хитра кръв лукава, що течеше изпод твоя брачен скут?
Ти и патриарха на Елада в българския храм навеки подслони.
Всичките изчадия на ада срещу нашта правда ти обедини. . .
Под една хоругва всички вие крачите към собствения залез свой.
Нà, и тоз светия, що се крие в рилския пустинен пещерен покой. . .
Нà, и тоз Козма — уста злорада срещу нас навред, що сипе ругатни. . .

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Вам, владетели и господари, моето проклятие и моя гняв!
Вам, лъжци, що лъжете изцяло не за път последен, не за път и пръв,
че и хляба бил Христово тяло, че и виното било Христова кръв. . .
Вам, светии на свети олтари. . . Вам, пастири православни с вълчи нрав. . .
Свят развратен е на смърт осъден. Чест ще жънат справедливи боеве.
Свят ще построим щастлив и мъдър, свят на волни дъщери и синове. . .
Ще настане светъл свят на равни. Равенство ще расне в людската Земя.
Ще изчезнат царствата безправни. Слънце ще отвей невежата тъма.
Светъл бунт благословен да бъде! Светла правда да сплотява и зове!»

Думите му на криле незрими полетяха към Европа и света.
Влязоха в окаяни бордеи, слязоха в подземни людски нищети. . .
Биеха по църкви и злодеи и по злото, що човешки род гнети. . .
Бяха истини непобедими и твореха равенство и красота.
Там, где мракът беше свил огнище, феодалът там, где пуснал пипала,
тамо, где животът бе заприщен и владееше безмилостна мъгла,
твърдите слова на Богомила палеха в тъмата правда и борба.
Пееха разбунени теглила. Съмваха из мъки съвест и съдба.
Дигаха се срещу враг най-хищен унижените мъжествени чела. . .

В мрак безлунен бунните бабуни носят се към изгрев страшен и велик.
Бързат през превратности и бури, клади и тъмници чакат ги на път.
Изпод сини български лазури богомилите към бъдеще вървят.
Ходят те по жеги и фъртуни: гладни, жадни, със изпит мъжествен лик.
Неизвестни, свестни върволици в мрака носят се от древността към нас.
С тях са дедеци и мъченици, Община България е тяхна власт.
Българинът — еретикът редом равносъщни крачат вредом по света. . .
Римска църква леденее ледом. В мрачната Европа тропа ересттa. . .
Крачат българите-еретици и човешки род обличат в нова свяст.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен девета

После сто лета сподавни от изгарянето на Василий Врач
всичко туй се случи при царуването на свирепия Борил.
Вощеници православни на събор запали мрачния палач
и за срам отключи безпощадни анатеми против Богомил.
. . .Никнала е богомерска ерес като някакви си тръни зли,
таз злина триклета е прескверния поп Богомил у нас създал.
Зла е глутницата зверска, стадото Христово гони и дели.
Михаил и Петър, Добре и Василий, Теодор и Стефан — цял
боен ум от ученици в богохулното учение събрал. . .

— На поп Богомил, тоз демон, който манихейска ерес усвои,
в български простори я разпространи при Петър — българския цар,
който носи зло големо: църква и народ безспир безпокои
и уста отвори на бедата, който сее вред по нас кошмар,
Богородица Мария че не истински родила е Христа,
и Христос на кръста в страшната Голгота бил не истински разпят,
нему и на всички тия, що навред разпространяват ереста,
с тъмнината гъста бавно, мълчаливо, що обвиват стар и млад,
нему, на апостолите — ученици, анатема в тоя свят.

Трипроклета анатема загърмява, заехтява с глас суров,
вихром се пониса от България към храмовете на света.
Властодържци я поемат, патриарси подслоняват под покров. . .
Еква папска миса. Страх изписва бледните лица на бедността. . .
Гръм камбанен с гръм гръмовен се прелива с треперлив клепален звън.
Разгневена лава спира. Онемява яростния цар Борил.
Дигнал се от гроб греховен, в странен час отключил глух мъртвешки сън.
Покорил забрава непокорна, гневен, силен, горд поп Богомил,
към двореца на Борила се отправя сред покоя сивокрил:

— Твойта ярост ме повика. И какво желае тя от моя прах?
И царе, и папи, и разбойници, и фарисеи, и лъжци,
шумна паплач грознолика е надигнала от ужас и от страх,
вълци чернокапи е облекла в дрехи на монарси и светци. . .
Ужас царски бий камбани и в молитви празни папски страх снове.
Людска свещ зловеща от рождение до гроб гори в греховна плът.
И какви са тез закани? И властта ви зла кого ще окове?
Огън жив посреща със мълчание и черна тишина прахът.
В ехото на трипроклети анатеми царски страхове ехтят.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Кървава е твойта съвест, царю. Твоя трон е на Смъртта престол.
Не помръква мъка уморена. Не замлъкват грозни недела.
Теб безсънна мъст разпъва. Нейде в твойта гръд стаена стене бол.
Не една разлъка изгоряла в твойте нечовечни кандила.
Твойта църква е заблуда. И кому се ти обръщаш в твоя храм?
За какво се моли твоята душа? И кой с какво ще я спаси?
Псалм черковен е полуда. Възкресение на мъртвите е срам.
Твоите неволи с кървави венци господен съд ще украси.
Цар Бориле, царю кървав, в храм Христов спасение ТИ не търси.

Царството си Ти, Бориле, затова че в царството властта си Ти.
Църквата на тебе е робиня, затова че скиптъра е в Теб.
Всеки цар е дваж по-силен, щом кормилото държавно той върти.
Нему псалм хвалебен пей, отправя за живот и здраве, храмът слеп.
Твоя бог на теб прилича. Приликата своя в тебе е създал.
Като теб е, значи. Като теб потъва в родна кръв и твоя бог.
Ваши образи облича. Всеки в себе си от вас е тоя бог видял,
богът на палачи. . . Него кой ще съди в оня страшен съд жесток?
Него правдата ще съди, с вас и той ще падне от зловещ чертог.

Тази правда е народа — гол и бос, изпит от глад и нищета.
Всяка власт обсебва името — народ и влива в него свойта свяст.
Съвест ходи към възхода. Всеки дръзък ход отсича го властта.
Всяка власт погребва себе си со свойта слабост като власт.
. . .Цар не чува Богомила. . . Анатеми утвърждава с див закон:
— И на тез, що казват, че жената е зачевала от сатана,
и от тозчас се извила сатаната в жилавия людски клон,
и тез, що доказват, че кръщение с вода играчка е една,
и на всички тъй що мислят, анатема за всевечни времена. . .

На онези, що осмиват и свети икони, и светия кръст,
на онез, що хулят светъл божи храм и пеят «Отче наш» един,
на онези, що укриват царемразци и посрамват родна пръст,
на онез, що брулят всичко в тоя видим свят под небосвода син.
и на всички еретици, що отричат боговидеца Мойсей,
книги на пророци що отхвърлят и погазват Стария завет,
на лукавите езици на Лука и Радоболски Манделей,
на онез — пороци що вселяват в правоверен християнски свет,
анатема, анатема на омразен богомилски род проклет.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

На Василий Врач — водача на двулична богомилска грозота,
при Алексий Комнин — цар ромейски, в Цариград на клада изгорен,
на Кападокийски Петър, дедеца невзрачен, чут далеч в света. . .
Тук да си припомним и за тия, що твърдят, че божи дух свещен
бил е на отца и сина равносъщен, тук да не забравим ний
и тез, що прибавят бог четвърти към божествения чист чертог. . .
Нека помни и проклина православна свещ в далеки бъднини
и тез, що не славят и светата Тройца и единен господ-бог,
анатема, анатема в огнената преизподня мрак най-строг. . .

На онези, що отблъскват святото причастие като Христова кръв и плът,
още и на тия, що не се покланят ни на мощите свети,
на онези, що насъскват верващите да не вярват в божи съд,
хулят литургия и върху църковни песни сипят клевети,
на онез, що похищават митри и икони, жезли и венци,
и неща, дарени от князе могъщи и божествени царе,
на онез, що унижават жития на мъченици и светци,
в нощ под свещ редени с клетвен дух, безсмъртието през смъртта съзрел,
анатема и позор, докле последен богомилец не умре. . .

Анатеми. . . Анатеми. . . Над религии издигнем ли се в миг,
догми и канони ако изоставим и се в бъдещето взрем,
хлебородни черноземи в огън ще намерим в бурен час велик. . .
Черни небосклони ще треперят. . . Вихър ще развихря луд подем. . .
Кръвожадност кръстоносна е вбесила албигойската тръба. . .
Папството смирено е настръхнало от страшния поп Богомил. . .
В крепостна Европа злостна дигнал знаме на безжалостна борба,
искане — таено в пазвите на свят потискан, в знамето стаил,
Инквизицията предизвикал, във историята — подранил. . .

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Осмо предание

Текат следи. . . Властта е време с нрави. Хората са власт на земен шар.
Когато те не са на власт — са силни. Слаби са, когато са на власт.
Насита нямат царства и държави. Слънце е едно, един е цар.
Отколе робите са беззакрилни. В дълъг гнет сменяват родна свяст.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен първа

Престава слава на Преслава града. Настава век на срам и чер хомот.

Безумна чума лумнала тревога. Неканен странник царство залюлял.
Престол потъва в пустота нерада. Гори на клада българският род.
Бездрумни думи молят се на бога. Йоан Цимисхий зли злини излял.

Преслав Велики бори се със ада. Поваля залез дръзновен живот.
Стаена мъка бъдни вежди мръщи. В престолнината втора мор мори.
Престъпен Василевс не знай пощада. Тъмнее българския небосвод.

Стихия стене под стени могъщи. Дърво и камък пламък див гори.
Пълчища хищни и архонти стари ограбват храбра българска земя.
Стопява огън дървените къщи. В простор затворен родна орис ври.

Пламтят двукатни стрехи на боляри. Дворци погубва пагубна тъма.
Навред притиска призрачна тъмница. Навред отеква непресъхващ плач.
Пилеят пепел пъклени пожари. Зловещ е на камбаните гърма.

Наметнат с василевска багреница, сред летна жега разгневен палач
оставя царската библиотека със пергаменти да потъне в прах.
Надменен, дързък, с ярост на стръвница, безумен, наблюдава шумен здрач.

Отправя мисли в бъдещност далека, на елински надежди дал размах.
Коварен план чертай Йоан Цимисхий със Геник, Копроним и Погонат.
Отдава бранен блян на рат нелека. Безсънни вежди е разпънал страх.

Какво желае жезъл византийски? Къде се носи конник хвърковат?
Огнищна слава с пустош е покрита. Какво ли още в тоя час кове?
Кипят в зеници му езици змийски. Мъстта му мами пламен непознат.

Ослушва се далек. Тъмней. Полита със мисъл към далечни брегове,
где в делтата на Дунав тих и светъл, под Дръстър, някъде в Преславец там,
отеквала е битка страховита и водили се люти боеве. . .

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Где с трийсетхилядна войска цар Петър посрещнал Светослава с гняв голям,
скръбта где царя смъртно уморила, когато толкоз кърви е видял,
где цар Борис — неопитен владетел, пленен е бил и бил спасен едвам.

Смарагд — роса в челото му избила. Чер облак веждѝте му в буря сбрал.
Ликът на пленника ума му хладен обсебва. Цар Борис с наведен взор
стои и с шепот моли за закрила смъртта на българския идеал. . .

Ликува разорител безпощаден. И гризе ябълката на раздор.
Потайна хитрост царска стъпка сепва. Со зло се слави злобен господар.
Лих летен пек гори. За кръв е жаден убиецът на Фока Никифор.

Покоят зноен в жегата потрепва. Спохожда царя върколак кошмар.
И вихром сякаш сред смълчан театър с престорен морен неспокоен глас,
посърнал сякаш от тъга, прошепва: — Да доведат поробения цар.

И новината бърза като вятър и страшна като морски глух талаз,
разпалва пъкъл, трескав студ простира и буди мъка в българска беда.
Играй измама василевски шатър и заблуждава Киевския княз.

Разбунен Дунав равнини раздира. Изчезват в бездна звездните гнезда.
Над Дръстър тегне небосвод затворен. Роптае ропот в мрака чернориз.
Расте тревога. Мъст в гръдта напира. Твърдта е яка, ярък е яда.

Навъсен, разлюлян от слух позорен, княз Светослав настръхва като рис.
Искрящи саби с люта мъст налива. Изгонва от гръдта стаените тъги.
Нанася гибел на порой раздорен и възцарява в Дръстър мир лъчист.

И верните на царя с меч затрива: сановници, боляри и слуги.
Срамът, нанесен му с Бориса Втори, превръща княз в омраза безпредел
и честни граждани на кол набива. . . Така Цимисхий подкопа снаги. . .

Свирепа мъст укрил в коварни взори, покрил со злоба лоба черночел,
зловест Йоан Цимисхий полетя към Дръстър, где твърдина княз Киевски държал.
Свил в обръч бранен княжеските двори и смърт поканил в пъклѐната цел.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Земя опасал с неизвестност гъста. На княза връзките със Истър спрял.
Вбесен, Цимисхий граби светлините и сенища вселява в родна гръд.
Звъни бърз залез на съдба чевръста, звъни и пее лудом полудял.

Вършеят върли ветрове в гърдите. Храните скритом е обрал гладът.
Раззинват твърдини на чест злочеста. Обсажда жажда боеви бойци.
Върху игли и тръни стъпват дните. В кръвта страхотни страхове сновят.

Родината е клетница невеста. Звездите са навъсени венци.
Отровно отчаяние налива забрава бавна в стара старина.
Размината сподавна скръб зловеста се влива в мълчаливи кладенци.

Опасна е усойница гневлива. Злокобна е надгробна тишина.
Прокълната земя тъма е свила. Набира слънце мракът мъчномък.
От непреклонна орис търпелива отново ще изгрее светлина.

Превърнал с меч България в могила, подвел с измама княза твърдорък,
кръвник Цимисхий кървав взор насочи към всичко светло българско в света.
Простор ранен трепери без закрила. Залязва българския божи лък.

Керванът — Време в невъзврат се точи. Лица поробва ледна бледнота.
Полуда луда буди болест боля. Огнища светли прах несретен пий.
Кънти нерадост. Яд злорад клокочи. Боботи боен бобот, скрит в пръстта.

Поля богати стиснала неволя. Аргати голи гладен глад топи.
Безсънни бдят умислени надежди. В тях мълнии — мълскавици мълчат.
Подполни вопли ромолят, се молят. От горест болни вайкат се тълпи.

Будуват бури под бунтовни вежди. В смълчани рани екове ечат.
Затворен взор е непокорен вопъл. Сълза нелята — свята е сестра.
Буят божури в сурите премежди. Под люти скути ручеите бдят.

Заклет Цимисхий върху робски ропот разгранен бранен танец разигра.
Преслав прекрасен пришълци прекръстват във Йоанипол, в слава на Йоан.
Злостор злосторник в град Теодоропол превръща жилавия Дръстър град.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Права народни царски друм задръстват. Не чест лежи във всяка мрачна бран.
След боя славен всеки победител заблуди нуди в дрипи и разкош.
Пръстта е мъдра. Мъртвите възкръсват. Светът е в сън и яве изтъкан.

Слана разплита китеник окитен. Зора прокужда черновежда нощ.
Неведом тропот тишина оглася. Сънят разсънен къса сънен плащ.
С цветя, с коприна Цариград покрит е. С триумф посреща византийска мощ.

На златен поднос слънцето поднася разкошен пръстен със рубин пламтящ.
Пристига цар Йоан на бойна коня. Върви пред него пленник цар Борис.
Невесел блясък в царски взор изклася под листопад, богат с покой мълвящ.

Притихват клони ромони да ронят. Лъчи обкичват синолична вис.
Уплашен пленник е с очи печални. В коси му черни бял поникнал лен.
Приждащ вихър с вихрен гон прогоня духа из българската летопис.

Уста злоуста со слова фатални стар патриарх отвори в час стаен.
И залеза на българското царство пред «Свята София» благослови.
Усмивки галят двори катедрални. Цимисхий сбъдва стар ромейски блен.

Изгрява византийско господарство. Тържествено мълчание мълви.
Дорде в туй девет стотин седем десет и второ лято гневен листопад
изплита плетеница на коварство — светкавица тревожна се изви.

Двореца неизвестна вест потресе. Позор попари царствен Цариград.
Чедата на Комит Никола Мокри: Давид, Мойсей, Арон и Самуил
двубой подели с кървав враг надвесен и трета столица в ромейски ад

чертаят изпод македонски покрив, где бурния съдбовен бунт избил. 101

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен втора

Безмилостен, силен, разбоен бе тоя несветъл владетел Цимисхий Йоан. . .

Превърна в поруха и пепел нелепа преславното царство на наште деди.
Безжалостен, злостен, змия от усоя, таил е в душата си пъкъл и блян.
Престъпник гласил е, след разпра свирепа с араби да хвърли в най-страшни беди

България храбра. . . Но мигом из строя излязъл — повикан от жребий незван.
Със ум бе подвижен, със хитрост не беден, по трепет и ужас бе чут надалек.
Бълнувал безумник да стори след боя велика Елада от тоя Балкан.

Струяла е рана от лоба му бледен и още вик нощем се носил със ек,
угроза, когато корона разнищва, за трона, когато избухва вражда.
Склир Варда е воин и претендент жеден за жезъл престолен в подмолния век.

Увълчен Василий с придворни пълчища опасност погасва в злогласни гнезда.
Премахва Склир Варда. На Отона Втори смирява яд жаден със поглед благат.
Утихва на изток арабски огнища. От глутници брани гранична межда.

Престола окриля от мойри и мори, спасява от потрес ромейски палат.
Децения цела владетел Василий Византия готвил за люта борба.
Премислял да скърши свет български порив и горди простори покори със рат.

Дерзали комити и мъжество пили и здраво държали държавна съдба.
На българско царство укрепвали крепост под синева синя на Охридски рид.
Деяния дейни комити вършили, земя да запазат от гнет и делба.

Насилник Василий набирал свирепост и хранил в гърдите грабител сърдит.
Възможности дирил без бой да отнеме надеждата дръзка на нашта страна. . .
Но сипел в очите му сепваща слепост най-малкия син на Никола Комит.

Възмогвал се Самуил в трескаво време и спирал размирна ромейска злина.
Могъществен воин с държавност изпъквал, народа го сочил със почит и чест.
Възкръсвал е лаври под гръцкото бреме. . . България готвил за дълга война.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Мъжествен и мъдър, на лакът замръквал и бдял над огнища сред мрака зловест,
градушки когато косят класовете и гладна неволя нападне села,
местата обхожда и мъка отмъква, боляри с хамбари на помощ зове.

Гордял се народът с народен владетел, страната со светост позната била.
Под знаме развето народът се стичал, бил Самуил пример за свойте бойци.
Гранитна грамада е бил в боевете и мечът му светъл светлее с дела.

Полята го помнят. Със притчи го кичат войници безстрашни и стрелни стрелци.
Завит с власеница как спи на открито, тъй както и верни му ратници спят.
Повежда ли битка — във доблест обличал отряди пробивни и дивни борци.

Звънял на възбуна разбунен водител, словата му бъдност желана звънят.
Израстват редици из родна родина, България в радост превръща тъга.
Зоват богомили на бой с поробител и копие силно в ръцете държат.

И крепост Лариса в обсада погина. От немощ нерада обори снага.
Вълни се надигат. Небето тъмнее. Гневят се окови под гръцки ярем.
Изкласват теглата. Ята ще преминат под българска силна закрилна дъга.

Василий е ловък, лукавост лелее. Подмолно и подло подготвя подем.
Дълбока ненавист ума му обсебва. На праотци ратни дочува кръвта.
Върл август в разгрома развалини зее и пъкъл запалва в еладски едем.

Двуличник Василий до сетен час требва да кити арменска пехота с цветя.
Плачът на поета Йоан Геометър кънти над разбити ромейски войски.
Далекия елин в плача си погребва срещу василевса Василий мъстта.

Проклина и стене, ранен от несрета, от сълзи му рукват поройни реки. . .
А кой на Давида смъртта да оплаче, простреляи от власи край честа гора,
пътека несмела где вий се в дървета и Преспа и Костур разделят лъки.

Арменци спасиха монарха невзрачен и в скиптър укриха миражна мора.
Убиха Мойсея ромеи сурови в неравна борба при обсада на Сер.
Арон е ехиден, зловиден и мрачен, усойници тайни спотайва в недра.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Улавя усмивка на празненства нови и бърза да стане предател и звер.
Корона желае и царски одежди и в блясък потънал разкошен палат.
Унися се в мисли, копае основи и дири за рана спасителен цер.

Коварен, ужасен, опасен с надежди, с ромейски познанства могъщ и богат.
Потичат прикрито писмата потайни меж силен Василий и хилав Арон.
Коват се измами и срамни премежди, реди се сподавен държавен преврат.

Повличат Арона обети безкрайни. Измяна подранва в комитския клон.
Окаян Василий на крак е в двореца. Желана вест чака за станал прелом.
Посича България с дари омайни и жезъл чак нуди за бъдния трон.

Отрано на стръв се подготвя ловеца. От огън и дим е единния дом.
Будува земята по време на горест. Народът усеща невера и зло.
Обайва със лудост на слава венеца. На лаври се радва внезапния взлом.

Бунтува се в жили потисната орис. Чемрее в чембери смълчано чело.
Езикът се бори със родно злосторство. В навъсени взори вериги гърмят.
Бушува, лудува разблудена корист. Со себе си влачи най-мрачно тегло.

Единно въстава народно упорство. Стан бранен изправя корава земя.
Изконна угроза България брули. В жестоката чаша прелива гнева.
Ехидната, дето най-клето покорство без срам благославя с ромейски темян,

изтръпва от ужас. В мъртвешките кули Арон със рода си навел е глава.
Звъняла разплата, миг страшен долитал, гнетената правда е звала смъртта
и в мрачева здрачна, сред златокос юли, отекнали еком злокобни слова. . .

За сетен път Самуил брата попитал. . . Гласът му зловещо ехтял е в нощта:
— Кажи ми, Ароне, как стана изменник? Ароне, кажи ми, как стана подлец?
Защо ли, защо ли на честна обител комитска нечестно открадна честта?

Какво те накара светлици свещени без съд да осъдиш на срамен конец?
Не знае насита окото човешко. Тщеславие скришно е хищна змия.
Кървят и ридаят постели сломени, проклятие кървав изплита венец. . .

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Не виждаш, Ароне, падение тежко. . . Дълбока тъмница ти взела ума. . .
Раззинват по Разметаница могили и търсят възмездие в праведен меч. . .
Не чуваш ли зова на слово мъртвешко и тътен откъртен на гневна земя.

Раздирят стихии Аронови жили, в уста му замира откъсната реч.
Светкавици с огън зли бръчки наливат, под тъмните вежди е съмнала роса,
размирни премежди надежди прикрили. . . Приижда минута на лютата сеч. . .

Светулки тревожат тъмата страхлива и края чертаят на смъртна коса.
Изстива простора. Мълчи небосклона. Родината родна раздела дели.
Светлици светлеят и сеят правдивост. . . Внезапно стон стенещ отронва леса.

И тъмен покоя настръхва от стона. . . Потрепват полета. Прошепват скали. . .
«Прости ми, о брате, от мен не извръщай лице.» И към брата си горестен зов
изпраща предател. . . Но кой над Арона в родината някога ще се смили?

Проплаква прокоба в прокълната къща. Без благослов клет е заветен покров.
На Самуил в клетва сърцето се свило. Смърт ранна на странен поканва го пир.
Просветва меч. Драма се вихром разгръща. В омраза излива се братска любов:

— На тебе не брат съм, Ароне. — «О, милост!» — извика с вик страшен Гаврил-Радомир. —
Спри, татко мой! Моят скъп братовчед роден Иван-Владислав от зла гибел спаси. —
«Недей защищава усойно котило. То ще отмъщава. Ще рови безспир.»

— Смили се, о татко! — «Таз подла порода, Гавриле, и теб, и мен ще покоси.
Оставям го, сине. Не искам скръбта ти към мене да бъде със непростим дял.»
С меч Самуил, дорде тъмней небосвода и кандила хладни луната гаси,

отсича главата на брата предател и целата челяд избива без жал.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен трета

Блед бледнее василевс Василий Втори. В лоб оборен изпитание снове.

Гледки страшни пият онемяла памет. Яростни градушки бият орис зла.
Бе потеглил българите да покори, в букаи България да окове.
Горд политна, а завърна се посрамен и покри с покруси елински легла.

Бедствия бездънни бърз погром отвори. Заник ослани еладски домове.
Скелети в мъртвешка плащеница сура цар увиват сред безлюдна самота.
Бега, се затваря в призрачни затвори царя. В жили се укрили страхове.

Стене, не престава страховита буря. Стон долита от Траянова врата.
Копия евзонски трепетом потрепват пред мизийски Самуилови стрели.
Скиптър скършен броди в българска клисура и зове на императора мъстта.

Козни и коварства грозен цар укрепва. Силата на Самуила с нож дели.
Отстоява скрита хитрост. Поощрява ежби и вражди под охридския брег.
Кой ли път Василий и в съня пришепва, че олтари български ще спепели.

Обещава на Ивана-Владислава на България да стане пръв човек.
Хора и възможност търси император Самуилово нашествие да спре.
Остър слух стаил, в комитската държава с поглед зорък обикаля надалек.

Храброто достойно воинство крилато е повел към слава Самуил-орел.
Третата престолнина стрели мизийски утвърждават върху българска земя.
Хемус е природен страж на гордо ято. Драч е изгрев бдящ на Синьото море.

Треска смъртна тръшва родовете змийски. Небеса страхливи скрили се в тъма.
Разлюлял Елада Самуил-Комитът и с войските чак в Пелопонес нахлул.
Таронит Григорий, воин византийски, в битката со Самуила онемя.

Радомир-Гаврил доспехи ратни китят. Меч и щит синът в безстрашие обул.
Походите помнят тоя син юначен. Страшната му сила помни бойна шир.
Разкази разкошни равнини разплитат. Надалеч синът се с мъжество прочул.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Помнят византийци първенеца зрачен, помнят тоя страшен ратник Радомир.
Неведнъж синът от явна смърт баща си е спасявал върху свойте рамена.
Почит го обсипва. От бойците тачен, вред синът с баща си крачел в бой и мир.

Нем немее василевсът. Под гръдта си крий възмездие и ледена злина.
Сам самотник. В тъмнината като бухал смърт вещае. Стара ярост го души.
Непрестанно жад налива в яростта си. Непрестанно развилнява знамена.

Саможивник самодържец в злоба глуха български гранични твърдини руши.
Плен пленен Роман в тъмница е поставил и тъмница с вярна стража обградил.
Самуил желае радост и разтуха. Самуил към мъдра бъдещност спеши.

През Беотиа и Атика минава, на ромеите страната прекосил,
много идоли на божества е зърнал, много капища езически видял,
паметта си с паметници величави българския пълководец е поил.

Мъж издигнат в манастирите е свърнал. Скрити жития разлиствал и четял,
Жития на търпеливи мъченици, Жития, написани на пергамент.
Мъдър победител в летопис посърнал, възвишения на вярата узнал.

Жилавите богомили-еретици виждал в дивен апокрифен документ.
Дружелюб и светъл, в унес тих унесен, възхищавал се от елинския дух.
Живописност пили мислещи зеници. Дъх в гърдите спирал в оня свет момент.

Древни времена под пръстена небесен ехом са ехтели в смелия му слух.
Варварин го звали. Звали и тиранин. Нейде бил наречен и Тифон стоглав.
Дръзновен владетел бил човек чудесен и прочут навред с доспеха светлорух.

Вардил воин волни вихри разюздани. Паметници пазил в период мъгляв.
Заповядвал и наказвал най-сурово всекиго, що оскверняват хубостта.
Властен дух владеел висини смълчани и прониквал в гръцки гений величав.

Защищавал и напътствал с кротко слово да преписват книгите на древността
и обходят родните библиотеки в светла Преспа и заветен Охрид град.
Завещавал, раждал настояще ново, честността сплотявал, гонил низостта

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

и обгръщал съдбоносните пътеки, на мечти отреждал полет непознат,
карал командири дух да изучават на военна византийска вещина
и обмислят бурни времена далеки, възмъжавали в един неравен свят.

Кладенци и клади с почит увенчавал. Движил сътворители на книжнина.
Бояк и безстрашен, още без корона, в Средна Гърция посрещан с луд възторг,
кликом са откликвали на чест и слава и славяно-българските племена.

Бодроок държавник, личност непреклонна, с обич е отвръщал на кънтящ простор.
Сеял е в селата слънце и надежди, надалеч отправял праведни слова,
болнолика градска беднота изконна с благослов изпращала към него взор.

Селянинът чифт волове що отглеждал, а живял под българската синева,
плащал бил годишен данък: крина — жито, стомна — вино, плодове — една торба.
Сетнина светила изпод селски вежди. . . Светлина росяла съвестна мълва.

. . .Плащът-власеница носил бил Комитът. Стъпките му сякаш сенки на върба.
Меркал се внезапно. Мълком е изчезвал. Със нощта не спирал ширния му ден.
Плашил с гибел бирниците ненаситни и разгарял страх в болярската съдба.

Мерникът му — поглед всичко забелезвал. Бдял, когато спал войникът уморен.
Устойчив в премежди, в мъки и несгоди, горд летеж набирал под метежен свод.
Мерзост и неправди с меч суров отрезвал и дарявал злото с кървав край презрен.

Устремен, могъщ към бъдещето бродил бурния, мъжествен Самуилов брод.
Славата му денонощно е растяла и звъняла надалеч, че Самуил
устроил държава и от твари подли и грабливи бранил българския род.

Справедливост жива в светост е цъфтяла, там, където дом заветен е градил.
Още нещо. Из Византия когато шествувала доблестната му войска,
светла доба в паметта е задържала от оназ епоха спомен скъп и мил. . .

Окрилени, като ято хвърковато, устремени като пролетна река,
елините — жители на градовете — ключовете му поднасяли сами
от сърце си, че огнището им свято в нега ще негува негова ръка.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Еквали са надалеко гласовете из благословени български земи.
Преминавали полета и баири, прекосявали села и градове. . .
Екотът отеквал еком с ветровете и подвластвал василевските тъми.

Превъоръжил ромейски командири, напоил со злост евзонски редове,
настървения Василий властолюбец на местото на Григорий Таронит
прекратил прерано ратните си дири в българска клисура в бурни боеве,

назначил е войнствения пълководец войногрубец Никифор Уран с лукавост упорит. . .
Дал му василевс войска окървавена и левенти-конници за бърза бран.
Начертал му карта царят душегубец и го пратил срещу страшния Комит.

Далнина далечна с волност осветена въсила око на Никифор Уран.
Пъклена поръка палила е похот. Самуил на север се завръщал веч.
Демоничен византийец с мъст стъмена осторожно движил се към бряг желан.

Придошла Сперхей реката с грозен грохот е ревяла пред изваден хладен меч.
Брегове гърмели от води поройни, две войски се срещнали лице в лице.
Приказки припомнят: недалеч от проход Термопилски станала е страшна сеч.

Бележит архонт с обходите обстойни в тъмна нощ изпълнил пъклената цел.
Капнали от поход, с клепки натежали, още стан — подслон не вдигнали борци,
бърз, безшумен, ловък, с ратници разбойни от насрещен бряг ударил ги в сърце.

Кървави, безмълвни, мъртви са лежали българските повалени храбреци.
Съхнела е мъка ранините мокри. В небеса мъртвешки рог зловещ тръбил.
Китки уморени сън последен спали. Смъртен плащ покривал бойни мъртъвци.

Самуил отбегнал леден смъртен покрив. От несънен сън синът му го спасил. . . 101

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен четвърта

Буря чинари събаря и жажда поваля поля. . .

Клони изконни проплакват. Беласица въси чело.
Будни пътеки повтарят обети на клети стебла.
Конници в мрака очакват зорница на бранно седло.

Бледа родина таз заран изстенва над мъртви тела.
Черни е свела чембери. Нерадост в зеници гаси.
Бедни архонти разгарят зла похот към грозни дела. . .

Челни разперили двери и смъртни развели коси.
Властен Василий е гъвкав, лукаво поклаща глава,
черни припламва чемери и чести надежди роси.

Вярна им вярност разпъва. Поставя им тежък товар.
Мощни архонти са сбрани. Коварен е царския план.
Войни на бойната съвест със ловки отмерва слова:

— Мои соколи смълчани, отново в тревога е стан.
Самуил — самоотвержен узнавам меч точил сърдит. . .
Може ли тоя тиранин отново да тръгне на бран?

Смел е, със порив безбрежен е моя дух упорит. . .
Път да разчистя желая. . . Родът да избавя от зло. . .
Срива ромейски стремежи тоз върл и опасен Комит.

Питам, кажете да зная, тежи ми незримо тегло. . .
Облаци злобни обхождат Елада. . . Вещаят злина.
Призраци с мерзост терзаят престолното мое легло.

Остри ножове пробождат велика ромейска страна.
Искрени, честни бъдете. . . — В миг онемя царския двор.
Огнени тръпки тревожат на древна Елада съня.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Изведнъж трепет несретен прекъсва Уран Никифор:
«Казвам, че Самуил падна навеки в реката Сперхей. . .
Истина туй е, помнете. . .» Замлъкна измамен простор:

— Как ли тоз дух да открадна, във твойте очи що светлей?
Твоята вяра аз нямам. Къде да я найда, кажи?
Къса ме мъка грамадна. . . че още Комитът живей.

«Туй е, мой царю, измама. . . Аз зная, не искаш лъжи. . .»
— Ала аз нищо не мога да крия, Уране, от теб. . .
Трови ме немощ голяма. Зъл хищник над нази кръжи.

Аз съм в беда и в тревога. . . Преследва ме жребий свиреп. —
«Мен ме не мами окото и мойто е чувство едно. . .»
— Ако лъжа е тоз огън и ако напразно съм слеп,

мисля, но някак си злото е още тук мощно звено. . . —
«Ваша най-висша особа владетел на светла земя,
мъртъв е, казвам. . .» — В живота ех, тъй да е, сине. . . дано.

Василевс влачи прокоба. Кошуля сменява змия.
Иска да вярва в глас светъл. Пресеква в гръдта му дъхът.
Вижда в среднощната доба, че нейде през гневна тъма

иде трагична комета. . . Клисури и урви ехтят.
Бързат към подвиг простори. . . Във кърви е цял небосклон. . .
Избух на огън заветен помита на мрака срамът. . .

Българска шествува орис. Надигнал се български клон.
Пеят полета на пропаст и викат на сватба гори.
Бъдност с безсмъртност говори. . . Цар Самуил иде на кон.

Песен се слива със ропот. Стихия нестихваща ври.
Време разтваря руини. Простенват строшени стрели.
Пепел и горестен вопъл посрещат зловещи зори.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Врела кръв стине в падини. Чернеят планински скали.
Ужас обхваща Василий. Трепери корона от студ.
Вижда, приижда години със мълнии, с бури, с мъгли.

Уплах е укротил жили. Страх покорил погледа лют.
Слуша нестихващо ехо на страшен и разгневен вик.
Устрем на сили немили долавя в среднощния смут.

Сепва се царствена дреха. Потрепва могъществен лик.
Ядран вълните навъсва. Надига се Черно море.
Старата охридска стреха България вика тоз миг. . .

Ярост тих Дунав разтръсва. Възмездие Вардар бере.
Дръзка комитска държава към бурна разплата върви.
Ярка се арка прекъсва. Трагедията кой ще спре?

Движи се участ корава. Със меч са юнашки глави.
Бела Беласица в мрака превръща се в бойно поле.
Дивна земя величава с цар Самуил клетва мълви:

— Битката буря е яка. . . Народът у вас се закле.
Съмва съдбовна минута. България вярва на нас.
Боят ЮНАЦИ очаква. . . Победата иска криле.

Сила със правда прочута бъдете. . . — В миг смелия глас
още неекнал — замлъкна. . . И нейде потъна в леса.
Самуил с мрачева люта се срещна в безмилостен час.

Огън е василевс стъкнал. Развихрил е смъртна коса.
Грозна неволя валяла. Стенания текли безспир.
Охрид в покруса помръкнал. Тежали от жал небеса.

Гробна разруха узнала България в бранната шир.
Памет загубил е царя. Загадъчни думи мълвял.
Грозна е грижа гърмяла в гръдта на Гаврил-Радомир.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Пламен постели изгарял. Синът е безмълвен стоял. . .
Страшен и мрачен бащата отключвал пътека навън. . .
Плахи надежди разтварял и нещо на пръсти броял.

Сеела тръпки тъмата. Разнасял се надалеч звън.
Тъжна тътняла верига. Не чувал тътнежите цар.
Стенещ завивал е вятър. Комитът потъвал е в сън.

Тътен теглата надигал. Душата разпъвал кошмар.
Вихром се връщала памет. Свестта си съзрял Самуил.
Тъмен е заревал тигър. Бедата съблекла товар.

Вяра разгърнала пламен. Над вежди е бисер избил.
Мисъл разсъдък владее. Отново светлеят лъчи.
Времена бурни го мамят. Към лет е мъжът мощносил. . .

Месечев пръстен слепее. В тъмата се вадят очи.
Къса се свода надвесен. Ключ страшен отключил Смъртта.
Мъртва Беласица пее. Огражден тъмней и мълчи.

Късна настръхнала есен. Мре слънце във слепи ята.
Ранни раззинват гробове. Израства безгласна тъга.
Клетвена носи се песен и мъртви пробуждат нощта.

Ратни завиват рогове. Във тръпки е земна снага.
Въздухът с вой е опасен. Пръстта е разтърсена пак.
Раснат съдбовни мостове. . . Прелита комета-дъга. . .

Води я Самуил властен към мирен могъществен бряг.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Сонетен венец

Виещ вик витай под небосвод безкраен. Неславно яве трае в сън.
Мъки факли палят. Мракът е потаен. Злина звъни звънарен звън.
Ек злоек отеква. Мъртвите се дигат. От Беласица тоз ек ечи.
Кървави и страшни призори пристигат, се връщат вкъщи без очи.
Самуил отключва порти позлатени. Очаква своята съдба.
В бъдеще вървят войници ослепени. Зове ги правда и борба.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен пета

I

Нас Василевс Василий с мрак забули и в Ключ заключи нашта свелтина.
Ний бяхме изгрев величав и славен. Станахме залез грозен и зловещ.
Неяк е мракът зрака да потули. Мирът воюва в людската война.

Немил и вилен е двубой неравен. Потрепва крепост в ослепена свещ.
Несрета шета в кървави кошули. Безмилостна е силна силина.
Не знае сън безсънен стон сподавен. Петнайсет хиляди сме с гняв горещ.

Не млъква огън в негасима мъка. Не секва ужас в поглед угасен.
Неволи кобват вярата ни плаха. В развалина облечен е духът.
Нещастия поробват нашта стряха. Ний листи сме на бурен кръстопът.
Не радост вее всякоя разлъка. Жалее жалост всякой клон сломен.

Ний в горести горим след боен пъкъл. Погром ограби храбрия ни ден.
Неканени ридания изгряха под нашта бойна неспокойна гръд.
Несбъднати мечти у нас умряха. Над нас теглилни тежини тежат.
Анали скръбни с трепет ще разказват за жребия след битки ослепен.

II

Анали скръбни с трепет ще разказват за жребия след битки ослепен.
Алее по Беласица кръвта ни. Пламтят монети в нашите очи.
Архонти и безжалостни тирани под ранните рубинени лъчи
Ад разгоряха в българската пазва през оня листопад ожесточен.

Ал-алени цветя смъртта прегазват. Човекът е към бъдност устремен.
Акорди тихи в бурята са сбрани. Под синева възвишен връх стърчи.
Азурът се синее над поляни. Пред светла жертва кладата мълчи.
Атаката въздига и наказва. Свиреп е победител разгневен.

Апостола бедата закалява. Невярата мечтания хаби.
Аскетът е на волята пътека. Светът е мекост и коравина.
Арсланът степ пустинна притежава. Орелът — вис и вихрени борби.

Антена колеблива е Човекът. Морнична е тъмнична твърдина.
Акула алчна е суетна слава. Следите са съдии и съдби.
Насилни сили нас покриват с хули и с крак погазват нашта правдина.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

III

Насилни сили нас покриват с хули и с крак погазват нашта правдина.
Не сънните очи на Самуила у нас заспаха сетния си сън.
Ний бяхме жълти като жълти дюли при среща с вещата лошавина.

Напрегнатата бран на Богомила чрез нашта нощ ще сее ден навън.
Над нас надгробна свещ запали юли и робство сви ромейска мрачина.
Настръхваме в невидима могила. На смърт звъни у нас камбанен звън.

Не помнят поприщата на войната като Василий цар окървавен.
Наш поглед няма Охрид син да зърне. Дворецът в Преспа мъртъв ще е нам.
Не може никой поглед жив да върне. Очите ни изпи внезапен плам.
Незримо на България тъгата ще пази огън свят в олтар свещен.

Неискан ще се лута из тъмата пороят наш, след боя запленен.
Невести жални жалба ще прегърне. Към бога ще отправят поглед ням.
Невръстна челяд в трепет ще посърне. Тоз трепет ще е страшен и голям.
Азурът пак ще ткае синя пазва и пак ще пей просторът разведрен.

IV

Азурът пак ще ткае синя пазва и пак ще пей просторът разведрен.
Април ще буди цвете по полето. Неспирни дни и нощи ще шумят. . .
А птици ще се носят под небето. . . Дългите вити вежди ще ломят.
Алеи стари бурен ще припазва и ний ще траем в спомен притаен.

Агонията ни с глух стон ще казва, че тук, в Беласица, в леса зелен,
Ад късал на България сърцето и бил миражен на смъртта димът.
Арени ще заспят в небитието и вихри зли ще млъкнат да гърмят.
Ала по нас земята ще намразва с омраза силна царя разярен.

Азгън коне са властни властолюбци. Властта е вино, жезълът — камшик.
Атаката зад удар бърз се тули. Внезапността е огън и вълна.
Акъл е сляп у люде людогубци. Уста погребва несдържан език.

Апостолът лъжата ще отбули. Страдание е всяка истина.
Аргатска мъка храни цареглупци. Светът е клетвен жертвеник велик.
Шир ширна ще ухае под зюмбюли. Шар шарен ще изгаря под слана.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

V

Шир ширна ще ухае под зюмбюли. Шар шарен ще изгаря под слана.
Широк и лъчезарен е простора. Менлива орис е човешки род.
Шлем с копие веднъж издига кули, веднъж събаря крепостна стена.

Шепти Земя за времена на мора. Познава земен пъкъл небосвод.
Шуми забрава. Вихър робства брули. Зовяща бъдност плаха е сърна.
Шар шарен е величествен със хора. Животът е могъществен с възход.

Шал ще наметне клета мъченица, шал черен във чемерна жал топен.
Шуртят из него мъки и неволи. Изстенват в него мъртви домове.
Шум ще отбегват сведени тополи. Криле ще кършат верни ветрове.
Широки са вратите на тъмница. На свободата пътят е ломен.

Шпионин гони твърда върволица. В покоя тежък тегне гнет стаен.
Шумят над нас развихрени соколи, ала към млък мълчание зове.
Шептят у нас заветни яки стволи, ала разлъка в мъката снове.
Тъми люлее людската омраза. В тревога зрее зракът угнетен.

VI

Тъми люлее людската омраза. В тревога зрее зракът угнетен.
Тълпите византийски с меч нахлуха. В кръв потопиха старци и чеда.
Тъкат покров на гибел и разруха. В гръдта им тъмна кървав е леда.
Телата ни мъртвешка тръпка смаза. Ний зъзнем в неразмръзнат мраз студен.

Тегло тегобно домове наказа. Злокобна злоба гази род сразен.
Тътнеж на пранги и злина на бухал разпалват огън в ледена следа.
Тъгите са и радост, и разтуха из нашта глуха бедствена беда.
Тежат ни тежки дни като проказа, тежат като тъмничен мрак смрачен.

Топор навъсен и кама лукава разкъсват нашта стара старина.
Топят се топли български огнища и мре заветна светла красота.
Томи притома млъкнала държава. Злодеи сеят тъмни семена.

Тъмнеят в кърви родни пепелища. Оплаква къщи нощна самота.
Текат порои, срам вали връз слава. Притискат вероломни племена.
Ечат и стенат небеса смълчани. Немее немом пуста пустота.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

VII

Ечат и стенат небеса смълчани. Немее немом пуста пустота.
Едничка немом не немей Вадоча. Со стон разтръсва мъртви канари.
Ехтят и хлипят стенещи камбани, ехтят и притчи призрачни плетат.

Ехиден цар с пълчища се насочва към непокорни български гори.
Език на боен танц покоя кани. Звезди поливат кървави цветя.
Елен ранен ридае в нощ порочна. Қошута плаха смъртна скръб мори.

Екът отеква в бойните рогове и мъст надига в поглед изтерзан.
Езда развихрила ромейска хала. Қове зловещ за българи закон.
Елек лъчист съблазън разкопчала. Разгул разгърнал василевски трон.
Еол прогонва писъци на сови. Сънят на мъртъв свят е полюлян.

Ефира пият огнени смокове. Проклинат мури вихър разюздан.
Елите ѐ покруса замълчала. В небето свети скършен лунин клон.
Елей светлей пред мъка незаспала. Паднал и сетен български подслон.
Гърмят и тътнат мълнии в окови. Пирин настръхнал. Онемял Балкан.

VIII

Гърмят и тътнат мълнии в окови. Пирин настръхнал. Онемял Балкан.
Гърдите са напущена обител. Очите — бездни и развалини.
Гробар злорад в България укрит е. И ден, и нощ погребва бъднини.
Гроб чер копай в кошмарен мрак оловен, желай да погребе наш дух и стан.

Гроб чер дълбай с коварен нож отровен. . . Надежди не напущат сън желан.
Горил без милост силен поробител. Без жал горил поля и планини.
Грабѝл живот обезумял грабител. Пламтят в плътта му пъклени злини.
Гневът му сее страх и мъки нови. В гласа му ври неумолим вулкан.

Градини гаснат в яростна тъмница. Замлъкнал в гнет звъна на родна реч.
Грозящ злодей изригва вред огньове. В Қолешино беснее бесна сган.
Грознее грозно село Всидовица. Чернее Черна от кръвта на сеч.

Грамада кости тлеят без гробове. В Қостурино е минал ураган.
Гаси се ден. Без път е върволица. Беласица простенва надалеч.
Очите ронят стонове сурови. Към Преспа пътят с вопли е залян.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

IX

Очите ронят стонове сурови. Към Преспа пътят с вопли е залян.
Огнища чакат чаканата среща. А ние носим скръб и мрак дълбок.
Откраднати са живите мостове и блян крилат с тъми е окован.

Отбрулва сили слепота зловеща и стъпки покорява глух поток.
О, участ зла! О, кървави долове! О, людски род в нерадости люлян!
Отдушник не познава гръд гореща. Водител наш е пленник едноок.

От викове са небеса продрани. Бездънен гроб е гроба на нощта.
Оплакват шуми млъкнали зеници. Треперят в черно черни дървеса.
Очакват други майки мъченици. Таят под вежди огън и роса.
Опива горест двори и бръшляни. Отмора няма плама на скръбта.

Обет и клетва дала е честта ни Теб, Самуиле, царю на честта.
Отнел е вихър бойните редици. Бе безпощадна ядната коса.
Отвред гнева на елински камшици посрещат наште капнали меса.
Лежат по бойна шир бойци изклани. Гори на ослепените свещта.

X

Лежат по бойна шир бойци изклани. Гори на ослепените свещта.
Лесът ресници есенни навъсва. Припламва мъст в разкъсани венци.
Летящ Тифон България разтърсва. Изгаря горест горски студенци.
Легла поробени са разпиляни. С омраза е изконна яростта.

Лъщят под слънце снопи неприбрани. А втора жетва кипнала в жита.
Лозята скрежът на смъртта поръсва. Укриват булки люлки с младенци.
Ловец неумолим ята разпръсва. Орли са слепи. Мъртви са жребци.
Лелеят, тлеят други и мегдани. Безумна е стрелата на мъстта.

Лукави сили свили са постеля. Закони страшни оковали кръв.
Лих вихър вий в намръщени балкани. Опасна е водата на властта.
Линее китна незащитна челяд. Владее гнет и ненаситна стръв.

Лудуват луди юди разиграни. Проплаква на България пръстта.
Лют похитител родове разделя и с меч убива българския лъв.
Голгота жертвена е участта ни — най-жертвена голгота на света.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

XI

Голгота жертвена е участта ни — най-жертвена голгота на света.
Година грозна погрозня летата. Свидетел клет е тоз несретен лес.
Горят под вежди ями изкопани. Ламтят на лами зинали уста.

Голяма мъка почерня цветята. Нам пръстите са погледи от днес.
Гонител нижел е очи в гердани и в кръвнина обличал съвестта.
Горени вени стенят в тишината. Обхожда сенки вълкодлак злочест.

Гъстей мълчание в леса тъжовен. Прозорец дири ропот неизлян.
Гълчава тъмна из тъма извира. Невреме плаче над ограбен кръст.
Грижовна грижа пъпките раздиря. Воюва со смъртта народ чевръст.
Гневят се саби за двубой съдбовен. От мъки е живота изтъкан.

Горчива орис ражда миг върховен и с лъч разпорва мрака неразбран.
Гнездата глухи в самота умират. Гърлата сухи пламенее мъст.
Гнетът на мъртвите в ума напира. Разпятия разпъват людска пръст.
Отровна горест бор оборен трови. Духът е заточен в далечен блян.

XII

Отровна горест бор оборен трови. Духът е заточен в далечен блян.
Обрастват в бурен друми отшумели. Налегнал ужас градове, села.
Обгаря клетва устни онемели. Поникнал мъх в настръхнали тела.
Обятия спохождат в нощ ножове. Затворен взор с кошмари е застлан.

Обсаждат плахи мисли ум лъжовен. Гърди размирни дирят изгрев ран.
Обида тежка тегне над постели. Набъбват бръчки в български чела.
Обречени на млък са вихри смели. Крилете е простреляла стрела.
Очумен кърт земята родна рови. И стели пустош мрак необуздан.

О, страшен век на страшен кръвопиец. О, срам на срамни людски времена.
Отново властен василевс гръмовен надигнал ледна кръвожедна длан.
Отново злоба злобен Византиец изсипва върху българска страна.

Отново участ на заключен говор. Отново ядна безпощадна бран.
Отде Василий Българоубиец изрови толкоз ярост и злина?
Тежат тегла и елински покрови. Светилник български е поруган.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

XIII

Тежат тегла и елински покрови. Светилник български е поруган.
Треперят теменуги тъмнооки. Слани лежат връз седанек трева.
Тревоги брулят българското слово. България черней под чер саван.

Терзания и плачове дълбоки отекват под злокобна синева.
Трещят трескавици над лес вековен. Растежът на Беласица е спрян.
Твърдта расте в страдания жестоки. Под бич кипи на робите гнева.

Тъжачки тъжни от тъги раздрани, от днес сме ние в нашта нищета.
Тщеславни люде сянката ни пъдят. Гърба ни дебне скрит враждебен нож.
Тояги просяшки до гроб ще бъдат водачи верни в черната ни нощ.
Търпение нещастието брани. Не радост храни ранна тъмнота.

Тежко на мъртъвци незакопани. Горко на победена висота.
Трохи ще продължават сън оскъден. Надежди ще възкръсват мъртва мощ.
Торби ще утешават род осъден. Мъсти мъстта на варварин най-лош.
Извира жажда из метежни рани. Живот и Смърт изграждат вечността.

XIV

Извира жажда из метежни рани. Живот и Смърт изграждат вечността.
Изгаснаха очи неуморими. Надежди и криле змия отне.
Из български земи непокорими минаха вихром вихрени коне.
Извиха се вихрушки разюздани и свиха стряха в плахите ята.

Изляха се градушки несдържани и почерняха светлите врата.
Измъчени от мъки нетърпими, без сън и сили свили рамене.
Изпращаме към вас очи незрими и молим вас за полъх сън поне.
Изсъхват в пустош пътища изгнани. Напрегнат вик е глуха глухота.

Изнизват дни нестройни броеници. Из свят тъмничен изведете нас.
Изедник леден вредом караули. Безкрайна е потайна тъмнина.
Изкоренете пранги и камшици. Будува ужас в глухия ни глас.

Изгризват време робства и разгули. Ума погубва луда лудина.
Изгрейте изгрев в клетите зеници. Луч запалете. Чер е черен час.
Нас василевс Василий с мрак забули и в Ключ заключи нашта светлина.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен шеста

Тайни жарави приплямват. Несретност несетно расте.

Нощем до късна нощ спорят и търсят наследник за трон.
Тронът и двама примамва, и двама с боязън плете.
Нрави старинни говорят по родов славянски закон.

Тачен со строгост и слава, щом двора беда сполети,
старшинство имал връз трона синът на по-стария брат.
Тъй на Иван-Владислава дворецът разтворил врати. . .

Страшен синът на Арона в ума си обмисля обрат.
Дебне наследникът сгода да срути комитската чест.
Скиптър и царска корона го тласкат към пъклен преврат.

Дейни боляри-войводи сред месец октомври зловест
в Битоля, града прекрасен, там, дето тих Драгор шуми,
дето ухае под свода на Пелистер дъхния лес.

Верни на царя нещастен, сина му Гаврил-Радомир
редом решили да сложат за реден наследник избран,
воин безстрашен и властен закрилник на наште земи.

Свади страната тревожат. Заплашен е царския стан.
Между тез верни боляри издигал се с мощност един
светъл съветник, велможът Дометиан — царски кавхан.

Мощен помощник на царя със царя споделял беди.
Клетвом събирал е сили, разбити по бойни поля.
Мълком през бурни пожари към изгрев надежди редил.

Късно за цар Самуила вестта до Василий дошла.
Хитър Василий е схванал, че трябва да смаже Гаврил.
Клони е луня ломила, билата е крила мъгла.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Хищник Василий в закана към Битоля поход открил.
Люто летял е с войската, не вършел из пътя злина.
Хладно под бранна премяна трагедия тъмна таил. . .

Лудост подхранвал в недрата да умори наща страна,
пиле да няма да хвръкне, ни цвете да пръкне в поле.
Лумвал е в царска палата див огън и зла мрачина.

Пеел покоя и мръкнел. . . Разгаряла ярост криле. . .
Битоля — българска крепост да покори цар не можал. . .
Пъклен гневил се и млъкнел безсилен Василий проклет. . .

Бърже ромейска свирепост на блудни войници предал. . .
Сетне на север ги тласнал да подчинят Прилеп и Щип.
Бледен, в уплаха нелепа преминал е Черна на сал

с кожи надути. Злогласна нощ спала на царски плещи.
Пустош полята пояла. Под пепел потъвал простор.
Съмвала събота Страстна. . . Трескавица с тресък трещи.

Пролет пола е простряла. . . Мрял Воден в обсаден позор.
Скършен бил бунтът народен. Бунтовници свели глава.
Пропаст в покруса растяла. Навлезъл е в жезъл раздор.

Силом изселен бил Воден. Отнел е камшикът права.
Грозни били контарати, подобни на злобни стада. . .
Срили са с огън кът роден. Със трепет се носи мълва. . .

Груби войници-джелати без милост морили града.
В Солун Василий се върнал, затворен, злосторен, зловест.
Гледка под лунни позлати на мирна егейска вода.

Василевс още не зърнал, писмо е получил със вест.
Пратил го царят законен, на цар Самуила синът.
Властен Василий разгърнал писмото във негова чест.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Погледът царски стон ронел. Невера таила се в гръд.
Може би туй е заблуда? А може би туй е лъжа?
Питал, съмнения гонел и търсил към верността път.

Мъката му е в полуда, в ума му лумнал пожар.
Тоя с писмото ромеец с отрязана бил е ръка.
Мисли у царя се будят. Над клепки тревоги тежат.

Тъмен Василий тъмнее. В мъстта му огньове текат.
Уплах укрива в одежда. Разгонва от чело тъма.
Тръпки прокужда злодеец. На поход подига войска.

Усет кръвта му подвежда, краде му безумност ума. . .
Вера неверва владетел. Към Мъгленска местност върви.
Ужас подсилва надежда. Пожари раззарят земя.

Ветър догаря жар сетен. Владетел се гневом гневи.
Мерзък, на хищник подобен, кръвта си с разплата теши.
В Мъглен град още мъжете не свеждат пред него глави.

Мигом Василий злокобен реката край Мъглен решил
да се отбие и срият основи на градски стени.
Мрачен вещае сън гробен на всички бунтовни души.

Демон со зла орисия лицето на Мъглен смени.
Храсти в подкопи нахвърли и сухи натрупа стебла.
Дива запали стихия, в жив пъкъл мъжете плени.

Храбри бунтовници върли с разпалени бяха чела.
Пленници пленом паднаха велможи, боляри, народ.
Хрисими рожби обгърли зъл пламен. Пламтяха тела.

Песен във огъня пяха теглата на български род.
Нравствен Илица войвода с Дометиан чутен кавхан
плесен позорна узнаха в ромейски злодейски хомот.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Нощем по нощна несгода пристига ромеец незван,
оня ромеец с ръката отрязана пак е дошел,
носи към царската рода писмо от самия Иван.

Още не вникнал в словата и още дъх мощен не взел,
скочи Василий зарадван и дръзък развърза език:
— Остра ще бъде борбата, ще бъде мой тоя орел. . .

Скритен се трепет прокрадва, замлъква и мръква светлик.
Царят разгръща отново писмото с нескрита молба.
Светва му в погледа брадва, гласът му отеква със вик. . .

Царство е рухо сурово. Неверна е царска съдба.
Него приятел облича. Със него се кичи палач.
Царска корона и слово изгасват, щом власта делба.

Нежност на царя прилича, когато стреми се към Драч.
Робска е всека покорност. Позорен е всеки ярем.
Невга и аз се обричах за верност със клетва и плач.

Раждах в скръбта му злосторност и тласках към заника нем.
Слагах му звездна корона. В България правих го цар.
Разум му трових с притворност. Пресичах му всеки подем.

Слабост укривах зад трона. Бях строг и жесток господар.
Мамих го с грижа лукава и сипех в кръвта му злина.
Славих пред него Арона, а него превръщах в гробар. . .

Мълком в свестта му изгрява разкъсана нашта страна.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен седма

Търпелива твърдост твърдини събаря. Кървав е и мрачен царския оков.

Василевс Василий Българоубиец в нощен мрак се вслушва нейде надалек.
Тъжен и злорад е на Елада царя. Вика го мъртвешки нечовешки зов.
Вледенен е българският кръвопиец. В тръпния му слух отеква грозен ек.

Тътен глух гробове горестни отваря. . . Братовчеди двама тръгнали на лов.
Дивеч недокоснат росен лес прекосва. Екотом отекват урви и скали.
Тъмна зла стрела внезапно в гръб ударя Радомир-Гаврила в миг един суров.

Дивен Радомир-Гаврил се тихом просва върху папрат покрай девствени ели.
Смътен и смълчан е ранен изгрев бодър. С шум подмолен мълчалив покой шуми.
Дирята неустрашима кръв оросва. Мъжка сабя се от храбростта дели.

Сам е Радомир-Гаврил под свода модър. Сам е сред безлюден непробуден мир.
Горест обгорена е гора горила. Смелият смелец заспала е злостта.
Слънце онемяло спряло е пред одър на безстрашен страж на български земи.

Горд и страшен е синът на Самуила. Дръзък и величествен е и в Смъртта.
Казват, Радомир-Гаврил се в миг пробудил и с ръка изпратил в невъзврат съня.
Гробна мълчаливост широм е царила. Глуха скръб извирала в самотността.

Клетвом Радомир-Гаврил е мрак прокудил и гласът му властен с бурен вик звънял:
— Тъй ли, Владислав-Иване, ти отвърна днес на моята спасителна тъга?
Кой ли, питам теб, кажи ми, със полуди твойте взори ослепя и в тях злина наля?

Тоз час светъл гроб несретен се разгърнал. Самуил изправил снажната снага.
Дума на сина си царя е продумал: — Сине мой, залезе моя изгрев с теб.
Тегне ми покруса. Жезъла посърна. Времето, Гавриле, с нас не е сега.

Движи твоя братовчед ръка безумна. Владислав-Иван е властелин нелеп.
Сине мой, ти него некога пожали. Тоз злодей сега погуби теб без жал.
Днеска той със тая своя лудост чумна плаща с теб на мен за моя брат свиреп.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Силни са, Гавриле, рани незаспали. Владислав-Иван в гръдта ни е кинжал.
Раните ще укротят набрана жажда. Ала белези ще будят зли вражди.
Страшни са ожесточените печали, паметта подпалва спомен неумрял.

Разумът мостове на света изгражда. Хорската душа разяждат зли ръжди.
Нема тези сили, Радомире, сине, на мъстта що могат огъня да спрат.
Ръстът на човека в бурите се ражда. Със поука в нас са наште прадеди.

Невга княз Борис в един час неединен казал пример нам как смазва се врагът.
Тази истина, Гавриле, аз забравих в лютата разплата с брата си Арон.
Не аз теб виня. За мен си ти невинен. Беше ти тогаз на съвестта гласът.

Трае и витае вътре в людски нрави нееднакъв непреклонен твърд закон.
Две лица отколе имал е живота. Правди две отдавна носил е света.
Тук едни са прави, други са не прави. Туй е людски род под людски небосклон.

Днес родът безправен равен е на скота. Участта е унижена под гнета.
Българският род ще бъде род на роби. Цариград България ще окове.
Дълги дни ще тлеем в мрака на хомота. Дълги дни ще сеем робска нищета.

Бунната робия ще събира злоби. Мъката безстрашна сабя ще кове.
Нека бъде трижди клета и проклета вероломната предателска рода!
Бъдната омраза ще е нашта обич. Тя на буря българите ще зове. . .

Ненадейно, казват, млъкнал цар владетел и погребал в мрака светлата следа.
Ек един оставил да отеква нощем и да сей надежда в българска печал.
Немощта е в мощ буяла сред несрета. В гнет България ковала свобода.

Елинът злодеец — василевсът мощен на Ивана-Владислава обещал:
и сребро безброй, и злато неброено, и корона царска с блясък непознат,
еликсир божествен и дворец разкошен людски взор какъвто нивга не видял.

И на Самуила царството градено в бурни боеве и в безотрадна рат. . .
За кръвта на своя татко отмъстиш ли, за награда ще ти дам и града Драч.
Искам да живеем мъдро и смирено. Между нас да няма ни вражда, ни яд.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Знам, ти можеш да разнищиш нишки скришни и чела ни да спасиш от грозен здрач.
Бог всевишни нека бъде теб закрила. Твоя устрем нека той благослови.
Зли са змиите и зверовете хищни, ала най е зъл роднинския палач.

Бърже след смъртта на Радомир-Гаврила Владислав-Иван гнева си разгневил.
Ставил на жестоки мъки и жена му, сетне нож забил в разбитата ѝ гръд,.
Блудникът прославен със престъпна сила и сина му с вечна слепота обвил. . .

Страх и трепет сяла сянката му няма, грозна смърт таила в тъмната му плът.
Още с вик зове на Радомир жената, още с рев реве синът ѝ ослепен.
Стан Иван смирил е. Мами със измама Владимира на беседа в царски кът.

Отговор не идвал. . . Княжеска палата срещата отлага за по-късен ден.
— Владимире, ти напразно се съмняваш. Вервай, пращам ти със клетва дървен кръст.
— Отмени таз среща, подла е змията, не отивай, княже мой, послушай мен.

Властната княгиня страхом стон надава, пада на колени пред мъжа чевръст.
Щерката на Самуила молбом моли, со сълзи възпира мирния съпруг.
— Верност моя, ти напусто обвиняваш братовчеда си във свойта бърза мъст.

Щастие, Косаро, е във тез неволи като Владислав-Иван да има тук.
Тоя мъж не може зло на мен да стори. С почит е към него Зетската страна.
Щит е днеска той на българските стволи. Казвам, като него не познавам друг.

Теб провожда с дарове от свойте двори. С дървен кръст на мен изпраща новина
за една съвместна и съдбовна среща в миг богат с превратности и вража злост.
Трябва да отида. Чувам, с глас говориш на загрижена княгиня и жена.

Залезът е грозен. Доба е зловеща. Помогни на тоя, който търси мост.
Не послушал княза своята княгиня. Със бойци крилати в Преспа отишел.
Зетски княз на прага стинал гръд гореща и видял, че клопка чака чакан гост.

Низостта низвергва в раninата синя жезъла на Зета — княза смелочел.
Блудници войници при врата черковна Владимир-Иван убиват в късен май.
Нож свиреп покрива пъклена пустиня. Владислав-Иван дъхът на зета спрел.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Буйна е отново пролетта чаровна, цветната премяна аромат ухай.
Обсадил Василий Българоубиец Сетина, твърдта на Самуилов двор.
Боен император чут с мъстта чутовна през палежи на обсада слага край.

Още дъх не вдъхнал кървав кръвопиец, плахост дива мрак налива в царски взор.
Владислав до Сетина с войници млади стигнал. Шумом шумоляла е река.
Остър страх пронизвал злия византиец — на Арон синът нанасял му позор.

В зла засада го завлякъл и отряди обкръжил му с твърда опитна ръка.
Скокнал император бледен и уплашен пред войска излезъл сам на боен кон,
викнал виком с вик на бойни изненади: — Нека ме последва моята войска.

Скоро Владислава смут обхвана страшен. Някой с вик раздра безчувствен небосклон:
— Бягайте. . . С войска върви Василий Втори. Всички пленници без жал ще ослепи!
Смъртен страх обърна в бягство войнство наше с кръвожедния наследник на Арон.

Бяс не гаснат властни василевски взори. Императорският скиптър кърви пий.
Несполуката при Сетина вещае клети сетнини за българския род.
Бдят безсънни сенки в горестни простори. Над гробове месечева свещ не спи.

Неспокоен Владислав-Иван в нощта е. Вместо да подири към зората брод
и сплоти България за битка люта — с варварска надменност Драч обсажда той.
Нескончаем ужас походът чертае. Даден бой прекъсва негов жаден ход.

Извисен, напрегнат, в трескава минута в месец февруари закипява бой.
Владислав-Иван от коня се сражава с драчкия стратег Никита Пигонит.
Изведнъж настава тишина нечута. Мъртъв паднал Владислав от коня свой.

В гръб ударили Ивана-Владислава — царя с ярост и поквара бележит.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен осма

Две сили без милост разделят постели. Всесилен Василий вселил е разврат

в богати болярски съсловия горни по българско царство, по родна земя.
Държава към залез са хали повели, где сенища стенат и бури мълчат.
Велможи и царски палати просторни пред злато еладско погубват ума.

До вчера със верност бранили предели и смели са мрели в нерадостна рат,
а ето ги днеска без битка разбити — унили, без сили, с покорни чела,
донесли на дискос владения цели, люлени от буни, поени със яд.

Акорди на гордост са в горест укрити. Пронизала роби ромейска стрела.
Бъ лгария рана размирна раздира. Престолнина Охрид облича позор.
Ад алчен похища огнища честити по градове родни и родни села.

Безредие бурно боляри простират. Държава нездрава сразява раздор.
И българска църква с Давида начело към робска послушност родина зове.
Бедата е бедна. Безумство не спира. Коват се покрови на страшен затвор.

И клета царица се влива в недело и пази с омраза погрома зловест.
В начало въстават войводи прочути и бият се с мъжкост за българска пръст.
И сетне пресеква мъжествено врело и мълком безмълвна ги мъка кълве.

Василий насилник спотайва под скути ненавист сурова и яростна мъст.
Усмивките царски подвеждат невежи. Лицето е царско с усойни страни.
Вестява спокойност след боеве люти и с ледена съвест разпъва накръст.

Убиец убива бунтовни метежи. Разпаря утроби на твърди жени.
Погазва олтари, страх в кости вселява, в беса си изяжда човешки сърца.
Устройва голготи и ужас бележи. С нелюде животът на люде мени.

Подпалва пожари и с нож ослепява настръхнали, обезумели лица.
Желае палачът да млъкнат огнища и род да замръкне на български дух.
Покрива със кърви Родина корава и в робство отвежда неяки деца.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Жестоки и зли са еладски пълчища и с будност напрегнат е робския слух.
Изтръпват тревожно чемберите черни. . . Към планини поглед народът държал.
Животът е тука едни пепелища. И бойната песен покоят е глух.

И Кракра — защитник на крепостта Перник, що нявга с меч мощен, безстрашен стоял
на кръстопът бурен на нашата древност и срещал ромеи с открити гърди.
И смел Никулица, войводата верен на цар Самуила, що с храброст блестял

навсъде и бранил с мъжествена гневност земите свещени на наште деди.
И българи будни с цар Преснян — реден наследник на царя Иван-Владислав.
Набожни и люде с безбожна душевност, що стаѣали срещу хомот и беди.

И горди войводи с лоб бледен наведен минавали редом пред царя корав.
Единствен войводата Ивац останал за слава и гордост на целия род
из тая епоха. . . Тоз воин последен след залеза боен е връх величав.

Ехиден Василий с ехидност подхвана. С мъст адска подсили еладска вода.
Не може гробарят на българско племе войводата Ивац да вижда със меч.
Евстатий — на Охрид управникът — схвана на царя Василий таз люта беда.

Нечуто, предпазно, по никое време присторен, покорен, със шепотна реч,
със двама най-верни слуги — едри телом, дошел е Евстатий на празник голям —
на Богородично Успение. Земен неземен подемал се танец далеч.

Със хитрост Евстатий увлякъл умело наивния Ивац във гъсталак ням.
Оборил го мигом. Уста му затворил. На помощ дошли му верни слуги.
Със твърдост извършил най-срамното дело — избол му в очите живия плам.

Окървавен, ослепен, хвърлил го в двора. Вестта е разтресла със треска снаги.
Настръхнали хора. Със мечове хладни, със копия люти, със остри стрели
облени на празник с мъстта на позора и с погледи слепи от бурни тъги.

Надаваха викове грозни и ядни: — Затрупайте с камъни змиите зли.
Палете, сечете на късове къси! Затрѣте до края потайната сган!
Наливайте огън в очите си жадни! Бъдете по-твърди от горски скали!

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Прозорец отворил Евстатий навъсен и думи отправил към сбора събран:
— Към Ивац войвода ненавист не храня. Към него аз нямам набрана вражда.
Поръка извърших. Вас в празник потърсих. Сега ще открия вам скрития план.

Корав съм ромеец. Византия браня. Роден съм под ясна еладска звезда.
Безстрашният Ивац е българин жилав и пречка опасна на нашия друм.
Кроежи укривах. На бога се кланях и дирих му сила да смажа гнезда.

Безумство не чиня. Крилата закрила е царят Василий на дързък ми ум.
Тук всичко, що сторих, е царска повеля. На царя аз служа со всичко до смърт.
Безсънена твърдост е воля калила и грижа е спирала вредния шум.

Търпение свестно аз честно отделях. Аз годен проводник бях в тоз водовърт.
Во ваши ръце съм. Не виждам разтрога. Вий можете тук да убиете мен.
Туй право е ваше. Часът определя да бъде на жребия ударът твърд.

Вам, хора, говоря: Кълна се във бога, тук с меч аз ще браня ромейския блен.
Загина ли — сметка за мен ще подири Смирителят страшен на вашата свяст.
Внезапно разтриса мъжете тревога. В очите сърдити гневът е сломен.

— Защо са вам нужни тез дръзки размири. В Беласица зайде комитската власт.
Идете си вкъщи. Нам нужен е Ивац. Тоз Ивац е залез на ваште лъчи.
Заблуди и хули ще спреме да ширим. Ще млъкне навеки враждата сред нас.

Изстинаха думи. Змията гневлива се дръпна. Войводата мрачен мълчи.
Устата укриха убити езици. Наведоха редом мъжете глава.
Измамник Евстатий с десница грижлива взе ослепен Ивац пред техни очи.

Усойна утеха таяха зеници. Ехтяха в простора безбожни слова.
Войводата Ивац е в Девол под стража. Василий до късно е блудствал и пил.
Убиецът хитър с лъжи и тъмници отнемаше наште последни права.

Въздигнат във идол, обвит с плащ миражен, Василий в Атина молебен служил.
Богато дарявал престъпникът леден Господен храм. Унес прекъснала вест.
Въстанал възбунен войводата снажен, патрицият Гавро, и бунт възвестил.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Беснеел Василий. От уплах бил бледен. Изглеждал е страшно, бил с поглед зловест.
Тревожен и тъмен излязъл от храма. Спотайвал дълбоко в гърдите срама.
Бил заловен Гавро и в Солун отведен, и ослепен бил от мъчител злочест.

Теглила не спират пред сила голяма. С безмълвност е пълна таена тъма.
Свирепи камшици надигат народа. Над вежди метежни бунт бурен буи.
Тиранин поганец подмамва с измама и Сермон-смелецът на смела земя.

Светлее тоз Сермон, тоз сетен войвода измамен загинал, где Сава струи.
Не свеждал лоб светъл пред царя ромейски и хранел България с бранен подем.
Със гордост към бъдност отправил е брода и будност небудна с бунтовност поил.

Неведом под вредни изчадия змейски чернеел човекът и влачил ярем.
Помръквала в горест престолнина Трета. Умирали лаври на храбър народ.
Невзрачни навлезли войските злодейски. Падна̀ло последно войводството Срем.

Простря̀л е Василий всевластна несрета и спрял е огнища на светъл възход.
Жарави са скритом възкръсвали вяра и вливали сили в сломена съдба.
Прошепвала клетви България клета и късала мрака на черен хомот.

Живяла е честност в несвестна поквара и расла сплотеност в разделна борба.
Будувала памет на българска мъка и пяла сред мрака на мъртви кръвта.
Жалила е жъртви страдалница стара. Набирала буря безбожна тръба.

Бунтовница бунна по тайна поръка дворците на Охрид красила с цветя.
Убиецът-блудник на българско племе внезапно изтръпнал от ужас и страх.
Бил празник. Камбани вещаели пъкъл. Дъжд кървав се сипел. Слепеел света.

Угасли очите на людското време и зинала бездна зловеща зад тях. 101

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен девета

Пак вежди сключил цар Василий Втори и нещо пак зловещо в мрак кове.

Какво бълнува Българоубиец? В какви ли вишни висоти витай?
Под него са поробени простори. Над него месец ослепен снове.
Къде ли с погледи подмолни рие? Нима да пие още кръв желай?

Потайна похот в подъл звяр говори. Безбожна стъпка кървав цар зове,
звънарни богомолни да замлъкне, да разпилее черните раса.
Палачът мрачен иска да събори и патриаршеските сводове.

Злокобен огън със тревога стъкнал. В ненавист смъртна изковал коса.
Изкласвал в леден ужас император, когато трябвал да извърши план.
Задръжка ход му спряла. В страх помръкнал. Горд царствен лоб поробвала роса.

Изгасвала е власт на царско злато и невъзврат отвличал страшен блян.
Несретен цар Василий бил в страха си разпънат между Рим и Цариград.
Изчезвало могъществено ято и рухвал от разрухи изтерзан.

Над побелели василевски власи е властвал летописен листопад.
Отпадала злорадата десница. Умът утеха дирил в божи храм.
Не млъкнали молитви на монаси, в храм български не спрял духовен свят.

Отрова нова тровила зеници. В брак с българи ромейки смесвал с плам.
Ромейци с българки с венец венчавал и с туй враждата в тях унищожил.
От тез в кръвта кръстосвани къртици редеел българският род голям.

Ромеецът България смирявал и данъци в пари народ делил.
Бедата буна будила бурлива. Звънило минало в подтиснат стон.
Разпятия възкръсвали са слава. На бял кон се вестявал Самуил.

Бесът е вик на власт несправедлива и слабост на безмилостен закон.
Смъртта на василевс Василий Втори разтърси на Византия мощта.
Безчинства на империя граблива обсебваха еладски небосклон.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Смрачи се гордата ромейска орис. Развратници разложиха властта.
Негодници с прищевки произволни покриха с корист поруган престол.
Способни хора с прозорливи взори лишаваше от длъжност клевета.

Надигаха се смутове подмолни. Погазен род пояха гняв и бол.
При Константина Осми скрити сили в Балканите подпалваха пожар.
Настръхнали от мъка — вихри волни на бунт зоваха българския ствол.

Приемникът и братът на Василий бе по-суров от кървавия цар.
И власи жилища са в планините напускали и тръгвали в грабеж.
По пъстър Полуостров се множили и разпростирали поминък стар.

И суша с пек и с грозен рев реките, и земетръс със страховит тътнеж.
Градушки бият, дъждове не спират, налитат безпощадни скакалци.
И болести в корема и в гърдите, и глад, и смърт, и пустошен палеж.

Гробове грозни горести раздират, не могат да закрият мъртъвци.
Зли времена притиснали са роби. Владеел кървав най-суров закон.
Грабежи, блудства, пирове напират, убийства, ангарии, пришълци,

затвори, обири и в гроба — злоби. Не стихвал стон под робски небосклон.
Тежала тъмна кървава робия. Гласът е бил в пустиня глуха — зов.
Задавена е мрела людска обич под Михаил Четвърти Пафлагон.

Търпението секнала стихия. В нощта зловеща загърмял оков.
Бил за архиепископ грък поставен подир архиепископа Иван.
Тревожно расла е неуправия. Скопец Иван, назван Орфанотроф,

брат на владетел с варварство прославен, на българския храм отнел е сан.
Византия внезапен смут обзема. Покриват морни тръпки царски гръб.
Бунт български избухнал. В бой неравен повел е роби някой си Делян.

Възмездие разтърсило ярема. Народ напуснал дом и робска скръб.
Теглата унижени се надигат. Въстанала погазена честта.
Водачът кой е, буна що подема? Къде растел е тоя дръзък дъб?

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Тук историци до заблуди стигат и с мрак морят на хората свестта.
Питаят към България омраза и погледът им е увит в мъгла.
Тоз мъж, що рути робската верига и с бурен гнев разтърсва съвестта.

Почтени книги в свойта памет пазят между мъжествените светила.
Че той е син на Радомир-Гаврила от кратък брак със първата жена,
принцесата маджарска, Петър казвал се. Дръзновени е делил дела.

Човекът бил на робите закрила. Излъчвал правда и виделина.
Дочаквало го Скопие с прослава, сред Белград стяг на свобода шумил.
Чертал е изгрева със жива сила, без жал избивал елинска злина.

Двулични хора в Драч провъзгласяват за цар на българите Тихомир.
Раздор разбунвал буйната сплотеност. . . Разкол разделял смелия байрак.
Делян от пагубен дележ спасявал въстаналите български земи.

Разбил боязън, развенчал надменност, в словата му ехтял е пестник як.
— Не прав ли съм, кажете? Неспокойна е таз страна, где двама власт делят.
Разстройва се. Два еритака ценност загубват, щом в един са храсталак.

Не знаела отмора злост разбойна. Алусиан, на Владислав синът,
укривал в мълчаливост хитрост хищна и кръвно отмъщение кроял.
Набирала е смърт змия усойна и към Делян простирала е път.

Убиец устроил гощавка пищна. На пир Деляна Петра позовал.
Мечтали, пили, бъдеще ковали. България обличали в звезди.
Усмихвал се Делян с усмивка скришна. Алусиан го с луд нектар поял.

Мъгла в свестта димяла. Сън заспали. Безчувствено са дишали гърди.
И глух когато завладял покоя — Алусиан Деляна ослепил.
Мъст пъклена са сипели вандали. Арон блестял пред кървави следи.

Изменникът след туй напуснал боя и своя бяг потаен с мрак обвил.
Пълчища — печенеги почернели — беснели са, без някой да ги спре.
Изтласквани към запад от пороя на кумани и узи в час немил,

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Придунавска България завзели от Осъм чак до Черното море —
заслон им местност Сто могили дала. Ромейска власт тревожили оттам.
Предишните кавхани зашумели — кръвта им в Георги Войтех в меч изгре.

Запяла в Скопие бунтовна хала. Разбунен Вардар хвърлял робски срам.
На княза Зетски майката била е от щерка внучка на цар Самуил.
Законна гордост в жили накипяла, в очите заблестял е клетвен плам.

На права правда празникът сиял, синът на Зетския княз Михаил,
с дружина на войвода непреклонен с Петрила е пристигнал в Призрен град.
Начело с Георги Войтех — княз незнаен от българските първенци е бил.

Със почест прогласен за цар законен. В нас с име Петър Бодин е познат.
Към Ниш потеглил със войската Бодин, Петрила в Охрид влизал с храбреци.
Скръбта погасвал стар чинар изконен. Камбани разлюлява Климент свят.

Кълнала се Земя под свода роден над мъртви Самуилови дворци.
Престолнината Трета в прах лежала. Над Скопие подранвал странен здрач.
Корава длан на Войтеха свободен залязвала с последните бойци.

Под Саронит е буната паднала. И царя Бодин е пленил палач.
Два вожда оковани във окови за Цариград откарани били.
По пътя Войтех от побой умрял е. Отворен път оставил е водач.

Дошла е доба на теглила нови. Свяст българска менили гърци зли.
Заспивала е писаната мисъл. Една е бдяла в сънния Балкан.
Делила завещания сурови из манастири, скрити във скали.

Завет е български и надпис писан от самодържец Владислав-Иван. 101

1014

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Девето предание

Текат следи. . . Светът е жалък с люде неми. Пепелта е лепа с плам.

Digitized by Google

Original from INDIANA UNIVERSITY

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен първа

Над Комнините спусна се завеса. На Ангелите жезълът изгря.
Решил е Исак Ангел император да вземе щерка на маджарски крал.
Почти на десет е лета принцеса, а веч венец венчален в брак я сбра.
Крал Бела Трети дъщеря си в злато обличал и от щастие сиял.
Скъпял държавни средства царят. Сбирал от частните имоти даром дан.
За сватбата обложил Исак Ангел и градовете в българска страна,
там що се окол Ахелой простирал. . . И с таз постъпка кипнал яд смълчан.
И разтревожил мирни робски пранги. У власите по Стара планина,
наричани мизийци, гняв напирал. Тях клевети ромейска царска сган,

че плахи власи страх от бога нямат. Живеят в царство, не признават цар.
Коварно племе. Клетва не почитат. Развратен бит укрит е в нрав лукав.
Очите им са пълни със измама. Планински дивеч техен е другар.
Неверността е тяхната защита. Потайността е техен хляб корав.
По скок и скорост на кози приличат. Катерят се по скални висоти.
Не са евреи, а на синовете юдейски имена им стават те.
Те братя вред евреите наричат. Разбиват и еврейските врати.
Нападат и ограбват домовете. Род техен в беззаконен ред расте.
Убиват гърци. Буни не обичат. Тях никой крал не може укроти.

Играли власи ролята подмолна във повестта на българския род.
Убили нявга те Давида — брата, най-стария от братята Комит,
и цар Василий с тази стъпка долна са тласнали към най-позорен ход.
Превратна е на власите съдбата. Духът им с вероломство е обвит.
Били на кумани и печенеги водачи през планински теснини,
посочвали им пътя на успехи в борбата против елински царе.
Укриват други стъпки бързобеги и шум спотайват глухи долини.
Пътеките с потайни горски стрехи на власите са знайни най-добре.
Познават върховете белоснеги и тревните безкрайни равнини.

Не вярва свят на влашките огнища. Огньове пъклени таили в тях.
И ако някога се бунт запали в България и те въстанат с вас,
нащрек бъдете. Казват, тез пълчища ще оковат и вас со своя страх.
Но ето днес и тях със бич погали на Гърция владетелската власт.
По цялата империя ромейска за царска сватба се събира дар.
Обори опустяват. Мрат дворове. Сърца пробождат ледени стрели.
В България без жал ръка злодейска отвлича за еладски господар
юнци и бици, крави и волове, свине, овце, мисирки и петли.
Уста е зинала на ламя змейска. Насита няма византийски цар.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Въстания се в спомени спотайват. Безмилостен е византийски гнет.
Делян и Войтех в робска свяст изгряват и Нестор, Травъл в нощ зловеста бдят.
Мъже безстрашни мъката извайва. Приплямват в знаме клетва и обет.
Съзнание излъчва древна слава. В огнища горди горести горят.
В злодейска доба в период далечен пред василевс ромейски с твърд език
явяват се за служба византийска боляри — братя Петър и Асен.
С глас властен василевсът безсърдечен молбата им отхвърлил в онзи миг.
Незнаен гняв сърцето им притискал. Говорят. . . Василевсът бил смутѐн
от отговора в горда реч облечен, от погледа им пълен с пъклен вик.

Винели братя власите в страхливост и храм издигнали са в Търновград.
Събрали в храма българи и власи, обхванати от безразсъден бяс.
С разпуснати коси, с лица гневливи, с размътени очи със кръв и яд,
с наметала, раздрани на снага си — внушили им с висок да викат глас,
че съмвало е съдбоносно време и идвал край на елинска злина,
че бог дари със свобода велика род български, че бог определил
да смъкне дълговременното бреме от българските свити рамена
и затова Димитър мъченика напуснал Солун, храма где светил,
и смел дошел при българското племе да бъде свещ на светла светлина.

Бесът утихвал. Людете вбесени се връщали към тих молитвен мир.
И в миг отново посред храм господен събирали се, сеели са смут
сред българи и власи угнетени и вик пронизващ е кънтял безспир.
Надигали са с мъст гнева народен и палили съвместен бунт прочут.
На царско племе семена измрели — без царски клон е българско стебло.
Три брата с куманси се корен кичат и тримата развързват дръзък бунт,
и тримата въстание повели срещу ромейско кърваво тегло.
Най-стар е Петър, Теодор наричан, след Калопетър е Асен Белгун,
подир Асена лаври заблестели на смело Калояново чело.

За българите в иго византийско, за техните войводи-първенци,
със куманското българско начало извършили са братя подвиг смел.
Кумания — на тях огнище близко, плетяла и по Влахия венци.
И още нещо. Царство им създало едно звено с градивна дивна цел.
Те свързали съюз со Стефан Неман. . . С Елена, щерката на сръбски крал.
Асен Белгун е сключил брак тържествен. И тъй сплотили своя фланг и тил.
С отцепването лесно от ярема ромейски — крал на тях е пример дал.
Хриз-Добромир, рода от род мъжествен на умните Асеновци е бил.
Заминал в Македония в туй време и Струмица, и Пресек е владял.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Светлее Петър в летопис заветен. От цял народ е бил провъзгласен
за цар на всички българи и власи. С венец от сухо злато на глава
и с алени обуща на нозете — настъпвал е Асеневския ден.
Асеневци известни са с рода си. Витае из Византия мълва:
пришепват с трепет български жарави, приплямва камък сред покоя глух,
че дядо им Борил бил с важна роля при царя Никифор Вотаниат.
Смирявал алчните болярски нрави. В недра страхливи вливал храбър дух.
Окрилял богомилската неволя. По благодарност Петър бил познат.
Познава цар ромейците лукави със взор ехиден и зловиден слух.

И ей ги мъдрите рождени братя отново там пред жертвения храм,
във слава на Димитър мъченикът от тях издигнат в трудни времена,
где викат на България чадата с оръжие да сринат робски срам.
— О, докога на робството камшикът ще укротява наште рамена?
И докога неправди и окови ще изтощават българска земя?
Духът на хан Крум Страшни още жив е и нощем мощен бди над цял народ
и пита: — Още ли не сме готови за битка с византийската тъма?
Животът е жесток. Хомотът — див е, грозней без слънце роден небосвод.
— Кажете, докога под тез покрови ний ще търпим ромейската змия?

Тез тежки думи българите чули. . . Настръхнали измъчени лица.
Натегнали тегла над мрачни вежди. В ръцете им засветкали стрели.
В очите им светкавици нахлули. Стихии гневни ревнали в сърца.
С гърлата на въстанали надежди разбунвали клисури и скали.
Кръстосвали са копия в небето. Над хълмовете лумвали звезди.
Загадъчно шумяла Янтра тиха. Запалвал Търновград заветна жар.
На бъдещето расло битието. На миналото светели бразди.
България заклевал боен вихър. Вестявал бурна слава Петър цар.
На Царевец — на царството сърцето забило силно в български гърди.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен втора

Премята вятър шума златна. Ръми рубинен листопад.
Архиепископът Василий с молитви освещава храм.
Под синевата необятна блести старинен Търновград.
В «Свети Димитър» дъх стаили, боляри честват час голям. . .
Тържествен псалм покой оглася. Кънти смълчан черковен свод.
Вести Василий празник светъл. Честит е български олтар.
Асен Белгун се короняса за цар на български народ.
Цар Петър — стария владетел, запазва свойта титла цар.
Мълва възможна се разнася, че царят стар е бил без плод.

Сред куманските главатари Асен се слави с мъдростта.
Затуй, че бил е знаещ, умен, нарекли го Белгун-Асен.
Бил страх и трепет за боляри. От тях закрилял бедността.
Със мислещ взор, с характер шумен, решавал спор с меч разгневен.
А брат му Петър управлявал и стара столнина Преслав,
и твърдина Провати и всички околности околовръст.
На брата си съвети давал и обуздавал братов гняв.
Държавници — мъже с привички и с обич към рождена пръст.
И двамата са дръзка слава на здравата държавна сплав.

Привлича царят храбри руси от пристана на Дунав тих.
Безстрашни братята славяни са мощна помощ в труден миг.
Убегнал горестни покруси, посрещнал с меч противник лих,
Асен полета и балкани с чест брани от нашественик.
Трепери Тревненския проход. В стар Хемус цар войска укрил.
Ромеите клисура чака. Минава гневен авангард.
Търкалят се грамади с грохот към протостратор Мануил.
Прекъсва се верига яка. Избит е челния отряд.
Шлем василевс загубил в поход и царска чест опозорил.

Асен Белгун с размах в подем е. Обкичват притчи негов меч.
До столнината на Елада сражавал се прославен мъж.
Хронисти скриват славно време. Страхлива е оскъдна реч.
Историята е нерада към този българин могъщ.
След дълга битка яровита Триадица освободил
и Струмица, и Мелник древен, и други български земи.
Из тая диря упорита към свободата се стремил
и с богомили в поход гневен разбивал робските тъми.
Творил е бъдност плодовита и върли врагове громил.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Военачалници — велможи на българския господар —
с тревожни трескави съвети напомняли са неведнъж:
че със ромеите не може да се воюва само с жар,
че византийския владетел е мъдър цар и войнствен мъж,
че василевсът превъзхождал и собствения брат рожден,
че тачи твърдите закони на правилна и строга бран,
че на война напет дохождал. . . Слух слушал царя с дъх стаен. . .
И сенки от чело прогонвал. И в миг от мъка разлюлян,
от тъпи копия пробождан, отвърнал с гордост цар Асен:

— Мълвата действува подмолно. Мълвата твърдини руши.
Подвежда с шепот слух невинен. Заблуди сее и мълчи.
Слухът подмамва се неволно. Не виждат людските уши.
С мълвата ходи дух безчинен. Не чуват хорските очи.
Не всяка е мълва коварна, не всяка с хищен клюв кълве.
Мълвата пълна е с въпроси. Умът е съдия самин.
Мълва една е лъчезарна и тя се истина зове.
Мълвата, мълком що се носи в устата на народ един,
е справедливост благодарна и в нея правдата снове.

Мълвата от Алексий прави и мъдър мъж, и горд храбрец. . .
Но таз представа верна ли е, която дава таз мълва?
Лъжливи слави величави изплитат китен му венец.
Пред мен тоз мъж мълвата вие с неверни призрачни слова.
Тоз василевс Алексий зная. Тоз воин в боя с плах е глас.
Не заслужава той възхвала. Далеч е той от боен плам.
От него слуховете ваят мъж войнствен в тоз напрегнат час.
И вас мълва е оковала. Заблуди нуди тя и вам.
Простете. Ще се постарая със чест да бъда в боя аз.

Там някъде към Амфиполис до устие на Стримон бърз,
на българите господарят войски повежда в бой жесток.
Внезапно млъкнали неволи. Сплотен отекнал крак чевръст.
Засада е поставил царят. С гняв напоил е дух висок.
Прекарал цар години десет по бойни кървави поля.
Набирал опит в боевете. Със чест оръжие покрил.
Същински вихър се понесъл с могъщи войнствени крила
към шатрите на враговете. . . Исак се гневом разгневил
и побледнял от смут разтресен. Разпръснал от очи мъгла.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Защитна ризница облекъл. Възседнал бърже боен кон.
Войската дигнал изненада. Със копие се впуснал в бой.
Из мрачна носил се пътека. Невзрачен влачил легион.
Кипял от люта мъст злорада. Луд пълководец бил е той.
Асен отряди упорити държал в засада с хладен яд.
Исак — злочест севастократор, таз царска ловкост не съзрял.
Унесен в мълнии сърдити, предел прекосвал с алест ат,
безумец, с уморено ято, към свойта слепота летял.
Заробен бил от българите и бил отведен в Търновград.

След таз победа величава под наште родни сводове
отново с чест шумят завети под гнет измъчвани на кръст.
И Охрид — нашта скръб и слава, и всички свидни градове,
и всички крепости отнети от българската свята пръст
към татковината се връщат. . . Коварен Цариград не спи.
Болярска вяра е миражна. Кошмарен е болярски ред.
В Асеновата царска къща потаен заговор кипи.
Иванко, таз душа продажна, тоз чер Асенев братовчед,
насън короната могъща с меч срамен в кърви потопи.

България потъва в мъка. Държавата разпъва смут.
Цар Петър скиптъра поема. Народът онемял от стон.
Гори в гърдите грозен пъкъл. Кълве очите огън лют.
Трон сполетя беда голема. Помръкна светъл небосклон.
Мълчание чембер простира. Роптай ограбен горд простор.
Не минала една година — отново непосилна скръб
държава горестна раздиря. Болярски многолик отпор
поваля в светлата родина и втория държавен дъб
и българската дивна диря покрива с буря и позор.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен трета

Смътно тътнат катедрали клети, рицарите са нащрек.
Кардинали кръстоносци викат да избавят божи гроб.
Римски папа Инокентий Трети разлюлява людски век.
Със молитви маса вернолика тласка към зловещ вртоп.
Клади и голготи жертви просят. Папата е земен бог.
Чрез империя Латинска гони власт над земното лице.
Към отеца армиите носят в строй достоен, с боен рог,
самодръжци, графове, барони, Ричард Лъвското сърце,
Людовик и Фридрих Барбароса, и прочут маркиз жесток

Бонифаций Монфератски. . . Мигом папа благославя път.
И четвърти кръстоносен поход се започва изведнъж.
Златото е непонятно иго. Срам е гола людска плът.
Господ опрощава грях и похот. Папата е глас могъщ.
Калоян с боляри разговаря и разтваря план пред тях:
— Към България приижда лава. Вътрешен да спрем раздор.
Пъклена е папската тиара. Всичко плаши с божи страх.
За да бъде българска държава, за да бъде чист простор,
лучезарна да е нашта вяра и единен меч в размах. . .

Вече българска земя прегазват разни рицарски коне.
В китна Тракия е повелител рицарят Рене дьо Три.
Чак и пловдивски херцог се казва — юрод с грозни рамене,
скитникът фламандски е лъстител, женска чест с нечест покри.
Нито чува страшен детски писък. Нито чува майчин плач.
Поробител злобен с меч въвежда кървава и тъмна власт.
Калояна мъчи мъчна мисъл. Дири друм в невзрачен здрач.
В огледална Янтра лик оглежда друмник с месечев елмаз.
Царски Царевец е смут изписал. Нейде скрит кълве кълвач.

Българите са презрени роби. Елините са стада.
Всеки рицар възхвалява бога, щом съсичал тях със меч.
Ни пощада, нито капка обич, нито милост към глада.
Мирни къщи мрат сред пъклен огън. Гине мъжки род под сеч.
Пред България тъмнее заник. Над Елада пада мрак.
Две държави жребий общ споделят. Два съседа дебне смърт.
Калоян е със закони бранни. Сторва враг съюзник драг.
В час съдбовен с клетвена повеля, с дух величествен и твърд
разлюля навъсени балкани и възпря латински враг:

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

— Ой, светейши Инокентий Трети — с папа спори упорит, —
Отче, аз писания намерих и от тях разбрах добре,
че на Симеон и син му Петър и на Самуил Комит
римска църква е открила двери и признала за царе. . .
Със законно право се обръщам към светия наш отец,
към вселенски папа Инокентий Трети с доблестни слова,
както те от църквата могъща са били с венец,
тъй и аз да бъда. В тез моменти искам аз от вас това.
С цар признат на българската къща осветете мой дворец.

Храбростта на рицарите млъква в Калоянов властен дух.
Яростта на графовете гасне в Калоянов бранен взор.
Мечът на маркизите помръква в Калоянов храбър слух.
Славата на кръстоносци расне не със чест, а с чер позор.
Чужденецът хищен всичко има: и оръжие, и смърт,
и ненавист дива, и окови, и разпятие, и кръст,
и свирепа жад неугасима, и нелепа страшна твърд,
и камшици, и тегла сурови, и мъчение, и мъст,
и жестока воля несломима, и духа немилосърд. . .

Кръстоносни ратници предвожда император Балдуин.
Към град Одрин с мъст се устремява яростен и злостен враг.
И когато е града обхождал, в свода син пламтял рубин,
и над Одрин вятъра развявал български и гръцки стяг.
Кръстоносци Одрин град обсаждат в края на напрегнат март.
Крепостта обграждат със машини и обгръщат с план обстрел.
Меч за битка изведнъж изважда българският храбър цар.
Слаби са безмилостни латини. Яд разсъдък им отнел.
Гони ги неутолима жажда към грабеж на чужд олтар.

Цял народ се слива с Калояна. Цял народ кипи от гняв.
Куманските конници прочути, тез криле на цар Асен,
и боляри с върла мъст набрана, и войводи с меч корав,
и мъже с кървящи рани люти от стрели на враг вбесен,
с чест и опълчение народно е дошло в съдбовен миг,
и юначни ветерани стари, войни в Тревненски балкан,
сбрали се за дело благородно, станали един войник.
Из България пламтят пожари. Мирен дом е с кръв залян.
Татковината е непреходност. Траен е родът велик. . .

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Пълководец опитен без сън е. Уточнява план за бой.
Изпод вежди мълния играе. Лоб навъсен пий роса.
Мисъл царска в тръпна мъка тъне. Пленници очаква той.
Сърп зад хълм е. В късен час витае мрак със рошава коса.
Снажен кумански отряд напада рицарския боен стан.
Рицари оръжието хващат и се втурват към врага.
Смел отряд отстъпва изненада. . . Със успех извършил план.
Куманската конница той пак изпраща срещу рицарска снага.
Стъпва в бой на граф Воа отряда. . . И безочна почна бран. . .

Бойните полета не познават тъй ожесточена сеч.
Катедрали стенат и ридаят. Страх в камбаните гърми.
Сякаш края на света настава. Счупен паднал папски меч.
Призраци и ужаси терзаят католически земи.
Битката била е исполинска. Били са се рай и ад.
Франция от горест почерняла. В скръб Германия мълчи.
Англия е в мъка сатанинска. Островът е в остър яд.
И Италия е креп развяла и таи тъга в очи. . .
Калоян империя Латинска е разбил при Одрин град.

В бяг е кръстоносната свирепост. Пръст от бурна кръв тежи.
Победил е в боевете адски на България гнева.
Балдуин пленен е. В кула-крепост там на Царевец лежи.
Търси Бонифаций Монфератски свойта кървава глава.
Мощ на западните феодали в прах превърна Калоян.
Българската самостойност царят от нашествия спасил.
И когато в пръстен сме държали Солун, в час един смълчан
мрачният Манастър — господаря на България убил
и покрил с тревоги и печали нашият несбъднат блян.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен четвърта

Цар царува Иван-Асен Втори. Цар царува във паметно лето.
Два дни как е с владетелски скиптър, два дни как е със царска корона.
Във съня му разпятия хлипят и обсипват проклятия трона.
Мрак надвиснал над царствени взори. Мрак притиснал на царя сърцето.
В лоб умислен тъга е избила. Вежди мъка извила в два лъка.
Тръпка ледна снага е покрила. Сякаш чува нечута поръка.
Уплах тегне над български двори. Вощеници тъмнеят в небето.
Цар царува. Прокоби приходят. . . В немощ нема посърнал е царя.
Цар царува: видения бродят. . . В сън кошмарен престола изгаря.

Политик е разумен владетел, с ясен взор е държавникът строен.
В сън реален духът му внедрен е. Времената превратни разбира.
Далновиден, за подвиг роден е, дръзка диря към бъдност простира.
С твърда сила окриля крилете. В ходовете е строг и достоен.
Цар се носи с незрима решимост: Търновград да издигне отново,
на земята да върне значимост, да отекне вред българско слово,
а народът свободен и светъл горд да броди под свода спокоен. . .
Да надзърне земите отнети, спепелени и с кърви облени,
да прегърне разбити завети и припали огнища сломени. . .

Храбър воин и дипломат ловък, с орлов поглед, улегнал и умен,
е единствен Иван-Асен Втори, който може народните маси
да подигне и с меч да обори кървавия престол на врага си.
Цар царува. . . Неволи го тровят. Враговете ковят план безшумен:
да го смажат и да го разкъсат. Не за радост светува Никея.
Не за хубост вразите се въсят. Взори в гнев са. Челата чернеят.
Искат царя в позор да заровят и покрият пръстта му с мрак чумен.
В таз Никея — земя на кошмари — мъст разпалват подмолни огнища:
Тодор Първи Ласкарис с Ватаци тъмно царство с коварство насищат.

Блен бленуват владетели диви да погълнат не толкоз латини,
но и всички онези предели, завладяни от древна Елада. . .
Властолюбци със пъклени цели, в гнев отглеждат надеждата млада.
Ала облак със вихри гневливи се надвесил и жили изстинал:
Тодор Комнин — епирски диктатор — непокорен на пътя им спрел е,
и от нашто отечество свято югозападни части отнел е.
Претендентът за лаври светливи в жар изгаря в метежни години. . .
Във хилядо и двеста и двайсет второ лято в град Солун е влезъл
и приел е в епоха злочеста от Димитър Хоматиан — жезъл.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Тодор Комнин е алчен насилник. Да превземе и Цариград иска.
И да скърши никейска коравост. И на север, поне там до Хемус,
с вероломство и луда лукавост да закрепне имоти големи.
Тодор Комнин с епископи силни патриарха никейски притиска,
титлата му на цар византийски, на единствен владетел еладски
да признае. . . Деспотът епирски върши натиск чрез пристъпи адски.
Отстъпчивост и взори умилни дири хищна размирна твар ниска. . .
Патриархът на църква никейска бе тогава от верници земни
считан, че е на църква ромейска истинския единствен приемник.

Българския владетел чутовен цар царува и вежди събира. . .
Бъдещето на гости му иде. Знамената към лаври го викат.
Царски порти отваря цар свиден и чертае пътека велика.
Из съня му светилник съдбовен со свещена повеля извира
и роптае земя окована. Глухи пранги и ропот на роби
затътняват отвред на Балкана и разпалват заспалите злоби. . .
Чува царят и вижда огньове как внезапно към него се ширят.
Тодор Комнин смърт черна облекъл, Договора позорно погазил. . .
Василевсът войската повлекъл към руини и тъмни омрази.

Нейде там, при Клокотница-село, във полето войски две се бият. . .
Тодор Комнин е клетва оборил и Елада е хвърлил във пламен.
Разгневен, цар Иван-Асен Втори мигновено раздиплил е знаме
и на знаме набучил е смело Договора и спрял зла стихия. . .
Разказвачът накратко припомнил за войната, избухнала в пролет,
за съдбата на Тодора Комнин, паднал пленник при първия полет,
за войската — разбита изцело, за оная след боя пустия,
но най-много писателят пише за оная черта на Асена,
изявена в един миг възвишен към войската, във бой запленена. . .

Към войската, заробена в боя, към войници неуки и прости,
цар Асен е отправил тез думи: «Ой, невежи мъже и войници,
залез пада над вашите други. Гибел тегне над ваште зеници.
Моят жезъл и волята моя не копнеят за вашите кости.
Подарявам живота на вази и ви пускам на свобода вкъщи.
Запомнете с Клокотница нази. Запомнете и саби могъщи.
Горестен е на гроба покоя. Яростни са подземните гости.
Успокойте села неспокойни Разкажете на градове родни
за ромейски и български войни и за ваште животи свободни.»

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Като вихър таз царска човечност полетяла из цяла Елада.
Разлюляла и младо, и старо и легенди нечути създала.
Млъкнала е ромейската ярост, грозни козни стихия убрала. . .
Всеки бърза в оная далечност лоб да сведе пред Търново града.
Светъл цар е Иван-Асен Втори. Мисълта му отмора не знае.
Земна памет за него говори. Златоуст е, с делата сияе.
В бързо време натрупал цар вечност и с народа се радвал и страдал. . .
Всички му се навред удивляват и го славят, и го възхваляват,
меч е носил, а с реч управлявал и обличал България в слава.

Пред Асен се прекланят държави. Жезълът му с мъжественост свети.
Куполите на църква съборна Възнесение славят Христово.
Българската земя миротворна възвишава славянското слово.
Господарят със нрави корави пръв изсякъл от злато монети.
Сред оная епоха жестока, на грабежи и смутни вихрове.
далматински кервани със стока волно текли към царски дворове.
Надалече се Търновград слави със палати и бурни несрети.
Царевец и Трапезица дивна украсяват венеца на царя.
Янтра в унес под лунена гривна странни притчи в покоя отваря.

Българската държава честита необятни владее простори:
Три морета шумят и светлеят в дръзновено Асенево царство.
Бели власи развява Егеят и със блясък краси господарство.
Сини гриви син Дунав разплита и прославя асеневски порив.
Черноморско крайбрежие цяло се простряло до Цариград чутен.
И Морава от Шарското вряло до тих Дунав тече в скут уютен.
Дунав плавен от Белград полита към морето през български двори. . .
Шир тракийска там нейде до Одрин с македонска обител свещена
и Албанско до езеро Шкодра всичко беше под власт на Асена.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Сън и яве са юнаци несломими на възходен неизброден лет.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен пета

В Средни век живял е бележит свинар, с поверия обвит, в загадъчност облечен.
Откъде дошел е тоя смел бунтар? И откъде е взел крила на устрем вечен?
Как се казва тоз чутовен господар — Бърдоква назован и Лахана наречен?
В Червенската крепост вестници вестят, че мъдър мъж е мъката родила.
Гръцките хронисти думите пестят и мълком премълчават хала бурнокрила.
В древността дремлива друмите блестят и славят правдата на тая сила.
. . .Някой си раб божи Костадин-четец, а назован Войсил, оставил надпис светъл
на Евангелие старо. С туй венец изплел е за добрия български владетел
и на притчи странни ставил е конец и цар Ивайло е венчал за вековете.

Скромен, плах монах, в килийна тиха нощ оставил на потомци величав подарък
и избавил от забрава славен вожд, що угнетени селяни е вдигнал с ярост
на въстание. . . И с бранна странна мощ със меч премахнал людската неправда стара.
Ала кой е тоя цар и свинепас, що ужасявал вездесъщи феодали
и наливал страх и смут в болярска власт, а селяни омайвал и със галби галил,
що разтърсвал господари с боен глас и в низините робски светлини запалил.
Кой е тоз Ивайло, що повел народ с коси и сърпове, с криваци и с топори
в битка люта за по-радостен живот и мост към людско равенство отворил,
що воювал срещу всякакъв хомот и със светци различни е насън говорил.

Сън сънувал мъж, с широки рамене, челото потопил в повели страховити,
веждите му свити на сокол криле, дълбоки студенци в очите му са скрити.
В студ и пек из добруджанското поле бичували Ивайла ветрове сърдити.
Гласове незнайни чувал е насън: — Ивайло, поведи земята на Карвуна.
Теб очакват бедни селяни навън. Теб клетница България зове на буна. . .
Слушаш ли: — Звъни небето страшен звън. Приижда огнена невиждана фъртуна. . .
И Ивайло тръгнал с вяра по света да кани на въстание набрана мъка.
С колебание и с ледена уста го срещала в нощта бедата многоръка.
Считат го за луд и че във лудостта чрез него гняв излива и самия пъкъл.

— Палава глава, Ивайло, преклони! Не хвърляй грешен камък в божи храм господен!
— С хули сатанински бога не скверни! Срещу властта на бунт не вдигай грях народен!
— Всяка власт е тук от бога, запомни! Без бог и власт човешки род е несвободен.
Слуша гласове Ивайло раздвоен. Отечеството оковано обикаля.
В непросветна нощ разгаря ярък ден. С духовен пестник слепота поваля.
Земна правда дири воин дръзновен. Болярите го кудят. Селяни го хвалят.
И гласът му гневен надалек гърми: — Да сринем из основи тоя свят покварен.
Да разгоним братоломства и тъми. Да разрушим окови и хомот коварен.
Да освободим поробени земи и нашия живот да сторим лъчезарен. . .

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

В планини, в полета свили се села, с къщурки, сгушени, от пръти и от глина.
В тях изпити хора с горестни чела в тъма бездънна тънат и в несрети гинат.
Капят като свещ измъчени тела. Като керван пустинен минат глух поминък.
Слънце не познава бледия им лик. Нелеко всекидневие връз тях се сипе.
Немощни са. Нем е бурния им вик. Мрат в силен непосилен труд и в студ, и в припек.
Хлябът им е смесен с плява ечемик. А дрехите на тях от грапав шаяк-дрипи.
Текли са оставени на произвол бедите градски и нещастията селски.
С даждия бил окован живота гол. Туй нещо сякаш в дръзки апокрифи чел си:
щастие било да имаш мършав вол, старинно рало и алати земеделски.

А на пищни и блестящи пирове събирали се феодали посъвместни,
в кадифе облечени със цветове на кървав пурпур и съзвездия небесни,
яли и гуляли до потайни часове и в унес пели блудни и полудни песни.
В блясък е потъвал царския палат. На прием в мантня посрещал е владетел.
На глава с корона, с накити на врат, със пръстени и дивни гривни по ръцете.
На гръдта му крупен изумруд богат излъчвал на дъги разкошни лъковете.
Важни, горди, спретнати, с тържествен вид край феодала блесвали боляри знатни.
Царят-феодал бил най-голям и щит на царството с владения необятни.
Царят със болярите е бил гранит, болярите със царя — стрехи благодатни.

Текли дни. Ивайло вред безсънен бдял, сплотявал селска мъка срещу цар безочен.
И когато умовете завладял, размахал е юнак за битка меч наточен.
И като орел безстрашен полетял и боевете на живот и смърт отпочнал. . .
Туй било е нейде там, през пролетта, в хилядо двеста седем десет седмо лято.
Заревала в селска риза яростта. Из мъката изгряло разгневено ято.
Устремен пожар обгърнал е пръстта на Малка Скития през утро непознато.
В танец луд и Лудогорие кипи. От селища злощастни и колиби стари
с брадви и с мотики люде на тълпи се спускат към именията на боляри.
Мрачни и безмълвни. Мъст гръдта им пи, а пъклена жарава погледа им жари.

Ведър вожд и воин дръзък и суров на боен кон се носи в черната робия.
Щедър със омраза и богат с любов, орисан сякаш от всевластна орисия,
с меч правдив и клетвен огън изгрев нов чертае и предвожда селската стихия.
Измежду ромеи и татари зли войската на Ивайло дух и мощ калила.
С остри копия и яростни стрели, под шлемове и ризници е расла сила.
Истински бойци са масите били и взимали са сиромаси под закрила.
Император Михаил Палеолог срещу Ивайла дигнал армии безбройни.
Верен протостратор Касимбег жесток на бран повел татарски глутници разбойни.
В битките Ивайло брал е ръст и скок с Момчил юнак, с Дамян, с войводите достойни.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

От Ивайлов меч татари нямат дих. Внезапно от горите стари ги напада.
Царят Константин-Асен, наречен Тих, в двореца няма нито отдих, ни отрада.
В трепет са ромеи от свиняра лих Измъчват мълнии посърнала Елада. . .
Низали се векове на таз земя. Гнетила е душите трескава тревога.
Нищетата е изсипвала ума, под веждите пламтял е неугасващ огън.
Само дръзките са робската тъма надигали срещу избраните от бога.
Груб един свинар, довчера чер ратай, към слънцето насочил низини стъмени.
Светнал светлина. где мрак зловещ витай. Под знамето изправил люде унижени
в Добруджа добра и Лудогорски край и в родните земи със кърви напоени.

Царевец трепери. В смут е царят хром. Към страшна пропаст бърза царска колесница.
Пада здрач и хладнина над царски дом. От ужас леденей превратната царица.
В кръв е царят Тих. Войската е в разгром. Ивайлов меч угасва царската зеница.
— Срам на Константина — злия господар. На блудната Мария корен да изсъхне.
— В пламъци да зайде крепостник-боляр. В неволи селски мирна пролет да полъхне.
— Да живее царство на добрия цар. На цар Ивайло славата да не заглъхне.
Средни век такава гледка не видял. Подобен миг не помни синевата синя.
Михаил Палеолог нащрек стоял. Мария— на Палеолог враждебната гъркиня —
в час далек от чело сваля чер воал. Със вожд на селска буна встъпва в брак царкиня.

Търновски велможи свели са глава. В свестта им се раздвижват пъклени кошмари.
Пръсват слух лъжлив и пакостни слова, че цар Ивайло е загинал от татари.
Още злостна не замлъкнала мълва — Ивайло с меч, на коня стресвал е боляри.
Изтощена е войската от войни, а цар Ивайло изтощеност не познава.
Михаил Глава в звънарните звъни надгробен кобен здрач на селската държава.
Над България припадат тъмнини. А цар Ивайло в мрака слънце разпламтява.
Кой ще угаси Ивайлов сбъднат блян? На свободата съвестта е справедлива.
Времето върви, а тоя великан и мъртъв, с боен меч неправдата убива.
Хан Ногай е внук на кървав Чингис-хан. Уби плътта. Духът за правда не загива. 99

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен шеста

Татари на коне в България нахлули, щом чули, Георги Първи Тертер трон заел.
Страх силен царя на България разтърсва. Била е дива сивата татарска сган.
Села горели. Дим гневлив обвивал кули. Огнища враг разнищвал в български предел.
Дворец немеел. Царевец е лоб навъсвал. Тревога е терзала Търновски балкан.
Три годин след Сицилианската вечерня, когато странното настанало клане
на френските наемници на крал Карл Първи — отново ордите на озлобен Ногай
България разтресли и беда безмерна донесли с гривите на бързите коне.
Болярите със меч не са пролели кърви, във свойте крепости укрили са снага.
Вързлувала навън стихията неверна, под черна нощ чернели смели рамена.

С пожари и злини, с безмилостни похити, с грабителства, убийства, с безпощадна сеч
безспир България раззаряли татари и сеели сред населението страх.
Кервани точили се, с ценности покрити, към хан Ногай блага са текли отдалеч.
Блестяла тежка сърма по носии стари и девствено дихание лежало в тях.
Жалели жалби праговете поругани. Със кървави сълзи са плакали очи.
Носии нови пак око в ковчег ще зърне. Пак пафти посребрени звън ще зазвънят,
ала робини бели, с прелест увенчани, с уплашени под вежди звездени лъчи,
кой от ярема чер на хан Ногай ще върне и кой към роден кът ще им покаже път?
Болярите от местна мъст са изтерзани, а Георги Тертер — българският цар — мълчи.

Ни в царството на притеснената държава не бил е властодържец българският цар.
Разкъсвали властта боляри горделиви и палили потаен огън на раздор.
Погребвали във бурен българската слава и всеки бил е на България гробар.
Боляри — зли деспоти, кумани свадливи страната тласнали към пропаст и позор.
Деспот Шишман издигнал княжество незрело, обсебвал царство куманският властелин.
Туй княжество било е по Тимошката Крайна и стигало Морава нейде в Делиград.
По Цибра и Огоста княжество вървело, Оряхово и Враца са били под Бдин.
Разпарвала е разпра царщина сияйна. Размирен кърт е риел царския палат.
Из Браничевска област на простор шумело е княжеството на Дърман и Куделин.

И там по Средногорската околност цяла, по горното течение на Хеброс тих,
със долините на Тополница, на Стрема, на Тунджа, чак до Сливен града е била
една особена държава стан простряла, държавата на Смилеца — боляра лих.
И малкоскитско княжество летеж отнема на капнали от ежби търновски крила.
Беснеели боляри злобни и злогласни и реели разпътства в българска рода.
Отметници от търновския повелител разлагали са българската твърдина.
И в малкото останали земи подвластни на търновския несвободен господар
навлизал мълчалив безмилостен рушител и в людете на юг от Стара планина
разгарял непосилни страхове опасни и оковавал всяка родна свобода.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

С военна сила слаб бил цар да спре татари. Простенва Вардар под окървавена пръст.
Сганта минавала и сръбските предели. И българи, и сърби клала е поред.
И вероломни византийски господари към Българска престолнина таили мъст.
И сръбски крал Драгутин кроил тъмни цели. Мълчал е Тертер плах и скривал образ блед.
Не цар, а сянка плаха е на трон седяла под българския разпокъсан небосклон.
Треперел Тертер от владетели съседни, поробили обширни български земи.
На Чака, на сина на хан Ногай, дал е цар щерка да робува на татарски клон.
И сетне трон напуснал. В часове последни подслон подирил в Одрин в скришни му тъми.
След Тертер Смилец Царевец владял е. Гневът на хан Ногай издигнал го на трон.

България била разбунена обител. Държавата на слава оковавал срам.
Родината обсебвали князе-деспоти. И всеки княз деспот е бил с всесилна власт.
Била е патриаршията покровител над тях и тя е пазила права на храм.
И царството на Смилец теглило хомоти и Смилец бил е цар със унижена свяст.
На Царевец царувал недостоен Смилец, царувал е по волята на хан Ногай.
Царуването му най-горестно било е във паметта на българската летопис.
Една година мине как покой могилен над българския цар проплаква и витай,
а в ханството татарско вие вихър боен, из ханската земя безумен бой кипи,
в таз бурна разпра е убит Ногай всесилен, от злия хан на Златна орда, от Токтай.

Синът на хан Ногая Чака с коня бърза спасил със бягство свойта собствена глава.
От конници татарски придружен бил Чака. Заминал с ханси син и Тертер Светослав.
Към българския трон свободен поглед дързък таил татарин. Търсил на престол права.
Подкрепвал Тертер Светослав целта неяка на зета си в един размирен час нездрав.
Спечелил Ефросина, на Ногай жената, с Енкона, нейната любимка, сключил брак.
Намерил и у Чака верната подкрепа, сам Тертер Светослав помагал своя зет
да засияй на трона в царската палата. . . Навред по Царевец е бродил грозен мрак.
Боляри бледи гледка гледали нелепа. Под крак татарски стенел царския завет.
Поставял с блясък българска корона свята на брусната глава лукав татарин як.

Проклятия не стихват. Клетви не замлъкват. Брожение набъбва в българска земя.
Настръхва цял народ, че в срамната робия татарин е решил с болярските ръце
във Търновград край святата Христова църква над Янтра янтарна под чутната чалма
да построи на Полумесеца джамия. . . И още пред Пророка не разкрил сърце,
свалил е Светослав сина на хан Ногая и смел заел е бащиния си престол.
Мрел род последен от Ногаевите сили. Към брат си Таго Чака бил неумолим.
Убил го. Раснел е гневът на хан Токтая. Боил се Светослав от ханси произвол.
Еврейските палачи Чака удушили. На зета си главата Тертер пратил в Крим.
Главата носила се в нощната потая. Главата е била посипана со сол.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

И сетнята татарска страст потъва в мрака. Със Чака спират чак и набези отвън.
Ала на царя Тертер Светослав остана най-върл противник търновския патриарх.
Ногай с богато злато хранил патриарха, а патриархът хана бранил и насън.
От Лобната скала таз сатана погана след съд е хвърлил в Янтра търновския цар.
Под светъл Светослав е царството растяло и ширило е мир в размирния Балкан.
Деспотство Крънско след смъртта на Елтимира и то се включило във царския предел.
До Днестър Южна Бесарабия изцяло след хан Ногай и Чака станали наш стан.
Боляри ежби спират. Тертерова диря синът му Георги Втори Тертер е поел.
Со смърт на Георги Тертерско коляно спряло. За цар избран бил бдинския деспот Шишман.

С въздигане за цар на Михаил Шишмана боляри проявяват поглед прозорлив,
към Търновското царство пак се приобщават откъснатите български покрайнини.
Отново се сплотява общност разлюляна под дръзновен държавен жезъл търпелив
и княжеството Бдинско в Търновска държава отново преминава във онези дни.
Към тез земи, от неразумност разделени, се спускат погледи на сръбските крале.
Владетелят Шишман се вмесвал в сръбски свади и върху себе си навлякъл кралски гняв.
Но с туй от сръбски натиск е земи свещени спасил и дал размах на български криле.
В съседни две държави властвали неради и хладни връзки във далечен час нездрав
и възел от зловещи ярости таени развързват мечове на бойното поле.

В хилядо триста тридесетата годнна, на двайсет осми юли станал страшен бой,
с войска необуздана сръбски крал към пладне напада изненада българския стан.
Развихрен вихър вихром е под Велбъжд минал и с трупове покрил полето в летен зной.
При Коньово се спънал конят. Царят паднал. Ранен бил смъртно българския цар Шишман.
Войници сръбски хвърлили се върху царя и мъртъв го отнесли в стан на своя крал.
Синът на Теодора — щерката на Смилец — на мъртъв цар Шишман отсекъл с меч глава.
И в миг — мълвата страшни чудеса разтваря, че крал Душан, наречен Силни, онемял:
Из мъртвите очи светкавици избили и немите уста мълвели с гняв слова.
Настръхва сръбски крал и в леден страх изгарял. Връз краля мъртъв цар проклятия гърмял.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен седма

Още не преминал боят и не спрели викове,
още не изстинал зноят връз войнишки трупове,
веч на царски трон възседа на Шишман синът Иван.
Власт поема в час несгоден, след безумна шумна бол.
Тоя син е първороден — пръв е с право на престол.
Неговата майка Неда е сръбкиня. С виден стан
с тях в България изпъква Белаур — Шишманов брат.
Но и в него се промъква полусръбски род родат.
Тъй след велбъждска победа съмва жезъл нежелан.

Шести месец жаром жари, смел превратът помел е цар —
двама български боляри, Раксин протовестиар
с Филип логотет въстават и изгонват най-подир
зла Шишманова вдовица с вероломен царски род.
От Душанова тъмница отървават цял народ.
И отново стара слава разпростират в родна шир.
Спира мъка да тревожи българския свод смълчан,
двама български велможи — качват на престол Иван
Александър — син прославен, син на княза Страцимир.

Време страници отваря. Светъл летопис шуми,
че с войски заминал царя към поробени земи.
Градове отнети върнал. От хомот народ спасил.
Крепостта Месември само елинския цар държал.
За сражение голямо — Андроник войска събрал.
Бойни сили не разгърнал, още поход не развил —
турски орди застрашили Никомебия града, —
византийци в миг укрили на възмездие яда.
Андроник от страх посърнал — и уплашен вежди свил.

Зло ислямско отшумяло. Градове възвърнал цар.
Неподвластно Анхиало е стояло в зъл пожар.
В две войски стар гняв напирал. Две войски били нащрек.
Там при Росокастро бдяла елинска корона с меч.
Там при Айтос стан държала българска безстрашна реч.
Андроник е ръст набирал в мъст ромейска в час далек.
А уста на цар Ивана Александра облак сур
оковавал. Разюздана буна дигнал Белаур
и България раздирал във един момент нелек.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Цар изпратил е татари Белаура да смирят.
С преговори и надвари василевска мамил гръд.
И когато час настанал да подпишат договор,
царят клетвите погазил със татарски първенци
и разпалил в тях омрази към ромейски пришълци.
В юлска ранина смълчана с жар разжарен в орлов взор
със войските на татари върху василевски сонм
българският цар стоварил непосилен силен взлом,
византийци смут обхванал. Страх разбил е твърд отпор.

Бърза бран била жестока — удар луд е сложил край
на ромейска власт безока. Росокастро пустош знай. . .
Щом разбрали за разгрома на ромейски бранен меч,
гражданите в твърдината са избили стражи зли
и изхвърлили телата им през стръмните скали.
И когато след притома бойна дошла мирна реч,
взор на Андроника Трети търсил е от бога спас.
Клетви шепнели обети. Стенел стан в отчаян глас.
Носила се скръб бездомна — тихо нейде надалеч.

Българският цар отправил Андронику тоз съвет:
— Вий бъдете в свойте нрави по-умерен занапред.
Знайте, че една година има четир времена.
Миг един от всяко време в себе си промени крий.
Ний се раждаме и мреме. В нас къртица скрито рий.
Върху людската родина тегнат тежки бремена.
Време е размирна доба в светъл мир да облечем.
Време е безспирна злоба с жертвена любов да спрем.
Чака людската градина наште светли семена.

Изненада падат свади. Завладява жаден мир.
Помнят Комнини ливади осем дена сватбен пир.
Щерката на Андроника взел синът на цар Иван.
Тъй ромейка с гнев поена влиза в българския двор.
Чрез Мария и Асена е притихнал вихрен спор.
Чрез сестра си цар прониквал в кралството на сръбски стан.
На Душан с Елена бракът двери верни е разкрил.
Тъй незрим изчезнал мракът, братска стреха що делил.
Златен клас в полето бликал. Мир владял из цял Балкан.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Мъжка мъка е мълчала. Мъст навъсвала чела.
Андроника пръст прибрала. Страх налегнал е легла.
Кантакузин трон поел е. Син-наследник бил неяк.
Расла съпротива бранна срещу доместик велик.
Странната Савойска Анна с траен натиск многолик
пипала, метежи плела и била на боен крак.
И Душан към Солун града боен поход предприел.
И Селджуци злост злорада лели в елински предел.
С турци битки пръв повел е смелочел Момчил юнак.

Тамо в местността Меропа, там под смоленския свод
нявга в дивната Родопа е владял Момчил деспот.
Седище било му Ксанти. Главна крепост Перитор.
Тоя българин чутовен, тоя самостоен княз
в неспокоен край бунтовен, чут по прелест и екстаз
изпод звездни диаманти веел като развигор.
От ромейски разпри люти черпил полза тоз храбрец.
В смутни трескави минути с меч е свивал жив венец.
С доблестни борци гиганти бранил български простор.

Сбрал Момчил войска юначна. С двоен враг е влязъл в бой.
Бил се с турска сган невзрачна. С Кантакузин бил се той.
Кораби султански още борят се със плам жесток.
Летописци в тайна пазят бой на български бойци.
Перитор — подслон отказал на Момчилови момци.
Кантакузин в час среднощен страх прогонвал с вик висок.
Мъртъв дигал се войвода. Под байрак мъже зовял.
Тъмно тътнел небосвода. В мрака кървав мак цъфтял.
Пял в Меропа вихър мощен. Братство будел боен рог.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен осма

Земетръс отворил порти към Балкана. Крепостни стени в развалини лежат.
Разпри и раздори равенство разяждат. Разкрачи развратни раждат ранна смърт.
Пъклени пълчища в ранина смълчана на коне повел е на Орхан синът.
Смут в страни балкански Сюлейман подклажда и укрепва власт свирепа с пристъп твърд.
В долини дълбоки Янтра стон сподавя. Царевец оборил царствено чело.
Старият владетел вместо Страцимира определя за наследник свой на трон
своя син Иван Шишман и благославя рожба от жена с юдейско потекло.
Търновград дорде разделяне раздира — там в Карвуна под размирен небосклон
князът Балик свое княжество поставя и разбунва буна в българско тегло.

Времето е хладен валяк безпощаден. Лакома е ламя всеки господар.
Людското око насита не познава. Пръст една насища хищния ламтеж.
И Душан мълчи под покрив безотраден. Непробуден сън заспал и тоя цар.
Някога цъфтеше царската му слава. Мисълта му дръзка беше с луд стремеж.
Този повелител упорит и властен в изгрева могъщ на сръбските зори
искаше на полуострова Балкански със корава византийско-сръбска сплав
тук на тоя бурен кръстопът опасен собствена империя да сътвори.
Бързаше със бързи набези тирански към властта на император величав.
Всичко, що мрачеше устрема му ясен или милом, или силом, покори.

Не една душа Душан в тъма потулва. Не един живот венчава с гробен мир.
Върху ропот расне кървава корона. Пищен пир пои престъпния престол.
Трепети тревожни Кулата забулват. Призраци прогонва Рилски манастир.
Непреклонен стон отронва с Харитона светлият отметник Хрельо Драговол.
Ореол окриля пъклена посока. Смел орел се носи над предел скалист.
Хала яровита не почита скърби. Към върховна власт владетел се стреми.
Сръбски патриарх е в празничност дълбока. Български е патриарх със кръст светлист.
Век далек Душан нарича цар на сърби, гърци, българи и български земи.
Гръцки патриарх отказал чест висока. Сръбска църква афоресал е Калист.

Ширила се власт на сръбското господство. Стигало е царство Рила и Пирин.
Грамоти редят, че сръбския владетел и албанците държал под свойта власт.
Над едно ли дръзко българско деспотство цар Душан е станал властен властелин.
Българският цар е свивал раменете и търпение наливал в свойта свяст.
Изведнъж декември покосил Душана. Смърт внезапна внесла в царството раздор.
Рухнала е вихром сръбската държава. В невъзврат помръкнал царския й ръст.
Ужас и метеж жупаните обхванал. Елински език замлъкна в сръбски двор.
Кой ще обуздай изригналата лава? Кой ще укроти разбунената пръст.
Умната Елена со сина остана, син-наследник е со слабоумен взор.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

След смъртта на цар Душан десет годин там на запад в Македония владял
Вълкашин юначен с Марко Кралевики, в песните прочут като юнак най-пръв.
Там под родни неизбродни небосводи в Драмско-Серско, дето вее ветър бял,
дето цветят българките белолики, бдял е Углеш — Вълкашинов брат по кръв.
Там на север — где кръжат орли кръстати, где стихии пеят и шумят върби,
где на Македония простора свети, управлявала Евдокия, жена
на севастократора Деян — сестрата на Ивана-Александър — може би
със Драгаш и Константин, со синовете си е властвала над родната страна.
Смели хора мрели в доби непознати. Млъком млъквали помръкнали съдби.

Февруари скръб в България разгаря. Александър цар Иван склопил очи.
Четирийсет години водил е водител българските благородни съдбини.
Търновград тъмней. Разплакан е олтаря. Траурна луна над Царевец мълчи.
В тежка нощ мъртвешка скритом в долините бигори разбиват Янтрени вълни.
Същата година на септември в края станал бой при Чермен там край Хеброс тих.
Вълкашин и Углеш с две несмъртни смърти паднали са в битка с турци в китен край.
Същата година в ранната потая на декември мрачен, мразовит и лих
майка жали сина Уроша Четвърти, жали жал Елена, плаче и ридай.
Хали се надигат. Мълнии витаят. Иде с огън и ханджар ислямски дих.

Пустош стелил отомански поробител. Княжества поробвал злобен ятаган.
Рухнала държава на Душана Силни. Царствената слава е притиснал гроб.
Разрушил е къщи кървав покорител. Страх и смут сновал по целия Балкан.
Бързали държавиците незакрилни пред завоевателя да сведат лоб.
В миг нелек Иван Шишман поел е трона. Трудности посрещат търновския цар.
Слаб бил да се вдигне срещу враг неверен. Немощ е отнела смелия му плам.
Брат му Страцимир разкъсал небосклона. Видинския вероломен господар,
тласкан от омраза, в черен гнев безмерен областта Софийска завещал без срам
и я подчинил черковно на канона на коварен цариградски патриарх.

Българският цар към тоя ход тревожен на деспота Страцимир борба поел.
Подир няколко години върнал царя областта Софийска пак под своя власт.
Търновският патриарх със глас набожен в храм господен на твореца псалми пел.
Крепнела е вяра. Светъл е олтара. Българската църква бранила е свяст.
Светкали в света светкавици зловещи. Към смъртта вървел суров султан Мурад.
Той с войски през Пловдив, Ихтиман и Велбъжд влязъл е неканен в сръбските земи.
В Косово поле настанали са срещи. Там вилнеел вихър и не стихвал ад.
Там разпорени били ислямски желби на безмилостните яростни чалми.
Там помръкнали са храбри сръбски свещи. Там в тъмата нощем стене стон нерад.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Мъж безстрашен бил е Мирчо, князът влашки. Дръстър град владеел с крепостите там.
Назовал се в грамота от януари «на Земите на Добротица деспот
и на Дръстър — господар». . . На княз юнашки носила се слава вред по цял ислям.
Баязид развихрил яростни ханджари. Чер аскер повел към непокорен род.
Константин и Марко — турските васали — били с бранни боздугани и стрели.
Марко Кралевики бъдещето зърнал и отправил богу молещи слова:
— Боже, огнените отомански хали с християнска справедливост спепели.
Мен безмилостни забрави да обгърнат, да не трай неправди моята глава.
Да не гледа как земя османец пали и народ от родната гърда дели.

Константин и Марко паднали във боя. Християнските войски съсекла сеч.
Полумесец страх под Ровине разгарял. Гарвани са будили безлюден стан.
Някъде незнайно на нощта в покоя в клетвен час над Ровине просветва меч.
Казват, Марко гробни пещери отварял и на ат крилат политал с боздуган.
Млъквали султани. Тръпнели везири. В мир размирен робите тих окрилял мир.
Баязид зловид към Видин се насочва. Там са кръстоносците на Сигизмунд.
Порти оковани с крепостни синджири на маджарски крал разтваря Страцимир.
Изведнъж разбунен Дунав заклокочва. Злостна мъст разтръсва кръстоносен бунт.
Сигизмунд спасение през Босфор дири. Хитър Страцимир пленен е най-подир.

Немощни огнища свит таили вопъл. Баязид към цар Шишман не скривал мъст.
Може би узнал, че цар кове завера в договор с маджарски крал и влашки княз?
Баязид разбил е крепостта в Никопол и България разпънал е на кръст.
Плакала в тъмница птица чернопера. На Шишман главата викала на глас:
— Господи, спаси народа незакрилен. Закрили България от върла сган.
Зли злини заплита зъл завоевател. Яростни ята зове зловест ислям.
Царевец грознеел. Виел вихър вилен. Лобната скала била с лоб поруган.
Търновска престолнина предал предател. Падал кобен здрач над българския храм.
Патриарх Евтимий ръст извил е силен. В миг во вис увиснал яден ятаган.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен девета

Камъни са плакали. Пастир Евтимий мрачен крачил е към Бачковския манастир.
Ветрове ревали в рани умълчани. Мълнии мъчили мъченика беловлас.
Друми чакали са стъпки несломими. Планини пустинни пили непосилен мир.
Храмове ругали длани с ятагани. Стенел е разпънат ослепен иконостас.
Псалми жални на Давид плачове печални пламвали са в памет на пастиря просветен.
Пътем с жезъл е крепял старец болестта си. Смели семена е сеел. Ходел е пеша.
Спирал патриарх изпит. Дигал вежди жални. Дирил мирен кът у Съдника несътворен.
Грех ли тежък е тежал върху бели власи? Гръм ли тъмен тътнел над прокълната душа?
Духом носил се сърдит в царства безначални, търсил е спасение за кръста угнетен.

— Български светии! Чудотворци силни! Български огнища закрилете от позор!
Теб, Иване Рилски, жителю пустинен, на града закрила Петка Епиватска, теб
вика моя глас в минути незакрилни, българска неволя запазете от раздор.
Заникът е грозен. С мой народ старинен гаври се без милост полумесецът свиреп.
Царствен Цариград шуми в есенна одежда. Листопад повял е в паметта на плах монах.
Изтощен от тих свещен огън Теодосий Търновски е в Цариград след дълъг път умрел.
Млад монах е сам самин своя кръст отреждал. В постнишките взори настанил се странен страх,
в оня съдбоносен ден към Атон се носил с устрем упорит като могъщ кръстат орел.
Луч е лумвал сред тъми. Раждал е надежди. В Цариград и в Свети Атон брал бъдност в мъдра прах

Дни тревоги влачат. Алчни са боляри. В пламъци и пранги дръзки еретици мрат.
Търновград грознее. Ходят хора голи. Равенство те славят. Благославят нищета.
Майки немо плачат. Вред димят пожари. И на княз Добротица дворците в прах лежат.
Страцимир чернее. Молбом бога моли. И на Страцимир е краят жалък на света.
Тътне непокой жесток. Сводове треперят. По Трапезица витае богомилски род.
Капищата каменни мъртва плът възкръсват. Към езическите идоли се връща свяст.
Мъката сменява бог. Към еврейска вера се обръща със обиди християнски свод.
Ризите посрамени грехове отърсват. Над стъгди незрими бди Евтимий исихаст.
Съдията с разум строг мери и отмерва минало и бъдеще в човешкия живот.

Кой е тоз Евтимий ? От коя е стреха? Може би в монаха грее чутен род Цамблак.
Може би витае в расо род болярски? Може би е съдник, който съдбини реди?
Кой се крий в туй име? Не говори дреха. Нема е реката. Древна люлка скрива мрак.
Смърт ханджар вещае. В прах са двори царски. Над България злочеста Патриарха бди.
Злото ражда зло навред. Иде страшна казън. Свадата змия е. Гибел е раздорен миг.
Смутът лют и зрънцето здраво в гроб ще тласне. Мор мори в раздора. Зъл е на разкол ума.
Тоя свет е пъстър ред. Роби скиптри пазят. Кървава земя е. Грозен е безмълвен вик.
По-добре и слънцето ясно да угасне, по-добре и пустош да покри народ с тъма,
нежели речта да спре да кове омраза срещу поробител. Памет мре без жив език.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

— Боже, отмени таз чаша със отрова. Дай ни твойта воля да изтраем в грозен сън.
Стонове и вопли угаси в гърдите. Разгони тъгата, що в България гори.
Помогни на нашта свещ в тъма сурова. В изпитни спасение звъни с камбанен звън.
Подигни крилете, паднали в борбите. Възвърни честта на осквернените зори.
Мигновено висини сини засияли. Вик на горестна душа дочули небеса.
Завладяла тишина. Сводът се отворил. Радост и разкош обвили изведнъж света.
Планини и равнини в унес заридали. Под клепачи бяла заблестяла е роса.
Разковала правдина робска людска орис. Свободата възцарила мирна красота.
Планетарни бъднини граждани ковали и с труда творили из всемира чудеса.

Доброта е пяла в цялата вселена. Мир извирал из Всемира. И във тоз Безкрай
патриарх Евтимий в миг велик унесен вижда там в Боянска църква майстор непознат,
как под свещ събужда красота свещена, в отоманска преизподня как създава рай. . .
Вижда и се вслушва. . . Чува чудна песен. . . Песента го води към честит свободен свят.
Тишината тиха пей. Сенки преминават. Мъртъв храм се стресва. Влизат девствени лъчи.
От стената в късен мрак Десислава слиза. Майсторът захлас погасва. Скрит го мами звук.
Шепотом тревога сей. Храма огласява таен псалм незнаен. Осветен олтар мълчи.
Времето е с бавен бяг. Дивна Мона Лиза в тоя храм била е по-рано родена тук.
Пус пустее полилей. Пепелей жарава. В Десислава величава вечността ечи.

Чува исихаст и взира се в Всемира: Все тоз лик на мъченик, все тая светлина. . .
Все тоз стан като насън — наяве вижда. Кой е тоз художник? Как се казва тоз творец?
Ражда нас чрез тази свяст. Не спира диря. С властен вик е твърд език. Светът е бъднина.
Под смълчан черковен звън светци прииждат по стени набожни със осанки и венец.
Може би в тоз Майстор скрит нашта бъдност трае? Може би тук свян и скръб в заспала древност бдят?
Може би с твореца стон Десислава рони? В нея стон на цял народ простенва може би?
Виещ вихър яровит залез върл вещае. Времена тревожни над България тежат.
Сеят страх под небосклон кървави закони. Патриарх отправя богу огнени молби.
В храма ням от мъртъв зид плаче и ридае българска Джоконда над поробен роден кът.

Стихнали са стъпки вихри бързоноги. Спрели са пътеки под безкрайна синя вис.
Дих Земя стаила. Небеса немеят. Млъкнали са птици. Ангелски е хор смълчан.
Земен гръб е в тръпки. Тътнат ритми строги. Ново пеене чертай черковен нотопис.
Връз изконна сила лей Полилея на България божествен Кукузел Йоан.
Майка пей на своя син, пей напев разгънат. Снажна жал протяжна ражда български език.
Син подема благослов на Земя голема. Ново зреене разглася ангел звездочел.
Свято тук под свод един в звучна участ тънат и Родина-мъченица, и Народ-войник.
Източен олтар Христов пее и поема българското пеене на дръзък Кукузел.
Кой е тоя исполин с плащ мъгляв обгърнат? С глас на ангел земен ли е тоз човешки лик?

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

С мляко е засукал силата магесна. С песен го поила свята българска земя.
Люлка е люляла българка юначна. Дала на сина си песенен божествен слух.
Рано разцъфтяла дарбата чудесна. Рано се развила светлината на ума.
Майка е видяла в Драч раздяла мрачна. Бащината смърт е Кукузел посрещнал с дух.
Изгрев ранен грял над Драч. Мрял е мрак прокобен. Слизали са постници от скални пещери.
Млад козар е песен пел. Песен на козаря с дъх стаен са слушали унесени кози.
В песента отеквал плач на народ поробен. Зеели са костници в полета и гори.
Кукузел е песен плел. С песен смърт събарял. Душом е разтушвал робски кървави сълзи.
Непознат и свят сееч на напев особен, в свят един на злостници нов нотопис твори.

Там, във светогорски храм «Свети Архангел», в месец май се гроб отварял негде в полунощ.
Херувим небесен с миро гроб поръсвал. Свет мъртвец е мъртъв стан изправял в мрака тих.
Вихри беломорски късали са пранги. Звездочел певец разгъвал чудотворна мощ.
Пеел и със песен мъртвите възкръсвал. В песента е вливал български протяжен дих.
Кой е тоя чудодей с лаври величави? Докога той непознат ще бъде на света?
Може би е нощен вик на съдба ранена? Може би той носи лик на мощен схимонах?
В прелестен полилей българка да слави и да лей вълшебност в едногласна красота?
Мъченик със дух велик, ек на пръст свещена, дал на българското пеене могъщ размах,
ей го новият Орфей с православни нрави. в българска напевност где облича светостта.

Вижда Патриарха гледка ненагледна, вижда и не може да насити жаден взор.
Мощен и разкошен блеснал е Безкрая. Мирната земя светлее с горд човешки род.
Невъзврат отвлекъл робска нощ последна. . . Вижда и България свободна в тоз простор.
Слуша Патриарха говорна омая, слуша как речта отеква под небесен свод. . .
Чува в тая мирна реч и речта магична на бунтовната свещена българска земя.
Затрептял Безкрая в миг. Майсторът Боянски в Десислава е обличал звездено кубе.
Бавно, плавно, надалеч песен монодична Кукузел разгъвал във черковната тъма.
Изненада с твърд език пред скали балкански Патриархът разлюлява Бачковско небе:
— Теб предавам кръст и меч на Земя епична, мой Цамблак, вземи ги. Мойте друми в тях шумят.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Десето предание

Текат следи. . . Сърдит е поробител. Игото е тигър и тъма.
Стърчат бесилки и гърмят вериги. В мрака мрат заключени очи.
Роптания спотайват се в гърдите. Без уста останала земя.
Пожар прелиства летописни книги. Пада правда, помнене мълчи.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен първа

Кърваво и непокорно царство се простира. Царството на страшен пълководец Тамерлан.
Надалек раздиплят сянка ненаситни стволи. Надалек боязън пази азиатският лазур.
Дързостта държи владичеството на емира, блясъци обличат столицата Самарканд.
Войнствен вожд и господар на тюрки и монголи Тимурленг — тиранин вероломен хром Тимур
в господарството на Баязид с войска напира — изненадва воевател отомански стан.
Твърди твърдини в развалини превърнал. Разорил е всичко. Сякаш е ударил грозен гръм.
Баязид мъстта си слял е с яростта султанска и войска надигнал да накаже враг укрит.
Тимурленг войска монголско-тюркска е разгърнал. Бой захванал с Баязид — наречен Илдъръм.
И Светкавицата на империя османска запленил. Умрял е в клетка бедни Баязид.

След смъртта на Баязида смут нечут настана. Спор на тримата му синове ислям раздра.
Люта свада е била за бащино наследство. Двама братовчеди вдигат бунт в такъв момент един.
Владислав е втори син на цар Иван Шишмана от Мария, на владетел сръбски дъщеря.
Заглушил в кръвта си виковете на проклетство, вдига бурна буна с братовчеда Константин.
Константин е син на Страцимир с унгарка Ана. Двамата роднини пламват кървава зора.
Първото въстание на българи-гяури синовете на Светкавицата вразуми.
Владислав и Константин с дружини влашки и унгарски литнали към родните предели на коне.
Българска Морава закънтяла е в клисури. Буревестен бунт разбунвал български земи.
Мир принуден е подмамил пориви бунтарски. Българите Сулейман е укротил с клане.

Преминава в Сърбия синът на Страцимира. Уморен, без слава Константин умира там.
Владислав в Маджарско с име Фружин се вестява. С грамота го отличава кралят Сигизмунд.
Необучен, ран предсрочен, неорганизиран, с план единствен да се срине чер османски срам,
царствени роднини свойта вяра заблуждават, че въз външна помощ построяват своя бунт.
Папският престол е в ярост. С ятаган продира Черната империя на озлобен ислям.
Още ни дванадесет години неизтекли от въстанието срещу отомански гнет,
изведнъж властта османска потрес нов потресва. На въстание се вдига турския народ.
С Бедредин — на бедност без принуда се обрекли правоверни и гяури в тоз несретен свест.
В бедредински огън богомилски жар проблесва. Бедредин е проповедник на правдив живот.

Верните му ученици в местността на Смирна — Мустафа безстрашен и евреинът Кемал —
светнали метеж и в ужас хвърлили султана. Разгневен султан Мехмед от таз зловеста вест
наредил във кръв да усмирят рая размирна и накажат бунните бунтовници без жал.
Страшната наредба поверил на Сарухана — Санджак бей на Смирна, царствен българин злочест.
Сарухан със бързина на мълния неспирна с лют аскер към попрището ратно полетял.
Беят Сарухан развихря люти ятагани. Грозна гъжва вий се окол негова глава.
На Шишмана първороден син е по закона. Александър кръстила го българска земя.
Вместо сам да брани верните мохамедани, Сарухан е бранник на султанските права.
Вместо в свята рат да влезе с жезъл и корона, Александър в бран свещена влиза със чалма.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Сарухан убит е, а войската — разгромена. Бедредин е с хитрост от предател заловен.
Окован в железни пранги е отведен в Серес. Съден и на смърт осъден като еретик.
Бедредин-пророкът е обесен с мъст стъмена в леден непрогледен сънен декемврийски ден.
Ходи слух. . . че нощем бродила е верна ерес и запалвала в тъмата праведен светлик.
Бяга Време. Времето е ламя настървена. Всичко в живия простор на Времето е плен.
Там при Варна — Варненчик владетел, с ръст епичен за наща правда паднал в бой с неверник лют.
Страшен е султан Мехмед, назван — Завоевател. Тоз султан непревземаем Цариград превзел.
След средата на петнайсетия век трагичен пада цел Балкан под ятаган по зло прочут.
От Пелопонес до Будапеща неприятел вредом подчинява всичко на ислямска цел.

Джизие-ханета, двойни кървави харачи, произволи на азгън аги и бейове,
ангарии на спахии, робите гяури злополучна участ влачат зарад кръст Христов,
чифлигари, измекяри, с капнали клепачи, със коси и сърпове от тъмни часове,
пълни са гърдите свити с мълнии и бури, безпощаден и свиреп е робския покров.
Прангите са слабостта на силните палачи. Изгрева на свободата робството кове.
Тичом тичат, виком викат майки и невести. Зли ръце отвличат мъжки български деца.
Девширме на кръв е данък. Всеко пето лето сбира върл ага от християни страшна дан.
Яростни османи са жестоки и зловести. Не познават милост господарските сърца.
Страх и трепет са еничерите под небето. На султанската войска са приток най-отбран.

А в балкана из покруса пряпорец израства и възвръща на борбата сила и крила.
Под невзрачен полумесец пряпорец юначен с български език книжовен свобода кове.
С Киприян, с Цамблак Григорий, с Костенечки власта Патриарх Евтимий над славянски кандила.
Робска мъка ражда песен мъка да изплаче. Песен ходи из народа и на мъст зове.
Величава, с твърди длани идността изкласва. В тъмнината отдалеч светлеят светила.
Нощ османска разлюляват. Страшна песен пеят. Двама български царе развихрят бурна бран.
«Откогай зора е зазорила», казва песен, оттогай върви безчетна българска войска.
Двамата царе начело на войската греят: царят Крале Марко трети с цар Иван Шишман.
Зарад правда тръгнали са против полумесец. Зарад българското име текла кървава река.

Правдата човешка в светли българи живее. . . Гнет проклет Мориовско въстание ломи.
Подир двадесет лета и София въстава. Из България се носи дух за свобода.
Подир три години и над Янтра свод светлее. Първо Търновско въстание зора шуми.
В Охридско и Чипровци завери избуяват. Огънят е силен като пролетна вода.
Съзаклятие на Чипровците в буря зрее. Закипяват български поробени земи.
Второ Търновско въстание се вече дига. Чипровци след две години вдигат бунт и те.
Подир Чипровци — една година — втор Ивайло — Карпош в Македония въстание вести.
Българският род разбива робската верига. Изгревът на правдата в размирия расте.
Робството е буревестно. Мъката извайва щастие. Човешкото лице в неволите блести.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Всеки лист от българската летопис е писан с мъжество и справедливост, с чест и красота.
Българският род въстания и бури вдигал. Българският род е запоен с бунтовен дух.
Ако се отрежда място по бунтовна мисъл — българският род е с величава висота.
Сред падения е възвишения достигал. Сред погром е с гняв тръбил на бунт под покрив глух.
Българският род от горда орис е орисан. Българската търпеливост е една в света.
В тоя горд народ без жал забивали ножове василевс и цар, султан и крал, деспот и княз.
Българоубиецът Василий го погърчвал, ослепявал, паметта погубвал, вярата душил.
И Душан чрез нази газил български дворове и чрез сръбски къщи нас превръщал в анти-нас.
И султан Селим — кръвник и блудник го потурчвал. Българските църкви е ограбвал и рушил.

Друг народ едва ли има в людска повест свята с толкоз бурна и превратна участ и съдба.
И едва ли друг народ е тъй унищожаван, както доблестния мирен български народ.
И страна едва ли друга има на Земята с толкоз дълго робство, с толкоз кървава борба.
И едва ли някоя страна се унижава, както българската от подрастващ собствен род.
Робска нощ владее в зрението и в душата, слух откъснат не познава бойната тръба.
В българската славна летопис Хиляда триста шестотин и петдесет години робство трай.
Робството е пило на България очите и в свестта наливало тревога и тъма,
мълком е помръквала България лъчиста и несрета е притискала поробен край.
Времето косило на България мечтите. Мълком млъквала злочеста българска земя.

Кървави са българските сватби и годежи. Радост са в нерадост в глухи робски времена.
Радостната мъка крий нерадостна разлъка. Жални и печални са венчалните венци.
В тъмен тъпан тътнат на въстания тътнежи. В зурлите извират златозарни знамена.
Тъпанът е будна буна сред османски пъкъл. Зурлата — бурия буревестна на бойци.
Со синджири са ракии върли, със кипежи са бунтовни благовонни български вина.
Със мълчание моми моминski танец вият. Девствено и немо е моминското хоро.
Пафти от сребро обходят сърмени колани. Пафти звънки на хоро моминско са свирня.
Родната природа броди в българска носия. В пурпурния цвет е огънят на цял народ.
С черни и червени цветове са изтъкани робство и борба в неспирна мирна препирня. 99

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Явето неравно сънищата раждат. Явето изгражда ад и рай.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен втора

Хилендар е мрачен и умислен. Зад Атон залязва месец плах.
Свет покой в килии обитава. Непосилни времена звънят.
Сън сънува звездочел Паисий. Сън сънува волнодух монах.
Свещ будува. Горест не престава. Син говори с бога във съня:
— Господи, под яростни османи изнемогва мирния простор.
Окова̀ват моята родина железа и жалостна тъма.
Разруши султанските зандани. Избави народа от позор.
Изгони от звездната градина полумесец с кървава чалма. . .
Българинът сякаш на чужбина в свойта къща мре с наведен взор.

Сън сънува сред робия лиха. В сън сънува Банско и Пирин,
Струма и Беласица трагична и Егей от бури разлюлян,
бърза Янтра и Марица тиха, Вардар белогрив и Дунав син,
Шар мъгляв и Шипка синолична, Бузлуджа и величав Балкан. . .
Сън сънува и в съня обхожда Солун буден и смълчан Свищов,
Търновград свещен и Охрид славен, чутен Пловдив, Скопие и Щип. . .
Сън сънува, сън сърце пробожда. . . Вред гърми безмилостен оков.
Гине българския род безправен. Тъмнината тътне и трещи.
Тегне робство. Тегне мрак сподавен. Тегне варварски живот суров. . .

Ден и нощ таксидиотът ходи и с просия сбира дарове.
Мъските са тежки от товари, се огъват и едвам вървят.
Броди пеш из робските несгоди, мръква по села и градове,
по пазари и чаршии стари и потиска мъка в свита гръд.
Във съня към Габрово политва. От Загорско среща бежанци.
Край огнище в трепетни минути с тях потрепва в крепостна тъма.
Кървава е робската молитва. Жални са страдалните венци.
Мрака сепват разкази нечути, разкази за родната земя,
за мъже — войводи и хайдути, за народни храбри храбреци.

Изпод вежди ярост се разгаря. В мисълта зловещ кълвач кълве.
Ум измъчват без ответ въпроси. В дух разбуден расне кръстопът.
Пътищата Хилендар затваря. Зад стени студени стон снове.
В черно расо гаснат сенки боси. В кът кошмарен свещи се топят.
Нито радост, нито лъч надежда, ни отмора, нито капка сън.
Над главата — небеса-камбани, на душата — страшни изпитни.
С възли слепи е черковна прежда, с грозен вик е на клепало звън.
Тежки порти с чемер чер ковани, дълги пости в изтерзани дни.
Глухота. Свирепи ятагани и ками разхождат се навън.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Зъл османец с върл език приказва. Страх насажда в българска съдба.
Всичко скъпо — свято на душата, полумесец иска да изтрий,
да не ражда българската пазва свобода и кървава борба.
Бурен злобен и надгробен вятър да царят в полета и гори.
Ни да екне песен из сокаци, ни пищов да загърми в града.
Ни носии на моми, невести, ни богати дрехи на мъже.
Ни високи на глава калпаци, ни свободна на коне езда.
Враг напомня на раи злочести за зандан, за пранги, за въже.
Разюздан коран с тегла зловести в мрак погубва българска следа.

Жал жалей Отецът за рода си. Иска гордостта му да спаси.
Търси слънце людския прозорец. Светлина тъмницата желай.
Усмирено расо на монаси в пост молитвен скритом се гаси.
Що да стори властен Светогорец? Колебание в кръвта витай.
На кого ли мъка да разкрие? Где е тоя спасоносен друм?
Бог не чува, а султан не вижда. На кого душа да повери?. . .
И реши, черковен ред килиен да напусне мълком и без шум.
В жилите му ураган приижда, а в очите луд вулкан гори.
Справедлив, без робство свет съзижда непреклонния разбунен ум.
— Не напускай братство и обител. Не отивай. Наведи глава.
Вън вилнеят вихри и стихии. Вън владей коварният Мамон.

Сатаната пъклен е учител. Кървави са тъмни му слова.
Не охулвай светлите светии. Не скверни свещения Атон.
Не е късно. Спри се. Опомни се. Брате, неразумен не бъди!
Твоят дух разкъсват страсти луди. Твойте жили пият змии зли.
Клетнико, от тоя път върни се. Страшни са човешките стъгди.
Погледни: над Хилендар се буди слънцето. На него се моли,
тебе да закриля от прокуди, нази да избавя от беди. . .

«Някои несъвестни славяни се подбиват с българския род,
че бил прост, неук и неграмотен. Бил невещ във писане писмо.
Не ругайте! Грозни агаряни и фанариотски лют хомот
вий не знайте. Период — страхотен. Светло чело пило е клеймо.
Не ругайте! В царството ни яко е била и гръцката земя.
Някогаш над «българом и гръком» славен цар Йоан Асен царил.
Гърците и българите ако имаха и слога, и ума,
турчинът сговорната им мъка с нищо на света не би надвил.
Скрито несъгласие е пъкъл, скрит раздор е в пазвите змия.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

И в хилядо седем стотин шест десет и първо лето мъж прочут
Хилендар напусна и отиде в ближния Зограф в решаващ миг.
Скъса с хилендарските завети зарад братския раздор и смут.
Ням. Навъсен. Възмутен. Обиден. Погледът му е злорад камшик.
Сам понесъл непосилно бреме, тръгва горд към проход величав.
Орехови сенки от гората вплитат се в настръхнала коса.
Из България по всяко време носи се подвижникът корав.
Устремен към бъдност непозната, с дръзък лоб разтръсва небеса.
Буди люлката на свободата и развихря вик с тъга и гняв:

— Да се помни, дорде цар царува, без орачи и сеячи тук
опустели би полета плодни. Злато раждат жилести ръце.
Да се знае, дорде бог богува, от грамотни и народ неук,
всички са народи благородни. С огледало всяко е лице.
Да се помни, дорде век векува, от триклети всекакви врази,
българите кръст Христов приели по-напред от цял славянски свет.
Да се знае, дорде свет светува, българите имали език.
И на него писали и пели Кирил и Методий проповѣд.
Който гази истините смели, бог всевиждащ да го порази.

Загърмели мракове бездрумни. Закънтели робски тъмноти.
Глас гръмовен в ехо се обличал и се носил вихром надалеч:
— Роде юроде. . . О неразумне, поради что се срамуваш ти
с име болгарин да се наричаш. . . Мигар си загубил свойта реч. . .
Нà ти моя хилендарски пламен. Нà ти нашта свята летопис.
Истина и мъжество ще сее. Нека се преписва и чете.
Тя славяно-българска е памет. Тя към вечността е нашта вис.
В нея нашто минало живее. В нея нашто бъдеще расте.
Нека грее, дето мрак владее. Нека бъде кладенец лучист. . .

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен трета

Вежди свеждат унижени християни. Псалм сподавен стене в православен храм.
Българското слово с немота говори. Ятагани обикалят гневен род.
Жертвеници и надежди са смълчани. Гордите чела поваля гнет и срам.
Оковани, обругани са простори. Нищета разнищва робския живот.
Мъчна мъка мъчат български зеници. Мъчна мъка мъчат от пъдари зли.
Бейове и чифликчии-кървопии палят пакостна злина в пъдарска гръд.
Свити роби в празник карат ангарии, същ добитък по села чифлишки мрат.
Гръб навели. Жънат жито мъченици. Слънце силно е забило в гръб стрели.
Над глава им — мохаджири със камшици. В страховити взори стелят се мъгли.

Бдителна е историческата памет: помни бурни и лазурни върхове.
Не един завоевател зло трижклето носил и превръщал нас в рушевини.
Но и в сън, и в яве блудникът безсрамен с грохот слушал на закани викове.
Във хилядо петстотин петнайсто лето София покъртват пламъци едни.
Нейде там край «Свята София» старинна Гьорги Кратовец от клада е мълвел:
— Моят дух презира земните богатства. Пламъци не плашат моята снага.
Верата Христова върху мене власта. Тя не се подкупва с никакви блага.
Екнала е еком пустота пустинна. Клетият кадия немом онемел.
Страшен страх е оковал сганта безчинна. Българинът с плам обгърнат песен пел.

Кървава е още Българска Морава. Тъмен Тимок стене в тесни теснини.
Във хилядо осем сто девето лято Българи се бият със неверник лют.
Смел хайдутин Велко пряпорец развява. . . Дигнал е на буна Лесковец и Ниш.
Тимошката Крайнина е място свято. Краят е с корави българи прочут.
Боища били са с бурна кръв покрити. Чер аскер моравски българи изклал.
Там пред входа на самата Нишка крепост Челе кула като страшен страж стои.
Тоя паметник на варварска свирепост людска орис с гняв и горести пои.
Черепи са туй на българи избити — върхове са туй на светъл идеал.
Черепите са хоругви мълневити на един народ в жесток хомот живял.

Със прочути люти саби дамаскини, със коне — по-бързи и от ветрове.
С огнебойни боеви бойлии-пушки, с чест юнашка и с безстрашна страшна смърт,
със калпаци на юнаци-исполини и Смъртта сразили с люти боеве,
с рунни гуни върху рамене хайдушки —и гласът им бил от камъка по-твърд.
— Нека бъда в чиста спретната премяна. Грозна е бесилка със нечист човек.
Изгревът когато над гора изгрее — ризата на мене нека се белей.
Вятърът когато из гора повее — на глава ми нека се перчем ветрей.
Да се радва и да плаче с глас балкана. Ехом да отеква ек от дол на брег,
за България съм паднал в бой с тирана сред един безправен в кръв удавен век.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Ходи из народа писана картина. В студна нощ безлюдна буди род заспал.
В свита гръд разбита влива жива обич и възвръща вяра към напуснат бог.
Дух свещен повява в цялата Родина. Търси пътища прекъснат идеал.
Казват, туй бил признак ще въстават роби. Подвиг се подготвял на възход висок.
Христофор Жефарович от Дойран, тоя българин чутовен, тачен надалек,
в стройна Стематография в мед дълбана дал и два лика на български царе,
на Иван Асеня и Иван Шишмана. С туй България показал най-добре.
Разярен лъвът се втурва сякаш в боя. Тоя лъв и в Хилендареца е с рев и ек.
Тоя лъв Раковски слави с лира своя. С тоя лъв и Чинтулов зове под стег.

Рути се полека твърдина вековна. В нощ османска влиза манастирска свещ.
В българския род Пробуждане настава. Ренесанс изгрява в целата страна.
Рухва рухо зло на глухота духовна. Слепота прогонват пъпки на цветеж.
Със Паисий Хилендарски разцветява общобългарска народна книжнина.
Стойко Владиславов — грешният Софроний, котленецът светъл с жребий мъдролик,
в Римник напечатва Сборника Неделник и превежда Театрон политикон.
Благороден ропот в роден слог се рони на народен общобългарски език.
С Житието живо отривист отшелник се издига над черковния канон.
Пръв с печатно слово той кове закони и проправя път на паметен светлик.

Първото светило светско засиява върху българския мрачен небосклон. . .
Тоя котленец завършва славна тройка със Раковски и Софрония у нас.
Учен, сред най-славни учени застава доктор Петър Хаджи Берович Берон.
Тоя българин — дете на орис бойка, дал ни Космобиографския атлас,
дал ни Панепистем със цел една да сведе към единство цялата наука за Света.
Диром дири кореният на Всемира, с жива реч създава Рибния буквар.
Като метеор проблесва и отмира. Подир себе си оставил странен жар
и върху Берона тегне бурен леден, и следата дивна свива самота.
Под забравна пръст клокочи ручей жеден. Ученият са цветя на вечността.

Дето крак докрачва, дето глед доглежда — вред ще найдеш българска следа.
Бродили в чужбина българи честити. Бигори са брали в чужд далечен кът.
Спорни, благотворни, в утрешност с надежда, яки на преломи, жилави чеда,
влекли на плещи яреми яровити, дух свободен са таили в мъжка гръд.
И Василий Втори нам очи изваждал, но със име българи наричал нас.
И Светкавицата Баязид пропъждал нас като «Булгар-милет», «Гяур-булгар».
И Душан — цар сръбски, грамоти присъждал с титла, че е и на българите цар.
И Мисирков Кръсте, който с яд насаждал в български славяни македонска свяст,
с вик извиква: «Аз горях от адска жажда. Политик импровизиран бях и аз.»

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

— Македонски българи сме в тез предели. Ний не сме «аморфна и флотантна» сплав.
Нашта Родина — България се вика. Българи и македонци са едно.
Ни Новакович, ни Цвиич, нито Белич ще посърбят български език корав.
Нашта нация е с летопис велика, обща летопис е нашето звено.
Бяхме ний от рода си отродени. Изгорени бехме ний от своя плам.
Славна Мизия и Тракия епична, бурна Македония со старини,
спорна и просторна Добруджа пшенична, героични Западни покрайнини,
всичко туй са български земи свещени. Български народ живей отколе там.
Неведнъж сме ний от врагове делени. Ний в историята сме народ голям.

Чувате ли как Пейчинович беседва с глас на препростейши болгарски язик?
Чувате ли как и Джинот заявява, че е българин и с болгарска е свест,
чувате ли как навсъде проповядва за България, за роба мъченик,
че е срам за българина да продава за кокошка свойто име, свойта чест.
Чувате ли Братя Миладиновци заръчват: «Цела е и блага българската кърф.»
И чудесни «Български народни песни» прелести магесни носят надалеч.
И Григор Пърличев с твърди думи честни брани пред османи българската реч:
— По-добре подир смъртта си да излъчвам светлина и гордост на възвишен лъф,
нежели презрен и жалък да се мъча и се вия меж краката ви като църф.

Всички краища на нашата Родина сливат се в общ български език един.
Цял народ чрез двете норми изявява свойта българска национална свяст.
Нивга двете норми не ще се разминат. С Речникът е Геров с ум на исполин.
Писани две норми наш език създават. Двойно Е връз тях е с неотменна власт.
На България историята славна през Жинзифов с дух най-български сияй.
В Сборниците на Шапкарев тържествува кръшния единен български език.
Славният Славейков Петко вред воювал. Паметта на Дринов е с напрегнат лик.
В битката величествена и неравна Друмев други на трагедия чертай.
Майстор Фичето в България безправна българския дух с мостове величай.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен четвърта

Робувал е жребий подвластен и скривал страхливи омрази. . .
Султанът развихрял ханджари. Гняв брало е робско море. . .
Видял е народа злощастен и вити сърдити витязи,
и митри на хитри олтари, и скиптри на грозни царе. . .
Земята е плакала в мрака, народът е стенел оставен,
джамия над черкви е пяла, челата потурчвал коран.
Но лека-полека, нечакан събуждал се кръстът забравен
и сила отдавна умряла възкръсва в навъсен балкан.
Бой славен е виел байрака и риел в робия кърт бавен.

Бащи на едни са убили, на други — невести отнели,
детето на трети заклали, насилвали майки, сестри,
на братя ръцете ломили, връз дъщери огън горели. . .
Неволи са знаме тъкали, поемали пламен гори.
Палежи. Дележи. Зулуми. Хареми на неми робини.
Пашите са змии-сайбии, агите — делии с ками.
Шумели над други куршуми, в яреми тъмнели години,
спахии и зли чорбаджии с жад български пили земи. . .
С беса на султани безумни настават хайдутски дружини.

И Бойчо е бродил в гората. . . И Гълъб е хванал балкана.
И Стойна с мъжа си Стояна — шивачът со златни ръце.
Един е от Ямбол Даглъта, един е наричан шейтана. . .
И Детелин с Дончо въстанал да брани моминско лице.
Дружина от храбри бунтари, начело с калъча Димитър,
из Добруджа вихром летела, из Тракия вела байрак.
Злат Златьо от село Коняри с байрака е смелост разплитал.
В Балчишко е бурята спрела. Разбит бил Димитър юнак.
В окови бил в Русе откаран. Бесилка пресекла следите.

Стоян като Алтънлъ чут е. С алтъни калпака обкичвал.
Пленявал кервани богати. На бедни раздавал пари.
Народът, тоз странен хайдутин е златен войвода наричал.
Сред люти хайдути признати към Алтънлъ почит цари.
Чут Арнаут Пеньо и Кула, прославен с потери в народа,
с измама и двамата хванал. Глави им отсекъл с кама.
И още. Във мрака притулен, причакал народен войвода
бей турски, где кара кервана към Одрин от Влашка земя.
Главата на бея отбрулил и дал на робини свобòда.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Обхожда Родината слава. Чакър е войвода юначен.
Ковачът от Самоков буден, нож в манастир Рилски точил.
За него се спомен предава, че вредом юнакът бил тачен,
и сякаш — цар горски сред люде е бродил и правда делил.
Аскерът Чакъра ще помни. . . Ще помни среднощна тревога
и в Пасарел Пусти капана и воя сред селски мегдан,
и в къра огньове огромни и викове страшни до бога,
и сеч под омраза набрана и чета с байрака развян. . .
Подмолни ръце вероломни насъне угасват тоз огън.

Черкували в черква хайдути. . . Във сребърен дискос поднесен
войводата пуснал жълтица и горски поели са друм. . .
Кои са тез рожби нечути? Кой млъкнал е мъжката песен?
Султанска ли глуха тъмница? Бесилка ли? Или куршум?
Нападнала чета юнашка Провадия с трийсет юнака.
Тревога покоя разбила. Потънал в неволя града.
Стъмнила се стряха сирашка. От трепет настръхнал е мрака.
Коя е таз вихрена сила? Кои са тез храбри чеда?
Немее незнайна могила. Забрава оплаква байрака.

Империя турска навъсват хайдушки дружини юначни.
С дружина Николов се носи из Скопската черна гора.
Дружина от Серско разтърсва свирепи султански палачи. . .
И Нестор със чета кръстосва край Воден и сее зора.
От Струмица Спиро войвода из Призренско шета с дружина. . .
И Щипска дружина корава обхожда Девебаир чак.
Дружини из Кресненско бродят и българска будят робиня. . .
И Константин смело развява край Царево село байрак.
И с Ангел комитите ходят из Струмско за майка светиня.

Разказвали турци със шепот, че в Котленско имало село —
Катуница селото звали. . . Разказвали с трепетен глас. . .
На девет хайдутина крепост било е, а селото цело
огнища са осем държали. . . Прославил го Кара Танас.
В плах спомен следите се вият. Но още е мощна мълвата
за Кара Танаса безстрашен как в Тракия с чета витай,
как праща при майка Русия, след руската турска разплата,
чедата със поглед уплашен от изгорял български край.
Окрилял ги с пушка-бойлия до Северна Добруджа свята.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Сто двадесет млади юнака, под стяг от зелена коприна,
в средата — с корона лъв златен — тържествена клетва мълвят.
Развява се тихом байрака на храбра хайдушка дружина.
На смърт се заклева душата пред поход към стръмния път.
В румънското Петрушан село тоз четнишки извор потекъл.
Повикал ги Хаджи Димитър под боен достоен байрак
да мрат за народното дело. И всеки на смърт се обрекъл
и чета във юлска нощ скритом е слезла на български бряг.
Вървял е с тях Караджа смело и мрака со сабята секъл.

Мидхад паша, поданик верен, тоз русенски сетне валия,
потери подмолни подигнал, със тиха бурия тръбил. . .
С ум хитър и поглед разперен развихрял е лиха стихия. . .
Ненавист в разплата изригнал, в Канлъндере чета разбил. . .
Тук Караджа бил е заробен. Сърната е тука паднàла.
Със двайсет пет четника в чета останал войвода водач —
войводата смръщен и злобен прекосвал околност заспала. . .
На Бузлуджа бдяла несрета. Ран заник запалил е здрач.
Покоят бил грозен и гробен, дружината — в кърви лежала.

Напразно се радват пашите. Напусто пируват везири.
Със повей на пролет зелена отново дружини сноват.
Хайдути укриват горите. Из пранги извират размири.
Изправя се участ ранена. Байраци юнаци зоват.
Кои са тез чети бунтовни? Отгде е таз дръзка стихия?
Свещена ли носят поръка? Извършват ли клетвен обет?
На рамо със пушки гръмовни се движат из черна робия.
Събрала ги жертвена мъка. Повел ги вековен завет.
С кръвта си пътеки съдбовни проправят към майка Русия.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен пета

— Не плачи, горо закрилна, за Индже — страшен хайдут.
Вредом таз храбра фъртуна с конна дружина лети.
Негова сабя е силна. Конят е негов прочут.
В Странджа е станала буна. Танец в балкана кънти.
Не плачи, майко хайдутска! Кървава горест разби.
Байрактар Кольо развява знаме с корави момци.
С чест е омразата людска, с гордост са светли борби.
Пее вековна дъбрава. Слънце целува венци.
Не плачи, майко корава! Светли са мъжки съдби.

Силен е Ильо войвода. Чета му мъртви не знай.
Помни го царствена Рила, помни хайдушки Пирин.
Раснел сред селска несгода. Сабя му с правда сияй.
Твърда е мъжка му сила. Силен е Ильо самин.
Удар му — мълния бърза. Стъпки му — съвест и чест.
В ужас настръхват палачи. В страх е и страшен султан.
Несломим. Българин. Дързък. Факел сред мрака зловест.
Тежко му слово се тачи. С горда е скромност венчан.
Ильо към слънцето крачи. Жив е юнака и днес.

Дивна войводка Румяна, храбра хайдутка била.
С храброст и хубост витае тая бунтовник-жена.
Сирма и Бойка в Балкана славят се в смътни дела.
Чутна Румяна една е, като денница една.
С пушка закриля народа. Залък със бедни дели.
Турчин-изедник поваля. Стръмен е праведен друм.
Странни предания бродят: скрива под вежди стрели.
Живи легенди я хвалят: в пръстен прокарва куршум.
Ябълка от глава сваля. С поглед оборва орли.

— Ако погазя аз клетва, ако погазя обет,
нека насечен да бъда, нека да бъда убит
с тези ножове, що светят изпод байрака развет,
строго другари да съдят, с чер срам да бъда обвит.
Панайот Хитов войвода чета заклевал на глас.
Клетвен кънтял е Балкана. Смели ехтели слова:
— Тача човешка свобòда. С пушка от малък съм аз.
Рано бунтовник аз станах. . . — Знаме с лъва е развял
Левски за бой със султана. . . В знамето влял е и нас.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

В Търновска тъмна тъмница мъчен е Тотьо юнак.
Брулил разбудена младост Сливенски влажен зандан.
Текла е тежка бройница. Поглед поглеждал калпак.
Мряло е време в нерадост. Властвал злогласен султан.
Рано прочул се юнакът. Слава му славна била.
Дръзко над орлови взори бдял е разбунен перчем.
Носил се Тотьо из мрака. Вардил от обир села.
Ум му Раковски отворил. Дал на свестта му подем.
Оттогаз тоз мъж се бори с турски и гръцки тегла.

В дом на Обретенов Тихо странна цари тишина.
Вие среднощна стихия. Дунав се бие о бряг.
Вкъщи прибира се тихом Тонка комита-жена.
Череп увила в шамия, череп на славен юнак,
череп на Караджа чутен. . . Мълком в покоя нелек
Тонка шамия отвива. . . Горест гръдта и топи:
сякаш бунтовник хайдутин идва от нейде далек.
В мрака го дремка надвива. Иска юнака да спи. . .
Тонка със миро умива череп и крий го в ковчег.

Тамо на Бузлуджа свята Хаджи Димитър лежи.
В бой за свобода загинал, паднал за своя народ,
паднал в неравна разплата. Сабя сърдита държи.
Мъртва устата проклинат кървав султански хомот. . .
В пролет зора го събужда. Вятър развява коса.
Светла е чета напета. Къдри разплитат жита.
Сънен войвода прокужда сън със планинска роса. . .
Пеят, светлеят полета. Слънце целува цветя.
Носи се песен непета. Светят ята в небеса.

Капитан Петко войвода още отрано стрелец,
нито го сабя съсича, нито куршум го лови.
Сочи със почит народа този разбунен храбрец.
Притчи го кичат, обличат, шепнат със трепет мълви. . .
Петко в Марония властва, в Стамбол султанът владей.
В бойна дружина корава български стъпки шумят.
В битки земята израства. Правда в народа живей.
Тръпне османска държава. Пушки хайдушки гърмят.
Петко зулуми скротява. Стамбол от Петко немей

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Раждала майка светиня, раждала славни деца. . .
Гордият Бочар от Воден с почит е в гръцки приют.
Свята земя юнакиня дала на сърби слънца,
Кондо войвода народен, Велко хайдутин прочут. . .
Раждала майка велика, раждала, ражда и днес. . .
Левски е с помнене — сила. С дух е Раковски — скала.
Ала в гласа на езика, в ръста на свестната чест
Вазов е прелестна Рила, Ботев е връх Мусала. . .
Те са нам вечна закрила. Те са нам людската свест. 81

482

3863

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

СЪДЪНОВЕНИЕ

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Единадесето предание

Текат следи. . . Кръвта е сплав превратна. Зъбите са на езика страж.
Словата са на чувствата премяна. Взорът на душата е отвор.
Мъстта на масите е благодатна. Вятърът отвява зъл мираж.
На бунт се вдига мъката мълчана. Робските окови са позор.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Шесен първа

— Раковски, твоя слух отново е напрегнат. Отново твоя взор е тъжен и смълчан.
Къде те носи твоя бурен дух тревожен? Къде те носи твоя неспокоен ум.
Навън вилнеят вихри и покрови тегнат. Човешкия простор е в пранги окован.
Не виждаш ли, че в тоз подмолен мрак безбожен останала е мъката без свещ и друм?
Унесен, вижда себе си на коня врана. Войводска униформа има твърд бунтар.
От бело сукно обеклото е ушито. Гайтан червен-зелен излъчва ведрина.
Блести в десницата му сабя в мед кована. Под вежди черни се разгаря тих пожар.
На сабята му името му е укрито. Глава юнашка носи върху рамена.
Духът му цел орел сред ято яровито лети, обходи несвободната страна.

Во вуйча си Мамарчов бил Раковски влюбен. На вуйча си от обич името му зел.
Копнее племенник на вуйча да прилича, да има храбростта му неговия дух.
За майчица България да бъде в бой погубен. С чест име да остави на въстаник смел.
Внезапно унес свиден глас познат пресича. Видения напрегват неговия слух.
Джузепе Гарибалди вика го на подвиг. Към саможертва свободата го зове.
В ума му се задава Велчова завера. В кръвта му Манчовата буна пали мъст.
Напират времена мъжествени и подли. Раковски със гърди посреща ветрове.
Робията е страшна. Кървав е чембера. Под ятаган османски стене родна пръст.
Ридай и българската правоверна вера. И българският храм разпънат е на кръст.

Прекарал е на воля детските години на Стойко Попович единствения син.
Родил се в Котел, в Карлово учил се Сава при Райно Попович — учителят прочут.
Пил Сава знания от людските градини. Сред карловските ученици бил един.
С характер устойчив сред тях се откроявал. В учение духът му дирил е приют.
— И ний сме имали владетели прочути. И нашата земя е дала светила.
Познава Погонат мощта на Аспаруха. Сам Никифор изпита Крумовия меч.
Ще помнят василевси боевете люти при Ахелой и всички сетни патила. . .
Таз истина за враговете ни е глуха. И нашата за тях е непонятна реч.
Тук, гдето днес цари нерадостна разруха, блестяло българското царство надалеч.

Колонията многолюдна в Цариграда е с български патриотичен дух висок.
Бунтовният младеж надежда будна храни на българската правда да се посвети,
И ей го ръст изправя сред нощта нерада и нейде в мисълта му тътне боен рог.
. . .Върви Раковски против кървави султани, въстава против всички людски нищети.
Напуска сам ромейските скамейки школски, плачевна лира с гневна заменил тръба.
И в тайно «Македонско дружество» членува, разгаря вяра в революционен жар.
Общува с Бозвели и Макариополски, с водителите на черковната борба,
и с правдата на мъченици тържествува и брани българския поруган олтар.
Върви. . . В света за светло равенство ратува. . . В мечтата му шуми свободен земен шар.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

И в миг разсънват го нерадостни несгоди. Лице в лице се среща с яростни беди. . .
В Браила мярка се отважния бунтовник и вече с ново име Георги Македон,
где под навъсени румънски небосводи със българи и гърци заговор реди
срещу османските потисници вековни. . . Румънската полиция разкрива дом,
но съзъклятници с оръжие посрещат. . . И падат жертви в тоя непредвиден час.
На бунта смел Раковски е ръководител. На смърт осъден. В Цариград спасен е той
от гръцки консул. В обстановката зловеща во Франция потъва неговия глас.
Раковски в Кримската война е покровител на българите. Русите помага в бой.
На бъдещия руски наш освободител Раковски път проправя през османски строй.

Общественик и учен. Политик тактичен. Певец печален и воюващ журналист.
Деятел. Просветител. Делова натура. Организатор и десница боева.
Народен труженик. Мъжествен дух челичен. Горд. Патриот. Чист. Интернационалист.
В тъмата — огнен факел. Сред покоя — буря. На раменете носи волева глава.
На людска завист чужд. Далеч от всяка корист. За знания гори с неугасима жад.
Крило — на крепостните селяни в Русия и щит — на крепостна румънска беднота.
За свободата на народите се бори, за праведна еднаквост в нееднакъв свят.
Убил религиозната орисия, избавил от живот задгробен — мисълта,
Раковски се сражава в турската робия и за потъпканата турска правота.

Борец. Затворник. Адвокат. Трибун. Войвода. Писател. Дипломат. Мислител. Преводач.
Безумник. Буревестник. Праведник. Подвижник. Радетел. Романтик. Революционер.
Разпъван със разпятията на народа, орял духовната пустиня смел орач,
на робската неволя ближния сподвижник с ръце воювал срещу ятагана чер.
Сеяч неуморим на семена бунтовни, звънар могъщ на величави времена,
дошел със реч и меч да пали луч в тъмата, живеел в свят на нееднаквост и хомот,
поставя и решава планове съдбовни и всичко върши на света със цел една —
да служи на Родината и Свободата, да влива справедливост в людския живот.
Народът несломим е, бурна е борбата, на свята рат стратегът е в напрегнат ход.

Сред Белград легия от българи създава и с глас на вуйча си Мамарчов в бой зове:
— Станете, мили братя, българи юначни. Настана време гнет османски да свалим.
Байраци да развеем с мъжество и слава сред люти битки и жестоки боеве.
От яростни ханджари и зандани мрачни Отечеството свое да освободим.
И българската легия се бие с храброст. Като скала е Белградската турска твърд.
Войната изостана. Врел конфликт изстина. Намесват пръсти европейските злини.
И тоя път надеждите подвежда слабост и в жилавата вяра се заселва смърт. . .
И Тотьо, Левски, Кулин, в боева дружина, и Ильо, Караджа. . . Останаха едни. . .
Една мечта велика в час незрял погина. . . Укриха нож в кания скарани страни.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

В чужбина чужда там, край Букурещ миражен, в навъсен късен октомврийски листопад
сурови изпитни със гостенката бледна оборват непреклонен български бунтар.
На смъртен час под вежди глъхнел факел снажен. Устата е изсъхвала в сърдита жад.
Изправил се Раковски в тишината ледна и на потомците оставил жертвен жар:
— Заклевам се в България — земята свята. Кълна се в изгрева на златна свобода.
Заклевам се в народа — мъченикът светъл. Кълна се в майчиния животворен скут.
Заклевам се във клетвите на знамената. Кълна се в робската нерадостна беда.
Аз ако някога погазя дълг заветен и свет обет от мене бъде в срам и смут,
небесно слънце нека бъде мой свидетел и скръстени ножове бъдат съдник лют.

В мъртвешка стая изведнъж изчезва здрача. Трицветно знаме влиза за последна чест.
Свобòда или Смърт и Лъв отдават почит. Туй знаме в Белград се развявало през май.
С неземен скок Раковски свойта смърт прескача. Трицветно знаме връща му и мощ, и свест.
Прегръща го. Размахва сабя. Бъдност сочи. В зелено, бяло и червено стяг сияй.
— Юнаци, на оръжие! След мен вървете. Една минутна смърт е по-добре,
отколкото живот безкраен във окови. От нас зависи, братя, нашта свобода.
Приижда буря. Чайките благословете. Стоманен стан надига морното море.
Светкавици разсичат робските покрови. Из мъките извира живата вода.
Рушат се отомански тъмноти сурови. Завинаги загива робската рода.

Соколи мои, българи неустрашими, трицветно светло знаме завещавам вам.
Пазете свет трицветен стег като светиня, сред боя знамето е с чудотворна власт.
Со знамето бойците са непобедими, със клетвата свещена е духът голям.
България е мъченица юнакиня. Българийо, и мъртъв с теб ще бъда аз.
Ридае първо българско трицветно знаме. Раковски туй трицветно знаме е създал.
Туй знаме с четниците на Попнинов взело участие във Сръбско-турската война.
Туй знаме е завет и летописна памет на български национален идеал.
В Априлското въстание туй знаме смело воювало за свобода и правдина.
Туй знаме носи независимост и целост и равноправие на нашата страна.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен втора

На ден Великден, в Карловската църква, дяконът Игнатий пей за сетен път.
Захвърлил расо, градски се облекъл, в чиста свест отсекъл русата коса.
Гласът му като волна птица хвърква. Светлина шуми в освободена гръд. . .
На майката Робиня се обрекъл. В сини му зеници слизат небеса. . .
Сред дивна долина, в епоха мрачна, в Карлово прочуто с рози и гайтан,
с омайни майстори на мед кована, с българи под постоянен тих хомот,
синът на Гина Кунчева юначна, първенец на гайтанджията Иван,
пей в «Свята Богородица» смълчана, пей и буди заблуден набожен род,
пей с ново слово и мълви закана. . . Пей за път последен под черковен свод.

Напусна храма дяконът Игнатий. Срещна го хаджи Василий с хрисим лик:
— Василе, сестринико, изкушава нечестива сила твоя девствен дух. . .
Ела при мене. . . — «Ветрове крилати, вуйчо, се спотайват в плахия ти вик.
В теб, вуйчо, сатаната обитава.» — Чедо, не бъди към мойта грижа глух.
Ела. . . Ще те изпратя във Русия да се учиш. Вервай ми! — «Не вярвам аз.»
И разговорът между тях угасна. Над изминал път камбанен падна звън.
Под небосвода тегнеше робия. Во Вонягово Васил зарони клас.
Учителят на нова свяст опасна будеше България от робски сън.
Навред сновеше сянката му властна. Нощем беше мощен господар навън.

В град Белград, в шестдесет и второ лето на раздорен деветнадесети век
Васил със българи юнаци, смели градинари сто и тридесет на брой,
спокойно гръб опира на Калето във един определен момент нелек.
Мълвят. . . с ножове голи са превзели Байраклъ джамия Караджа и той.
И турците от ужас приковани със оръжието се предали в миг.
Сред столицата сръбска туй било е. Българската легия без страх била.
Тогава лъвове са назовани наште люде заради тоз юруш велик.
Със подвига си Караджата боен е наливал вяра в робски кандила.
И заедно със Дякона достоен чутната сърна разбивала тегла.

С нелюдски скок Васил окоп прескача. Удивен Раковски викнал с вик висок.
Отеквала е с ехо турска крепост. Над широк окоп кънтяла синева:
— Каква е, Дяконе, таз твоя крачка? Туй е левски скок, на лъв нубийски скок.
Едни момчета шепнели със шепот. Други — доземи навеждали глава.
Велик Раковски в доблестна почуда Левски назовал след скока личността.
И дякона Игнатий оттогава като Левски броди родна шир и длъж.
И оттогава Левски със полуда пори на историята паметта.
На легията носила се слава. Левски станал самостоен изведнъж.
Най-организирана изява на България е карловския мъж.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

На всички чети главният войвода — надалеч прославен Хитов Панайот,
бунтовна чета вдигнал е под знаме, чета от безстрашни тридесет бойци.
Тъмней в окови окован народа, мре без слънце българският небосвод. . .
На четата начело вей се пламен, знаменосец Левски води храбреци. . .
Априлска нощ припада. . . Тихом чета преминава Дунав тих под Тутракан.
Под българското Сливово в гората четници нощуват първата си нощ.
Села обхождат. Пазят се от псета. Движи ги величествен съдбовен блян.
Вървят към изгрева на свободата. В робските неволи са набрали мощ.
С най-верен людски усет към делата на хайдутски век е тоз войвода вожд.

Расте разплата. В часове среднощни на България две бурни светила
в самия край на Букурещ превратен в Мелницата ветрена безсънни бдят.
Тегло е сбрало два титана мощни, двама великана с доблестни чела. . .
— С теб, Левски, и занданът е приятен. С тебе, брате, изпитните людски мрат.
Човек с такъв характер не съм виждал. Мъката превръща в радост твоя глас.
«Неук съм аз пред твойта дивна песен. Ботев, на Отечеството ний дължим.
Възпей, певецо, туй, що тук приижда. Ускори спасителния чакан час.
Ти можеш. Вярвам в твоя дар магесен. Времето е в нас. Ний Времето творим.
Сега над нас тъмнее свод небесен.» — Левски, комунизъм ние с теб вестим.

Османски гнет България притиска. Левски себе си упреква в късен мрак.
В очите му напира тъмен блясък. Яростна камбана в слух стаен гърми.
Тоз мъж прочут какво ли още иска? Обикаля славата му на юнак.
Душата му подхваща вихрен тласък. Мисълта му несломима се ломи:
— Така не може повече да трае. С четите напразно кърви леем ний.
Османската империя не с чети ще разбием, нито със възторжен плам.
В империята робски род роптае и расте рая в султански тъмнини.
В подготвен час на бойни байонети тоз потиснат и презрен Везувий ням
под наште нови знамена развети той със нас ще тръгне в празника голям.

И тръгна Левски — дякона Игнатий Бъдещето да отключва с ясен ум.
Духовна мъка облик земен дири. Тегне и мори османската мора.
Буят в гръдта му сили непознати. Носи се към слънце неговия друм.
Поля кръстосва. Броди по баири. Пали изгрева на българска зора.
Настава на България подема. Дяконът Организация кове.
В слуха му тътне буря притаена. Проход смел към Революция чертай.
Жесток е на Родината ярема. Времето с надежди робски род кълве.
Сурова истина несподелена в трескавото му съзнание витай.
Със нова литургия дръзновена чиста и светà Република вещай.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

И ей Организацията тайна със Централен нелегален комитет. . .
Стои начело Любен Каравелов. Левски е Апостол с безгранична власт —
да сее революция потайна из поробена България навред.
И Дяконът когато свято дело върши и събужда вяра в робска свяст,
внезапно в Арабаконашки проход подвигът Димитър Общи спре.
Разкри организирани огнища. Революционна дейност разгроми.
Предателят поп Кръстьо с попска похот предаде на сън Апостола-орел
и свет олтар превърна в пепелища. . . В Кькренското ханче в сънени тъми
отвлякоха османските пълчища Знамето на всички български земи.

В шинел войнишки, с пранги на ръцете, бледен, дръзновен, с превързана глава,
застанал в Заседателната зала, Главния апостол, вождът всепризнат. . .
Процесът е напрегнат. Часовете са стаени. Екват властни му слова:
— Мен родната е мъка завещала на Родината да служа в тоя свят. . .
Мечтател. Обаятел. Съзидател. С ясна цел. Организатор. Масовик.
С укрита мисъл и со слово просто. Конспиратор смел. Стратег. Идеолог.
На бурния поврат — законодател. За Отечеството свое — мъченик.
На Свободата — воин и апостол. На човешката неправда — съдник строг.
От смърт, сред мрачен февруари остър, към безсмъртност скача с лъвски скок велик:

— И ако рече бог. . . акò спечеля — то печеля аз за цял един народ. . .
Акò изгубя — мене си аз губя само. . . Срамно е да носиш име роб.
Не гоним ние бедна турска челяд, нито турска вяра в тоя зъл живот,
а кървавата тирания груба и султана гоним ние чак до гроб.
На истината и на свободата храмът из свалено царство ще изгрей.
Ръката си подаваме на всеки, който ще пролива кръв съвместно с нас
за свобода човешка, за правата на народа, който е готов да мре.
Творение най-свято на човека, от рождението му до смъртен час,
е свободата чиста. . . Таз пътека е едничка грижа на човешка свяст. . .

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен трета

Параход «Радецки» пори плавен Дунав и разбунва сини сребърни вълни.
В ширен край витай омайваща омая. Мирен май ухай в безкрайна равнина.
В парахода зрее непонятна буна. Съдбоносен час в България звъни.
Ботев с рог изсвирва в сънена потая. Ек раздвижва неподвижна тишина.
Пътниците странни в няколко минути в боева готовност се явяват в строй.
В Ботев заблестял е български войвода и на людски род духовен великан.
— Господа, какви са тез шеги нечути? Параходът не е поприще за бой.
Вий превръщате в театър парахода. . . — Гневсм разгневил се речен капитан.
— Тез калпаци с лъв и тези пушки люти кой укриваше на парахода мой?

Волния войвода мирно и достойно капитану е отвърнал с тез слова:
«Аз укривах тука четата балканска. Аз съм нейния войвода, господа.
Ний не сме пирати морски, ни разбойно племе. Тачим на езика ви гнева.
Ние днес рушим империя османска. Ний се борим за народ и свобода.»
Капитанът сепнал се от тези думи. Екипаж австрийски се успокоил.
Параход «Радецки» своята посока бавно, незабавно изменил е сам.
Закипели дунавските бели друми. Капитанът — свойта дума устоил.
Параходът бродил през вода дълбока към брега на Козлодуя нейде там.
Пеели са птици и шумели шуми. . . Стелил се спокоен свода синокрил.

Войновски излиза с първа десетина, втора, трета. . . Светла чета с дух крилат
сто и седем десет пет мъже юнаци слизат в ред напет на българска земя,
да се борят за свобòда и Родина, за еднаквост и за правда в тоя свят.
Лъв във сърма везан свети на калпаци. Сбъдващи мечти в очите им шумят.
Ботев сетен слезнал е от парахода и продумал думи с доблестни уста:
— Извинете. . . В смутни времена живеем. Стъпките са образ на извършен ход.
Да живей на братска Австрия народа. Да живее капитанът на честта.
«Българския смел войвода да светлее. Да живей свободен български народ.»
Българска земя целунал е войвода. . . Моята молитва сбъдва се в света.

Станал и потеглил с чета към Балкана. Нийде за въстанието глас да чуй.
По планинско било в село влязъл с чета и снабдял се със коне и със кола.
Див покой царил под слънчева камбана. Бороват мълчал е, глух бил Козлодуй.
Бродил, се ослушвал в тишината клета. . . Бързо ходил към врачанските била.
Село Баница с дружина наближавал нейде призори, при ранните петли. . .
Вихром го напада конница черкезка и с престрелки чета си пробива път.
Върхът Милин камък Ботев овладява. Кръв черкезка е обагрила скали.
Паднал и Курȕто от злината мерзка, знаменосец славен е ударен в гръд.
Времето укри в безименна забрава величави единадесет орли.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

— Далновид войводо, ти напразно чакаш за въстанието тук да чуеш вест.
В тоя край свободно се разхождат юди. Ботев, сребърни усмивки тук звънят.
Тук ще изостане мълнията яка. Тук е закъсняла българската свест.
Млад си. Младостта е възраст на заблуди и мечта, разпъната на кръстопът.
Стефан Стамболов от сън го сякаш сепва и Стоян Заимов на ухо мълви:
— Ни с печат на щаба за народно дело да склоним лукава чорбаджийска сплав.
Ни от нас се плаши, ни от бог потрепва. . . Ботев, ти поне с дружината върви.
Първа бръчка съмна на войводско чело. И се дръпна от очите плащ мъгляв.
Конница черкезка обръч зъл укрепва. Тръгнал чер аскер по храбрите глави.

Яростни патрони, сякаш злостни змии, съскат и свистят и сеят смъртен хлад.
Мълнии разпалват сатанински огън. В пъкъл се пече човешки кървав хлеб.
С мълнии зловещи, с яростни стихии тътне и отеква глас един познат:
— Аз ако умра, Венето, знай, най-много след Отечеството съм обичал теб.
Изведнъж небето спуска се над Вола. Бурното невреме спира своя гняв.
Мре и турската държава феодална. Злото се таи в обществения ред.
С кръв облян е на тираните престола. Расне разпрата на рабската рая.
Всяка е робия приказка печална. Господарят е на роба враг заклет.
От неволя закрилете мъка гола. От хомот освободете таз Земя.

Съмне Втори юни. Четата на Ботев бие се на Вола и отстъпва в строй.
Орди от черкези и войска редовна в пъклен пръстен свиват чета в летен пек.
Войновски заел е в огъня страхотен прегледни командни висоти за бой.
През Смъртта преходна четата бунтовна води към безсмъртие велик човек.
Заник ран настане. . . Мъдрочел войвода към неправда людска е немилосърд.
Из очи му черни мълния избива. Битка кървава кънти в напрегнат слух.
Смел войвода е запалил мъст в народа и с бунтовен псалм свалил небесна твърд.
Лъв от сърма везан с мощ калпак обвива. . . В сабя чест показва българския дух. . .
Клетвом се заклева цялата природа. Знамето мълви: «Свобода или смърт.»

Заникът е в пламен. Турски рог изсвирва. Действията бойни спират изведнъж.
Черните черкези в тръпки се отдръпват. В страшен страх настръхва лют башибозук.
В цял се ръст изправил, надалеч се взира волночел Предтеча, буревестен мъж.
В блян унесен сякаш, с дух уверен стъпва. Изповядва светъл комунизъм тук.
Над покоя яровита смърт премина. Мигновено свод небесен потемне.
Притаен куршум прекръши друм хайдушки и Певецът горд облече в светлина.
Потопи в покруса роби и Родина. На измъчен род надеждите отне.
Онемяха сетните априлски пушки. В разгневена гръд раззина празнина.
Равнината от сподавен стон погина. Планината сви в несрета рамене.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Мусала е мрачен. Юмрукчал — навъсен. Скръбно слънце плаче с кървави сълзи.
В млъкнали долове ходи мъка тежка. Бурен гняв разбунил урви и скали.
Жертвеник издига жален залез късен. Бди мълчание над мъртвите лози.
Стъпките покрива пустота мъртвешка. Над бойци заспали странен сън вали.
Заник е утихнал вихрени балкани. Боят в невъзврат безшумен отзвънял.
В будна нощ безлюдна робски свещи пъшкат. Скръб утеха пали в звездни кандила.
Но щом съмне юни над скали смълчани — спомени отключва вихър закъснял.
Нейде в планината расне сила мъжка. Нейде в низината пеят патила.
Свободата с робски изпитни се храни. . . Революциите — с людски идеал.

Черните черкези смътна мъст разгарят. Залпове разтърсват каменни скали.
Четата редее. Бият се бойците. Кръстът на България загива тук.
Сабята на Ботев бъднина разтваря. Кой куршум Войводата ще повали?
Знамето е участ. Слава са следите. Клетва се предава на достоен внук.
Турски рог изсвирва. Спира кървав танец. Сбунен е внезапно разярен аскер.
Стъпки на смъртта поканва зла умора. Над баири пада грозна самота.
От алтън Калофер мощния Балканец още се сражава със османец чер.
Сабята му с чест закриля бедни хора. Пушката му бойна бий в сърце смъртта.
Родолюбец. Демократ. Републиканец. Вожд. Идеолог. Революционер.

Но кой ще помръкне таз юнашка сабя и кой ще погуби таз гигантска длан?
В мрака ще потънат времена султански. Над Околчица звезди ще заблестят.
Ще престане сиромаси да ограбя българския чорбаджия разюздан.
Тоз титан ще брани от Балкан врачански флага, свободата, правдата, Светът.
Величав и властен. Устремен и траен. Гений звездочел и страшен исполин.
С прозорливи, смели, справедливи взори покорил е бъдещите векове.
Воин дръзновен. Величествен. Безкраен. На безсмъртието светлозарно — син.
Собствената смърт в неравен бой оборил. В бурен химн изпял хайдушки ветрове.
Той Света менява с боен стих омаен. . . В светъл род Човешки Ботев е един.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Всякое въстание е стяг и крепост. Всякой паднал в боя е юнак.
Бурният Април е героичен епос. На България е свет байрак.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен четвърта

Навръх Оборище апостоли народни през буйнолист април сънуват сън желан.
Навръх Оборище събрала ги несрета в един върховен и решителен момент.
Сънуват дръзновени духове свободни: България и лъв на пряпорец развян.
Сънуват зала със зелени канапета. Сънуват прав велик народен парламент.
На маса — с млада шума букова постлана — кръстосаните сабя и пищов лежат.
Почетно място между тях заема евангелие свято с честен кръст Христов.
Оборище ухае в пролетна премяна. Вековен лес е притаил хайдушка гръд.
Фенери осветляват робска нощ голема и нарушават царството на мрак суров.
Сънуват сън във пазухите на Балкана и дирят в робството към свободата път.

И Волов Панайот, и Георги Икономов, и Бобеков, и Каблешков в съня са тук.
Над тях издига ръст войводата Бенковски — копривщенецът Хлътев, с името Гаврил.
Гласът на волни депутати в речен ромон се слива с шепота на бял вековен бук.
Мъжете славни Ботев, Левски и Раковски към бъдеще предвождат бурния Април.
И сякаш всичко се събрало в час безлюден на заседание под буки и скали.
И Панагюрище, и Стрелча, и Клисура, и Пещера, и Перущица, и Батак,
Брацигово, Копривщица със род събуден, Поибрене, Петрич и Мечка, Синджирлий,
и Старо Ново село е в бунтовна буря, и Пазарджик, и Пловдив, и Коратопрак,
Елешница, и Сопот, Думанлий, и Дудин. . . И план коват тиранин да се повали.

Мълчание снове в тържествени минути. Тук всеки с дъх стаен очаква клетвен час.
И изведнъж Бенковски тишината нощна разгонва из оборищните падини:
— Ще трябва най-напред — войводата хайдутин към всичките отправя заповеден глас:
— от всеки депутат да вземем пълномощно, в което да стои: въстание едни
апостолите имат право да повдигат, когато найдат те за най-добре това,
от тях и избор на войводи да зависи, да разполагат те с народната съдба.
Отпорът мигом загърмя като верига и с вик посрещна тез апостолски слова:
— На вишегласие поставяме тез вредни мисли. Съгласието движи нази в таз борба.
Ний по-добре да влачим робската талига, но пред тиранин нов да свеждаме глава.

Настъпва кръстопът. Бенковски се покачва на пън един, изтегля сабя, вика с вик:
— Петричени и мечени, елате тука. . . И вие, муховци с мечкарски шишане,
дойдете. . . — Ехото подхвана вик юначен. . . И всички към Бенковски полетяват в миг:
— Войводо, тук сме. Тук сме. — Слух надава букът. — Елате, братия, да се простим поне.
Три месеца почти се вече изминават, откакто, братия, на гости бях у вас.
Откакто се видяхме и се опознахме. . . Тогаз за нази бяха тежки времена.
Вий можехте да предадете мен тогава. И вие пълно право имахте тогаз.
Какъв човек съм аз по-късно вий разбрахте и за какво аз ще развея знамена.
И в този час, когато изгрева настава, у вас съмнение към мен усещам аз.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

И мойта воля приволява стяг бунтовен на друго място да развея още днес.
Когато мъката ви най-вече е в нужда от верна помощ братска, аз съм принуден
да ви напусна, зарад род един злословен от философи, който мъти нашта свест.
Отивам си. . . Зора велика се събужда. Изгрява бъдността на българския ден.
Възможно е, че някого от вас обидих. Простете ме. Отивам с четата в Батак,
въстание да дигам. . . Българска неволя в несретен петстолетен непросветен гнет
зове на помощ мене тамо да отида и да развея там за свобода байрак.
Славяни ние сме. . . Но днеска нашта воля заставя българе да бъдем по-напред.
Юнаци, да вървим и своя ръст да видим. Вам нека господ да помогне в робски мрак.

— Войводо, на кого нас, клетите, оставяш? Без тебе ний не чиним нищо на света.
— О, чудни люде. Вас да разбера не мога. Предложих да подпишете невинен лист
хартия и това, което аз го правя, е за добро, а вий отворихте уста
и грозни викове повдигнахте до бога и чак поискахте един стремеж лъчист
да спрете. . . И сега, когато с тежка горест желая аз от вас да си отида сам,
от вас самите упреци към мене чувам: «Войводо, на кого оставяш ни, кажи?»
Не се захващам, казвам ви, с подобни хора на бунт. Въстанието е пожар голям.
Пуснете ме. Не ща над мене да ликува позорна слабост. Нека слабостта кръжи
далеч от мен. Люляла мене друга орис и тя е мен поила с непокорен плам.

— О, кой е тоя, що не иска да подпише? — понесоха се глухи гласове отвред.
— Вий, всички спрямо мен що храните невера и ваште философи граматици тук. —
И пак изтегля сабята си с порив скришен: — Кажете ми направо своя твърд ответ.
Желаете ли да отметнете чембера на робството, или на чер башибозук
и на султана кървав гладни, голи, боси да бъдете рая покорна ден и нощ?
Желаете ли бунт и свобода, кажете? — «Желаем всичко с теб!» и дигнаха чела.
— Тоз, който иска с мен добро и зло да носи, той нека да извади бърже своя нож.
В миг заблестяха на ножове върховете, изтрити, мазани със дървени масла.
Млъкнаха препирни. Изчезнаха въпроси. Апостолът Бенковски стана властен вожд.

Напрегнато е всичко. Шумол листи спрели. Предлага Волов водосвет в смълчан април.
Поп Груйо Бански, във одеждите черковни, величествен сред депутатите светлей,
край него място са поповете заели, с евангелия, с кръстове и патрахил.
Поп Груйо Бански изпод буките вековни е сякаш някой боголик архиерей.
Представителите са всички гологлави. Сред бял ден свещ запалена държат в ръце
и шепнат: — Верую во болгарскаго хъша единаго балканскаго и яко той
ест твой и господ, и спасител. . . — Величави, корави, чудодейни, с грейнало лице,
с поп Груя те велика литургия вършат във навечерието на съдбовен бой
и на Оборище оборват робски нрави и бъдността отварят с яростно сърце.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Бенковски с мъжки крак към клетвата пристъпи. Рус, с ръст висок, със сини търсещи очи,
смълчани хора със победен взор обгърна. В кания сабя скри. Калпак войводски сне.
В Оборище величествено време пъпи. Великият народен парламент мълчи.
В ръка с пищов, срещу гърдите си обърнал, Бенковски клетвата мълви на колене:
— След петстотингодишна кървава робия захваща бурна правда нашите земи.
И Мизия, и Тракия са гнет разбили. И в Македония разгаря се гневът.
Цял български народ с една е орисия и всеки към зората обща се стреми.
Ти, който носиш кръв юнашка в свойте жили, оръжие грабни, настанал е часът.
На Крум, Борис и Симеон теб лаври вият. На цар Асен мощта във твойта чест шуми.

— О, българино! Докажи, че ти живееш и свободата знаеш да цениш в света.
Разчитай ти на собствените сили в боя. Счупи хомота, който реже твоя врат.
Ти, който днес за скъпа свобода милееш, пази тъй също свободата и честта
и людските заплашени права на тоя в теб, който ги потърси. Защити го, брат!
Бъди юнак неустрашим със враговете! Срещу тиранина бъди неумолим.
Сражавай се, воювай с храбра чест достойна и не отказвай милост към злощастен роб.
Светът да помни, да приказват вековете, че в името на български род неделим
от днес отхвърляме робията разбойна и обявяваме пред цял свят с дигнат лоб —
желаем свобода или под стяг заветен със населението си да изгорим.

Заклева се в честта апостолът Бенковски. Словата му кънтят под горски небосвод.
Гласът му заповеден носи се в простора. И всички в свойта чест след него се кълнят.
Апостол Икономов и Васил Соколски, Петлешков и апостол Волов Панайот,
и Караджов и Мишков — все народни хора, решителни мъже безсмъртие градят.
Черешовото топче разлюля Балкана. Въстание Априлско гърмом загърмя.
България отхвърля робство петстолетно. През кръв и огън робите в бойци растят.
Разпалва Кърваво писмо мъстта набрана. Конаци пламват. Кървави поля димят.
Княгиня Райна вее знамето трицветно. С Бенковски конници бунтовни срещу смърт летят.
— Мой Каблешков, постигнахме целта желана. Забихме нож в омразната османска гръд.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен пета

Българската революция започва. Българската нация зове под стяг.
Българската мъка вихром заклокочва. Дълго иго дига българи на крак.
Чистата, света Република се бори със Империя османска в бой нелек.
Блянът на Раковски цял народ сплотява под национален български трицвет.
Правдата на Левски носи нови взори, в битката неравна ражда нов човек.
Царството на злото Ботев разрушава и вещай единний комунизъм вред.
И Балкана пламна. С господар охолен се сражава на България духът.
Лют е Дизраели. Андраши — подмолен. Смутна е Европа. Зрител е светът.
Черни са черкези, зли — башибозуци, безпощаден е султанския аскер.

Голорък народ воюва със юмруци против кървавия отомански звер.
Ни палежи, ни грабежи, ни кланета, ни на кол глави набити в мрака глух,
ни зандани, ни султани, ни въжета могат да оборят българския дух.
Търновски бесилки мъжество излъчват. Тетовски пожари будят луда мъст,
Панагюрище тъмата с нож пробожда. В буря е Клисура. Боен е Батак.
На Копривщица синът султаните измъчва и разпъва полумесеца накръст.
Достоевски и Юго свестта спохождат. Дряново е в здрача дръзновен маяк.
В пламък е небето. В кърви са огнища на Земя-светиня и народ-зидар.
С яден ятагън са яростни пълчища от Балкан хайдушки до снежовен Шар.

Часове зловести навестил палачът. Всеки стан въстанал с рани е покрит.
Перущица пее. На града водачът — Петър Бонев — в бой неравен е убит.
Турските оръдия гърмят, не спират. Пукотня разпуква каменни стени.
На «Свети Архангел» светъл покрив рухва. Огнени главни запалват стар олтар.
Кандила умират. Жад в деца напира. Майки са в тревога. В огън са жени.
Пъклена стихия в църквата избухва. Пламнали лица с ръце гасят пожар.
Огнени езици по икони ходят. Нокти се забили в жилави меса.
Бледен и уплашен онемял народът. Немощ бога търси в неми небеса.
Изведнъж замлъква мъка нечовешка. Изведнъж настъпва недостъпен час.

Кървава и страшна веселба мъртвешка с танец на Смъртта започва Гинов Спас.
Над глави извива се десница верна. В църква древна ревнал ревом револвер.
— Нека бъде светла сватбата ни черна. Нека бъде весел танецът ни чер.
И рождени рожби Гьорги и Димитър, и Йорданка, и Галина, и Иван
редом смел сватбар безмилостно застрелва. Спира в миг. Обгръща с поглед пламнал храм.
Бледния му лоб раздира буря скрита. Под гръдта му ври укрит сърдит вулкан.
Горестта си Спас със мъртвите споделва. Търси Рангела, сина си най-голям. . .
В тежък час Спас Гинов става тих и нежен, слънце озарява мрачния му лик.
— Сине Рангеле, нещастнико метежен, с нас ела. Веднъж е, чедо, тоя миг.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Тичом се притичва дивната Люляна, гордата, безстрашна Спасова сестра.
— Бате, отвори в гръдта ми смъртна рана. Поведи и мен в бъдната зора.
Не оставяй поругани да загинат рожбите на Гиновския род честит.
Не забравяй Ягода на път да вземеш, тя е моята и твойта красота.
Виком вика и сестра му Николина: «Поведи и мен на танец с чест покрит.»
Отвори се, Земьо! Стой, разбойно Време! В честните надежди влязла нечестта.
Със усмивка падат рожби дръзновени. Смъртен час измерва храбрите тела.
Спас е хороводец на свещени смени. Радост е нерада. Светла е скръбта.
Спас отново в храма с грозен глас извика: — Сине, Рангеле, теб чакаме, ела!

Глас без ек остана, глас на скръб велика. Биеше роса икони и чела.
Божи храм тревожеше покой напрегнат. Спас — синът на перущенецът Иван —
морници студени в клетвен час убегна и мълви на Гюргя с глас от скръб обвян:
— Горда хубавице, гълъбице моя, приготви се, либе, наш настава час.
В тая църква невга с тебе се венчахме и обет, и клетва дадохме си ний. . .
— Не бави се, Спасе, аз и в гроб съм твоя. Българите бъдни нека помнят нас.
В тая църква с бога всичко ний деляхме. . . Целуни ме, Спасе, сетен час звъни.
Величав, спокоен сред размирна доба, с мъдър поглед в бъдност устремен,
Спас застрелва в светла майчина утроба и детето си във тоя страшен ден.

И към Кочо Чистеменски се обръща и отправя сетни клетвени слова.
— Обущарю, твой е ред във тая къща. Мой другарю, ти след мен си тук глава.
И Спас Гинов с верен револвер изпитан изведнъж затваря собствени уста.
Обущарят бърже грабва револвера от ръката на приятел и другар.
С весел взор обгърна китени сватбари, с властен глас отвори път към вечността.
— Нека е проклета черната невера! Нека е проклет султанския ханджар!
Из безмилостните яростни пожари правдата расте на нашата борба.
В танеца на кървава съдба незнайна Чистеменски, доблестния обущар,
свойта Теохана, дъщеря си Райна, себе си застрелва в смъртна веселба.

Яростни бесилки. Кървави постели. Дим. Пожарища. Уплашени села.
Онемял е ятаганът други смели. В морници нощуват трескави тела.
Хиляди жени посечени на части. Гаври със глави на майки и деца.
Трупове натрупани едни връз други без ръце, нозе, лежат в черковен двор.
Варвари без жал са лели страшни страсти. Псета клети живи ръфали сърца.
Див покой ридай над мъртви чучулиги. Знаме с лъв роптае в изтерзан простор.
Скелети и сенки будят край безлюден. Зъби озлобени в мъртъв час сновят.
Изнасилва църква полумесец блуден. Рожбите баташки в бурна кръв лежат.
Над баири и поля прокоба тегне. Изтезава страх села и градове.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Щом потайна полунощ земя налегне — из гробовна твърд излизат духове.
Мрачни и смълчани с люта мъст в очите, пъкъл страховит в гърдите им гори.
Свойта плът убита дирят из скалите и се връщат в гробна къща призори.
Домове опожарени обикалят, търсят в скрити студенци удавен лик.
Тихом стъпват. Помежду си не говорят. В бродници среднощни ням език витай.
Кандила и свещи по гробове палят. В стонове ромони смъртния им вик.
Грозен жребий носят. С горести се борят. Краят им е ужас. Ужасът — безкрай.
Изненада късни бродници изчезват. Изненада разпламтява небосвод.
Мълнии со саби робска нощ отрезват и вървят към свободата с цял народ.

Вик със ек разтърси нощната потая. От Брацигово пристига страшен вик.
Пламъци пламтят. Гори на клада в тая нощ последният апостол и войник
на Априлското въстание — Петлешков. — Кой бе на събранието? Казвай! — «Аз».
— Кой раята вдигна срещу Падишаха? — «Аз. Раята няма никаква вина.
Сам съм. Бе теглото наше нечовешко. Бе султанската непоносима власт.»
— Другите кои са, що със тебе бяха? — «Сам съм, други няма. Казвам истина.
Аз водих! Аз заповядвах. Други няма. . .» Онемя Хасан паша от тая реч.
Може би съзря той своята измама. Сякаш некой го съсече с остър меч.
«Аз ще изгоря. Империята ваша се руши пред ваште собствени очи.

Кладата познава твърдината наша. Правдата не може дълго да мълчи. . .»
Гръм покой пронизва. Дръпва се тъмата. Мълния приплямва в призрачния мрак.
На коне минава чета хвърковата. В бъдеще отива със развян байрак.
Пътя ѝ пресича хала озлобена. Иска да погуби светлия ѝ вожд.
— Отдъхни, войводо, с четата прочута. Мракът е безпътен. Късна нощ владей. —
«Махай се оттука, хало разярена.» — Кой заби в сърцето на тирана нож? —
«Аз. Бенковски. Ножът е с отрова люта. Няма нивга раната да заздравей.»
Призракът напусна пътя изненада. Към Брацигово се носи страшната ламя. . .
«А сега Русия нека заповяда. С чест ще я посрещне българска земя.»

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен шеста

Войската руска Дунав при Свищов минава. Избухва с избух Руско-турската война.
О, Шипка съдбоносна, горда и корава, величествена вис на Стара планина.
Рушат се петстолетни кървави основи. Хомотът на рая безправна се руши.
Гърмят вериги, дигат се тегла сурови. Възмездие жадуват ядните души.
Народни чети на войводите прочути навлизат с твърдост в буревестния вулкан.
Дружини опълченски с бранни рани люти неравен бой захващат с кървав Сюлейман.
Войната сърби, гърци и румънци тласна към дръзновен национален собствен лик.
Сломът на турската империя злогласна изтръгна из гръдта на българина вик.
И пътищата на бунтовници хайдути събра във общ юмрук в един съдбовен миг.

Възвръща генерал Столетов нашта слава. На българските опълченци вожд е той.
Войската бъдна на България настава от българските опълченци в тоя бой.
На Шипка с бойна чест плющи Самарско знаме. Воюват мъртви с живите на този връх.
Там опълченци пишат повест с кръв и пламен. И мъртви се сражават до последен дъх.
На този връх свет паметник ще се издига, на бъдност да напомня за безстрашните деди.
Могъща пирамида небо ще достига, на майки да мълви, на внуци да реди. . .
България е боен яростен театър. За всеки кът земя разгаря се борба.
Народ поробен ражда в мъки свободата със братята по кръв, по вяра, по съдба.
С войската, що разкъса Шипченска верига и Цариград заплаши с бойната тръба.

Редиците редеят. Битката е гневна. Окичват лаври храбър руски байонет.
Велико Търново — престолнината древна — освобождава Гурко от османски гнет.
Осман паша е влязъл в Плевенска подкова. Вейсел паша е в плен. Развял е бял байрак.
Безсилен Сюлейман развихра ярост нова. С войската бърза. Пред очи му мръкне мрак.
Плете се в Плевен героична епопея. На братството ще бъде Плевен светъл дом.
Велика е хоругвата на смелата идея. Сплотени бойни сили не познават слом.
Ще бди на хълма Плевенска панорама и приказки ще пее в бъдни векове
как братска кръв поила дружбата голяма, родена в бурни руско-турски боеве.
Звезди над богатири нощем ще светлеят. В могила на Победата духът снове.

Декември е снежовен. Вие вълчи вятър. Над Плевен се разтваря свода изведнъж.
Сред бурни боеве изгрява свободата. Залязва царството и на Осман могъщ.
Безсилен. Неспокоен. В униформа синя. Обгръща свойта сабя със прощален взор.
Повлича погледа му пустошна пустиня. С очите вижда собствения си позор.
И Скобелев, и Тотлебен, и майор Горталов, и щикове румънски с гняв забити в гръб.
Не може да поема дъх. Сърце в гърдите спряло. От свойта сабя се разделя с тежка скръб.
— Предайте сабята на царя на Русия. Ганецки генерале, свършва моя дял.
Не всички дни еднаква имат орисия. Едните радост носят, другите — печал.
Човекът е съвместно неизвестно цяло. Човекът е несигурен и як метал.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

След Плевен богатирски боеви редици към София настъпват с руски знамена.
На генерала Гурко смелите войници минават първи снежна Стара планина.
Виелица зловеща пътища покрива. Сурова люта зима леденей лице.
На помощ иде българска неволя жива и сняг разчиства с голи жилави ръце.
През силни снеговеи три колони минат. Към Буново е генералът Дандевил.
Към Горни Богров и Желязна — Веляминов, към Чурек и Саранци Гурко път открил.
С бойците в Етрополе Дандевил се върнал. Бил проходът со сняг непроходим навян.
Към девет стотин храбреци снегът прегърнал. Бял сън оръдия заспали в стар Балкан.
От Етрополе за Златица в час пустинен с бойците тръгнал Дандевил към своя блян.

Ни студ, ни сняг, ни яростни фъртуни, ни озверен отпор на турската войска
надеждата отне, сплотеността разбуни на руската освободителна река.
Аскерът бе разбит и с мъжество отблъснат от Арабаконашки проход в бурен миг.
На Чурек и Потоп сънят гърмеж прекъсна и в ближните села осъмна ден велик.
Шест часа бурни в края на декември боят при Ташкисен кипеше с гняв на вихър луд.
Блестеше на открито на снега повоят и всякое прикритие бе празен труд.
Внезапно тишината сепват битки люти. С войската генералът Гурко е в атак.
Превзема землени окопи и редути. Лежат убити върху кървавия сняг.
Узнават много войни на смъртта покоя. Над Каталей и Философов мръква мрак.

Зловещ е Сюлейман паша — зловещ и гневен. От Цариград по телеграф пристига вест.
— Да стори София да стане втори Плевен и върне на пророка осквернена чест.
Тоз, що в разгара на сражения сурови, обезлюди Загорието с лют ханджар,
на командири дава заповеди нови народ да потопят във кърви и пожар.
От София ни род, ни кот да не остане, ни сламка, нито камък върху камък чер.
При село Горни Богров в час след изгрев ранен премина в контраудар турския аскер.
На снежната покривка изведнъж се срещат две армии, две сприи в миг един далек.
Навява тъмен ужас гледката зловеща, най-кървавата гледка в тоз превратен век.
Но кой ще спре настъпващ огън ураганен на генерала Веляминов в час нелек.

От боевете още Гурко не отдъхнал, към София лети прославен воин смел.
Осман Нури паша от ужас е настръхнал. Умът на комендантa на града е спрел.
Решил е да извърши адската задача, която е поставил страшен Сюлейман,
барутни погреби да разпилее в здрача и София да хвърли в огнен ураган.
Мъжествен вицеконсул Вито Позитано със храбри българи е в Со̀фия на крак.
Разбира пъкленото дело с мъст заляно и спира действие на яростния враг.
Над селище Враждебна знамена развети, над София надниква руският войник.
Мостовете на Искър вихром са завзети. Спасение извира. Иде час велик.
На петстолетен гнет е булото раздрано. Напира свободата с богатирски щик.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Осман Нури паша към Самоков отстъпва. Кръвта му пламенеят ядни ядове.
Под бяло наметало пролетта напъпва. Обходи свободата първи плодове.
Над София владее ранен януари. Светци в шинели влизат в мъченика-град.
Свещеници ги чакат със икони стари. Спасителя прегръщат с блага благодат.
Стои митрополит Милетий пред народа. Посреща генерала Гурко с хлеб и сол.
Навел глава, ридае. Екне небосвода. Гласът на Гурко секне петвековна бол.
— Да бъде София честита на Балкана, да бъде в хубостта на Петроград сестра!
— Да бъде София по-твърда от стомана! На мъдростта да бъде верна дъщеря.
— Да бъде София огнище на свобòда! — Речта завърши Гурко с мощното ура.

И Одрин покоряват руските витязи, и нуждом принуждават Цариград на мир.
На Мраморно море, где мраморни талази ромонят и се гонят по безбрежна шир,
на бряг един от Цариграда недалеко светлее селището Сан-Стефано там.
Историята в туй място отеква еком. Премахва Граф Игнатиев гнета голям.
Предвижда придобивки географски за Сърбия, Румъния и ред страни.
Русия разполага с карти етнографски от Шафарик до Книперт във онези дни.
Тоз санстефански акт е дата съдбоносна. На бури и превратности поставя край.
В хилядо осем стотин седем десет осма, след кървав кръст България нов път чертай.
Вълнения подигат книги старославски. На трети март България в цял ръст сияй.

Османската империя снага прекръшва. Над Портата висока чер надвиснал свод.
Велика правда в Сан-Стефано се извършва. Русия благославя българския род.
Европа рие договорът в Сан-Стефано. В гняв Австрия роптае. Англия реве.
Роденото дете е в пранги оковано. България на помощ съвестта зове.
Блян Андраши разлиства. Пъклен план планува. Нечисти сили жили напоили с бес.
В очите му надменен Сатана ликува и с мъст го тласка към Берлинския конгрес.
— С нещер месата на България режете! Без жал изкоренете нейните ръце!
Надеждата и вярата унищожете! Покрийте с неизвестност нейното лице.
Очите само оставете да будуват, света да виждат и да плачат от сърце.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен седма

Мелнишкият каймакамин мир не знае. Чул и в Мелнишко избухнал бунт свиреп.
Двадесет села с аскер опустошава. Двадесет села превръща в грозна жал.
Още в Кършияка ужасът витае. Още писъци раздират здрач нелеп.
В прах и кръв са Кресна, Влахи и Ощава. Върху тях злодей е смъртна мъст излял.
Храбрите дружини на Карастоилов и на Лютата и Гороминко в миг
на народ пострадал в помощ се притичат. Княжество България е с чети тук.
Дружните дружини доблестта облича. Бият се с аскер и със башибозук.
Гьорги Гаджала, от Котел град светило, опълченец смел и воин гордолик,
с опълченци мине граничното било и започва действия в размер велик.

Шири се в Пирина огнена тревога. В шума умълчана вихър лих снове.
Тътнат и се носят клетви и протести. В часове злочести властен е Пирин.
Кресна бий камбана. Бунт кове Разлога. Газена земя на смърт народ зове.
Старци танец кършат. Крачат с кръст невести. Робска пръст се бори с варварски Берлин.
Буен бунт разбуни бързоструйна Струма и на тиха Места урви разлюля.
Българската бурна буна в миг обхвана Кресненската лъчевестна теснина.
Сетне вихром се понесе из балкана и нахлу в Разложката котловина.
Мелнишката местност с чест поде куршума. Петричката област злоба в битка вля.
Неврокопско, Серско с мъст поеха друма. Беха с ръст и Малешевските села.

И Демирхисарски край на бунт се дигна. Бурята разтърси робския простор.
В тая страшна разпра взеха част чадата на поробената българска земя.
Като гневна лава робска мъст изригна и заля Берлински договор с позор.
С дръзка чест изпраща на протест словата спорна непокорна Горна Джумая:
— Ний не щем да се делим от наште братя във Софийския санджак. Едно сме с тях.
Ний не щеме пак града ни с местността му да остане в Турция, под турска власт.
Докога ще носим на исляма срама? Докога неправди ще ограбват нас?
Спрете кървавите български разпятия! Туй е светотатство! Не вършете грях!
Не палете трепет в нашите обятия. От кръвта ни робски изгонете страх.

Верни опълченци бранят със гърдите беззащитна китна българска земя.
Попгьоргиев, Беровски войвода славен, за народ и правда е байрак развял.
Илъо Малешевски сее страх в агите и зове на крак аргатските поля.
Селяните се надигат в бой неравен с брадви и съсичат селската печал.
Из полето плодно около Пирина бродят чети с горди български чеда.
В Прилепско четуват четници напети. В Охридско дружини със юмрук са твърд.
С храброст се прочуват хвърковати чети, боят е без милост, боят е на смърт.
Щерю Влаха с бойна доблестна дружина из Разложко буди робската беда.
Брани и Калмиков българска родина, с кърви се прославя път към свобода.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Македония душат души душмански. Режат с нож на живо българска снага.
Българската църква в нея молбом моли пълководците на руската войска
да изпълнат Договора санстефански и да изведат наш кораб на брега.
Жешки желби пред разделби и неволи. Буревестна е протестната ръка.
Вардар заревал в полета и клисури. Бунна е Бабуна. Лоб умислил Шар.
Солун град е гневен. Бурен е Егеят. Умълчани тегнат странни небеса.
Полунощни вощеници сълзи леят. Ранен листопад съблича дървеса.
Страшно и стаено пеят сури мури. Клади изкушават български олтар.
Смътен мрак гърми. Прииждат с тътен бури. От въстанал гнев трепери лют ханджар.

Надалеч са чутни дивните войводи: Кукулич и Милю, Суко и Иван
Атанасов. Надалеч за тях се казва и разказва за юнашките дела.
С тях светлеят в мрака родни небосводи. С тях се сбъдва нашият несбъднат блян.
Те са светлината в българската пазва. Те са дръзкостта на робските чела.
Змии зли излизат. Облаци се сбират. Сред миражен мир на стража е Пирин.
Над скалите преминават птици неми. Кършияка в страх очаква час нелек.
Сенки ходят по заспали черноземи. Нейде в мрака екне, секне ек далек.
Изненада разбунтуван миг напира. Изненада шир простира покрив син.
Светлина се сипе. Расне властна диря. Вика с вик един черковен исполин.

— Майчице Българийо, в тозчас, когато вече княз избира българският парламент
и народа на единство се повиква, зов към теб, страдалнице, отправям днес:
Чуй, заклевам се в отечеството свято, в най-възвишеното, що живее в мен,
вместо бурна радост тиха скръб подтиква към стенания и клетви мойта свест.
Пет столетия на пранги и тъмници, пет столетия на горест и тегла
и сега, когато род делен избира на България владетел с вик нескрит,
с мъка безпределна, що сърце раздира, питам — аз Натанаил, митрополит
Охридски, ще бъдат ли без глас езици български към наште страшни патила?
Помогни на ослепени върволици, в дива нощ останали без светила.

— Съднице Русийо, разбери скръбта ми. Моят разтревожен дух успокои.
Твойта сила търси род един бездомен. Не оставяй разделени ний да мрем.
Людските надежди пълни са с измами. Из премежди колебание струи.
Отмени, Русийо, тоз товар огромен. Избави България от нов ярем.
Вихрен вик не стихва. . . Съдница Русия памет праведна извиква в миг висок.
Съдник княз Дондуков с доблестта на воин вихрен вик посреща със спокоен глас:
— Там във Сан-Стефано в час за нас достоен синор на България поставих аз.
Договорът англо-немската стихия развали в безумния Берлин безок.
Българската е с превратност орисия. Белези остави синорът дълбок.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Кървава разправа с българи настава. Като люти мълнии блестят ками.
Времето е в ужас. Правдата загива. Живи българите в пламъци горят.
Демон Дизраели драма разиграва. Андраши дели светите ни земи.
Двамата палачи с мъст немилостива нож жесток забиват в българската гръд. . .
Небосводът над България тъмнее. В небосвода зрее грозен лунен грозд.
Над огнища мъртви бдят безсънни вопли. Кости търсят разпокъсани тела.
В тъмнина безлюдна веят ветри топли. Палят се в покоя плахи кандила.
Блудница Европа българи пилее и заплита Македонския въпрос.
Българската участ сред голготи пее и към светла бъдност дири мирен мост. 81

681

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Дванадесето предание

Текат следи. . . Светът е ред възвишен. На Света човекът е свестта.
Еднакви всички на света се раждат. Нееднакви те в живота мрат.
Един необходим е, друг — излишен. Волността е на духа честта.
Човешко равенство изгражда Диктатурата на Пролетариат.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен първа

Неправдата е страшна. Робството е непосилно.
Безгласна съвестта е. Тъмнота терзае взор.

Берлинският конгрес злочест на три нещастни части
без жал България и българите раздели:
На Княжество България със княжество не силно
на Източна Румелия със притеснен простор.
На български земи останали под турски власти
безспир да се сражават с цариградските стрели.
Ала туй Княжество България е с бури силно,
с превратности богат е княжеския кръгозор.
Ала и Северна България със край Софийски

осъществява Княжество България със бол.
Земите между Стара планина и Средна гора,
Родопите и Странджа образуват областта,
названа Източна Румелия от тези хора,
що с чер нещер делеха на България свестта.
Освободени българите пак са в пранги низки,
че сякаш още трае петвековен произвол.
Правата на султана са с безкрайни възли змийски.
В Румелия с аскер държат султанския престол.

Страдания и изтезания гърди надигат.
На изпитание е българския идеал.

Нестихващи стенания откъм Родопите се носят.
Мрат Одринска и Беломорска Тракия под гнет.
Гърми из Македония най-грозната верига.
От трепет и от ужас цял народ е онемял.
На изпитни подвъргната е участ белокоса.
Обсипан с клевети е български трицвет.
Страданията са безкрайни. Силите не стигат.
Небето — без очи, земята — нема и без жал.
Насилия усилват беззакония сурови.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Султанска тирания оковала дух и ум.
Език в протест облича българския буден ропот.
Пред недоволства накипели нрави се рушат.
Надвисват облаци. В тъмата тътне бурен тропот
на конница изконна. В плам гърдите се душат.
На Отоманския зандан настръхнали основи.
Събрани упования пробиват в мрака друм.
Ридай земя ранена под небесните покрови.
Крилата е прекършил злостен яростен куршум.

Нахлували по къщите им хищните пълчища
и с яростни ханджари секли българския клон.

От изгрев ран до късен здрач вървели върли върволици
по пътища пустинни в неизвестна сетнина.
Напускали в безредие постели и огнища
и дирили в България утеха и подслон.
Нима видели страх един изплашени зеници?
Нима една изпили чаша със горчивина?
Очите им потъват в пламъци и пепелища.
Душата им помръква в незамлъкващ вик и стон.
С наведени глави, по смътни пътища потайни

изпити, страховити точили се бежанци.
Тежали небесата върху раменета голи.
Земята е раззинвала под босите нозе.
Измъчват ги видения. Прогонват ги неволи.
Заключеното им сърце съмнение гризе.
Топят се като восък. Бият ги беди безкрайни.
Устата им са жадни за прохладни кладенци.
В ума им се вестяват неизвестности незнайни.
Припламват в паметта им мъченически венци.

Настръхва мъртва шир. Небето писъци раздирят.
Приижда чер неверник триж омразен, трижди клет.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Навсъде глутниците смутни с люти арнаути
на вихрени коне отвличат булки и моми.
За мъжките деца невръстни откуп в злато дирят.
Ни разум, нито жал познава разюздана смет.
Дни тежки са и неспокойни. Нощи — без приюти.
Со силни трескави тревоги нощни са тъми.
Мъже безстрашни на въже в тъмничен хлад умират.
Безправен голорък народ е изтерзан от гнет.
Граблива власт владеят феодали развратени.

С немирен ятаган смиряват шепотна рая.
Безоки обири и плячки по опасни друми.
Безчинни кражби и убийства сред внезапна сеч.
Жестоки пранги и зандани и в гърба — куршуми.
Зловещи хули и разгули и поганска реч.
По бедните села беснеят гладни, озлобени,
невзрачни мюсюлмански маси. Блудство не таят.
И тайно, в таен час напрегнат, угари таени
разгарят ярка ярост в стара българска земя.

В пустия пуста е роптала мъка незаспала.
Над вежди сбрани тегнели зловести мракове.

Националното безправие размах е взело.
Чудовищни обеми е подемала властта.
Необуздана сприя-кървопия е вилняла
и сеела е трепет по села и градове.
На кръст разпъвали пилати българското тело.
Съсипвали джелати на България пръстта.
В гърдите на народа бурна лава е кипяла.
Вдовици карловски надавали са викове:
— Акò в Румелия прекрачи на султан войската,

през наште трупове ще трябва да премине тя.
Пет тежки века стигат нечовешките закони.
Ний искаме децата наши да живеят в мир.
На границата ни да нема турски гарнизони.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

В Румелия да грейне свободата най-подир.
Народът бил готов да вдигне знаме на борбата,
ако султанските войски навлезат в Областта.
И неведнъж постигала България правата
с решителност, со силата на устойчивостта.

Със ятаган заканва се османската закана.
Шега не знае нечестивия ислямски крак.

Абдул Хамид нарежда на Алеко Богориди
да се яви във Източна Румелия със фес,
че в Източна Румелия властта е на султана
и че на неговата власт е фесът видим знак.
Послушал губернаторът и с мисли разновиди
е тръгнал да поеме управлението с чест,
но в Пловдив бил заставен той от българска отбрана
да хвърли феса и да сложи на глава калпак.
«Шуми Марица» — вред възкръсвала е мъртва слава.

Тържествените звуци са гърмели с бурен глас.
И носили се като вихри луди по полето,
и вливали надежда свята в българско сърце.
Тъга е брала радостта. Блестяло е небето.
Сълзи със бисери красили българско лице.
Макар Алеко Богориди да се причислявал
към туркофилски клон на буржоазията в нас —
на българската кауза победа означава
поставянето му за губернатор в оня час.

Притиска безимотни българи тегло неравно.
Със ярост се разгаря гражданска безмълвна бран.

Нарастват данъци според Османската държава.
Товарът непосилен се усилвал ден из ден.
Брожение превръща се във недоволство явно.
Румелия не иска на султан да плаща дан.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Лихвари частни мрежи властни широм разширяват.
Изнемощели сиромаси падат в грозен плен.
Занаятчии и търговци се подемат бавно.
Народна банка в Княжеството храни техен стан.
Разрухите през славната Априлска епопея,

руините жестоки в Руско-турската война
накарали са българи от Одринско да бягат
и в Пловдивско и Сливенско да търсят тих приют.
С торба на рамо, във ръка със просяшка тояга,
по тъмно бързали са бежанци и крили смут.
Из Македония пожари още пламенеят
и още плиска змийска мъст султанската злина,
и българите македонски бързат и немеят,
и в Княжеството мирно дирят спас и светлина.

Мечта величествена векове наред що тлела,
внезапно се разпалва в благороден огън смел.

Борбата за единна българска държава почва.
Желай обединение цял български народ.
Румелия и Княжеството не търпят раздяла.
Увлича масите народни благородна цел.
Таената неволя като лава заклокочва.
Към Силите велики мъката поела ход.
В ума на българите древна слава заблестяла.
Духът на смелите е в тая битка без предел.
Румелия като отделна област автономна

довежда търговията до цялостен застой.
И земеделието разорява съсипнята,
и занаяти почерняват като въглен чер.
Румелия сама е беззащитна и в бедата
се мята и трепери тя от всеки отомански звер.
И княза Батенберг омайва почитта огромна
и скрито носи се да стане в битката герой,
но някъде в душата му е мисъл вероломна,
желай народа български да изиграе той.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Несгода жива се укрива в княжеска угода
и мислите на княза разпилява с тежък чук.

Въпросът за обединение е неотлъчен
с избавата на Македония от турски гнет.
Обединението възвестявало свобòда
на всички български земи на запад и на юг.
Със революцията македонски край измъчен
на север и на юг се сливал с български трицвет.
С течение на времето видял е сам народа
съединистката идея курс поема друг.
В Румелия владеещата «Партия народна»

превърнала е таз идея в свой свещен байрак.
Заблудата внезапно спряла. Лъснала лъжата,
народът щом Съединението пожелал.
Лъжесъединистите са свили знамената:
«Че време не е, подходящ момент не е узрял.»
Тъй народняците са крили силата безплодна
и носили без свян лъжлив и изменчив калпак;
водата буйноструйна текла теком неизбродна.
В дрезгавината дръзновено дръзнел дързък зрак.

Тъмнеело и в същи миг светлеело небето
и над България припадал хладен здрач зловест.

От Княжеството управляващите либерали
към блена за Сцепление с доверие били.
Една мечта на Батенберг ласкаела сърцето.
Мечтал в Румелия да влезе със достойна чест.
Отбягвал Македонският въпрос. Нащрек държали
боязни княза и ума му крали мисли зли.
В хилядо осем стотин осем десет и пето лето
мечтата плаха князът е облекъл в дръзка свест.
И княз, и Българският таен революционен

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

централен комитет със родолюбци и дейци
начело със Захария Стоянов, със Паница,
със Николаев Данаил открито и навред
са агитирали народ в Родина-мъченица,
че всякое движение се спира занапред.
А българите в Македония с дух непреклонен
решили да въстанат с храбри братя бежанци,
Захария Стоянов от уплаха скрито гонен
нареждал, разпореждал, свеждал флаг на храбреци.

Из Княжество България повява мирен вятър.
Княз Батенберг подел е дело със отмерен такт.

Скандали Батенберг избегва. Гони ясни цели.
Обединението вижда българския княз
на двете български държави с помощ на войската.
Копней Европа да постави пред завършен акт.
Туй опит е направен с падане на Дизраели,
със падане на Бикънсфилдовата мрачна власт.
Със качване на власт на Уйлям Гладстон, със обрата
и със изостряне на турско-гръцкия контакт.
— Берлинският конгрес — реве Славейков с бол голяма —

създал е Източна Румелия — плодът убог.
Чудовището мъртвородно ужас да поражда,
да предизвика непрестанно гадност и позор.
У българите робска угодливост да насажда
и българската нация подвъргва на раздор.
За майчица Русия две България днес няма.
Търпимостта е дъщеря на Праведника строг.
Останалото е една мъчителна измама.
Берлинският конгрес е договорът най-безок.

Неверието най-корава твърдина изяжда.
Надеждата с юмрук поваля и най-зъл затвор!

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен втора

Със преврат държавен Батенберг събаря Търновската конституция у нас.
Избори провежда с натиск и изнуда. Власт укрепва с полицейски апарат.
С пълномощията Батенберг отваря политическия кризис в свойта власт.
Ред — водачи либерали са в прокуда. Демокрацията крачи в невъзврат.
Князът със особени наредби властва и присилва силом свестните дейци
във румънската земя да емигрират, там да дирят спас за собствена глава.
Каравелов и Славейков в ръст израстват и зоват на битка български бойци.
Авторът на Записките агитира против извънредни княжески права.
Протестира. Мъст възвира и участва във разбулване на дворцови лъжци.

С княжеската личност клеймом заклеймена смут Захари сее в българския род.
И Алека, с прозвище Пашата, хвали хвалбом из страната и гласи за княз
на една България обединена. . . Смут растял, цъфтял, ала не давал плод.
Към Алека руси хладнина държали. С антируски дух Алеко трови нас.
Не престават пътищата на борбата. Гневом се гневят потискани води.
Силна лава на разправа непреклонна принуждава княза да възстанови
Търновската конституция с правата. Ред парламентарен София реди.
С Петко Каравелов расне власт законна. Слава поздравява смелите глави.
Под превратните крила на времената се сменяват свободи с несвободи.

За властта е битката непримирима. Двете партии са в непрестанна бран.
Постепенна, смислена и устойчива битка скрита е открита в същи миг.
Светлата идея сила е незрима. Несломима длан е лъчезарен блян.
Участта на битката е изменчива. Щастието е сподвижник грижнолик.
Партия казионна власт загубва. Партия народна получава власт.
Радват се едни, а други жал жалеят. Винаги властта е стълбица една.
Властният водител в себе си се влюбва. Всяка влюбеност опива жива свяст.
Светлина излъчва светлата идея. Истината всякога е светлина.
Правдата е хубост. Силата е грубост. Всяка придобивка брани се со страст.

Княжеството воглаве със Каравелов и Румелия със Кръстевич Гаврил
длъжни са били въоръжени чети да не пращат в македонската земя.
Тези клети две правителства изцело се намирали под турския закрил.
Те са газили свещените обети и помагали са робство и тъма.
Тъй Съединението се подема от онез, що антируски курс творят. . .
А княз Батенберг престижа си сронил, дири начин да спечели цял народ.
В сговора съзиждан чрез борба голема вижда Батенберг спасителния път.
Лоб злокобен в колебание обронил. През стихии лихи мине негов брод.
Уплах упованията му отнема. Бъднини бурливи в блена му блестят.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Руският дворец със Батенберг не бърза. Подозрение поддържа руски цар.
Обкръжават вредом Батенберг с невера. Връзките на княз в Германия лежат.
С Австрия и със Унгария е свързан. . . Вижда българския бъдещ господар,
че и австро-угрите за своя сфера на господство Македония държат.
Вижда Батенберг и се съобразява. Пази от заблуди своя буден глед,
че и всекое въстание те биха там посрещнали с отпор въоръжен.
С тез неща е князът своя ход сверявал. Съблюдавал стъпките си занапред.
А Румелия възвания покриха и зовяха цял народ на дълг свещен
към обединена българска държава, към един-единен български трицвет.

Пролетта пробужда пъргави надежди. В летото просветва жетвения зной.
Из народа броди светлата просвета. Из казарми разяснение кипи.
Градовете се изправят пред премежди. В името на княза се подготвя бой.
Вярата в хоругва свята е развета. Пречки и омрази времето топи.
Еполети светят върху раменете. На трицвета офицерство се кълне.
Бъдещност безбрежна граждани въвлича. В напрежение желания цъфтят.
Сури са лазури. Бури са в крилете. Към зора се носят вихрени коне. . .
Съдбоносен миг България обрича на метежна изпитня и кръстопът.
Отдалече се вестяват върховете. Отдалеч се виждат вишни висине.

Всека светла дата, свързан с борбите на България, се чества с мъжка чест.
Демонстрации величествени минат в Пловдив града и по други градове.
Гибелта геройска на Хаджи Димитър отбелязва бурно българската свест.
Лето е девето Ботев как загина, а смъртта му към безсмъртие зове.
Всичко е пропито от света поръка. Цял народ Обединение желай.
Кръстевич Гаврил извършва ред арести. Кръстевич Гаврил подгонил съвестта.
Немощното му правителство е в мъка. Как да укроти стихията, не знай.
Тегнат над Гаврила облаци зловести. Мерките му не укрепват крепостта.
С полицейски палки продължава пъкъл с пропаст да заплашва българския край.

Силата Съединението прави. Нас Съединението ще спаси.
С договор България е разделена. От Берлин е вероломната змия.
Няма автономни български държави. Любовта омразен жар ще угаси.
Да пребъде Тракия присъединена. Тракия е част от българска земя.
В нас живей единна свяст непоклатима. От еднакъв бит е нашия живот.
Трябва ли Румелия да съществува? Долу Пашълъка на Гаврил васал.
Майчица България е неделима. Неделим е бащиния небосвод.
Българската правда нека тържествува. Праведен е българския идеал.
Нашта воля нека бъде несломима. Мъдър нека бъде нашия възход.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

На Гаврила в клетка свила се душата. Около сърцето му се хваща лед.
Мислите му плахи страшен страх спохожда. Пие го стихия. Зла беда го бий.
Носи се писмо отворено в страната срещу него, срещу неговия ред.
Като с остър нож писмото го пробожда. И с памук кръвта му ужас тъмен пий.
И насън дочува гневните закани. Ний се борим за народна свобода
и за независимост на таз светиня, що България нарича се в света.
Разделена на три части от тирани. От душмани окована във беда.
Ние ще се борим майката робиня да избавим от позор и нищета.
Чест да върнем на огнища поругани, да сплотим навеки българска рода.

Ни заплахи, ни арести, ни прокуди, ни изключване на будни духове,
ни жандармерийски — полицейски части на правителствени сили в оня миг,
ни лъжи, ни вероломства, ни заблуди, ни съблазни, ни омразни смутове
са могли вулкан възтанал да подвластят и посрещнат с удар удара велик.
Мостът на Марица взел е Николаев, пътя към града на Чардафон открил.
Фон Дригалски, страшния паша, невзрачен не успява да попречи смелия майор
да превземе и конак необуздаем на Паша некръстен Кръстевич Гаврил.
Вълью Стефанов — поручикът юначен — върху фон Дригалски стрелял от упор.
След арест домашен Фон-Паша потаен от майора Николаев снет е бил.

Развигор горещ навсякъде изблика. Вихром из България прониква светлина.
Кръстевич Гаврил — тоз жалък губернатор, към Конаре е откаран под конвой.
Вред Съединението предизвиква из съединена българска страна
величав възторг на чувство непознато и победа светла на народ-герой.
Северна България со скръб в очите срещом среща съдбоносния предел,
Македония съзира сред хомота във Съединението своя спас.
Като гвоздеи гранитни са в гърди забити думите на Загоричанеца смел,
че Съединението е в живота на България велик съдбовен час.
Общ ентусиазъм в изблици нескрити с дух национален в свят подем се слел. 99

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен трета

Набират лоб тревоги и печали. Настават на Балкана грозни дни.

При Власина, във българска околност, войници сръбски заловили в заник ран
наш опълченец. Мигом го обрали и го изпратили под снажна стража в Ниш.
Войници сръбски пътем не узнали кога е хванал българинът планини. . .
Не спира злостна яростна подмолност. Набира изненади кръвожадна бран.
При Гоин дол войници са открили над опълченци огън в ненадеен миг.
Един ранили, другия — убили. Глава отрязана набили са на щик.
Напира дръзка сръбска произволност. Раздира границите сръбски крал Милан.
На Цветков гроб на шестстотини крачки позицията пази български отряд.
В окопи — пълни с пъклени играчки. . . На крачки сто нащрек войници сръбски бдят.

Пред бога и народа коленичи владетел сръбски и зове със глас злочест:

— Народе мой, десница моя верна, надеждо моя, в тоя съдбоносен час,
династията на Обреновичи отправя към Отечеството манифест.
Душанови доспехи чест що кичи, България съседна осквернява днес.
Връз сръбска слава хвърля сянка черна, ограбва Сърбия и унижава нас.
Без срам Берлински договор погазва и предани ми поданици подло клевети,
издайници от мойта мъст предпазва и сръбско землище с безправие гнети.
Изпитвам бол и мъка неизмерна, не мога още да търпя неправди аз.
Със благослов на божа благодатност оръдията кралски нека загърмят,
реших да стресна българска превратност и Княжество България да вразумя.

Вулкан могъщ в България изрига. . . Заплашва крал Милан България с хомот.

В страната страшна лава закипява. Отново цял народ е в непознат подем.
Движение свещено се надига. Отряди доброволчески са в боен ход.
На границата турска пръв пристига със конната си чета Хитов Панайот.
Тръба на бой за слава затръбява. Кънти под мъжки стъпки роден чернозем.
Момичета отрязали косите, в гърдите свити още раните кървят.
Възторг и мъст блестят в очите, в единен строй с войниците — мъже вървят.
Настава епопея величава. България разтваря жертвеник голем.
Левенти — девет еднокръвни братя, неустрашими девет доблестни орли
с баща си, със оръжие в ръката от Пазарджик на границата отишли.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Правнтелството княза известило, а княз народу съобщил за таз война:

— Днес крал Милан с подкрепа на лъжата на нашата държава обявява рат.
Без всякой повод гъвкаво гъмжило от сутрин преминава нашата страна.
Сърцата ни прискърбие присвило. Разбило паметта ни страшна новина.
Не вярвахме, че едноверни братя ще дигнат върху нас ръка с развихрен млат
и в тия трудни времена, които минават малките държави, в тоз Балкан,
че безразсъдно кралство яровито ще тръгне срещу българския мирен стан.
И два народа в ада на войната ще тласне властно към опасен невъзврат. . .
И нека крал Милан с правителството да отговаря пред историята тук
за всичките последствия, за злото, що би могло да сполети един и друг.

Княз Батенберг зовал е синовете. Развявал българският княз трицветен стяг.

Безстрашни офицери и войници! Неустрашими унтерофицери вий!
Тоз час войски на сръбския владетел с нечисти чизми газят българския праг.
Юнаци, храбростта си покажете. Огнища защитете от безстиден враг!
Сгъстете честни доблестни редици! Оръжието нека господ-бог благослови.
Смажете с крак нахлулите шайкачи! Страната очистете от несретна смет.
Не хора, а злосторници палачи в България нахълтват с боен байонет.
Ний чакахме загрижени зеници да дойдат в наш свободен дом. Ала, уви!
Нечути, люти глутници злокоби нахлуха изненада в нашата страна.
Убиват всичко и деца в утроби, и български олтар обвиват с тъмнина.

Коварно кралство шумом нашумело. Европа заблуждава. Кралят е безок.

Бог вижда. Праведно е нашто дело. Под своята защита нас ще вземе бог.
Бог ще ни даде помощта потребна, за да ликуваме над наште врагове.
Всевишният е нашта мощ вълшебна. Всевишният окриля наште редове.
Ний вярваме, че наш народ всецело с нас ще се слее в предизвикан бой жесток,
че всякой българин за бой способен с оръжие в ръка под славни знамена
ще дойде да се бие с враг злокобен за своето отечество и правдина.
Всевишният да бди над нашта смелост. Да екне надалек достоен боен рог.
Зовем войските с мъжество и слава да защищават българския покрив свят.
С чест да излезе нашата държава от таз убийствена и братска адска рат.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Две времена се срещат с дух различен. В огнища едноверни огън пепелей.

Команда сръбска е уеднаквена. Дивизиите движи дързък кралски трон.
Моравската минава знак граничен и бърза в боен поход Трън да овладей.
По пътя Пирот—Трън със крак челичен дивизията Шумадийска твърдост вей.
Бригадата е конна уякчена със батарея и гвардейски батальон.
Дивизии три: Шумадийска, Дринска и Дунавска вървят към Драгоман и Трън.
Надига се стихия исполинска. Преплита се молитвен стон с камбанен звън.
Затишие. . . Земя е застрашена. Простор трепери под настръхнал небосклон.
Надменен крал Милан е с кърви луди, на войнствени заблуди е владетел той.
Желае Батенберга да принуди на срамен мир при Сливница сред страшен бой.

Зад властни страсти кретала несрета. Над кралския дворец зъл листопад валял.

В миг българския щик смутил е краля и пътят Пирот — София неравен бил,
минавал през окопи и люнета и дух на Шипка над България е бдял.
Боювали баири и полета, трибагреникът български в борби блестял.
Стебла корави вихър върл повалял, топил се в пламъците пряпорец немил.
Под биене на бранни барабани, под викове «ура» и боеви тръби,
под боеве на нож със мощни длани, под химна на «Шуми Марица» може би
на крал Милан се залезът запалял и страх сърцето на владетеля ломил.
След бягството под върхът Остра Чука бил съкрушен от ужас сръбски крал Милан.
Във Пирот подир страшната неслука прибрал се кралят в своя боен стан.

Войната е с неравнини покрита. Войникът е ведно страхливец и герой.

И армията сръбска лоб навежда пред оръжеен огнестрелен инструмент
и сръбското командуване счита за вид особен настъпателния бой,
таз тактика на запад е развита и боево влияе връз военен строй.
Туй щурма подценява и довежда без удар с нож в един решителен момент,
от всеко разстояние далеко оръжието огнено е с мощна мощ.
Но своя огън то разходва леко и неизбежно изоставя удар с нож.
Победата след боя се оглежда във не един завършен боен документ.
И дивна Сливница туй потвърждава и кървавия ход, и целата война,
и областта на Пирот подчертава в отбраната на всички войнствени звена.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Със чуден нрав е пушка карабина. Не всека е ръка със мъжка мъщина.

Едни войниците се откроявят със възпитание и войнски светоглед.
В срок двегодишен, в строга дисциплина те усвояват дух на бойна вещина.
Но с обичта към своята родина пробуждат в тях вражда към чуждата страна.
Те са чеда на сръбската държава и че непобедим е сръбския трицвет.
Поят свестта им с гордост и надменност. С лют шовинизъм тровят младата им гръд.
Честта им хранят с вяра и нетленност. Със ругатни ругаят българския кът.
Че Сърбия една е със юначна слава, че сърбите орли са с буревестен лет,
че българската армия не знае за бойна подготовка и за боен щаб,
че в българина дух страхлив витае, че той добър е градинар и ратник слаб.

Но всека е война с лице на ада и всека е война към кръвнината брод.

Не знай войната милост и пощада. На кръв насита няма с кръв опръскан род.
Война като война. Едни загиват, а други с дива мъст затриват всичко вън.
В обятията на Смъртта заспиват и врагове, и братя непробуден сън.
Спре неспокойна бойна изненада. Земя заключи злополучен период.
От древно време два народа братски, в борба сплотени против петвековен враг,
след смъртни битки и гърмежи адски прегърнати лежат в безмълвен мъртъв мрак.
На Сливница е тишина нерада. Печални кандила запалва небосвод.
— Покойници, вий в други полк минахте. . . Подранва заник, гасне огнена борба. . .
— И лека нощ навеки си казахте. . . Покоят расне. . . Глъхне бойната тръба.

Война като война. . . Един напада, друг защищава Татковина и народ. 111

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Партията сплав е от съдби съвместни. На Земята Чудото е тя.
Нейните ръце са съвестни и честни. С партията се мени света. . .

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:37 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен четвърта

Сън сънува бележит Благоев, сън сънува и в съня си построява светозарен свет.
Сякаш дух неземен от рождение срисал за възвишени летежи смелия орел.
От какво е недоволен? За какво бленува в тая знойна заран планетарен Архитект?
Мисълта му иска да измисли мисъл Времето да изпревари в земния предел.
Чудесата на Земята негов мир раздирят. В непознат Всесвят унасят го в безмълвен час.
Вижда дивен храм на дивновида Артемида. Вижда мавзолей прекрасен от Халикарнас,
погледи му удивени мигновено спират връз висящи вертове на властен Вавилон.
Небеса разкъсват фараонски пирамиди. Колос Родоски разтърсва хорския закон.
Гневом загърмява Зевс от статуя на Фидий. Фар александрийски озарява небосклон.

Млад мечтател във съня со себе си приказва и на себе си разказва своята съдба.
— Родом съм от Загоричане. Туй китно село македонско знайно е из Костурския край.
Туй голямо село с чиста българска е пазва, свестна част е от съвместна българска борба.
В скални скатове хълмисти село разцъфтело, в сетни разклонения на юг от Вич витай.
Знаменателно събитие в живота помня, никога аз няма да забравя този час,
идване на първия наш български учител, идване на Константинов-Динката у нас.
Георги Константинов бе с енергия огромна. Бе апостол-агитатор с думи и дела.
На поробените бе неустрашим крепител. Вера и утеха бе на близките села.
Във оная доба. . . Бе на бедните водител. С дързък дух подигаше оборени чела.

Този воин на националната идея във едно съседно село беше бит до смърт
и увит във овчи кожи в село бе донесен. Даскал Динката бе проповедник упорит.
Думите му ясни като ясно слънце греят, волята му беше твърда като камък твърд.
Тоз учител, тоз революционер чудесен ме научи да чета и пиша алфавит.
И така подир едногодишна подготовка със другарите можахме ние най-подир
в църква в ред да се редиме в четене напевно на славянски Кирило-Методиев псалтир.
Почеркът му подражавам в своята черновка. Писането ситно устоявам и до днес.
Като Даскала да пиша нашто слово древно беше идеал за мене, бе за мене чест.
Той по онова тревожно време гръмотевно любознателност събуди в мойта ранна свест.

Ученикът видом вижда с паметни зеници даскала си далновиден в целия си ръст,
как ратува за развито равенство човешко, за правата на жената как се бори той,
къщата си как превръща в школа за девици, как прокужда верски мрак от окована пръст.
Ученикът слухом слуша за теглило тежко, думите му екнат — тътнат в смътния покой.
— Вразите ме уловиха и сос страшна стража от Средец докараха в зловещ зандан студен.
Силите ми сакали да отсекат, Димитре, те не знаят, че с туй те ги умножиха в мен.
Сакали ръце да отсекат, но да си кажа правината, те ми дадоха крила в размах.
И наместо да запрат язика ми, Димитре, те ми вляха дързост и запряха моя страх.
На въже или в тъмница, за народ, Димитре, да умреш е сладка и най-сладка смърт разбрах.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Сепва се Благоев и потрепва в сън възвишен. В миг велик Велика Динковица той съзря.
Майката на Динката — безстрашната боркиня, чутна с блага благост, знайна с твърда твърдина.
Погледът му потъмнява, лъхом полъх скришен прелетява по гърба му в белата зора.
Вижда героиня мощна в нощната пустиня как в България разгаря светла светлина.
— Поучи го, ти ще страдаш — чува глас ехиден, — поучи го, отъргни го от корав отпор,
поучи го, ще изгние в тъмнина потайна, ще изгасне като свещ в злогласния затвор.
Динковица дивна — майка на учител свиден, към гласа отправи глас: «За мене не тъжи,
твойта жалба ще премине, таз е жал нетрайна. . . Господине, майчината мъка не лъжи.
За народа син родих и нека скръб отчайна с радост мойта участ злополучна ублажи.»

Плитки е разплела раninата белокоса. Пъстри птици стрелкат се над сини планини.
В равнината слънчев огън пали припек зноен. Вейни ветри пеят песен в омагесен лес.
Спорове и препирни на глас висок се носят. Бузлуджа отеква. Ек поемат долини.
Тоя светъл миг на вековете е пристоен. Връх Столетов е съдба на българската свест.
Бойкият Благоев благородно се усмихва. Мисълта му нейде из сегашността снове.
Вижда из страната маковете разцъфтяват. Вижда се развяват пролетарски флагове.
Виком се провиква. В миг природата утихва: «Нека са благословени людете в света,
истината що съзнателно разпространяват. Нека е благословен часът на съвестта,
в който нашите социалисти разширяват на научния социализъм бъдността.»

Втори август. Ден-Илинден. Бузлуджа се буди. Връх Столетов е наметнал син планински гун.
Ранна ранина подранва в буки белокори. Из вековен лес се сипе росен изумруд.
Палави в поляни припкат ягънцата руди. С пъргава игра приканват облак златорун.
Ручеи ромонят под небесни звездни взори. Трели нежни лей вълшебник славей ранобуд.
Някъде в полето пей жътварка бледочела. Нейде светва сърп над житни класове.
Изведнъж задават се хайдути леконоги. Боеви бойци България под стяг зове.
На Хаджи Димитър вихрената чета смела към бунтовна Бузлуджа поела светъл път.
Четници заветни се промъкват през разтроги, под развян байрак е на Родината духът.
Боеве в очите им горят, в кръвта — тревоги. Българите бъднини на Бузлуджа градят.

Там на величава Бузлуджа, где обитава на България националната борба,
там, где тътнат екове на времена съдбовни, там на тоз върховен връх на Стара планина
новата зорница на Родината изгрява, на България настава новата съдба.
Сред епохи смътни, пълни с ветрове бунтовни, ражда робска скръб една велика светлина,
във хиляда осем стотин девет десет първа смелият Сеяч тъмата с ален мак засял.
Тая свята дата възвисява знамената, в тая дата Дядото Конгреса основал.
Над пшеница позлатена тегнел облак кървав, впрегнат бил народа в непосилен чер хомот.
Гнет гнетил е. На борбата Дядо бил душата. Капиталът ненаситен пил бедняшка пот.
Расла светлината в пазвите на тъмотата. Съмвала е истината в ослепен живот.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Ей ги тук отново под вековен бук събрани славните мъже — коравите дейци,
около Благоев, сякаш окол дъб изконен, притаили дъх един до друг сред девствен лес.
Все бойци — отбрани великани с мъжки длани, сякаш от легенди слезли тези храбреци.
Ореол окриля гордия лоб непреклонен. Всеки влива себе си в съдбовния Конгрес.
С Постомпиров и Мутафов, с Бозвелиев, Кутев, с Дабев и Габровски, смели духове
на работници, учители, занаятчии, членове на групи от околни градове
заседават и решават в горски скут уютен, бъдеще коват и палят непознат маяк.
Да излезат ли открито против всички спрки като сила социалистическа и как?
Сбирката е от съвместни орисии. Сбрала ги неволя да развеят справедлив байрак.

Има ли социализмът землище реално? И социализмът почва има ли у нас?
Можем да се храним с упования желанни. В светове с мъгли обвити можем да летим.
Можем да строим и общество най-идеално, можем да говорим с Космоса в стаен захлас.
Можем чудеса да сторим със разумни длани. Можем и небето на земята да свалим.
Сила е потребна, земно чудо да извърши. Воля е потребна да изтрае дух светлив.
Силна партия е нужна със програма ясна. Лъченосен стяг е нужен с устрем справедлив.
Партия, що може и стоманата да скърши. Партия, що може да направи чудеса.
Чудото на Земен шар е Партията властна. Чудотворката е тя со слънчева коса.
Тя със комунизма ще премахне рат ужасна. Тя света ще измени под сини небеса.

Нашто Днес е свято. Нашта бъднина е права. Комунизмът е съвременност на идността.
Ний сме труженици дружни. Ний сме комунисти. Нашта светлина расте в борбата и в труда.
Нази Съвременността со себе си менява. Ний со себе си мениме Съвременността.
Същи и несъщи сме в промени поривисти. Ударът в метал превръща твърдата руда. . .
Времето на Бузлуджа отмерва нова вера. Бъдещето блесва с буревестна свестна мощ.
Благородният Благоев — Дядото наричан, прозорливият Пророк, учителят и вожд
на Илинден, на България раздра чембера и отправи благослов от вишни висоти:
— Партийо, бъди благословена, героична! Българска орлице, с боен свет завет лети!
Нека помнят враговете твойта длан челична! Нека в мъжество и слава твоя дух цъфти! 99

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен пета

С ум поваля сган безумна. Времената спира с длан.

Стан извил под синевата, с поглед в комунизма впит,
со среброто на косите лумнал в мрака изгрев ран,
стяг изтъкал в твърда мъка, словото му меч и щит,
из вековен мрак излязъл, с тъмнината влязъл в бран. . .
Тоз сеяч на правината, тоз мислител на света,
тоз светец на светлината, тоз творец на бъдността,
този съдник на съдбата, на борбата тоз титан,
на байрака е десница, на България — зидар,
на Балкана е зорница, връх висок на земен шар.

Дух държава оковава. Истината влачи кръст.

Глухо пранги загърмяват. Стене подчинена пръст.
Лоб умислен е изписан с неизвестност и тъга.
Изпод вежди се разгъва равно Костурско поле.
Планината Вич опъва лък на пролетна дъга.
И облича зорка мисъл в теменуги и криле.
Черноземa чер чернее. Милост нема властелин.
Загоричане наднича над епичен светъл лет.
В далнината синолична се откройва снежен Пинд.
Бъдещето богатее със хоругва и завет.

Под несретен гнет изгаря кървавия ален мак. . .

Паметта му посещават спомени в спокоен миг.
Къща стара се отваря. Две съдби прекрачват праг.
Майка-мъченица права, дъщеря на род велик,
и учител — лъчезарен — син на непокорен стяг.
Разцъфтява в къща бедна ненагледна светлина.
Тъмнината смъртноледна се стопява като свещ.
Две сърца огромни пеят сред бездомна тишина.
Две слънца заветни греят в петстолетен мрак зловещ.
Майка ражда жад велика в непросветната тъма.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Скръб сподавна ум забавя. Робски вик е лют камшик.

Динката на ученика завещава с твърд език
славна повест: Не забравяй, майчина е таз земя!
Месец в дива нощ извива над Егея кървав рог.
Българска невеста плаче в солунската мрачна шир.
Лъч и шепот страх побива. Мракът е кошмар безок.
Петстолетен гнет несретен е отнел на роба мир.
В гръд разбита свещ ридае. Стон долита на ята.
Турски, стар зандан нощта е. Железа гърмят безспир.
Стара планина тъмнее. Змии-мълнии летят.

Власт теглата обуздала. Страх страната е смълчал.

Кърши върше върла хала, гони горските орли.
Будна Бузлуджа будува сред вековен лес заспал
и с Хаджи Димитър чува[1] бели каменни скали.
Тегнат над глава премежди. Върхове изконни бдят.
Времето съблича ризи. Изнурени роби мрат.
Спят заключени надежди. Без пътека е Светът.
Пъкъл е бедняшка мъка. Глад постели опустял.
Мисълта е свила вежди. Без пространство е духът.
Тайна група на Благоев взор отправя към Ласал.

Силите са оковани. Непосилен е трудът.

Търсят слънце пазви свити. Дири знаме мирен път.
Дните като в степ кервани отминават без следа.
Корабът расте с вълните. Огънят твори метал.
В търпелива орисия Петроград забил кинжал.
Царски скиптър срам разяжда. Над престол тъми тежат.
Неизбродна е Русия. Ражда блясък и беда.
От Плеханов помощ проси безотраден жаден глед.
Възгледите на Ласала разгромени в прах лежат.
Маркс на «Жизнени въпроси» безпощаден дал ответ.

[1] Чува — пази.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Из бедата свест извира. В мъките слънца кръжат.

Истината чест набира в схватки с властната лъжа.
На Интернационала расне боевата мощ.
В бурна бездна ще залезнат бдения в беззвездна нощ.
Бой последен ще погасне черен труд и хищна сган.
Робски пранги ще изчезнат, с тях ще спрат и гнет, и мрак.
Бъдността е упорита, ще отвей неравен свет.
И България честита в мир ще сбъдне своя блян.
Смел «Рабочий» пръв в Русия вее Марксов флаг-маяк.
Януарски вихър вие. . . Гневна Нева влачи лед.

Гладна, жадна върволица в дрипи в градове снове.

Свободата е в тъмница, а народът — изтощен.
Ятагана на Султана с немски жезъл е сменен.
Овдовели са постели. Горестта със рев реве.
Търновската сбирка зрее. Бъбне пролетарска гръд.
Клетвена е тишината. Клади жертвени горят.
Августовска вечер пее. Стара планина е в чест.
Свидна иде иднината. Шепне с трепет роден лес.
Бузлуджа в съдба изгрява. Дядото вестява вис.
Ален мак се в стяг развява. Почва нова летопис.

Дръзновена мощ сплотена защищава род корав.

Под хоругва вдъхновена свестна свест сменява нрав.
Млъкна мигом горско било. Потъмняват небеса.
Левски слиза от бесило в тоз заветен летен здрач
и към Дядо се отправя. Стават странни чудеса.
Лес отново зашумява. Ека песен на тръбач.
Ботев свойта смърт оставя. Смъртоносен лют куршум
из гърди юнашки вади и към Дядо звездочел
бърза с флаг под гранки млади — и се влива в дивен друм.
Бузлуджа е величава. Полетява вожд-орел.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Почвата е твърдо сито. Верният сеяч е строг.

— Игото е яровито, господарят е жесток.
Време непрестанно ходи. Минал път е сбъднат връх.
Устремът е мост към подвиг, бъдността — напрегнат дъх.
Безпощаден е двубоят. Жал не знае враг на власт.
Развигор облича клони. Листи рони листопад.
Буревестен е покоят. Гневна е гнетена свяст.
Унижават чест закони. Скрит метеж ядува яд.
Страшна тюрма е държава. Трон с корона е змия.
Ален мак борби вестява. Времето е съдия.

Носи се могъщ орелът под сияйна синева.

Битка и надежда стелят доблестните му слова:
— Вий, които сте съзнали силата на идеал,
Вий, които сте разбрали общество на висш морал,
дето всеки ще намери с нравственост живот богат,
дето черните химери ще изчезнат в тоя свят,
дето тесний егоизъм ще отстъпи лична власт,
дето бесний фетишизъм ще обори свойта свяст,
Вий, пътеки убедени, Вий, дейци на бъдността,
нека сте благословени трайно в съвременността!

Спасонос социализъм има почва и у нас. . . 111

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен шеста

Учение ново страната захвана. В България влезе съдбовна съдба.
Звънеше свещена велика поръка. Религия нова менеше живот.
Камбана могъща зовеше Балкана на битка съвместна, на честна борба.
Раздипляше дрипи измъчена мъка, навъсваше вежди безправен народ.
Ковеше бедата корава стомана. В гърдите гърмеше предвестна тръба.
Димитър Благоев — прочутия Дядо — под знаме червено сплотяваше мощ.
Воюваше твърдо със праведно слово, създаваше силни закрилни звена.
Растеше водител със воинство младо, израстваха маси с учител и вожд.
Ломеше вериги на иго сурово. Гореше със огън духовна злина.

С кого да премерим тоз образ обаен? С какво да измерим подобен Човек?
Подобна обхватност къде да намерим? Отгде ли за него да вземем размер?
От пламък изтъкан, от мрамор изваен. Гласът му със екот отеква далек.
От поглед му властен Монархът трепери: Легенда е дивна под робски чембер.
Раковски единствен, мечтателят знаен, на Дядо е равен във нашия век.
Два луча са ключа на нашта Родина, две съдбини водят народа във бой.
Раковски е воля на смела Идея, на Нация цела Раковски е флаг.
Потомци с Раковски в сегашността минат и всеки под флага е светъл герой.
Сегашност е Дядо. Със него светлеят на бъдност децата под ален маяк.

С Благоев буяха деятели смели и Майстора с Дядо набираше ръст.
Гърмяха словата на Дружната песен, на светъл труд химнът ехтеше у нас.
Разтваряше Кирков партийни повели, разгаряше жара на класова мъст.
С перото на майстор тоз Майстор магесен бе съвест съдбовна на нашето аз.
Сред тези, които са с Дядо вървели, сред тези, които поели са кръст,
най-чутен оратор, най-предан съратник, на мъдрия Дядо най-близък другар
бе Кирков. На флага юначен бранител и снажен строител на нашия друм.
През времена тъмни и бури превратни, през смутове люти и кървав пожар
флаг Кирков развявал, разбивал лъжците, на млади предавал и опит, и ум.

Над сънени стрехи осъмва зорница, гърдите надига неземен вулкан.
Разстила надежда мъжествена Тройка. Димитър Благоев е стожер велик.
Заякват крилете на силна Орлица. Партийната правда укрепваше стан.
Таз доблестна Тройка бе мъдра и бойка, бе с тактика ясна, бе с властен език.
На масите беше закрилна десница, сред мрака бе факел, пътека и блян.
Каляваше Дядо стоманени хора в епоха тревожна под покрив немил.
Владееше вредом безсънно теглило, в окови сурови бе родна земя.
Към бъдност желана се носеше Кораб с Благоев, със Кирков, с Гьоргиев Гаврил.
Димитър Благоев въртеше кормило в оная сподавна, безправна тъма.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Воюващ марксизъм Гьоргиев развивал и вливал порядък в разбудена гръд.
От бурен очиствал обраснали двори, към свестна покорност трибунът зове.
Не знае почивка пътека правдива. Со страсти превратни е пълен Светът.
С неволи неспирни боецът се бори. В напрегнато време невреме снове.
Прекършено здраве зла болест подрива. За въздух и слънце е жаден Духът.
Със Кирков отеква под свода оловен на порив просторен поетският слог.
Полянов порутва прочути кумири. Със Смирненски расне разбунен подем.
С Благоев настава критикът книжовен. Критикът Благоев е съдник дълбок.
Павлов и Бакалов през творчески дири със Дядо чертаят разцветът голем.

Те буден будилник на Времето бяха. Со съвест безсънна те бяха навред.
Събития верни Часовникът казва и маските дръпва на властни лица.
Под удари твърди неправдите мряха. Те носеха правда и светъл завет.
В сегашността бяха на бъдността пазва. Меняваха Време корави сърца.
Съзвездия земни на свода блестяха. Надежди цъфтяха под горестен гнет.
С Благоев, със Кирков, с Гьоргиев, с Коларов, с Димитров, с творците на нашта борба
титан Кабакчиев сияеше редом, железна логичност разгръщаше с тях.
Монархът коварен изгаряше в ярост. Трепереше тронът над свойта съдба.
Злоглава корона леднееше ледом. Слугите на двора побиваше страх.

Природата както пробужда във пролет живота задремал под сънена пръст
и както в стеблата разлистват се вейки, щом вейне в полята свеж пролетен лъх,
тъй Динката дивен пробуждал дух волен и знание в ранна Благоева връст —
тъй нявга бащата на Пенча Славейков повеждал духа му към шеметен връх.
Тез светли светлици развихряха полет сред ера богата със вера и мъст.
И както се учил на букви и мисъл у двамата тези заветни дейци,
и опит набирал у опитни хора и хорската орис разбирал добре,
тъй в многовид опит е влагал нов смисъл и с обич предавал на бъдни бойци.
Тъй боева участ буяла е в кораб и кораб на бъдност е порил море.

Край Стара Загора, там български чети посрещали пристъп на страшен аскер.
С юначество дивно дружини се биха и храброст нечута показали там.
Началото помни на бойни несрети, беснеел е бесом неверникът чер.
По-грозен от чума, по-вихрен от вихър блестеше ханджарът на кървав ислям.
Той помни очите със кърви налети. Той помни аскерът по-злобен от звер.
Вода и хлеб носил на четници в боя. Помагал на тежко ранени момци.
И още той помни, и още в сън чува на злостни куршуми зловещия шум.
Тоз яростен писък го стресва в покоя, че сякаш отново е с наште бойци
край Стара Загора, где мракът бушувал и в кърви потъвал раненият друм.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

И ей го пак в схватки с враг върл и ехиден след тоя разбоен Берлински конгрес.
— Помнете, преди да изгрее зората на свобода в нашта България тук,
там нашите братя за изгрева иден се бореха люто с османския бес
и вливаха огън в гнева на борбата, и раснеха в свестен съвместен юмрук.
Те водеха битки и с елин зловиден, и пазеха храма от елинска свест.
И в тая потайна робия мъртвешка, и в тоя без жалост ограбен живот
Екзархия своя тез хора творяха. Безмилостна беше ромейската длан.
Борбата черковна бе дълга и тежка. Тез българи бяха компактен народ.
За българска църква със гордост те мряха. За нея най-скъпо принасяха в дан.

Не прави сте вие. Тесняци са люде достойни и горди, с възвишен морал,
народа те любат. Родината тачат. Звената изграждат на братство и мир.
Те мразят владетел и скиптър разблуден. Веднъж ли гърба им пронизвал кинжал.
През бурите твърдо към бъдността крачат. Човешка еднаквост е техен кумир.
Тоз чуден род земен е сдържан и буден и в радостта тиха, и в бурната жал.
Тесняците носят мъжествено време и ален мак сеят в разгърната гръд.
Те людете учат да бъдат щастливи, те людете правят да раснат в труда.
Те рутят вековно набирано бреме, устойчив и нравствен е техния път.
Тесняците свяст са на знамена живи. Тесняците част са на властна рода.

— Вий демони земни, вий смет на Всемира, на гневна геена вий черни чеда,
кажете с каква е свобòда предмета, щом той се купува-продава навред?
И равенство равно къде се простира, щом блясък владее и властва беда?
Кажете, наемен работник несретен със право какво е в безправния ред,
в зависимост пълна щом той се намира от тези, които купуват труда?
Вий роби злокоби на доби превратни, на личност безлична вий слепи слуги.
Забулвате булом вий блудните страсти, вий биете редом в гърба ни ханджар.
Вий сенища люти, вий скути развратни, вий пиете вредом невинни снаги.
Вий палите залез със бранните власти. В труда си ний палим на изгрев олтар.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен седма

Отдавна в македонските предели компактен български народ живей.
И тоз народ един език говори, и тоз език е български език.
Там майки раждат рожби звездочели, там кръшна песен българска се лей.
Там къщите се славят с бели двори, там чистотата е със девствен лик.
Там обичаи български владеят, носии там светлеят със разкош.
Там мъртвите на сватбен танц се канят, там тътнят тъпани със тътен глух.
Там с писъци зурли небе раздирят, там вощеници плачат в плаха нощ.
Там непокорна гръд надежди хранят. Там слабите окриля силен дух.
Там радостта из горести извира, там нашта е хилядолетна мощ.

На българите песните чудесни навред на Веркович отварят път
и «Македонски бугари» запяват на свой език в далечни домове.
И дивни «Български народни песни» на Братя Миладиновци летят,
и песенна омая величава разгръщат в непознати светове. . .
Със мощни звуци на разкошни корди изплаква мъки горди родна гръд.
С омайни сборници душа омайват, разбунват струни в лунни светлини.
Един народ отхвърля робски жребий и с волна песен литва в бъдността.
Зли призраци из пътя се спотайват и радостта посрещат със злини.
По църквите се носят тихом Треби — Безсмъртие извайва песента.

Кръстосват се съседни вредни чети.
Несретност съдбоносна ходи с тях.
С размирия разбиват род единен.
Подклаждат жарна жажда на вражда.
Погазват идеали и завети.
Народ подвеждат със лъжи и страх.
Ругаят българския храм старинен.
Разяждат ръждом българска бразда. . .
Заключен ум со злато се отключва.
Над участ злополучна пада прах.
Василий Втори Българоубиец
владеел, ослепявал тоз народ,
владеел и със меч насаждал вяра,
че елинска била е таз земя.
Владеел византиец кръвопиец
и със мъст изтребвал българския род.
Желаел да изтрие древност стара
от битието ни и от ума.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

И с вярата на този повелител прекосват гръцки чети наша шир,
и мирно население тревожат, и български огнищен кът сквернят.
И върл вървувал клетия гнетител, от български клепачи грабел мир,
и в български гърди заравял ножа, и вредом сеел семе на страхът.
Това наричал той свещено право и правил всичко с угнетена пръст.
И населението силом карал да порицава свойта старина,
със клетва себе си да унижава, и робски да целува гръцки кръст,
да черни черном свойта верна вяра, да хули хулом родната страна,
да разширява елинската слава, към всичко родно да обходи с мъст.

Но ако българите гръб надигнат
и разгневят се в собствения двор,
и във гнева си тежка дума кажат,
горкò им и тежкò им след това.
Лошавина таена ще изригне
и в миг ще потъмнее пламнал взор,
с тояги клетниците ще накажат.
Ще бъдат с кърви техните слова.
Това нарича гръцкия насилник
насилие било и лют раздор,
било е бунт спрам мирната Елада,
спрам гръцкия престол било метеж,
било е туй неблагодарност черна
спрам сенките на светлите деди,
било е туй прикрита бран нерада
спрам смелите на Гърция летеж,
било е туй омраза неизмерна
спрам гръцките мъжествени следи.

И цар Душан, на Сърбия владетел, владеел и тъмнеел таз земя.
Владеел, жителите убеждавал, че нявга сръбска таз земя била.
Владеел тоя българин несретен и вредом по света тоз цар шумял:
— Че надалеч се слави сръбска слава, че надалеч светлеят сръбски кандила,
че най са чутни сръбски манастири — простират с миро мирис на темян,
че най е стара стара сръбска книга, че най е древна древна сръбска реч,
че бог-отец на сръбски е говорил, че свети Петър бил е сърбин прав,
че свèти Сава чудеса постигал, че най е храбър храбър сръбски меч,
че небесата с модрите простори владеел сръбски месец величав.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

И с туй твърдение на цар охолен
обходят сръбски чети наш народ,
и българските жители потрисват,
и в срам удавят девствени чела,
и мирен край покриват с мрак подмолен,
и сеят ужас в окован живот.
Лицата бледни с адски страх изписват
и хвърлят във безредие легла,
и те наричат туй свещено право,
и правят все по-черен чер хомот.
И селяните в пранги сред мегдани
оплюват, псуват, бият с бич до смърт
и принуждават с яд да се отричат
от българската слава на света,
и гражданите, сред площади сбрани,
заплашват с кървав нож немилосърд,
и смелите във пламъци обличат,
и тласкат към Голгота съвестта.

Но ако българите гръб изправят и разярят се в собствения дом
и в яростта си тежка реч отронят — горкò, горкò на техните плещи.
Гневът им в кръв невинна ще удавят. Ще спепелят очите им с погром.
Навеки дързостта им ще изгонят, ще извлекат езикът им с клещи.
Това наричат новите тирани закани и в гърба нечакан взлом.
Било е туй мълчана злоба люта към сръбско кралство и към кралски род.
Било е туй набрана мъст сурова към сръбска книга и към сръбски храм.
Било е туй злочестина нечута към всичко сръбско под небесен свод.
Било е туй към сръбска власт отрова и върху сръбската корона — срам.

Сновят и родни чети благородни и бранят мирен български народ.
Дружината на Делчев и Гущанов, на Карев и Герджиков бродят с чест.
Те носят пушки и глави свободни. . . Воюват против робския живот.
Живей България от Сан-Стефано и бори се с Берлинския конгрес.
Воюват чети с чети гъркомански, воюват с хитър сърбомански кот. . .
Воюват срещу Царщина османска, воюват срещу отомански гнет.
Разтърси Стамбол Винишка афера и мостът на Ангиста го срази. . .
Изграждат Федерация балканска чрез смел Централен таен комитет.
Организацията пази вера, народ, народност, нрави и язик.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Тринадесето предание

Текат следи. . . Менят се времената. Планината мре без върхове.
Лежат в руини царства и корони. Над огнища нощем сенки бдят.
Кълнят на бъдещето семената. Светлината смелите зове.
Под черни и чумерни небосклони духове на равенство растат.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен първа

В Безкрая трае хорска горест. Не знае милост зинал гроб.
Животът е в хомот изтъкан. Зловещ е господарски пъкъл.
В несрети свети робска орис, в беда безсилен гине роб.
Разжарен жар е жива мъка. Бедата зла е тежкоръка.
Тъмнеят в скръб изпити взори. Навъсен е разтърсен лоб.
Из ручеи порой потекъл. Със изпитни се бунт облекъл.
На Смърт Животът се обрекъл. Животът след Смъртта светлей.
Реката свята е пътека. Светът е мост от памтивека.
На всичко мяра е Човека. Смъртта със живите живей.

Под тътен смътен мрак се рути. Минават силни ветрове.
Гневливи Гемиджии пеят. Разбунва лунна гръд Егеят.
Вилнеят вилни сприи люти под опустели брегове.
Безлюден леденее кеят. Сърцата в страхове немеят.
Чернеят черни робски скути. Из Солун самота снове.
Бесней безмилостна стихия. Вълните като вълци вият,
о бели брегове се бият. . . Белее Белото море.
С талази бие се гемия. Светлее дръзка орисия.
Мъже невръстни мъка крият. В небето пее смел орел.

Тез млади люде откъде са? Тоз миг каква преследват цел?
Коя гърда ги с дух доила? Къде са взели мъжка сила?
И тая тяхна страшна песен? И туй обречено сърце?
И тоя жребий пред могила? И тая вяра без закрила?
И тоя взор в смъртта унесен? И туй мъжествено лице?
Пред себе си те клетва дали. Във клетва дълг свещен узнали.
Те клели са се в идеали за свободата да умрат.
Те клели са се и мълчали. Злогласни страсти обуздали. . .
Те клели са се. . . Смърт отбрали за правдата да изгорят.

— Ний вярваме, че нашто дело ще бъде в полза на света.
Следата наша ще светлее, там дето робството владее.
Към светла цел се носим смело. Нас движи доблестна мечта:
да паднем или да успеем, да греем или да изтлеем.
Животът е неспирно врело. Смъртта отрежда трайността.
Въздишки скрити са в гърдите. Со слънце пълни са очите.
Скали гранитни са душите. Ний знаем, че властта е зла.
Следите ни в земя зарийте! С мълчание духът обвийте!
Безименни във бъдниите да бъдат наште кандила. . .

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Те пеят, песента е нема, кълнат се — клетвата е смърт.
За свобода и за Родина решили всички да загинат.
И всеки своя дял поема, и всеки като меч е твърд.
Завинаги те ще заминат във пролетта на таз година.
Настава драмата голема. Звъни Часът немилосърд.
Настръхва Солун изненада. Разтриса писък Солунграда.
Поличба страшна сякаш пада, избухват взривове отвред.
Над Солун се изсипва ада. . . Миражи ходят в нощ нерада.
В понорна гръд градът пропада. Руши се нечовечен гнет.

Разкъсва Шатев мрак вековен. «Гвадалкивир» разтърсва с взрив.
Езици черни и червени обвиват железа студени. . .
Гори «Гвадалкивир» в огньове. Пожарът е немилостив.
Огнища са окървавени, олтари са опозорени.
Гърми навсъде гръм оковен, навсъде стене стон страхлив.
Огньове — кървави лалета, прокуждат българска несрета,
пресичат горестни възжета, от сън събуждат съвестта.
Огньове — мъка неизлета, изливат в солунски полета.
Напомнят яростни кланета, зоват на помощ смелостта.

Безумно смели гемиджии градят сред мрака бряг желан.
Тих пристан иска морен кораб, за мир милеят горди хора.
Гемия мине през стихии. С несгоди бродът е обвян.
Потресват тресъци простора. Гърми, трепери кръгозора.
В тъмата като черни змии светкавици протягат стан.
Трещи градът от адски трясък. Проблесва в свода гневен блясък.
Егеят пее с бурен плясък. Изригват атентати вред.
Ескадри с вой надават крясък. От страх глави посипват с пясък.
Империята властна гасне. Залязва полумесец блед.

На смелите гневът се вижда. Светлее буревестна свест.
Банк Отоман къртица рови. Зарежда Орце взрив в основи.
Със Кирков тъмнота приижда, слепее отомански фес.
България е с чувства нови. Европа — светлината трови.
На теб, Европо — клетва трижди! Българийо, на тебе — чест. . .
В епоха бурна и печална, на праг на буря величална
в империята феодална туй беше бунт на горд народ.
България — земя страдална, с тоз бунт на свест национална
разтресе треската метална под хладен европейски свод.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Това е праведна присъда над петстолетен кървав гнет.
Това е факла справедлива на жива мъка търпелива.
Безумци свестни да пребъдат. Безстрашния е дързък лет.
Сегашността е сплав ревнива. Човекът е съдба менлива.
Следи съвременници съдят. Следи юначни са завет.
Живеят смели и несмели. Светът е с нееднакви цели.
Зад властни страсти накипели се крий незрима тишина.
Вървят меняеми предели. Остават смелите умрели.
Едни са светлите повели. Не всеки сее сетнина.

Злощастни гемиджии наши, безстрашни български деца,
кой вашта дързост ще повтори? Кой вижда днеска с ваште взори?
Говорят и смъртта се плаши от ваште ледени лица.
Каква е тая земна орис, безумци смели вас що стори
и вашите напълни чаши със мълнии и со слънца.
Минава и тъга голяма. Изтлява и жарава няма.
Остава гемиджийски пламен в април Егея да гневи.
Над свиден пирамиден камен ще свети летописна памет
и свестно лъчевестно знаме на роби правда ще мълви.

Щом дървесата се развият и лъхне дъхният април,
надига бурен стан Егеят. Над Солун облаци гъстеят.
Стремително лети гемия, подобно вихър бързокрил.
На гибел гемиджии пеят. Очите им искрят — тъмнеят.
Вълни о брегове се бият. Земята робски мрак обвил.
Летят и пеят смели хора. От песента ехти простора.
Летят — просветват кръгозора. Летят с Гемия в бъдността.
Летят и с вечността говорят. Летят и тъмнината порят.
Летят, за щастие се борят. . . Летят, разтърсват съвестта.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен втора

В простора хора нови. Дъх покоят е стаил.
На атове се носят будни български бойци.
В сън пели им окови. С мъст султанът ги поил.
В робия чернокоса палят вяра храбреци.
Вървял войвода Гоце, врана-коня обуздал.
Със Гоце редом Яне, царят на Ирин-Пирин.
Със Яне, в мрака доцен, Карев пряпорец развял,
в гръдта им дух стоманен, към зората — път един,
в покоя стъпват кроце. . . Сбъдват светъл идеал.

— Аз виждам — Карев казва — на Балкана изгрев злат
как съкращава срокът на султански господар.
Разтваря Гоце пазва: — Аз разбирам тоя свят
като поле широко за културен надпревар
между народи. . . — В порив властен нов израства век.
Немее късна доба. Ревом зарева тъма.
С вик Яне мрак разпори. Надалек отекна ек:
— За свобода се роба бори тук на таз Земя,
за съвършенство бори се свободния човек.

Към бъдещето ходат. Носи ги възвишен блян.
Немеят и светлеят. Покоряват твърд простор.
Над тях стъмен е сводът. В мъжка гръд — дъхът смълчан.
Бунтовни бури пеят в боен, неспокоен взор.
Вървят. Мълчат. Говорят: — Тачим турския народ.
Не мразим сиромаси. Съща участ с тях делим.
Една е нашта орис и един е наш живот.
И мъртви със прахта си ний еднаквост ще градим. . .
И мъртви ще се борим срещу людския хомот.

На робството хомота смелите чела гневи.
Столетен гнет тъмничен трови родния предел.
Раковски, Левски, Ботев, три пътеки боеви,
вървят към връх епичен и вестят съвместна цел.
Ками в тъмите бродят. Пълен е простора с вик.
Съдбовен рог бунтовен роб заспал събужда вред.
Вулкан е скрит в народа. . . Гръб изправя мъченик.
Кънти зандан вековен. . . Тътне отомански гнет.
За правда и свобòда закипява танц велик.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Раковски носи клетва, Левски — жертвено въже,
с юнашка люта сабя Ботев в мрак проправя път.
Вървят към обща жетва храбри българи-мъже.
Простор с конете грабят. Мъдро бъдеще градят.
За бой сплотил ги мрака, за борба — сегашността.
С превратности коварни е обвеян мрак жесток.
България ги чака и зове ги бъдността.
Войводи светлозарни движи идеал висок. . .
Дългът е с воля яка. . . Справедлива е мъстта.

Две чети тук се сливат. Вихри в знаме се кълнят.
Вървят по път опасен. В жетва води ги смъртта.
Със клетва мълчалива в светли бъднини вървят.
Пред тях е изгрев ясен, зад гърба им — тъмнота.
В безлюден мрак се взират: Македония гори. . .
Белее кон в тъмата. Питу Гули е на кон.
Въстание напира. Съмват кървави зори.
Клокочи низината. Рухва озлобен закон.
Не спират. Нощ раздират. Изгрев заникът твори.

Апостолът е в унес. Падат робските стени.
В Републиката свята крачат внуци и деди.
Животът стар е сбунен. Бъдността на праг звъни. . .
Отеква тишината. . . Левски благослов реди:
— Благословен да бъде боя с отомански гнет.
С чест пушките да стрелят, да събарят зъл хомот.
Да бъде съдник мъдър нашия байрак развет.
Неравенство разделя горестен Човешки род.
Да бъде слънце всъде в тоя непросветен свет.

— Аз вярвам в род Човешки. . . — ронят Ботеви уста.
Клисури тъмни екнат, с ек отвръщат планини:
— Ще спрат и пранги тежки. Ще осъмне правота.
И мъки ще пресекнат в людски мирни ширини.
И равенство ще храни с правда люде и земи.
Аз вярвам в ред човечен, с революция изгрял
из кървави зандани. . . Тоя свят ще отшуми. . .
И робът в сън облечен, от неправди онемял,
ще стане — с верни длани робски гнет ще разгроми.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

— Мъже, вървежа спрете! Зло вещай потаен здрач.
Земята е пустиня, полумесецът е свещ.
Мечтите напуснете! Страшен е безмълвен плач.
Измъчена робиня стон изстенва в сън зловещ.
— Чия уста засича нашия въстанал ум?
Каква е тая грижа? Откъде е тоя страх?
«Цветя мъртвешки кичат робския изгаснал друм.
Страдания се нижат. Мре ограбен поглед плах.
Мир мъртвите обичат. Затворете всеки шум!»

Без собствена словесност всеки е народ в ярем. . .
Предци велики раждал българския славен род. . .
«В бездънна неизвестност ще потъне ваш подем. . .»
— Еднаквост ще изгражда нашия разбунен ход.
«Водата е скалиста, а брегът — недостижим. . .
Ваш кораб в смърт навлиза. . .» — Спрете! Времето е в нас.
«Към свобода лучиста в революция вървим. . .»
— Единний комунизъм светъл изповядвам аз. . .
«С Републиката чиста цял народ ще възродим.»

Вървят из мрака черен. Тишина пред буря пей.
Разтърсва вик полето. В ледни тръпки е нощта.
Османецът безверен призраци в тъмата сей. . .
Смълчано е небето. Тихом буди се пръстта.
Разтварят се гробове. Вечност в тленността снове.
Прекъсва се забрава. Верни връщат се крила.
Свещен байрак бунтовен българите в бой зове.
Камбани загърмяват. Сливат се гори с поля.
Илинден с флаг съдбовен братска свобода кове.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен трета

Над село Баница подранва звездна майска вечер. В покоя бледен недалече Серес град сияй.
Дружината на Делчев нарушава местност дива. Към село Баница се носи в съдбоносен миг.
И Бродалията нечут пристига в час уречен со серската дружина в цветен благовонен май.
И драмската дружина на Гущанов с тях се слива. И Димо Хаджи Димов тук е с мъдрия си лик.
И в раninата на четвърти май жесток аскер обгражда Баница в злокобен, злобен обръч чер.
— Момци, станете! — се разнесе в Баница сънлива тревожен, страшен, нечовешки пълен с ужас вик.
Момците скоком скокнаха. — Спокойно! — Гоце рече: — Ще влезем в боя вън. Търпението да изтрай!
Бойци, разбрахте ли? Желая ви съдба щастлива. Помнете, за боеца всеки бой е бой велик!
В престрелка изненадна яровит куршум пресече пътеката на Гоце в оня неспокоен край.

— Петнайсет часа, казва Хаджи Димов, да пристъпи аскерът не посмял е до убитите бойци.
Петнайсет часа гледахме ний мъртвия войвода на Македония, над гроба сякаш се привел.
Петнайсет часа скръб разпалват спомените скъпи за вожда лъчезарен и за безстрашни храбреци.
Петнайсет часа по гърба ни ледни тръпки бродят и късят се сърцата ни за смелия орел.
Със Гоце и войводата Гущанов е убит. Мъже петима още падат в боя страховит.
Над Баница във пламъци тъмнее небосвода. Студена празнина раззинва в робския предел.
Сърцето скрито нощем в сълзи кървави се къпе и спомени изплитат мъченически венци.
Във мрака песен за юнака литва из народа, где в Македония със черна чума бой повел.
Въстание сред българите македонски пъпи. Растат децата във мъже, несмелите — в смелци.

Денят е гарван чер. Ридай на слънцето окото. В нечакан час на черна начумерна немота
из скритото небитие излита ат бойлия. На него Гоце заблестял под пряпорец развет.
Отдръпва се тъма. . . Застива вражеска охота. Над Баница опожарена пада пустота.
Тоз праведник с кама. Тоз съдник с горда орисия лети и проповеда вредом нов суров завет:
— Не мразя аз османския народ, като народ. — Словата му разтърсиха навъсен небосвод.
— Воювам против яростна османска тирания, като система господарствена на тоя свет.
Смъртта е спътницата вечна на живота. На всяка нечовечна сила е закрила тя.
Свободен дух се ражда в непосилната робия. На свободата изгревът изгражда робски гнет.
Борбата прекратява траенето на хомота. На мир и свобода цъфтят човешките цветя.

На Втори август във хилядо девет стотин трета Илинденска-Преображенска пушка загърмя.
Елате, да ги скършиме османските синджири! В тоз час елате, бракя муслимани, в боя заедно со нас!
Елате, да се бориме со чумата проклета! Елате против вашата и нашата ламя!
Елате, мир да има, братство широм да се шири. Со сърп свободен по поле да жънем златен клас!
И Даме Груев знамето развя в мъжествен миг. И с бурното въстание открива мост велик.
Полята затътняха, еком екнаха баири, от Договор Берлински търсеше народа спас.
На правдата и свободата пряпорецът светъл развя се надалеч из македонската земя.
Блестяха в тъмнината опълченски дири. Ехтеше на България мъжествения глас.
На прага на Илинден, като величав владетел стоеше Гоце, спираше безмилостна тъма.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Витае мракът. Птици и светкавици прелитат. Камбани бранни Крушовска република вестят.
Предчувствия и трепети в сърцата се вселяват. Над радостта нерадост се надвесва и немей.
Надежди застрашени търсят в мрака стряха скрита. В очите мрак гъстей и грозни мълнии блестят.
Изтръпват небесата. Карев лава закипява. Войводата Османската империя люлей.
В дясната ръка държи хайдушка пушка с чест, а в лявата — Комунистическия манифест.
Сът тътен и гърмеж напира бъдност величава. На свободата светлината кой ще спепелей?
Сегашността е слаба, бъдността е силовита. В разумен дух безумни упования растат.
Илинден българският мост е, що съединява Парижката комуна и Октомври чудодей.
Пътеката с превратности и бури е покрита. Към слънце неуморни хорски кораби летят.

На Мечкин камен со смъртта се бори Питу Гули. Край него смъртен сън заспал е белият му ат.
Войводата подига мигом клепки натежали. С безмълвен взор за сетен път повиква своя кон:
— Стани, ела при мене!. . . — Погледът му мрак забули. Над старата кория се разпали залез злат.
В покоя мрачен нейде плачат горестни кавали. И зреят грозни гроздове в несретен небосклон.
Внезапно мъжки стан изправя гордият юнак и с остра сабя сам-самси съсича демоничен мрак.
Събуждат се хълмисти урви и скали заспали. Пресеква надалеко жаловит протяжен стон.
Припада тиха вечер. Черни къдри вихър брули. Войводата разбунен броди в лъчезарен свят.
Лъчисти сенки, паднали за светли идеали, окрилят лет заветен на жребеца мълнегон.
Бойци излизат от гробове, боен рог дочули. Нестихващи пожари с дрехи призрачни гасят.

Илинденската жажда ражда Странджанска комуна. Изгражда Михаил Герджиков в боя своя ръст.
Войводата развихря вихром буревестен пламен и сабя яростна размахва над османската злина.
Лети към бъдещето, клетвен пряпорец целунал, Апостолът поел е мъченическия кръст.
Гърмят бунтовни пушки. Пламенее Мечкин камен. Юначни българи посяват светла сетнина.
Безстрашна Странджа страшни пранги в бурен бой ломи. Гласът на свободата из Балканите гърми.
Сплотява пламъците кървавочервено знаме. Часовникът вестява лъчевестни времена.
Една е на Балканите Илинденската буна, една е по коравост българската славна пръст.
Илинден ще реди в света за българската памет, на бъдещи потомци ще предава светлина.
Легенди ще сноват за тая огнена фъртуна, со саможертвеност богата, пълна с бурна мъст.

Будуват патилата под покрови неспокойни. Хайдути люти храни Никодимска планина.
Болеят рани. В пранги и в зандани стене мисъл. Духът е в клета клетка. Иска слънце и простор.
На «Ножот» там четиридесет пет мъже достойни умират с храбра смърт за българската правина.
И всеки своята присъда смъртна сам подписал с патрон последен. . . Вий увълчен вятър лудогор,
по горски хребети лежат прекършени криле. Безмълвен Енвер бей обходи бойното поле.
Косите му настръхват. Виденото го потриса. Съглежда мародери. Мигом турският майор
насочи пистолета срещу хищници разбойни. Ругае ги, нарича ги с позорни имена:
— Войници на пророка, тях аллах със чест ориса. Нареждам, фес свалете! Оборете мрачен взор!
Помнете как комитите умират като войни! Борци са те за нови, без окови времена!

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Кънтят из Македония прокълнати окови. Уплашени надежди с късни кандила мълвят.
Балканските народи се заклеват с твърда клетва, че Македония от турски гнет ще отърват.
И мълнии разтърсват македонските покрови. Гърмят оръдия. Със ек подземия ехтят.
През справедлива бран настава жертвената жетва. Освободителни дула прекъсват робски ад.
Докле с войска на коня в Одрин влиза Фердинанд, вражда таена разлюлява целия Балкан.
В подготвен миг съюзници потайни се отметват и връз България изсипват сатанински яд.
Крал сръбски в Македония с претенции е нови. На две въстания протестни пламеней гневът.
От Тиквешко до Охридско оръжие просветва. Не дълго в Босна пламна Първата световна рат.
Денят е кървав. Нощ обхождат бухали и сови. За кой ли път напускат бежанци огнищен кът?

Погроми и порухи, пепелища и пожари, постели опустели и разкъсани меса.
Каруци. Рожби в люлки. Онемели върволици. Изпити майки. Грохнали старици. Бежанци.
Без покрив и покъщнина — същински катунари. Уплашени напускат дом и родни небеса.
Мълчат и бързат. Сведени глави прокобват птици. От бащини огнища ги прогонват чужденци.
Към клетница България несретници вървят. От верници неверни честна челяд да спасят.
Вървят и спят из път бездомници и мъченици. Духът им охрабряват образи на храбреци.
Над бледните им клепки тегнат ледени товари. Под плахите им стъпки кървава роси роса.
Покруси и печали пият български зеници, в гърдите скритом ромон ронят родни кладенци.
Безмилостните чети на съседни господари и те размахват върху тях безмилостна коса.

Май доцъфтява. На завоя на реката Черна започва с гняв артилерийска вражеска стрелба.
Со своя щаб излиза на позициите предни полковник Дрангов — мъж-герой и славен командир.
Да се оттегли увещава го тревога верна. Не слуша Дрангов увещанията пред борба.
И в миг зловещ снаряд стъмнява взорите му жедни и в гръд войнишка настанява мъх и смъртен мир.
— От себе си изисквай всичко, що дългът свещен нарежда да изискваш ти от своя подчинен.
Чернее Черна. . . Кървави текат водите ледни. Оплаква род юнака. Горест трови родна шир.
Притиска Македония неволя неизмерна. Ридай на глас осиротяла българска съдба.
Отеква траурният марш със почести последни. Безкрайна мълчалива върволица нема спир.
— Със нас живей полковник Борис Дрангов. . . Тътне в бол чемерна. — Със нас е Дранговия дълг
на боева тръба.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Призракът на комунизма броди вече. . . Буди страх в Европа и в света.
Призракът на комунизма с меч и реч е. . . Сее светлина и красота.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен четвърта

Тая нощ небе е разгневено. Тая нощ земя е неспокойна.
Мъртвите напуснали са гроба. Минало и бъдеще се борят.
Комунизмът ходи из Европа. Комунизмът мощ е с воля бойна.
Смутно време влачи смутно бреме. Смела мисъл крачи към затвора.
Злобна доба тежка е с прокоба. С мрачен взор светкавици говорят.
Комунизмът по прозорци тропа, носи нова летопис достойна.
Ален ат развява буйна грива. Ат препуска, ат не знай умора.
Ален ат вестява бран гневлива. Твърда мъка ражда твърди хора.
Призрак пали и в Русия пламен. Врагове настръхват в нощ разбойна.

Комунизмът с чест е орисия. С флаг червен Човечество сплотява.
Из тъмите вади светлините и развратно царство развенчава.
Заточени мъжки сили гният. Пръст сквернена люта мъст жадува.
Кървопии вред народа пият. В робски маси свит вулкан будува.
Не престава тъмна нощ лукава. Страх сподавя лава яровита.
Този свят неправда изтезава. Таз земя е битка на две класи.
Капиталът — паяк ненаситен, в мрежи скрити хората оплита.
Мрат пленени роби и робини. В грозни пранги гаснат сиромаси.
В мрак горят затворени години. Чер грабеж ограбва мъка свита.

И Володя брулят зли неволи. В късна доба, в късен час се взира:
изтерзана, кървава, неяка, вижда в мрака крепостна Русия. . .
На колени богу как се моли, към небето как ръце простира. . .
Вижда как помещици с камшици разлюляват сънена стихия.
Стонове и клетви нощ раздират. Писъци и детски сълзи бродят.
Идат уморени мъченици. Дирят мирна диря у Володя. . .
Вън увълчен враг земя пустее. Вън владее върла орисия.
Изведнъж потрепва тишината: иде свиден Съдия върховен. . .
С горди стъпки влиза в ледна стая и чертай в тъмата друм съдбовен.

Гледа Илич — погледи сияят. Съдията в мисъл е облечен.
Вън бездънна пустота тъмнее. Часовете са неуловими.
Ленин с Маркс се среща в есен сура и узнава опитът човечен:
— Аз във тебе, ти във мен живееш. Ний по участ с теб сме неделими.
Хората са тишина и буря. Опиум са вери и олтари.
Слушай, Ленин, във простора няма съвършени хора идеални.
Битката е смъртна и голяма. Светли роби с тъмни господари
водят бой от времена прастари. Чукове воюват с наковални.
Чукове са сити господари. Наковални — гладни пролетари.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Маркс замина в часове стъмени и остави в стая стъпки смели.
Тая нощ Природата съзнава в светъл род на руските славяни
Ленин — своя най-възвишен гений — и разбира цели и повели.
Тая нощ умират боговете. Свят създава Прометей — Улянов.
Търси дух в Парижката комуна и неравни славни друми стели.
Смяна и промяна буди в буна. Мре човечеството оковано.
Черноземa нем ярем притиска. Зад решетки — изгреви измрели.
Гол живот надежди плахи плискат. Гладна плът търпение не храни.
В неразвита горестна Русия люти смутове са накипели.

Нощ безмълвна с мълнии е пълна. Кръстопът разделя вековете.
Бдят Столипинови вратовръзки. Ад е — Петропавловската крепост.
Масите изкласват в мрак прокълнат. Глад и гнет измъчват домовете.
Към Сибир безспир вървят окови. Кървава е царската свирепост.
Над човешки род тежат покрови. В чукове превръщат се ръцете.
Меншевишка ярост не мирува. Времето невреме предвещава.
Тъмно тътне лава непозната. Наближава яростна фъртуна.
Въздухът е нажежен в страната. В Петроград — в палата величава —
на Русия царят пир пирува. Февруари сабята целуна.

Към Октомври път е Февруари. Ход съдбовен дири крак уверен.
Ленин от Швейцария се връща. Часове на векове са равни.
Ревнали милионери стари. Петроград трепери в здрача черен.
Болшевишка партия могъща светлина разгръща в битки славни.
Ленински Декрети побеждават. Расне пролетарска диктатура.
Бели и червени се сражават. Люта рат е разярена хала.
Керенски закриля чума бяла. Интервенти бранят капитала.
Класа срещу класа с мъст въстава. Ленин води октомврийска буря.
Столицата Петроград отстъпва. На Москва — звездата заблестяла.

На огромна част на таз Планета слънчева държава се простира.
В таз държава гордо братство пъпи. Таз държава Ленин е създавал.
Не сквернете таз обител света. Людска правда в нея обитава.
Ширини безкрайни слънце къпе. Равенство и обич в труд извират.
Май ухай в омайната градина. В петилетки сетнини светлеят.
Майка е съветската родина. Люде, не делете се от нея!
Боева е тази героиня. Тя звезда пламтяща е в тъмница.
Дигнеш ли ръка на таз светиня — дигнал си ръка на мъченица.
Не газете тази правда! В нея огънят гори на Прометея.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

В боеве сурови се родиха новите Републики червени.
Ленин с доблест защити марксизма. Ленинизмът вредом се разгърна.
Маркс и Ленин людски род спасиха. Кремъл хвърли Райха на колени.
Сталинград бе залез на фашизма. Кремъл в пустош Райхстага превърна.
Сърп и чук сказания покриха. В черна мъст пречупен кръст посърна.
Дати са богати с чест народна. Твърд Октомври скърши дързък Юни.
Закипя живот в земя свободна. Пръст насити зиналите хуни.
Там, где стъпи Армия Червена, вихром там републики изгряха.
В съдбоносна дружба дръзновена мъртвите със живите се сляха.

Бури идат. Бури отшумяват. Знамена са светлите могили.
Жертвите потомства задължават. Те са бранна непрестанна вечност.
Със Октомври свят без класи сеем. С Ленин свойта смърт сме победили.
Ние с тях сме битка вдъхновена. Те са с нас суровост и сърдечност.
Чрез Благоев в Ленин ний живеем. Чрез Септември във Октомври зреем.
Във Димитровска България свещена верни ленинци светлеем.
Със Москва сме разум и човечност. Със Москва сме ръст и безконечност.
Кой ще спре на правдата реката? Призракът е станал жива сила.
Таз река съдба е на Земята. На мира е таз съдба закрила.

Обществото бедно е без личност. Личността е с общество богата.
Маркс е битка, Ленин — героичност, цел е — Царството на свободата.
Ленин с Маркс е Вчера, Днес и Утре. Маркс е с Ленин Време и Пространство.
Ленин с Маркс е Вера и Етичност. Маркс е с Ленин Съвест на борбата.
Ленин с Маркс е вечен бунт на роби. Маркс е с Ленин мощ и постоянство.
Ленин с Маркс е щастие и обич. Маркс е с Ленин — мир под синевата.
Ленин с Маркс е висота и цялост. Маркс е с Ленин красота и зрялост.
Небеса, Земята прегърнете! Времена, летението спрете!
Знамена, възвишеност бъдете! В Комунизъм влиза таз Планета.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен пета

Деветстотин осемнайсета година. Ран септември свил е пурпурни криле.
Бурен гняв наля разбунени редици. Закипяха в мъст войнишките гърди.
Разгневена мълния в нощта премина. Пробивът потегля от Добро поле.
Правдата към слънце буната отправи. Бранен фронт обхвана тласък непознат.
Срутиха прегради гладните войници. Заблестяха буревестните следи.
Несломими. Строги. Мрачни. Величави. Носеха към София възвишен яд.
Искаха корона царска да оборят, юди и виновници да спепелят,
да изкоренят неправди и тъмници, да освободят Човека от беди
и в света с език отворен да говорят, горди да живеят, светли да растят.

Грозна погрозняла е Земя рождена. Плевели покрили ниви и поля.
Рало — опустяло. Плуг с ръжда се бори. Земеделски уред скършен и изтрит.
Четири лета Земя е неторена. Четири години несадена е била.
Гола оголяла и гора хайдушка. Кървави ръце съблячали гора.
Секли безразборно хора със топори и отвличал клони огън яровит.
Четири лета вързлувала вихрушка. Четири години тегнела мора.
Горест е горяла под смълчани вежди. Жилава десница съхнала без мощ.
Зеели хамбари. Глъхнели обори. В ясли разрушени ужас бил укрит.
Над огнища мъртви стенели надежди. По села и градове владяла нощ.

Над сто хиляди в сражения убити. Над сто хиляди души лежат в пръстта.
Селяни, работници, мъже в разцвета грабна Първата световна кървнина.
Хиляди измряха в рани страховити. Хиляди загубиха способността
да работят. Хиляди безръки, хроми, хиляди с угаснал слух и кървав взор.
Бледи, изтощени, в дрипи и в несрета, жертви на неправди, хитрост и злина.
В яростни пожари, в кървави погроми, с мъжки дух браниха родния простор.
И по нечовешки лагери лежаха в пленничество българските синове.
Южна Добруджа отново бе отнета от мъжествената българска страна
и отново изпод бащината стряха завилняха безпощадни ветрове.

В поприщата бойни разпиля бедата собствените си заблуди и лъжи.
Буржоазията алчна и продажна пред света показа своя хищен лик.
Беше непосилно злото от войната. Унижение народа обкръжи.
Язът между масите и капитала стана по-опасен, стана по-дълбок.
Съмна пред очите истината снажна. Кризата навлезе в съдбоносен миг.
Ръст надигна революционна хала. Мъката раздипли вишнев флаг висок.
В низините почна битка да изкласва. Маси угнетени не търпят хомот.
Кръволочна е робията миражна. Старият порядък е намръщен щик.
В масите народни бъдеще израства. Масите желаят слънце и живот.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Вей на Фронта революционен вихър. Ровове разнищва пъргава мълва.
Тайни комитети позиви простират. Тесните социалисти бой градят.
В частите войнишки буни зачестиха. Раснеше борбата с вярата в Москва.
Яден Радославов вежди е навъсил. Страшни изпитания в ума си очертал.
В честите арести търсещ мир набира. С кървави разстрели утешава гръд.
Господарят, що България разтърсил, бе с правителство оставката подал.
И Малинов с чест е към германска верност. И Малинов председател е лукав.
С мир войници мами. Влачи хитра диря. Съчиняват хули неговия път.
Масите усещат мерзост и мизерност и слова лъжовни срещат с бурен гняв.

Вест вестява, вест долита по реката Сегет и на Дунавската делта там
станало побратимяване всемерно между български и руските бойци.
И на фронта в Македония богата, где войските съглашенски бълват плам,
под дулата на оръдия зловещи в българските части позиви сноват.
Позивите съобщават слово верно, истина разпространяват храбреци
и с войници съглашенски стават срещи. Твърд отпор антивоенните коват.
А лъжи изсипват мрачните палачи. Смърт звънят на младата съветска власт.
И предричат съкрушение най-черно на Червения титан покрит с венци.
Към последен бой Човечеството крачи. Свят без класи сее ленинската свяст.

След Октомври разгоряха се размири. В януари бунт избухна в ротен взвод;
смел тесняк-социалист снага изправил: — Господин полковник, нам кажете тук,
докога по тез полета и баири в скръбна смърт ще дирим радостен живот?
В Брест-Литовск Антантата с протест отхвърли ленинското предложение за мир.
Хищните правителства на тез държави ненавиждат царството на сърп и чук.
Благославят империалисти върли поробителна война да трай безспир.
В срам превръщат чужди капитали нашите освободителни борби.
Тръгнахме земи рождени да избавим от султански гнет, от клет башибозук.
Нашите национални идеали бъдност са непостижима, може би.

— На началниците висши вий кажете, на управниците съобщете вий,
по-добре е с хляб оскъден, но свободни вместо сити с врат покорен под ярем.
По-добре е с чест да озарим възжето, вместо хорски взор след нас да се гневи.
Повече не щем за други да се бием. Не желаем чужд да браним интерес.
Булките си, рожбите си благородни искаме от хищници да отървем.
Вият вихри. Рие в мрака кърт стихиен. Смътна смърт България разпъва днес.
— Помогнете да убегнем край позорен! Помогнете да запазим род и дом!
Да затвориме войните ненародни! Грозните грабителски войни да спрем!
Късно не е. Има дръзновен прозорец. Погледнете: идва разгневен погром.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Тоз войник Димитър Крахтов се зовеше. Бе тесняк и в храбростта си бе един.
С него раснеха войниците в другари. Правдата му носеше се надалек.
В боя със врага несъкрушим блестеше на България мъжествения син.
И когато бунта потушиха в кърви, сред стотици войни с мислеща глава
със участниците — бунните бунтари заплати с живота смелия човек.
Полетяха мигом чучулиги първи в българската неспокойна синева.
В снежни преспи, в дълги нощи, в зима лиха, в бури вълчи и виелици с мъгли,
в знойни дни, под южно слънце с жар, що жари, в глад, в лишения и всеки миг нащрек
с армиите на Антантата се биха доблестните български орли.

В ужас е монарха. Нем немее немец. Не желай примирие цар Фердинанд.
Под охрана на германски гренадири към Надежда се оттегля в своя влак.
Гасне и в позор залязва царско време. Газена земя надига жилав стан.
Тръпки буревестни София навъсват. Тътне и приижда гневна правота.
В пазва буржоазна смъртен страх напира. Великан-народ развява кървав стяг.
Българският род окови робски скъсва и Република вестява на света.
Към народи по борба и участ близки за примирие отправя огнен зов
и повиква кметове и командири на правителството стълб да бъдат як.
Председател: Александър Стамболийски. Главен на войската: Райко Даскалов.

Между местността на София старинна и нерадостното Пернишко поле
тъжно да стърчат останаха гробове на въстаници убити в час зловещ.
Полунощ безсънна над Земя пустинна, щом разпъне черни призрачни криле,
времена на буни бродят из Безкрая и ридаят над огромен гроб без кръст.
Лумват изведнъж забравени огньове. В лунин пръстен син гори мъртвешка свещ.
Яростна и бурна кървава Владая към Септември крачи със войнишка мъст.
Кой ще погребе бунтовните могили? Бунтовете женски кой ще умълчи?
Мъртвите отключват живите мостове. Мъртвите са памет, живите — стремеж.
Из смъртта изгряват животворни сили. Бунтът обитава в праведни очи. 99

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен шеста

Правителството няма мира. Стамболийски е потънал в гняв и скръб.
Не стихва плама. Вежди сбира. Със надежди усмирява тръпен гръб.
В ума му драма зла напира. Грохва от неволя земеделски дъб.
Внезапно мисъл страховита осветлява ледния му лоб стъмен.
И лик изписва вяра скрита, и в гърди пробужда ястреб настървен,
и се пониса с мъст сърдита да сломи на стачката духа сплотен.
Но ни с войнишки байонети, нито с полицейски палки, ни с терор,
ни с пристъпи кръвнишки, с бяс налети, ни с побоища в безмилостен затвор,
ни с погледи стръвнишки, ни с обети клетникът не внесе в стачката раздор.

Вред стачници и комунисти бити, клубове разбити, стяг раздран,
безчет разбойници фашисти прекосяват Плевен, Пазарджик, Чирпан. . .
Нощта е с мракове нечисти. Родната страна е горестен зандан.
Разтърсваха порухи и палежи Перник и околните места. . .
Подтиснаха окови глухи и грабежи на България свестта,
със клетви сухи и копнежи неми викаше към луда мъст честта.
Разбунени табуни гневни газили народ, огнища, домове,
фъртуни гръмотевни мигом минали под родни сводове,
нашествие на хуни древни сякаш имало в села и градове.

България стачкува. Крачка предприел Димитров в декемврийска нощ.
Труд робски се бунтува. Плячка граби слабата работническа мощ.
Неволята гладува. Стачка. Страшен е светът в парцали и разкош.
От снощи е на крак страната. Дързък е Димитров, води стачниците в бой.
Неравни са теглата. Бърза, разделен, потиснат, унижен порой.
Лукава е борбата. Вързан възел е от змии буржоазен строй.
Език заключил ядни думи. Телефони — телеграфи мълк мълчат.
Железопътни хладни друми не пропущат влаковете да вървят.
По кея листопадни шуми почернели и забравени лежат.

Не се явиха юди в тая величава на транспорта летопис.
Пътеките заблуди знаят, трудности будуват в шеметната вис.
В наследство буди се Владая и на внуци завещава подвиг чист.
Другарите миньори в Перник, в Бобов дол с висока свяст държеха стяг.
Безстрашни, с ясни взори, верни в стачката всемерна бяха с корен як.
Жестока робска орис, в черни люлки е люляла листопад недраг.
Таз класова разправа беше нашта първа мощна масова борба.
Короната нездрава бдеше. Страх мореше царска Кобургска съдба.
Злочестата държава мреше, разлюляна от немлъкваща тръба.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Съюз транспортен извисява в стачния Централен комитет града. . .
Конфедерацията дава Акционен комитет в борба с глада.
Съвместен огън изостава в политическата битка на труда.
И таз раздвойна съпротива в стачката съвместна отрази се зле.
И таз нестройна директива колебливост внесе в стачното поле.
Тъй стачка бойна и правдива във съдбовен лет остана без криле.
Невзрачни хора преговарят със министри и водачи зад гърба
на стачен комитет Централен и на масите в транспортната борба
и в кърви къпят флагътален и на кръст разпъват трудова съдба.

Стихии поломиха клони. Кърт укрит подри Централен стачен бент.
Разкриха змиен лик шпиони в общоделски Акционен комитет.
С кръв напоиха се закони. . . И един ли бе правителствен агент?
И стачката е прекратена после петдесет и пет херойски дни.
Борбата трае в свяст ранена. Правдата се ражда в бурни изпитни.
Земя сияе с кръв свещена. Смел народ изгражда светли бъднини. . .
Но стачка героична тласна масите към революционен път.
Разтърси нощ тъмнична. С ясна практика въоръжи за бой духът
и с правота епична, властна пъклен жар разжари в господарска гръд.

Оранжево-гвардейски групи с черни провокатори и подлеци,
палачи полицейски вкупом със несвестни селяни и мерзавци,
тълпи злодейски и подкупни, с равнодушни душегубци и лъжци,
убийци в дрипи всевъзможни, людски юроди, отпадъци в света
злост сипят, изверги нищожни връз въстаналата твърда беднота,
с бяс непресипнал, осторожни мирни жилища превръщат в пустота.
Ще помнят майки и невести, нощем с шепот ще разказват на деца
за диви хайки и арести, за безмилостни и пъклени сърца,
в скръб ще се вайкат и злочести със ръце ще крият немощни лица.

Върви към пропаст Председател. Към запален залез мрачен крачи сам.
Не вижда вопъл в стон отронен. Ходи върху угар напоена с мъст.
Не чува ропот в трон коронен. Броди върху потопена в кърви пръст.
Не спира дръзкия мечтател. Към безкрайна власт го носи траен плам.
Пулсира в свяст потайна буря. Притаил в гърдите развълнуван дъх.
Съзира селска диктатура. Себе си въздигнал в непостигнат връх.
Прелита трепет непонятен. Веждите обсебва непогребан срам.
Сърдита съвест се вестява, с неизвестност са среднощни часове
и пита него в нощ мъглява за избити дъщери и синове.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Властта е вино на захласи. Живият живот е опитен кръчмар.
Роптае род на сиромаси. В пепелта кротува палавия жар.
Витае време в бели власи. Бурите богуват над корав чинар.
Потрепва. В гняв глава поклаща. На кого се сърди селския водач?
Прошепва. Спор жесток подхваща. Страшен е като надгробен, кобен здрач.
Укрепва се. Поръка праща. Но ще чуят ли стенания и плач?
Не вижда. Вино полудяло е властта. На власт човекът е нащрек.
Съзижда величаво тяло и стърчи неравен сред сподавен век.
Приижда знойно лято зряло. Пада изненада изтерзан човек.

Искрят вина в кристални чаши. В клетвен час споразумение звъни.
Подига тост Никола Пашич, благодарен благославя съсипни.
С тост Стамболийски мъки наши в Нишка среща увенчава с тъмнини.
Пламтят светкавици смълчани. В мрака кървави наздравици ръмят.
България изгарят рани. Сръбски пранги в Македония гърмят.
Шумят хайдушките балкани. В робските тегла проклятия димят. . .
Настръхна вихром. . . В мрак неравен гледа как България затваря в гроб
и сам поставя кръст сподавен връз земя рождена, върху брата-роб. . .
Водачът мрачен в час неславен отведнъж видя глава със кървав лоб.

Девети юни в страх осъмна. Разлюля България преврат суров.
Нахлу тирания най-тъмна с най-свиреп палач — професорът Цанков.
Ни пушки с гневен залп да гръмнат, ни за съпротива да отекне зов.
— Предайте се! В обратен случай ще прибегна към последни мерки аз.
«Майор Попов, един е ключа на Държавата, това е мойта власт.»
— Осъдена е вашта участ. Стамболийски, вашта власт залязва с вас.
Тъмнее Славовица в юни. Без венец остана гражданска война.
Загина, умъртвен от хуни, вождът земеделски в юнска ранина.
Две буржоазии със унес биеха се. Ний стояхме настрана.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен седма

Вилни вилнеят фашисти безчинни. Влажни затвори от хора тежат.
Ником поникнал народът от трепет. С огън тревога разтърсва земя.
Пусти пустеят постели невинни. В пепел нелепа огнища лежат.
Смръщен денят е. Езикът е шепот. Нощна тъма е в потая змия.
Диви дивеят пълчища сурови. Ярост разгаря палачът Цанков.
Строги наредби със шифър отправя. Ужас вселява водачът свиреп.
Пеят над люлки зловещи окови. Тегне над булки мъртвешки покров.
Кървав държавник държава заравя в морен, позорен, раздорен вертеп.
Сила нечиста в Родината рови, в силна ненавист превръща любов.

София тръпне. На стачка гневлива сбрал се народа на Женски пазар.
Пладне се сипе. Утихва площада. Стъпва на дръзка трибуна Борис —
храбър работник. Присъда правдива още нерекъл — настава кошмар.
С ядни, извадени саби напада, удря полиция. Пъкъл гори.
Смели работници стрелят със точност. Смъртно повалят началник злорад.
Смутът без ред е. В миг всичко изчезва. Трийсет работници хваща врагът.
Разпит безочен с юмруци започва, тамо в ареста, до Моста познат.
Сетне съзнание в мъки залезва. Войни побойници ревом реват.
В ледни килии стихии клокочват. С люде — нелюде светът е богат.

Георги Димитров чрез куриер верен стачка поддържа, на битка зове.
Бърза реката. Събития зреят. Среща посрещат горещи мъже.
Тодор Луканов с разсъдък уверен сее неверие. Несретен човек
стачка проваля. Листата жълтеят. Стяга се злобно, злокобно вже.
Тътне България. Лава изригва. Първа застава кръщава Мъглиж.
Антифашистко въстание гръмва. В кърви се ражда комуна една.
Стара и Нова Загора се дигат. Знаме развяват червени орли.
Светла съветска република съмва. Буна събаря фашистка злина.
Пламен със ярост раззаря верига. Късен септември разкъсва мъгли.

Шипка е мъжество с памет чутовна. Стряха пиринска е дързък Разлог.
Храбро Брацигово с нова е слава, в тоз бунт Перущица е твърда скала.
Съвест будува над пушка бунтовна. Обич окриля подема висок.
Нови комуни в балкана създава Търново Малко в околни села.
Светла е двайсет и трета година. Слух е напрегнат. Безсънен е взор.
Мъка усилва народната сила. В битка се сливат баири с поля.
В страх е корона. Монархът изстинал. Ужас владее на Кобургски двор.
Георги с Василя поели кормило. Маси разгръщат могъщи крила.
Пее сплотена делена Родина. Слънце отключва въстанал простор.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Вредом редят се победни метежи. Фердинанд пада. Блокиран е Лом.
В треска Чирпан е. Берковица — в огън. Сливен нащрек е. Без сън е Бургас.
Ихтиман сепват внезапни гърмежи. Сянка простира червено крило.
София — Плевен е пътя в тревога. Вика към верност великия час.
Бунтът бележи епични летежи. Време отрежда победния взлом.
Храбри работници, селяни смели раждат, изграждат съвместната власт.
С вяра отварят, през огън и кърви, своя щастлив и величествен дом.
Бога захвърлили, царя — презрели, свалят, повалят фашизма у нас.
Братя рождени в сражения първи готвят в живота на злото разгром.

Слава на бурен Септември мъжествен. Почит към чутен свещеник Андрей.
Гара утихва. Огоста замлъква. Нейде в покоя раззинал е гроб.
Твърд е народът. Човекът божествен пей пред бесилка и светло светлей.
Метковец в мъка безмълвна помръква. В сводът тъмнее неземно сребро.
Боен, спокоен, достоен, тържествен, буден бунтовник безсмъртие вей:
— Стягай по-здраво въжето, войниче! Не се обесва на Ботев духът.
Движат ме светли и горди идеи. Те не умират със моята смърт.
Син съм на честен народ героичен. Плът съм от пъргава българска плът.
В мене Съветска Русия живее. Тя е на слънцето верната твърд.

Метковец свиден, прощавай навеки. Сбогом, народе. За всичко помни!
Бърже въжето с ръцете притисна. Поглед отправи към небосвод кух.
Спират пътеки в минути нелеки. Немо невидим Часовник звъни.
Тяло хайдушко се люшна, увисна. Сетньо прошепна свещения дух:
— Иде великата правда човешка! Залез настава на вашата власт.
Вас ще ви съди Народен съд славен. Вас ще осъжда светиня — Земя.
Изведнъж млъкна. Присъдата тежка съвест събуди и в блудната свяст.
Величав. Гневен. На древен бог равен. Срутил черковна отровна тъма,
мъртъв прескочи бесилка мъртвешка. Неми устата проклинат на глас.

— Да сте проклети от люде свободни. Страшни от нази проклятия вам.
Бъдни потомства с камшици корави вази да шибат и вашия плод.
Грозни убийци, палачи народни, вечно над вази да властвува срам.
Отдих да няма и в гроба прахта ви. Всеки да бяга от вашия род.
В горест горете посред преизподни. Вечно бъдете в ужас и плам. . .
Ужас разтърсил е гара смълчана. Тръпки побили палача-войник.
Мигом останал безлюден площада. Месец запалил вечерната свещ.
Зинала рана в гръдта на Балкана. Тъмен и страшен изтръгнал се вик:
— Да сте проклети! — Тъмата злорада с вик е отвърнала в мрака зловещ.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Кърви. Погроми. Пожари. Разстрели. Смъртни сватбари и луди хора.
Гайди. Трапези. Пияни кавали. Чужденец черен така не гулял.
Майки злочести, с очи полудели. Боси невести, с раздрани недра.
Гаври с набити глави на копрали. Турчин изедник така не е клал.
Вечер припада. Тела изгорени нейде каруци в чували влекат.
Влачи Марица обесени хора. Сенки удавени бродят в нощта.
Влачи Огоста мъже ослепени. Стене в тъмата ранена река.
Дунав разбунен е кървав в простора. Шлепове в мрака очакват смъртта.
Струма оплаква легла спепелени. Времена страшни в страната текат. 81

681

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Четиринадесето предание

Текат следи. . . Ковалня е Животът. Общество без личността линей.
Природата е смяна величава. Трае нескончаем световърт.
Реката бърза. Тежък е хомотът. Равенството с равните светлей.
Борбата разрушава и създава. В битието бдят Живот и Смърт.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен първа

Синей под небосвод национален
безмилостен социален гнет.

Помръква пряпореца идеален.
Линей забравен славен свет завет.
Създателите на труда са гладни.
Блага създават, мрат във нищета.
Грабителите на труда са жадни.
Насита не познава алчността.
Не стихва жаждата на господаря.
Подклажда се безспир с работна пот.
Благата раждат силата на царя.

Властта е сила, силата — живот.
И всеки, който този ред погазва,
и всеки, който тоз закон руши,
без жалост се премахва и наказва.
Със всички средства строят го души.
Властта е ледена и безпощадна!
Короната признава свойта свест.
Дори и Тодор Александров падна,
щом е подписал Майски манифест.

С бунтовен ум, на робите закрилник,
апостол и войвода. Странен мъж.

С неравен друм, диктатор и насилник.
С превратности човек. Поет и хъш,
държавник и мечтател. Властолюбец.
Тоз Стефан Стамболов не знаел жал.
Но в своя кратък век тоз родогубец
бил триж смутен. И триж смъртта видял.
Еднъж той смърт с Панов Олимпи вижда,
дваж вижда смърт с Миларов Светослав,
с Паница Коста трижди смърт прижда

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

и триж ревал мъчителят корав.
Умрял, щом в кърви потопил поета,
загинал, щом мечтателя убил.
Нещастника и в гробната несрета
цар Фердинанд с нелепости покрил.
На Батенберг и Фердинанд крепител
в живота русофил и русофоб.
И тоя мъж от Фердинанд убит е.
И тоя българин лежи без гроб.

Войвода с плещесто и кръшно тело,
със пъргави куршумени очи,

с брада кафява и широко чело,
езикът му загадъчно мълчи,
въртял навсъде с малка пушка бойна
и с голям османски ятаган.
Била е горда стойката му стройна.
Сандан-паша е чут по цял Балкан.
От смелия човек на село Влахи
нащрек е и султан Абдул Хамид,
и Павел, гръцки крал, е в тръпки плахи,

и Фердинанд е с мрачен вид,
и солунски валия с глас султански
прекрачва Роженския манастир.
И Цончев идва до селата бански,
и генералът нема сън и мир.
Един е Яне, царот на Пирина,
познат в света с аферата Мис Стон.
И тоя мъж за правдата загина
от притаен агент на царски трон.

Поел е Гьорче Гоцевите грижи
и светли мисли сее смел сеяч.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

С корава стъпка в бъдеще се движи.
Не знай умора звездочел водач.
Вековен дъб е сякаш от балкана.
Светец е сякаш с бялата брада.
Воювал под хоругвата развяна
със чест за правда и за свобода.
И сякаш с Гоце другите проправя
към нашето съвремие, към нас,
и сякаш с Гоце думите отправя

към нас, с мъжествен непреклонен глас.
— Нащрек да бъдем. Дни настъпват мрачни.
Султанът обръчи железни сви,
решил е българите по-юначни
да излови и флаг да умъртви.
В България вилней вихрушка властна. . .
И тоя българин, и тоя ум
сред мракобесна София угасна
от върховистки притаен куршум.

Мъчителят мъчения измисля
и в немощта си става канибал.

Към адски мъки жертвите причисля.
Тез мъки род човешки не видял.
Маймункова у нас една е Ана,
боркиня с ясен устрем правовер.
За делегатка беше тя избрана
на Третия конгрес на Коминтерн.
С желязо слабини горял палачът.
В раздрани рани сипел ситна сол.
Но мъки за Маймункова що значат?

Калява се духът в корава бол.
Елена Гичева, сътрудник верен
в Благоевски Централен комитет,
през иглени уши на ада черен
минава. Не погазва свет завет.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Мъчителят от ярост посинява
и в Гичева Елена нож забил,
и с нокти-канджи в тъмнина лукава
Елена Гичева е мъртва удушил.

И смелия миньор Темелко Ненков
от пернишкия пролетариат,

от стамена стомана стана сенка
сред непрестанен полицейски ад.
Душа и секретар на рудничари,
представител народен в тежък час
строшават костите му зли стражари
и умълчават гневния му глас.
И Петко Енев, гордия поборник
за свестна септемврийска светлина,
ръководител и политзатворник,

байрак на пролетарска бъднина,
убит при гарата в Загора Стара
в градината от разгневен фашист.
На Мулетаров, огнената вяра
на тоя легендарен комунист,
на тоз представител народен,
роден във лъчезарна Пещера,
дъхът пресеква призрак преизподен
във изгрева на бъдната зора.

И Яко Доросиев, боевия
учител и на партията член,

в престрелка с полицейската стихия,
в престрелка кратка в схватка с враг презрен
загива со смъртта на храбър войн,
сред София загива в късен март.
И Коста Янков, комунистът боен,
на партията деен секретар,

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

достоен син на опълченец виден,
ратувал в руско-турска бурна рат,
на Дядо — зет, в престрелка с враг ехиден

в април — загива в столичния град.
И Вела Пискова, таз юнакиня,
учителката — гордата жена,
таз мъченица, таз светà светиня,
на правдата партийна светлина,
в престрелка със полиция фашистка
загива в Русе от куршум зловест.
Ни писък не издала комунистка
през сетен белоцветен март злочест.

Какъв позор, народни депутати!
Какво кощунство грозно с паметта!

Убийците ликуват непознати.
Убитите покрива глухота.
И този път, ний слушаме, отново
печална и тревожна новина.
И този път с протест отеква слово
и тъне в ужас цялата страна.
«Народът отвращавал се от тия
безумни престъпления у нас
и нам налага нашта орисия

да дигнем срещу туй съвместен глас
и викнеме — убийци, спрете вече. . .
Държавата желай тоз час това. . .
Стъгдата трябва да е дом сърдечен,
где ще общуват мирните слова.
Поканвам паметта да почетеме
със ставане минутно на крака!»
О, лицемерие свещено. Време,
ти ще откриеш адската ръка!

В септември сив и Димо е пронизан.
И Димо Хаджи Димов е убит.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Дими окървавена бяла риза.
Във бъдещето Димов взор е впил. . .
Роден във серско село Горно Броди,
с народа робски теглила теглил,
надвивал с Гоце мъки и несгоди,
със Яне в дружба дружеска дружил.
При Солун в бойни действия воювал
през втора кървава балканска рат,
на гръцки остров Трикери робувал

и влачил в лагер пленнически ад.
В лишения и нужди произволни,
далеч от близки и от роден край,
не кършат тяло болести подмолни.
Над Димов дух България сияй.
— Аз съм готов — и мъртъв загърмява,
и глас обходи родна синева
— за таз съветска ленинска държава
стократ да сложа своята глава.

«Учителска искра» с младежка правда
скърбят за Ламби Кандев в тъжен миг.

Отсекла секом кървавата брадва
редактора със нравствения лик.
Стоянов Хараламби е застрелян
на шести март от притаен патрон.
Партийна изпълнявал е повеля.
Мъжът не писнал, не отронил стон.
Скръбта запалила в сърцата огън.
Понасяли са мъжки «Наши дни».
Челата е разпъвала тревога.

На пръсти стъпвали са сетнини.
И ето, сякаш мъртъв гръб изправя
на партията дръзкия храбрец,
и непосилна бол в сълзи удавя,
и реч нарежда над заспал мъдрец:
— На Дядо да изпълниме завета!

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Да бъдем твърди в таз сурова жал!
Да сбъднеме по цялата Планета
комунистическия идеал!

Безумни дни и нощи неспокойни,
убийци и агенти с очила.

Градът черней от призраци разбойни.
Във кръв орли и скършени крила.
Навсякъде загиват честни хора.
България е царство на страхът.
Затвор е на България простора.
Со страх убийствата следи светът.
И тоз илинденец Иван Илиев
фашистите убиха в Джумая.
И с него сякаш сме убити ние.

С Асен Халачев плаче таз земя.
Убит е и Борис Хаджи Сотиров. . .
Един ли падна от фашистка власт.
В затвора в Шумен окован умира
Марковски Еню, нашта горда свяст.
А там из тез Драгойновски балкани
на Митю Ганев четата снове.
Сражава се с фашисти и тирани,
под стяг червен България зове.

Гърмят на път разсърдени камбани.
България съдбата си кове.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен втора

Онемя в «Света Неделя» службата господня. На земята сякаш слезнал огненият ад.
— София бе бездна на възмездна преизподня. Бореше се с мрак отровен звезден звездопад.
В бурна пещ грамадна живи в пламъци горяха на България духовна смелите дейци.
Септемврийската река поетите разбраха и в смъртта изплетоха безсмъртните венци.
Строг и непреклонен, с черни пламъци наметнат, пазеше пещта зловеща страшен людоед.
Мълчалив, настръхнал в гибелната нощ несретна, пускаше в пещта обречените в стегнат ред.
Ад пламтеше. Викаше отвътре глас със грохот. Тишина изисква инквизиторът велик.
С вързани ръце, но с крак уверен крачат в поход на Родината чедата в този безчинен миг.
Имена богати с мълчаливост величава, имена — създатели на роден родопис.
Рязък е гласът им, умна — думата корава. С личен почерк очертават българската вис.

Аз съм Гео Милев. Протестирам! — «Тихо, тихо! Откъде, поете, тая дръзновеност вам.»

Исках сам да видя тоя септемврийски вихър, песенника на Септември, съдника голям.
Диалогът води се в зловеща обстановка. Инквизиторът е тих, поетът с гневна реч.
— Туй, което вършите, е явна подготовка към фашизма. Туй е в гръб народен подъл меч.
«Барде на Септември, мъката ви аз разбирам. Но какво да сторим. Ний се борим като вас.
Нашта люта мъст из вашата борба извира. Пазим ний со всички средства тая царска власт.
Нема тук шега.» — Ний знаем царските методи. Кървави са и когато най са чисти те.
Нощем къщите безлюдни ужасът споходи. В майчина утроба плаче мъртвото дете.
Ала царската корона е с неверна доба. Немецът надменен леденей на своя трон.
Той към вас питае отвращение и злоба, той от нас трепери с вас под царския подслон.

Кой ще угаси, кажете, свестната ни вера? Кой ще окове, кажете, волния ни дух?

Инквизиторе, вас питам, в тая атмосфера. Искам отговор от вас да чуя с моя слух.
Инквизиторът сменява хладнокръвна маска. На Цанков прилича в тоя яростен момент.
Търпелив и бледен, на лице с присторна ласка, сякаш заседава в българския парламент.
— Аз ви казвам — ни муха не съм убил в живота, ни на мравка сгазил, ни на хора сторил зло.
Но на мен се падна днес да влача с вас хомота. Кърваво петно да носи моето чело.
За народа влача тази участ незавидна заедно със моите другари по съдба.
Ний не смятаме таз орисия за обидна, с тази мисия със вази водиме борба.
В таз неравна битка и невинни ще загиват. Ще получа аз и прозвището кръволок.
И професорът Цанков с ръка немилостива кървав и зловещ ще бъде съдия жесток.

Ето, виждате съдбата как сега нарежда. Тя не пита дали туй желаем, или не.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Ние сме в живота странна постоянна прежда. На разбоя на съдбата сложно сме ткане.
Ние сме еднъж смирени със душа набожна, други път сме змии с дива мълчалива мъст.
Ние сме еднъж разпънати от смет нищожна, ние други път сметта разпъваме на кръст.
На правителството шефът, господин Божилов, с мен и той разбира на съдбата тежестта.
Като мен и той в живота не заклал ни пиле, и за него казват в кръв удавил съвестта.
Кървави сме днес. Това е нашта орисия. Милост не познава нашта яростна ръка.
Носим се със чест във таз развихрена стихия. Буйна е и бързоструйна нашата река.
Ний и вас без жал и милост с валяка ще смажем и в пещта в безсилна пепел вас ще претворим.
Сетне на народа и на близките ще кажем, че за тях и ние ще жалеем и скърбим.

— Инквизиторе, с какво ще смажете духът ни? Той отдавна е забравил свойта тленна плът.

Вашите представи еднолични са и смътни. В наша полза непрестанно се мени Светът.
Бъдността е наша. Флагът наш е буревестник. С него ще премахнем вашта ненародна власт.
Несломим и горд е нашия духовен пестник. Расне и укрепва в схватките със вашта свяст.
В миг езикът му с по-твърди думи заговори. Огнената бездна с гръм гръмовен загърмя.
Селският певец Сергей Румянцев смело пори към безсмъртието през свирепата тъма.
В час напрегнат вихром се развихря страшен пламък. Камък върху камък не оставя гневен плам.
Христо Ясенов изгаря Рицарския замък и напуска своя собствен символичен храм.
— Виждате ли, инквизиторе, таз гледка чудна. Нея не разбира вашия безправен строй.
Тая дързост не познава вашта съвест блудна. Ненагледен свят е нашия последен бой.

Инквизиторът уплашен виком загърмява и нарежда, и в закана безнадеждна ври.

— В пепел да се претвори «Септември» повелявам. Повелявам и певецът да се изгори.
Чувате ли, Гео, мойта пъклена закана? — «Инквизиторе, Септември наш ще бъде май.
Ще настане време, весел ще шуми Балкана, ще ухай омаен родния свободен край.
В диалога се преплитат гласове корави.» Аз съм Фридман, аз на партията съм войник.
Ний и мъртви ще се борим с тез фашистки нрави. Ние сме войници на народ със дух велик.
Буревестен вик е ехо със протест подело. «Кой сте вие?» — Аз съм журналистът Йосиф Хербст,
мъж съм на Виола — щерката на Каравелов. Туй е гавра с мойта свобода и с мойта чест!
Българин не помни времена подобни. — «Разберете, господине, справка правим ний.»
Кратките ответи са студени и злокобни и вестят забрава и надгробни тишини.

Величав и непреклонен, сякаш дъб вековен, се изправя Дядо пред развихрената сган.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

— Ренегати широм шират със език злословен като тез Иван Клинчаров, Юрданов Юрдан,
че со Септемврийското въстание съгласен Дядото не бил, това е явна клевета.
Учим, че борбата класова е стимул властен за развитие на обществото във света,
че изостряне на класови борби достигат до открита безпощадна гражданска война.
Нашта българска компартия е бойна книга против поробители на нашата страна.
Ние ще се борим във защита на народа. Заявяваме от името на цял народ.
Тази наша битка е за правда и свобòда на работници и селяни под роден свод.
Слънчевият вожд на българските комунисти от Народното събрание излезе прав.
Немом онемяха ренегати и фашисти. Крачеше България с учителят корав.

С гняв и Димо Хаджи Димов се вестява: «Не сквернете, господа, съветската земя!

Бъдещето на света там хората създават. Там Октомври е разкъсал робската тъма.
Нашата парламентарна група ще гласува единодушно против военния бюджет.
Днешното правителство с престъпници общува и държи се върху кървава и тъмна смет.
Тъй наречено правителство деветоюнско туй е то, властта що завладяло със преврат,
депутати уж, а всъщност хищно племе хунско. Интереси раздвояват нераздвоен свят.
Никакви агенти болшевишки тука няма. На България аз служа в този парламент.
Гибелна е вашта политическа измама. Аз на интересите народни съм агент.
Вий недейте се вълнува. Ленинска Русия ще спаси България от робство и беда.
Днес е кървава и робска вашта управия. Казвам, от Москва ще дойде нашта свобода!»

И гласът на Тодор Страшимиров еком ква. — Имам гордостта да заявя пред тоя дом,

че съм депутат от болшинството. — Секом секва врявата. Словата му са в непрестанен взлом.
— Господин министре, в роля сте неблагодарна. Без да има революционен час у нас,
вий без срам убихте невгашния кмет на Варна — моя скъп другар Димитър Кондов. Вашта власт
от участък Втори и в септемврийска нощ извади инженер Сотиров и Русинов адвокат,
и Чапликов Роберт и Чапликов Георги. Млади хора. Събев — съвестен съдебен кандидат,
Георги Патрачанов, Христо Милев — адвоката, Херов — в монопол работник и добър другар,
мигновено ги изби по пътя из тъмата и захвърли в пропастта под яростния яр.
И Никола Ганев в таз зловеща нощ убит е. Адвокатът от казармите изведен бил,
край града убит. Намерили го с нож в гърдите. От разкъсана уста смълчан език кървил.

В нощ потайна, от артилерийските казарми сън когато ронел тих тракийски небосклон —

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

гневом разгневени полицаи и жандарми са извели във затворен черен камион:
Гълъбов и Бояджиев, Шишков и Ковачев, Генков и Илиев, адвокати с глас висок,
с тях е Молхов Соломон — учителят юначен, и избили в местността «Кемера» в час безок.
И студенти, и юристи, редом с ученици, просбописци, фотографи, бременни жени,
във устата с кърпи, с кулени от царевици, кървави и хвърлени край градските стени.
Туй събрание Народно се роди сред кърви. В кърви и заплахи продължава своя век.
Виком викат сенките на първенците първи, на Човечеството съвестта държат нащрек.
Сенката на Петко Д. Петков сега тук броди, утре наште сенки. Тоз режим стоглав е змей.
Мракобесие навред България обходи. Под убийства на терор страната леденей.

Дирейки господство свое в нашата Родина, вие смъкнахте глава на много първенци.

Тъй загина Такев. Тъй и Стамболов загина. Тъй загинаха и маса действени дейци.
Вас от власт да се оттеглите кръвта застава. Фактът е достатъчно позорен за властта.
В София — пещта тела невинни още спепелява. Вий и в Сливен живи хора хвърляхте в пещта.
«Вий на Варненската област депутат народен запомнете, партията ваша аз разбих.
Аз — Цанков. Със туй извърших аз и дълг господен, Страшимиров, трите революции сломих.»
— Господин Цанков, за нашта битка непрестанна утре ще разкажете пред наш народен съд. —
Денем-нощем София е в обстановка бранна. Царските куршуми черна смърт редят.
Цялата страна е бурна и тревожна корда. Беззаконие жестоки букаи кове.
Цял народ се дигна против варварската орда. Страшимиров е простелян в ранни часове.

Казват, в смъртен час мълвяла е устата горда. — Кой ще отърве убийците от грехове?

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен трета

Крал кралува — крал от Карагьоргева порода, крал кралува и кове закони безпощадни.
Поданици разнородни хвърлил е в тревога. С диктатура януарска оковал народа.
Над страната страшен леденее небосвода. В нощ несретна светят байонети кръвожадни.
Вие в Белград бурята кошава. Вий, завива като гладна яростна лъвица в степ пустинна.
Улиците — онемели. Людете са в огън. Тирания страховита кървав обръч свива.
Зла кошава оковава челяд боязлива. Волята е раздвоена, мисълта — безчинна.
Над чела смълчани тегне непосилно бреме. Хладни челюсти раззинват каменни зандани.
В изнурена сила стряха свила изнемога. Жилави ръце в теглата сеят гневно семе.
От изкон изконен не било такова време, време на катил-тирани, време на душмани.

Всяка книга забранява цензура зловидна, где се пише и говори за права народни.
Всеко найдено произведение печатно, въпреки че съдържимостта е безобидна,
но написано със майчината дума свидна, се наказва. Пранги влачат духове свободни.
Българите в родна Македония не смеят честно да празнуват своя имен ден открито.
Българите вместо празненството благодатно да празнуват, ги застават слава да светеят.
Сръбска слава и да пеят, и да се гордеят, че са прави сърби от коляно вековито.
Гражданите в Скопие разказват с бол в душата принцът Александър как плесница е ударил
на Василка Зойчева — момиче в детство златно, за това, че на монарха бъдещ на страната
рекла, че е българка. . . Брилянтът на ръката принчева в лицето на детето жаром жарил.

Македония навред е огнена Геена. Българите с ужас помнят сръбски кралски пръсти.
Още нощем пламенеят въглени мъртвешки. Не една невинна къща гасне спепелена.
Не една свещена майка бива унижена. Село Гарван помни подли четници чевръсти.
Велешки затвори помнят твърди мъченици. Мъчени без жал били над двеста патриоти.
Никой нищо не продумал изпод мъки тежки. Ни в уста яйца горещи, ни под нокти спици.
Хапели са устни. С гняв наливали зеници. . . На шестима четници отнели са животи.
С трупове строшени Вардара окървавили. Битоля и Ресен помнят нощните арести.
Тетово и Прилеп помнят мъки нечовешки. В кумановски край на селяни ребра ломили.
Полудели бродят като бродници немили. Дните са тъмници, нощите — видения зловести.

Ни зандани, ни жаравн живи, ни въжета, нито гръцкият юмрук и сръбската отбрана.
Ни режимът — пъкъл в Македония злощастна, ни безчетни, безответни масови кланета,
утвърдени със Карнегиевата анкета, не поколебаха българския дух — стомана.
Драконовски мерки мъките в юмруци свиха, българска несретност свещ запали в тъмнината.
Там, където от жестокост вярата погасна, там, където гробници надеждата убиха.
Там, където жертвите оплаква скрьбен вихър, там таена горда горест развенча лъжата.
Българите македонски новобранци нови сръбска власт ги сбрала в кралските казарми стари,
клетва да дадат на сръбската корона властна. Горда бол със мъст разтърси двора из основи.
— Българи сме! По-добре каторги и окови. Не кълнем се ние тук на чужди господари.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Станало е туй във сръбски Крагуевац древен. Студна мъртва пот росила по чела мъртвешки.
В потъмнели взори люти мълнии пламтели. Ледом леденеел небосводът гръмотевен.
Яровито разярил се господарят гневен и изрекъл думи тежки, думи нечовешки.
В миг били са българите новобранци млади, вързани и качени на черни камиони.
Тези хора смели песни български са пели. Клели са се на България. . . И изненада
млъкнали, били са с байонети и приклади мушени и бити по неписани закони.
Сякаш във земя потънаха тез новобранци. Може би изпила ги е ясна месечина?
Може би изклали ги жандари побеснели? Може би ги оковали в железа и ланци?
Где се носят тези буйни българи балканци? Може би изяла ги е мърка помърчина?

Нощем-полунощем в никоя потайна доба връз земята градом ронило звезди небето.
Някакви си камиони чакали във мрака. Зинела в тъмата земна призрачна утроба.
Смелочели новобранци ставали от гроба, пели и въртели българско хоро напето:
— Майко Македонийо, страдалнице велика, мъченице вековечна, жилава робиньо,
твойта кървава голгота, твойта мъка яка, твойте изпитни на помощ род човешки викат.
Раните на щика, сининте на камшика твоя са съдба, величествена героиньо!
На една ли клада, клета клетнице, гореше, под един ли нем ярем извиваше снагата?
Беззаконие едно ли е видял байрака? И змия една ли твоето сърце гризеше?
Тежина една ли твоето чело топеше? Кървави са времената. Тежки са теглата.

Надалече си чутовна, мале, с твойта мъка. Теб за тая мака Македония наричат.
На България най-лъчезарна дъщеря си. С теб България е на разумен риск поръка.
Раждаш рай разкошен, а живееш в робски пъкъл. С твойте красоти природни чужденци се кичат!
В тебе всичко има, манастири с фрески живи, храмове старинни с прелестни резби чудесни
и олтари с дивни писани иконостаси. И тютюни кехлибарни, и пшенични гриви,
и поля, и ниви с афиони миризливи. Ненагледни танци чудни и полудни песни,
и култура древна, и история свещена. Светила неугасими — Кирил и Методий —
волни умове и философи беловласи, и прочути твърдини, и участ дръзновена
расла в бури и преврати, в боеве калена, и войводки чутни, и прославени войводи.

Българската майка раждала е непреходност, раждала сегашност, ражда бъдеще кораво.
От години зли съседи грабили от нея. Всеки е земя откъсвал с българска народност.
Сетне, всеки е в грабежа дирил свойта сродност и грабежа дързък е превръщал в свое право.
Белград упорито българите претворява в «прави сърби», «сърбиянци», «на Душана внуци».
Всеки ден в училищата ученици пеят «Отче наш» и песни за Душанова прослава.
«Я сам прави сърбин», всеки гласно изявява. Постоянно се в свестта наливат тия звуци.
Като Сърбия се Македония третира, в Южна Сърбия се Македония прекръства.
У археолога Вулич тъмни мисли зреят: иска учен Македония да ликвидира.
Всичко македонско тоз археолог презира. Древност прекроява, български звена прекъсва.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

В също време и във Компартията югославска доминираше становище категорично:
македонците и българите общ са етнос. Македония е само област географска.
Македония не е еднаквост етнографска. Тя не е особено единство единично. . .
Тамо нейде пред смъртта си сам Мисирков Кръсте пред България со своя жребий в страшен миг е
изповядвал откровено своята несретност, своята заблуда, своя омагьосен пръстен
на един импровизиран политик невръстен: че езикът македонски български език е,
че съзнанието македонско българско е, български е и чутовен македонски епос,
македонския славянин в местната конкретност с българина от едно и също потекло е.
В тях култура и история, и бит едно е. Македония е люлка българска и крепост.

Семена посял Стоян Новакович. Спокойно в македонци претворява български славяни.
Българско, България и българи облича в македонско, в македонци с етнографска стойност.
И македонизма оформява в рухо стройно и подклажда огнен смут в тревожните Балкани.
Александър, сръбския диктатор и владетел, Югославия превърнал в кървава тъмница.
Българи юначни на безследна смърт обрича. Нощем «Южна Сърбия» разтрисат байонети.
Със процеси и бесилки мракът по е светъл. Атентати дух наливат в майка мъченица.
Мемоар до силите Велики ад разбулва. Мъченици обвиняват кралска диктатура.
Македония над своя звездопад наднича. Дръзновени съвести владетеля обрулват.
На палачите ръцете зверствата потулват. В чашата расте със часове зловеста буря.

Българите там из Македония Егейска, тези елини, с език славянски що говорят,
глас надигат. Хвърлят в грижа и беда Атина. . . Търсят огън да запалят тъмнината змейска.
От Елада търсят правдината прометейска. . . Със тъмници мъченици български се борят.
Изненада мълневита новина долита: Александър, крал на Югославия тъмнична,
с Луй Барту в Марсилия диктаторът загинал. Паднал от ръка на македонска мъст сърдита.
Югославия с тревожни тръпки е покрита. . . Югославия немей в минута най-трагична.
«Чувайте ми Югославию» е кралят рекъл. Злобни облаци над Югославия гъстсят.
За възмездие безименни могили зинат. В Югославия раздорен червей се въвлекъл.
Призракът червен държавата е в страх облекъл. На Балкански полуостров остри битки зреят. 99

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Някога е миг един на вечност равен. Вечност съчиняват мигове.
Някога и век един е изоставен. Слава сътворяват върхове.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен четвърта

Във хилядо деветстотин трийсет трето лето, с белезници на ръцете, окован
в Моабит— Димитров сън сънува, сън заветен и в съня си сбъдва непосилен блян желан.
Върху раменете паднало небето, връз клепачи тегне мрачен призрачен покой.
Сънен сън разсънват стъпки незаспали. Часовой снове и обикаля Моабит.
Ледени тъми килии оковали. Из безлюден Лайпциг вий декември яровит.
Свирепеят из Германия вандали на кафява чума със безумен Хакен кройц.
По-добре невинен и на смърт най-тежка — не с позор и унижения живот богат.
По-добре е и газкамера мъртвешка — не с презрения и присмехи живот нерад.
И. . . така във обстановка нечовешка почва на столетието бурния двубой. . .

— Господа защитници и прокурори. Господа съдии, в тоз най-висш Имперски съд,
негли са без форма мойте отговори и въпроси. Слабостта простете тоя път.
Аз се извинявам, че на мойте взори вашето германско право чуждо бе до днес.
Туй е мойта слабост, моя лапсус тежък. Не познавах юридическата правота.
Ние комунистите творим цъфтежа на величествената човешка красота.
Нашта истина окриля на ума летежа. Нашта правда отстоява земния прогрес.
Мойта българска работническа класа благодетели високи в мене изгради.
Към неправдата безмилостно да се отнасям. Враговете да посрещам с доблестни гърди.
Туй аз правя. Мойте мисли без украса предоставям на съда в съдебния процес.

— Хитър Мефистофел, в свойта всемощ влюбен, смогна да сполучи да изчезне без следа.
Но остана в пуста сцена — Ван дер Любе, неговия жалък изпълнител, господа.
Кой е Ван дер Любе? Изверг ли загубен? Комунист ли? Или своеволен анархист?
Тоз бунтуващ се негодник, лумпен пролетарий, декласиран е работник, хвърлен против нас.
Не държат се комунистите другари пред съда тъй. Те говорят с ясен класов глас.
Нито анархистите — подобни твари знаят в тъмната си хаотична летопис.
Комунистът, ако би извършил сходно нещо, вярвайте, той пред съда не би мълчал.
Би налял със правда словото подобно и гласът му еком надалеко би ехтял,
щом невинни съдят. Тъмно и несгодно е оръдие тоз урод хилав и нечист. . .

Спря за миг Димитров. Тръпки го побиха. Силния му поглед заблестя и потъмня.
Спомени неради раната разкриха. Пъклена машина в паметта му загърмя.
Катедралата «Света Неделя» свиха зли огньове и превърнаха в развалина. . .
Черната джамия помни воля властна. Перник съхранява първият му дързък лет.
Думите — куршуми, битката му страстна е прослава на съветския могъщ разцвет.
Ум възвишен обитава в мисъл ясна. В паметни зеници се спотайва бъднина.
Със Рахметов е калявал дух в тъмница. Чувал в люлчин сън гнева на величав Пирин.
В мрачева духовна е изгрял — зорница. С къдри тъмнокоси българският исполин
ей го, где съблича с Ленинска десница на националсоциализъм зла злина:

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

— Уважаеми съдии, аз признавам, че говоря с твърде рязък и суров език.
Моята борба — в борбата величава и животът ми нелек в живота многолик
резки и сурови са. Не възразявам. Но езикът ми език е искрен и открит.
Свикнал съм да назовавам аз нещата пряко собствените им безспорни имена.
И за мене Коминтерн със Програмата е най-висш закон. И този закон е светлина.
Съд най-висш на Коминтерн е истината. Със контролната комисия този съд е щит.
Ни меда, ни жилото аз не желая на натрапената ми защитна благодат.
Сам ще защищавам себе си до края на процеса. Сам — без помощта на адвокат.
В рамката съдебна ще се постарая в свойта реч да бъда кратък, точен, деловит.

Всяко изречение, изречено от мене, кръв е от кръвта ми и е плът от мойта плът.
В мен отдън душа Човекът възмутен е. Искам аз туй възмущение да чуй Светът.
Моя глас несправедливо обвинен е. Като комунист против това въставам тук. . . —
«Спрете тази агитация голема. Тази комунистическа пропаганда ний не ще търпим.»
— Кой ще спре на нашта истина подема? — «Вашия летеж, Димитров, ний ще прекратим.
Думата, Димитров, аз ще ви отнема.» — Зарад вас не съм способен аз да стана друг.
Господа, аз тук във таз борба безока, защищавам смисъла на моя цял живот.
Мойте убеждения са с цел висока и са свяст на жив комунистически възход.
Няма милост класова война жестока. С райха вий сте — наковалня, с Кремъл ний сме чук.

Речите на Гьобелс и на Херман Гьоринг, мигар не са пропаганда под Имперски свод?
Хулеха със мен и българската орис, с мен във връзка бе и моя български народ,
«варварски и див» наречен. Моя порив да спася честта си бе посрещнат с гневен глас.
Мен «див българин» и «чер субект балкански» неведнъж наричаше фашисткия печат.
Неведнъж с угрози тъмни и погански викахте и бог Вотан в безумния си яд.
Тез умишлени нападки хулигански със мълчание не мога да отмина аз. —
В този миг Димитров вихром се превърна от безстрашен обвиняем в страшен прокурор.
Загърмя гласът му и съдът посърна от внезапен уплах и неумолим позор.
Слънчолик Димитров с поглед лют обгърна съд Имперски и го прикова в нечакан час.

— Тук, когато императорът Карл Пети само със конете свои немски е мълвял,
а напети немски царедворци клети на език латински лели радост и печал,
сред една епоха, пълна със несрети, там во «варварска» България в Девети век,
Кирил и Методий бяха сътворили и разпространили старобългарската реч.
Българския мой народ със всички сили борил се е против чуждостранен кървав меч.
И е продължавал с люлки и могили името на българина из света далек.
Нямам основание да се срамувам, почитаеми съдии, че съм българин.
Аз съм горд, че български език хортувам и че на работническа класа аз съм син.
Разберете: щом фашизъм вред нахлува, честният човек ще бъде ден и нощ нащрек.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Варварски и див по цялата планета е фашизмът. Но тук аз ви питам пред съда,
във коя страна фашистите, кажете, не са варвари и велетаби, господа?
А народ, що е живял под гнет несретен пет столетия, националност и език
не изгубил, бори се за комунизъм, тоз народ издигнат не е «варварски» и «див».
Вярно е, че българският е фашизъм варварски и див, но не народа мой правдив.
Не вирей националсоциализъм там, където расне и светлей народ велик.
Гьоринг, вероятно вие се боите от въпросите ми? Хер министър президент,
Галилео Галилей със гняв в очите някога разтърси европейски континент.
«Епур си муове» викна и тъмите на ума разгони непреклонен еретик.

Чувате ли? Тътне — Епур си муове. Колелото на историята се върти.
Движи се напред. През бури и вихрове към човешко равенство стремително лети.
Нито инквизиции и ни огньове, ни газкамери в концлагери тоз лет ще спрат.
На борба зове работнически вопъл и разкрива съпротива през Единен фронт.
Людска предистория е гнет и ропот, с мълнии и облаци е робски хоризонт.
Смело колело се носи към Европа, към Световен ленински съюз проправя път.
Пролетариат с Коминтерн подкарва колелото. . . «Спрете — Вий, Димитров.» — То безспир
движи се напред и нищети изгаря и лети към комунизма на планетна шир,
где освободена ще се надпреварва людска свяст и где благата ще дели трудът.

Ван дер Любе е проводник на фашизма. Той е тук палячо да раздава смях и плач.
Нищо общо знамето на комунизма няма с туй оръдие, със този подпалвач.
Злоупотребил е с него хитлеризма. В тоз зловещ човек на райхстага срама звъни. . .
«Обвиняеми, Димитров, стига! Спрете! Съд Имперски вашта дума вече е отнел.»
— Моят съд е Коминтернът. Запомнете! Комунизъм на света е нашта бойна цел.
На Имперски съд разтърсил духовете, приковал на срамен стълб нацистките злини,
пъкъла разкрил на моабитска бездна, извисил се под възвишен вишнев стяг развян.
С горда болшевишка логика железна, дързък и неумолим, подобен на титан.
Печатарят славен пише песен звездна и разгаря вяра в пролетарски съдбини.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен пета

Историята реч е устойчива. Победата е меч непокорим.

Димитров и България се сливат в най-светъл на безсмъртието химн.
Две имена със клетви и обети, от скръб люлени, расли под жесток хомот,
две знамена развети в боевете за свободата на поробения род.
България с Димитров свяст е жива. Димитров с Лайпциг връх недостижим.
България с Димитров не умира. Димитров слънце е на хорски хоризонт.
Димитров из България извира. България с Димитров е Единен фронт.
С Москва Димитров е борба правдива. Светът с Димитров — дух непобедим.
Духовна висота целта отрежда. Със неподкупващ глас говори съвестта.
Димитров е пътека и надежда. Кормчията е на Коминтерн честта.

Величие и простота сплотяват. Безстрашието е со сетнина.

Земи и континенти разлюлява Димитровската горда светлина.
— ДИМИТРОВ — люде с почит изговарят. БЪЛГАРИЯ — със чест народите мълвят.
ДИМИТРОВ И БЪЛГАРИЯ отварят към царството на свободата път:
— Мен приюти съветската държава, най-праведната в тоя свят страна.
Животът не е залъгалка. Тук на Живот и Смърт се води лют двубой.
Кажи, ще бъдеш ли пионка жалка, или ще бъдеш в боя доблестен герой?
В гласа му истината загърмява. В гласа му тътне бурна бъднина.
— Воюват две непримирими класи и няма ничия земя във тоя час.
Кажи с какви обноски към Москва си — с кого си ти и кой си ще ти кажа аз.

Възторг блести в мъжествения огън. Борба осмисля жизнената пот.

Планетата отново е в тревога. Пречупен Кръст разпъва людски род.
Германия на Лудвиг ван Бетховен фашистите превръщат в най-свиреп зандан.
Духът тъмней в тъмничен мрак отровен. Умът е в призрачни заблуди окован.
Вертеп е Трети райх. Берлин — бърлога. Над светъл хлеб трепери небосвод.
Владей на вилци варварското време. Разтърсват райхстага разгул и ужас чер.
В нощта Червените звезди на Кремъл пламтят над Седмия конгрес на Коминтерн.
Димитров — с болшевишка мисъл строга, чертай към бъдещето мъдър ход.
Со Сцили и Харидби е морето. Кормчия смел познава бурното море.
Със облаци и слънце е небето. В небето обитава гордия орел.

Заблудата е със поука властна. Реалността е със горчивини.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

— . . .И тъй. . . нахлу фашистката опасност. Туй нещо недооценихме ний.
Неверни възгледи у нас владяха «Германия — Италия не е била.»
Спомнете си: В България вилняха деветоюнските фашистки недела,
а ний не спрехме чумата злогласна, заехме неутралност в тези дни.
Компартията полска на Пилсудски фашисткия преврат не разпозна добре.
И зли попълзновения нелюдски не съумя да разбере и да ги спре.
Финландската компартия в неясност, и тя пропусна черните вълни.
Очакваше да се извърши бавна и постепенна фашизация. И тя
подготвена не бе за битка славна. Завари я превратът сънна сутринта.

Бе пролетариата с крак разкрачен. Духът на партиите бе приспан.

Фашизмът победи, че в час удачен откри на селски маси спас желан.
Пред себе си видяха селски взори правителства не малко. Ни едно на тях
не даваше земя. Из селски двори сновеше денонощна нищета и страх.
Димитров изненада стана мрачен. От ужас е умът му прикован.
Видя — помешчиците как садистки потта ограбват на безправен чернозем
и как от синдикати реформистки работници минават във «Стоманен шлем».
— Фашизмът победи, че в свят юначен увлича младежта. Облича в блян
душите на девойки и младежи, унесени по примамливи бъднини,
и тласна ги през бури и стремежи към царството на шеметните висини.

Корава е фашистката държава. Нацисткият е людоеден бяс.

Фашизмът величав възход вестява на расата със идване на власт.
И себе си в света представя, сякаш движение е с революционен ход.
Фашизмът е най-яростна атака на капитала срещу трудовия род.
Уж против буржоазията става, уж се сражава с нея с дързък глас,
а в нея вслушва се, снага набира и срещу пролетариата меч кове.
С гнева на нацията протестира, за спас на нацията цял народ зове.
Спомнете си за бурната поява на Хитлер във един нечакан час.
Да си припомним времена нелепи за походи на Мусолини против Рим.
И на Пилсудски с редове свирепи против Варшава в похода неудържим.

Фашизмът е най-кървавата риза. Фашизмът е най-страшната злина.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Фашизмът разюздан е шовинизъм. Фашизмът е грабителска война.
Фашизмът значи свят на кръвопийци, крадци, мерзавци, йезуити, подлеци,
развратници, разбойници, убийци, злодеи, фарисеи, изверги, лъжци.
Фашизмът значи върл капитализъм и безконечна вечна кръвнина.
Фашизмът значи ядни душегубци, на контрареволюции най-чер палач.
Фашизмът значи жадни войнолюбци, на всичките пожари — подъл подпалвач.
В очите му светкавици навлизат. Гърми в гласа му ясна правдина.
— Победата на свръхчовешка раса не беше неизбежна. Нейните врати
Германската работническа класа отвори. Можеше да я предотврати.

Витае смърт над мирната постеля. Заплашва залез живия живот.

Идеен кръстопът света разделя. Два лагера воюват в людски брод.
Един със чест поема фронт единен и с комунисти под сплотяващ стяг стои,
а друг с безумен рев на звяр пустинен реве и враговете наши с яд пои.
Единен фронт е нашта днес повеля. Единен фронт е болшевишки ход.
Фашизмът е свирепа диктатура на болната подмолна буржоазна власт.
Под слънчевия покрив на лазура фашизмът е най-тъмната човешка свяст.
Да пазим от уклони честна челяд! С превратности настъпва период.
Срещу фашизма сложна е борбата. В сражения и схватки зрее смелостта.
Сплотен могъщ е пролетариата. На болшевизма висш закон е целостта. . .

Слова партийни са ята крилати. Гласът на Кремъл е с камбанен ек.

На крак са секретари, делегати. На крак е съвестта на трескав век.
«Ура» и възгласи разтърсват зала. Съзнателно море се залюлява в миг.
Запява се «Интернационала». И всеки пей на своя горд свещен език.
Вълнения с възторзи непознати в тържествен час отекват надалек.
«Червено знаме» и «Бандера росса» с тих порив порят низ нощта навън
и верен пламен в свят мизерен носят, и будят дух бунтовен в безпадежден сън.
Цъфтят на Кремъл макове богати. Будува в Мавзолея горд Човек.
Светът е гневна класова стихия. Покой не знай прикрита гражданска война.
На Коминтерна верния Кормчия — със кораба червен лети към светлина.

Светлей в света съветската пътека. Върви към славно равенство света.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Фашизмът черна ризница облекъл. . . На всяка стойност гази стойността.
Ни пакт цени. Ни договор почита. Вотан за него е природата създал.
Десанти дръзки синя кръв изплита. От страх и ужас род човешки онемял.
Фашизмът нов порядък е повлекъл и с аншлуси налага дързостта.
Гори Варшава. Франция е в рани. Погубва кралска Югославия раздор.
Славянските земи са поругани. Славяните били за немска раса тор.
И тъй фашизмът, който се обрекъл да погребе марксизма на света,
във класовата битка разгневена со своето разлагане помага той
на силите, които с мощ сплотена ще победят капитализма в сетен бой.

Гробовни гарвани над Райха грачат. Газкамери нацистите строят.

Пустее Райхстаг. Мрачен е водачът. Видения в Германия сноват.
Мъртвешко вино нечовешко иска да пие Фюрерът във тая тайна нощ.
В гръдта му пъклено море се плиска. Окриля промисъл безумната му мощ.
Безмълвно с мълниите праг прекрачва. Подмолни гръмотевици гърмят.
Албания и Гърция раздира без жал грабителска италианска длан.
Към Ленинско отечество напира на Трети райх Диктаторът необуздан.
По черни стълби Времето се качва. Към страшна буря движи се Светът.
На слънцето зениците слепеят. Приижда кървава и яростна тъма.
Учителят напуска Мавзолея: — Врага ще разгромим и в негова земя!

Фашистка мъст като вулкан възвира. Започва вихром Втората световна бран. 111

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен шеста

Со смърт се бори Двайсет втори юни. Настанала най-страшната война:
бронирани, със кръст пречупен, хуни нахлули във Съветската страна.
Прекъсна унеса на волни струни и кръв обагри ширна равнина.
Ята на щуки към Москва се носят. Ловци посрещат щуки в небеса.
Пожари жънат жътва жълтокоса. Говорят с горест горски дървеса.
Разплита Хитлер плана Барбароса и на света вестява чудеса.
Кръв синя гони свръхчовешка орис към необятната съветска пръст.
Водачът е със ненаситни взори. Водачът е с неутолима мъст.
Огражда въздуха със коридори. Съветската земя е с дух чевръст.

И два дни след войната с гнев отекна на трудова България зова.
Компартията зли мълви пресекна и цял народ на подвиг призова.
Дългът пред правда — раната олекна и съвестта фашизма прикова.
И два дни подир тоя призив мощен — Иван Козарев — чутния Балкан,
роден в Добринище, сред край разкошен, въстанал Двайсет Трета в бунт желан,
незрим, потаен, в тръпен час среднощен, към мурите отправи мъжки стан.
Говори Громов. Царят е в тревога. Синът на славна българска земя —
Иван Козарев, партизански огън запали сред фашистката тъма
и на Балкана в ламята убога пръв с партизанска пушка загърмя.

Тоз буревестник горд и лъчезарен, на Партията тоз могъщ орел,
стрелецът бележит и легендарен, безстрашния пирински Вилхелм Тел
откри сред мрака с устрем благодарен към бъдещето светло проход смел.
Предава черен предавател верен, предава Марек коментара свой.
Громи Димитров Райхстага мизерен и пак с кафява чума влиза в бой.
Кориолан кори с акорд отмерен. Вещай Бетховен смърт на Хакен кройц.
От каменна Москва, сред вихър бранен, под Кремълския свод невъзмутим,
на Трети юли Сталин с глас стоманен разбули хищника неудържим
и пъклен план разкри на гост неканен: «Врагът жесток е и неумолим.

Желай земите наши да пороби, земи поливани със наша пот.
Желай полята наши с нефтодобив, желай полята наши с хлебород!
Желае нази да превърне в роби и окове съветския народ.
Стреми се да възстанови царизъм и на помешчици да върне власт,
стреми се да изкорени марксизъм и насади фашизъм в нашта свяст.
Стреми се да погуби хуманизъм и претвори във людоеди нас. . .
По тоя начин в този час върховен, когато кръвожадни тъмнини
ограбват нашия Съюз чутовен и се решават наште съдбини,
поставя се за нас въпрос съдбовен: «Да бъдем или да не бъдем ний?»

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

«Съветски мирни слънчеви народи, навред бъдете боеви крила.
Работници в съветските заводи, колхозници в съветските села,
творете качествени производи! Въоръжете фронта и тила.
Прославени герои от Царицин, вий, на Октомври славен храбреци,
на ленинската армия — войници, на ленинския морски флот — бойци,
разбивайте фашистките редици и с мъжество изплитайте венци.
Народите под гнет фашистки стенат. Очакват помощ в мрак немилосърд.
Войната наша е война свещена и боя наш е на живот и смърт.
Да бъде таз война благословена и ударът да бъде смел и твърд.»

На седми юли горд един балканец, над сръбските баири и поля,
пръв загърмя и партизански танец пръв в сръбска Бяла Църква залюля.
Тоз Жикица Йованович, под Шпанец известен, сръбска мъка пръв изля.
Внезапност мина. О стени гранитни на славна белокаменна Москва
разбиваха се армии елитни под пламнала съветска синева,
загиваха фашисти ненаситни и мъртви гневом дигаха глава.
Връз гренадирите лежи умора. Сън тегне над светкавица-война.
Тежи простора от избити хора. С мъст смъртна е ранената злина.
Луд Хитлер дири у Вотан опора. Зове езическата светлина:

— Вотан, мой бог, духа ми неспокоен успокой и мощ от теб ми дай,
да мога в тоя бой със враг разбоен с чест да изтрая в битката докрай!
Благослови оръжието мое! Покри със лаври моя Трети райх.
Аз, Адолф Хитлер, фюрерът, кълня се в честта си, Провидение, пред теб,
че ще изкореня врага опасен и ще затрия злия му вертеп,
и царството на висша немска раса в света ще сътворя с фашистки хлеб.
Ти неведнъж подигаш мойта вяра и моя дух спасяваш неведнъж.
Разгаря се двубой на ярост стара. Два свята се сражават с яд могъщ.
Вотан, изгарям в пъклена омара. Спаси ме, господарю вездесъщ.

И панцер-армиите тласна в пропаст, и с кръв заля съветската земя.
От страх настръхва старата Европа. Светкавици в германски свод гърмят.
Разтърсва Фюрера неистов вопъл, в гръдта му отмъщения шумят.
Клокочат в ум кавказките петроли. Евреите изгубиха език.
Зъл Дахау поглъща жертви голи. Над Освиенцим плаче слънчев лик.
Огражда тел концлагерни неволи. В газкамери умира людски вик.
И римски папа небеса раздира и на колени папството зове.
Ръцете към всевишния простира. Подмолно моли и на глас реве.
Молитва в катедралата не спира на верни дъщери и синове.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Тиара папска и корони царски, и глутници на яростни крале,
и унижени роби господарски сплотяват се с фашистките криле,
и заблудени маси пролетарски са с Хакен кройц на бойното поле. . .
И всичките злини се съюзяват и се стремят със ураганен взлом
да разрушат червената държава и опустеят ленинския дом,
да нанесат в таз битка твърдоглава на болшевизма мълновит разгром.
Концлагеристи по баира стръмен от «Гонда вода» слизат под конвой.
Със пушки полицаи, в мрака тъмен, ги водят към Ксантийско в Еникьой.
В небето гасне лунен накит сърмен. «Свети Никола» пази часовой.

Сред тая гневна гръмотевна хала, когато в кръв потъва земна шир
и вис небесна в плам е разпламтяла — и цар Борис разгърнал кървав пир.
Със чест умираха за идеала и генерал Заимов Владимир,
и чистите бойци-парашутисти с Радойнов Цвятко непоколебим,
и дивните подривни комунисти със бай Антон Иванов несломим,
и двете лири и тръби лъчисти — Вапцаров и Попов неповторим,
със кървавата сватба пред разстрела. . . Пирувал цар и пил отровен яд. . .
Но сталинградска битка мъст отнела и зъл език изтръгнал Сталинград. . .
На Паулус борбата люта спрела. . . Предал се фелдмаршал след боен ад.

Замлъкнал Гьобелс. Фюрерът е бледен. Потъва Трети райх в дълбока жал.
Мистичен мит, обвит със призрак леден, разбит към страшна пропаст полетял. . .
И бог Вотан е с мрачен лоб наведен. . . Въздиша. Всичко в тоя час би дал
да може грозния пожар запален да угаси и отмени вестта.
Пристигнал кратък отговор на Сталин: «Един прославен фелдмаршал в света
от наште доблестни войски повàлен, аз да сменя за син войник не ща.
Войниците от бойните полета са всички мои синове за мен.»
В миг побесня нацистката несрета. Залезе в Сталинград фашистки ден.
На Райхстага е силата отнета. Под Курск отпочна края му презрен.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен седма

Поробени земи надигат кървав стан.
Благословен, червен напред се валяк валя.
Отваря път свещен и с бой врага поваля.
Към братство се стреми съветски стяг развян.
Възмездие кипи в сурови робски взори.
Настръхнали тълпи са вихри развигори.
Разсъмване гърми в Европа и в Балкан.
Катюши и ловци междите разрушават.
Съветските бойци света освобождават.

— Бъди жесток с врага!
Бъди корав войник!
Той твоя род изби
и тебе не пожали.
Той нас с позор покри
и мирен дом запали.
Убий го, без тъга!
Настава час велик.
Разпятия сноват

на Време нечовешко.
Нас жертвите зоват
на Лидице мъртвешко,
на в пламъци снага
под знаме — мъченик. . .
На Орадур зловест —
огнищата затрити,
на школски класове
в Крагуевац избити,

на женските тела, избождани със нож,
на живите деца, разкъсвани от псета,
на мъжките лица, изгаряни в пещ клета,
на глухи патила на Бухенвалдска нощ,
на бял човешки прах в германските градини,
на смъртен робски страх, набиран със години,
на пръснати чела в разцвет на ум и мощ,
на златен накит скъп и гривни с изумруди,
туй всичко в нашта скръб разплата свята буди.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Разбойникът е крив.
Той сторил злото тук.
И тоз престъпник чер
за злото е виновен.
Към тоз човешки звер
в решаващ час върховен
бъди немилостив,
бъди със строг юмрук.
Мъсти за Ленинград,

за рожби, в глад измрели.
Мъсти за Сталинград,
за майки почернели.
Оставиш ли го жив,
той мълком в облик друг
ще рови като кърт.
Ще ражда подпалвачи.
Бъди немилосърд
към людските палачи.

Ти не прави това, което прави той.
Ти не бъди садист и не бъди безумен.
Човек си ти лъчист и болшевик разумен.
Със дигната глава бъди и в мир, и в бой.
Мирът е твой закон. Трудът е твоя сила.
Бъди под небосклон на людски род — закрила.
Ти слънце си с Москва. Ти с Кремъл си герой.
И нека в теб духът, ломен от зли омрази,
в правдив Народен съд величие запази.

Ти с бой освободи
от див фашистки гнет
и сбунен Букурещ,
и с горда вис Варшава,
и Белград с ръст горещ,
и София корава,
и Прага нареди
под флага наш развет,
и Будапеща с чест,

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

и с мъжество Тирана. . .
Виена би и днес
тъмняла окована
и влекла би беди
на блуден людоед. . .
Димитровския фронт
Отечествен би креел
и още кървав трон
у нас би свирепеел.

Настава чакан час на разгневен разгром.
От страх немей Берлин. . . И Втори фронт осъмна
с невръстния си син. . . И падна нощ най-тъмна.
Срещу нацистки бяс подготвя Жуков взлом.
Без Кремъл щяхме ний по мрак да бродим още
из родни планини. Без Кремъл вредом нощ е.
Внезапен грозен глас фашистки сепна дом:
Водачът е убит. . . И Трети райх помръкна. . .
Зловещ нацистки мит в загадъчност замлъкна.

Човешки род светлей. . .
От сърп и чук сразен,
черней Пречупен кръст.
Над. . . Дойчланд юбер алес
след безпощадна мъст
припада жалък залез.
Над Райхстага се вей
съветски стяг свещен.
Грузинската лула

дими под небесата.
Девети май с дула
празнува свободата.
Съветски химн се лей
над горд Площад червен.
Фашистки знамена
разкъсани немеят.
Съветската страна
окриля Мавзолея.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

И в нашта улица настана празник свят.
На Източния фронт не беше наш войник.
На ведър хоризонт цари тържествен миг.
Безстрашните лица от таз завършна рат,
вървели боен път с бойците на Толбухин,
под вишнев стяг стоят. Напират вопли сухи.
Мъжествени слънца напускат невъзврат
от страшния Страцин, от Ниш, от Срем, от Драва. . . 117
Кънти под свода епопея величава. 864

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Петнадесето предание

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен първа

Знамената са звезди сияйни, знамената на борбата са звена!

От далечни давнини незнайни идат бранни постоянни знамена.
Носят странни символи и тайни. Връщат смели отшумели времена.
Всяко знаме е една повеля, всяко знаме е възвишен дълг един.
Знамето се с бъдност определя. Знамето е минало под свода син.
Знамето е сила на войника. Знамето е в боя огън и обет.
Правдата е разум на езика. Знамето е в строя клетва и завет.
Битките са кървави и люти. В бойните полета клета смърт снове.
Тежки са от сълзи земни скути, чер чембер обвива с горест домове.
Падат и владетели прочути. Знамето не пада, то на бой зове.

Царствени цафари цар подигат. Трепетом потрепва небосвода ням.

Знамето на Траките пристига, знаме на един погинал род голям.
Знамето разтваря бурна книга. Будят се могили под небесен храм.
Знаме с алена фригийска шапка, знаме с котка бронзова се вей.
Бяхме океан — сега сме капка. В племена раздорни заник пламеней.
Знаме знай погроми и победи. Знамето развявал е Спартак със чест.
Трак Спартак роден е в племе меди, там где град Сандански се издига днес.
Българино, чуй, и в твойте жили тракска кръв тече от давни давнини.
Уважавай тракските могили! Твойте прадеди лежат в тез хладнини.
Знамето пази, то дава сили, води нас със вас към идни иднини!

Отворете порти окован! Посрещнете с цвете знаме отдалек.

Иде от Карпати към Балкани знамето развето в неизвестен век.
Знамето на Старите Славяни, знамето на бъдещия горд Човек.
Зашумява знаме конска грива, се задава знаме връзка сноп-трева.
Бурна слава в грива се укрива. В сноп-трева сияе синя синева.
В теб, съвременнико, ний живеем. В твойте жили и славянска кръв струи.
В теб, потомко, нашто слънце грее. Нашта идна идност в тебе се таи.
В знамето текат деди и внуци, в знамето блестят бащи и синове.
В знамето кънтят победни звуци на тръби подир последни боеве.
Знамето са пламенни юмруци. Знамето пази и в мирни часове.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Заключете мъка сиромашка. С благодатна реч излейте благослов.

Иде знаме Конската опашка, знамето на неизвестен етнос нов.
С хлеб и сол и здравица юнашка Дуло-род срещнете под честит покров.
С Аспарух, синът на хан Кубрата, в Седми век, в един далек съдбовен час
почва на България съдбата. С тоя хан държавата настава в нас.
Теб, следовнико, пред хлад гробовен хан Кубрат в завет оставил сноп-стрели.
В знамето звъни завет върховен. Знамето с мъже е знаме на орли.
Знамето пази от свяст нечиста. Знамето е зрение и буден слух.
Нейде там, при Делтата на Истър, в безпощадна сеч загина Аспарух.
Знамето остана с власт лъчиста. Знамето е твърдина и траен дух.

Знамето е символът държавен. Знамето у нас нарича се и флаг.

Минали са бавен път неравен и Хоругва, Пряпорец, Байрак и Стяг.
В гнет сподавен брали подвиг славен. Расли в битки властни със опасен враг.
При Крум — Страшния законодател, флага на войската от червен е плат.
Княз Борис — безстрашния зидател, в стяга на страната кръст поставя свят.
Симеон прибавя скиптър още и сплотява българославянска мощ.
Калоян във изгрева си мощен е над Одрин веел пряпорец среднощ.
Над страната знамената бдели. Те на времената са мъжествен плод.
Знамената са юнаци смели. Защищават роден род от чужд хомот.
Запомнете знамена повели! Те са ваша древност в бъдещ ваш живот.

Полилеи палят небосводи. Знаме ходи срещу триезична власт.

Знамето на Кирил и Методий, знаме на славянобългарската свяст,
знаме на славянските народи, знамето на първобългарското аз.
По-напред от Лутера и Хуса еква родна реч в народна нищета.
Дръзка революция раздруса змейски европейски континент в света.
В древна древнина на вси Славяни български език е дал книжовен слог,
за да бъдат от народ разбрани и мълвят на свой език на своя бог.
Азбуката скок е колосален. Книгата в света е изум най-значим.
Писмения слог е епохален. На човечеството то е слънчев химн.
С туй писмо е Ленин безначален. Чист пазете тоя слог неповторим.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Стяг развева планина Бабуна, стяг на реформатора поп Богомил.

Праведна е богомилска буна. Тоя свят е Сатаната сътворил.
Тоя свят е пъклена фъртуна. С плът греховна зъл Мамон го обградил.
Стяг заветен писала е мъка. Мъка твърдоръка расла под хомот.
Носи стяг бунтовната поръка на онеправдан от векове народ.
С буквите на български език буяла богомилска апокрифна книжнина.
В простата народна реч струяла българската окована правдина.
Богомилите са силни люде. Смел Василий Врач на клада изгорял.
Развенчават власт и свят разблуден. Идеал висок на стяга им блестял.
Свет държете стяг разбуден в свят прокълнат, пълен с мъка и печал.

Бели буки скритен кът разтварят. Знамето хайдушко влиза в стар Балкан.

Знамето на българската вяра, знамето на българския буден блян.
Знамето, родено из пожара, знамето на ропот в робски род набран.
Расли чети, пеела гората, веели бунтовници байрак зелен,
гинели мъже за свободата, раждали юнаци бъдещия ден.
Вред са чути сливенски хайдути. Сливенски войводи са с мъжествен лик.
Клетвом се заклеват в пушки люти, клетвата бунтовна е завет велик.
Знамето хайдушко е будилник. Робите пробужда под османски гнет.
Знамето зелено е закрилник. Робите закриля от насилник клет.
Знамето свещено е светилник. Запазете в паметта си пламък свет!

Ветри веят, дигат се талази. На България трицветникът шуми.

Пряпорец трицвет Родина пази от злодеи и увълчани тъми.
Пряпорец столетен силно мрази поробители на български земи.
Границите бранил е трицветник. Катастрофи помни и покруси знай.
Не една печал видял несретник. Още мъката в разлъката ридай.
Съвестта разпъвали пилати, над народа виснел ножът на врага.
Клали майки и деца джелати, секли и делили българска снага.
Българският пръв трицвет държавен е създал Раковски и развял е в бой.
Пряпорец трицвет е в боеве прославен. Раждал е герои, сам е бил герой.
Обкръжете с почит пряпорец забравен. На държавата Апостол е и той.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Бузлуджа будува. В лес вековен Дядото развява вишноален стяг.

Първите поемат път съдбовен и захващат битка с разновиден враг.
Смелите пробиват мрак оловен и вървят към светлината с кораб як.
Врий Велика октомврийска буря. Революцията ражда нова свяст.
С ярка пролетарска диктатура Прометеят Ленин лей съветска власт.
Исполин Димитров в Лайпциг вдига ленинска трибуна с болшевишки ум
и ломи фашистката верига с дръзновен интернационален друм.
В листопада съмна свободата. На девети ден в Септември се роди.
Революцията наша в тая дата с помощта на Кремъл победи.
Ленинската армия крилата земен шар от Хакен кройц освободи.

Ленинизмът е в живот марксизъм. Ленинизмът е възход и правдина.

Демон зъл е ревизионизъм. Той неспирно строй раздиря с хитрина.
Кърт е в нас и еврокомунизъм. С остри нокти рие нашта твърдина.
Ход забавят собствени модели. Неразбрани бранят специфичен цвят.
Комунизмът е с еднакви цели. Флаг един развява Пролетариат.
Пролетарии, над злото бдете! Чукове сторете, работни ръце!
С дух един бъдете в редовете. В мир и бой туптете със едно сърце.
Пролетарии, бъдете всъде на Планетата на своя пост със чест.
Империализмът е осъден на позорна смърт от людския прогрес.
С кървав край измяната да бъде. Чер да носят срам разколниците днес.

Пролетарии, нащрек бъдете! Милост нема термоядрения бес! 111

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Всеки ден вещае слава и забрава. Всеки сън е в яве смисъл влял.
Живият умира, нищо щом не дава. . . Мъртвият живей, щом нещо дал.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен втора

Сън сънувам. . . Гледам жедни ненагледни пъпки как опиват с девствена омая всичко вън.

Неразсънен сън ме връща в бащината къща. Неразсънен сън събужда моя свет заспал.
Във съня си чувам боси светлокоси стъпки. Моето детинство свидно идва ми насън.
Спомени потискани живот суров разгръща, върл нашественик когато в моя край владял.
Във кръвта усещам повик на бунтовни тръпки и долавям в слух великденски въстанал звън.
Помня сръбско време, помня кралска тирания, помня и старинна скопска Маджир махала.
В Скопие — градът на Вардар, град на кръстопъти, моят изгрев е изгрял през ранен месец март.
Срещу нашта къща помня старата джамия. Сякаш още в мрака ходжата зове аллах.
Българската моя памет сръбски поп помъти. Сръбска реч прокуди буден български буквар.
Като ученик узнах тъмничната килия. За България изпатих първи патила.

Сън сънувам и дочувам гласове познати — на другари сърби в концлагера Ени-кьой:

— Заедно ний бяхме, с тебе, в дните на фашизма. Ний една съдба деляхме в концлагер свиреп.
В нас тогаз блестяха буйни бъднини богати. В Сталинград помръкваше зловещ нацистки строй.
Съмваше велика ера на социализма. За Балканска федерация мечтахме с теб.
В югославско мислене настанаха преврати. Светлата идея юда с чер пови повой.
Нас изби. Измами вас. Погази идеали. Демон-демагог е специфичен «комунист».
Ний сме сръбски комунисти. Свойствена сме челяд. На Балкана хегемон е сръбската звезда.
Ний сме сърби. Нашта гордост нас от вас отделя. Сърбите са горди и когато са в беда.
Вий на пролетариата светила сте дали. Вашата борба е светла. Стягът ваш е с чест.
Свест сте на интернационалната Повеля. Ний сме воля на национална самосвест.

Не един палач погубвал людската надежда. Страшно е, когато твоя гроб ти свой копай.

Боязлива нощ владее над Ксантийска местност. Концлагера сън притиска. Тегне гнет нелек.
Полицаи ходят и картечници зареждат. Вълчи псета пазят мрак опасен с грозен лай.
Беловлас Павлов белее в тъмна неизвестност. Бди, следи, мечтай, чертай великия човек.
Мръщи лоб мислител. В бъдещето се заглежда. Вижда в Сталинград залязва в кърви Трети райх.
В миг нерад над Ксанти просветлява се небето. Княз витяз на кон лети с войска към нова сеч.
Някога бил е български владетел независим. Средище било му Ксанти. Звали го Момчил.
Във хиляда триста четирийсет пето лето тоя мъж е пръв посрещнал полумесец с меч.
За Момчил юнак са пестеливи летописи. Казва се, при крепост Перитор убит е бил.
А Родопа пей и бий на бял Егей сърцето. Слави се и в песента, и в българската реч.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

В сън сънувам партизанска лава разгневена. Сън сънувам. Чувам на убити гласове:

— Где си, друже? Дадената клетва где угасна? Где е битката за свобода и за народ?
Може да измисли само съвест развратена, че освободихме се сами. О, слухове!
Помним реч, че с помощта на Армията Красна Сърбия и Белград бързо хвърлили хомот.
Знаем ний, че Македония освободена бе с кръвта на българските светли синове.
Биеха ни снегове и ледени градушки. Къпеха ни дъждове, поеха ни мъгли,
виеха виелици и люти вълчи зими, капеха от кървав студ премръзнали тела.
Крачехме по бащините пътища хайдушки, влачехме нозе по стръмни урви и скали.
Бехме непокорни, упорити, несломими, носехме неустрашими дигнати чела.
Питаме се, за кого гърмяха наште пушки? Ний не можем днес ни мъртви да мълчим. Боли.

Ний и твоя син, и твоята другарка помним. Твоят син най-малък партизанин бе у нас.

Твоя син затриха македонски постогонци. Падна той на свобода от същия злодей.
Скопие кове фалшификации огромни. Зла и безпощадна е окървавена свяст.
Белград претворява българите в македонци. Сръбски шовинизъм в Повардарие владей.
Всичко на съмнение подвъргвай. Вероломни верници отнеха правдата на наща власт.
От един народ създадохме ний два народа. От един език направихме езика два.
В името на истината бранехме заблуди. Стар ярем разбивахме. Ковехме нов хомот.
На България без жал делехме небосвода. Хвърляхме позор на майка с майчински слова.
Кой нас можеше от сън безумен да събуди? Кой ли смееше да отмени раздорен ход?
Бехме жертва на прикрита вражеска порода. Върху свойте плещи чужда носехме глава.

Сън сънувам и в съня наяве ясно виждам скелети във пламъци и ледена тъма.

— О, видения, кои сте вие в тия дрехи? — «Комунисти.» — В бой ли бехте? — «В пъкъл страховит.»
— Где? — «На Смъртен остров.» — С нас във същи вид приижда будните бунтари на бунтовница земя.
Тази невгашна земя на чест — сега е стреха на позор нечуван и невиждан геноцид.
Някой в Ниш е черепи на българи съзиждал. Наште кости скрити в ями яростни димят.
Наш е грях, че казахме: Москва е справедлива. Наша е вина, че крачим с Кремъл в тоя свят.
Голи, боси, гладни, жадни, със очи безоки, с дива мъст заривани в гневлива жива вар.
Вързани едни за други с остра тел бодлива, хвърляни в морето с тежки камъни на врат.
Плитки са на плавен Ядран бездните дълбоки. Модрото море да скри не може нашта жар.
Свет не знай такава самоуправия дива — вождът, где затрива собствен пролетариат.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

— Вожде, где научи тия пъклени прийоми на мъчение, на шпиониране, на злост,

на разчистване на следствие подир присъда, на шпалир от ревидирци, на гонеж под гас?
У Гестапо ли? И Хитлер ти надви с погроми. Ти на антисъветизма стана стяг и мост.
Срамни и презрени твойте пътища да бъдат. На смъртта наследнико, бъди проклет от нас!
Изведнъж извиват се стихии гороломи. . . В мрака сякаш се измества стара земна ос.
Черни челюсти мъртвешки Ядран син изважда. Брегове безбрежни оковава тишина.
Велебит гранитен скришом някъде потъва. Страшен час настава. Ослепява звездна вис.
Кугуар от Кугавец децата си изяжда. . . Хищникът разнищва революция една.
Кръст расте. На смъртен остров нов Пилат разпъва легендарна, славна партизанска летопис.
Нощ настръхва. Острова със тел Смъртта огражда. Тишина вали над окована светлина.

Сън сънувам. . . Тоя сън сънувам нейде в края на това столетиѐ. Сънувам своя път.

Две Българии разгарят спомен в мойта памет. Софии две в мен разтваря родната страна.
Две различни чувства моето сърце терзаят. Две камбани непрестанно в моя слух звънят.
Виждам, се прегръщат люлка и надгробен камен, в ден рожден се сливат раждане и кончина.
Нощни вощеници плачат. Кандила ридаят. Над прекършен жребий пей прокобен кръстопът.
Къщата на улицата Враня се навъсва. Под върба плачевна се отваря гроб един.
Иней син прекъсва пъстропола волна пролет. Оголяват неусетно цветни дървеса.
Урни с тиха пепел тишина отключва и разтръсва. Из небитие върви към мене моят син.
В бъдност броди. Мисълта му е в неземен полет. Лоб широк потънал в ледна кървава роса.

Сън сънувам. . . и съзирам Време необятно. . . Сън сънувам и дочувам негови слова:

— Трябва да направим хората да бъдат вечни, трябва да изключим от човешки род Смъртта.
«Лудост туй е. . .» — Верно е. — «Звучи невероятно.» — Да, невероятно, но възможно е това.
Людската наука е с пътеки безконечни. Бъдещето ще осъществи възможността.
Битието на Вселената е благодатно. В Космоса законите на вечността сновят.
Както е безсмъртна безначалната природа, трябва да направим тъй безсмъртен людски род.
Людете са красота и съвест на Всемира, людете са помнене и съдници с дух милосърд.
Комунистите са светлината на народа и съвременници са на бъдния живот.
Щастието из човешките ръце извира, а Живот осъжда гордите ръце на смърт.
Мигар всичко е обречено под небосвода? — Мигар пустош ще покри човешки период?

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Сън сънувам и в съня си чувам: говор шумен. Тоя разговор и моя дух подхващал бе:

Може би мисловна е човешката готовност? Може би за людски род е тоя ход далеч?
Може би ще победи духът на дух разумен? Може би не разум разума ще погребе?
Кой ще оцелей, когато залезът безумен спусне вечна тишина под всякое небе?
Людската цивилизация е пред съдбовност. Тегне над напрегнат людски дух Дамоклев меч.
Всяко нещо има своя алфа и омега. Всякое начало сей с развоя своя край.
Изгреви и залези са смени неразделни. В пладнето пладнува техния съвместен мост.
Всичко движи се напред в реката бързобега, в сраснали близнаци властва многолик безкрай.
Непрестанно се затварят пръстени безцелни. Всеки е във себе си и домакин, и гост.
И така. . . Надежда е без вяра. Дух без нега. Мисъл губи смисъл, а целта абсурд вещай.

Чувам прения на мнения и свади крути. Виждам във очите им разпалени слънца.

Вмесвам се: в стремеж да бъде траен на земята, защитен да бъде от гробовна пустота.
Людски род превръщал в мумии лица прочути и запазвал е за живи мъртвите лица.
С мраморните мавзолеи сред тъмата свята людски род нетраен тук създава трайността.
В тоя сложен век на мирен хляб и битки люти с чест хирурзи заменяват мъртвите сърца.
Може би това е кълн на траенето трайно? Може би това е плът на вечния човек?
За да можем ний да победим смъртта в човека — нея трябва да обезвредиме най-напред.
Живи клетки ще извършат чудото незнайно: Клетките чрез раждане ще раждат своя век.
Клетките чрез своето умиране полека ще се обновяват в непрекъснат траен ред.
Людски род роден е за безсмъртие безкрайно. Крачи той към тоя миг възможен и далек.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Песен трета

Всеки в себе си от себе си заравя. Всеки изповядва се пред Съвестта.

Таз природа е единност многолика. Всеки е со себе си в неравен бой.
Юли от потулни кули свяст избавя. Верен ветър вей в априлска яснота.
Битката е люта. Правдата — велика. Паметта е знаме. Знамето — герой.
Правдата от Правец пъргав път проправя. Подвиг непознат прославя пролетта.
В тоя бой е всеки със пътека своя. В тоя бой е всеки с пост неповторим.
Разлюлял Всемира с кораби корави, земен път прострял през звездни светове,
земният размирник е в студа и зноя с воля несломима, с дух непримирим.
Ний от люлчин час се борим с властни нрави. Във кръвта ни непокорен свят снове.
Ний съдбата своя победихме в боя. Време, с теб и себе си ще победим!

Труд твори етична личност хармонична. Труд ще изгори и всяка людска стръв.

Род човешки има орис несразима: и размах могъщ на дръзновен орел,
и величествена висота епична, и спокоен скок на горд пустинен лъв,
и в очи — светкавица неуловима, и в коси светливи — вихър нашумел,
и в духа мислящ вселената мистична, и неземни царства в земната му кръв.
Неделим и нееднакъв е човека. Някога е от легенди великан.
Всичко може. Чудни чудеса извършва. Някога е плаха сянка в полунощ.
Нищо той не може. Като сламка лека носи го и мята вятър разигран.
Тишини потайни людски гръб прекършват. В бурите лазур набира людска мощ.
На света свестта е людската пътека. Людски род е тишина и ураган.

Българската младина е справедлива. С труд и книга с нас множи благата на труда.

Младежта е наша. Тя е нашта пролет, нашта бъдност. С нея славим устрем величав.
Нашта правда е човешка правда жива. Нашта свобода е земна свобода.
Ний сме комунисти, чисти люде с полет, и децата ни са част от нашта яка сплав.
Скромността е людска воля търпелива. Тя е тиха песен на духовната бразда.
Образът на скромност в пазви чист се пази. Доблестния ход е скромен и чевръст.
Всяка стъпка трябва светлина да бъде. Стъпката е като девствено дете.
Както ние в други, тъй и други в нази днес се вглеждат и развиват свойта връст.
На съвременници практиката съди. В практиката мъдър съдия расте.
Опитът поуки носи, примерът — зарази. От едни на други се предава ръст.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Странна гмеж се влачи в дрехи непристойни. Чуждо хвали, наше куди. Смут реди.

Бюрократи, блюдолизци, буквоеди с нея никнат като гъби после дъжд.
Модни сноби гмеж поемат с фрази стройни, с нея сеят и измислят нам беди.
Сребролюбци, душегубци, слънчогледи, веят се безделници нашир и длъж,
със коси в талази и бради разбойни — сякаш род не сме на спретнати деди.
Питам — спряхме ли да бъдем комунисти? Или свърши сетния двубой голем?
Филистерство задушава родни двори — ний мълчим и крием лицемерно зло.
Алчници, ласкатели, кариеристи властват в нас, а ний търпим и яд берем.
Суета и блясък с плащ покриват взори, ний вървим и вием с чер позор чело.
Клетници, клеветници, ръце нечисти, влели се умело в нашия подем.

Може би малцина са тез диваци? Може би и другаде е срам жесток?

Врагове погазват нашта правда свята. С равнодушност ний отвръщаме глава.
С нашата култура гаврат се простаци. Простотата ний зовем — критерий строг.
Разминават се нещата с имената. Пагубна послушност гази ни права.
Яростни заблуди сипят в нас лудаци. Със мълчание ний водим диалог.
Нихилисти хулят знаме и родина, сноби брулят на България духът.
Нашите икони блудници продават — ний мълчим. Без чест е честния език.
Паметници наши гинат на чужбина. Под воал мъгляв ограбени лежат.
Паметта ни летописна унижават. Ний мълчим. Без свест е съвестния вик.
В нощен час безименни могили зинат. На родината бойците нас зоват.

Стяг червен с кръвта си наш другар е писал. В стяг алее на България кръвта.

И загинали за майката-робиня нас ще търсят. Те и мъртви вярват нам.
Вярват в нашта съвест, в нашта чест и мисъл, вярват в нашата духовна чистота.
Хомо Фабер в род човешки е светиня. Комунизмът е наука, а не храм,
не икона, що измислен бог орисал над олтар да виси в глуха самота.
Под небе на пролетарска Диктатура вис най-висша е Октомври чудодей.
Стяг заветен на Парижката комуна Ленин е поел и твърдина създал.
И във нашата антифашистка буря през Септември Октомврийски дух владей.
Не една е революция и буна. Не един народ на смърт е в бой вървял.
Опитът е твърд. С Москва е чист лазура. В разделения единството едрей.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Този свят е наш. Мечта мечтай наш жребий — смъртен род с безсмъртие да украси.

Смъртни ветрове човешки род люлеят. В светлолик живот невзрачна смърт живей.
Тоз закон светлей от първите амеби. Ще изтлей — животът щом се угаси.
Людско общество върви към апогея. Апогеят заник непрестанен лей.
Плодната природа ще роди потреби от изчезване Човека да спаси.
Под различен покрив людски род наставал. Време е изграждало и лик, и цвят.
Време раждало е раси разноцветни. На простор несроден людски род живял.
Цвят и лик различни люде ще сродява, цвят и лик на разнолик единен свят.
Време ще премахне свойства многолетни, някога животът що ги тук създал.
Жители несретни уплах изтезава. Мъчи ги далечен етнос непознат.

Тук от тая смяна кой това ще каже: бъдещ род какъв ще има цвят и вид?

Раси търпеливи тръгват да се сливат и започват да създават смесен род.
Тоя род ще бъде ли висок и снажен, или слаб и нисък, мълчалив и свит?
Той ще бъде ли с походка боязлива — или с устремен към небесата ход?
Род какъв ще бъде? Може би отважен? Може би негоден? Може би развит?
Цялото човечество към общност крачи. Обща неизбежност ще се появи.
Общ един език езиците да искат. И какъв ще бъде тоя общ език?
Людско общество духовните водачи тачи. Нацията свой език мълви.
Малки и големи нации в неблизка бъдност ще се слеят в бъдещ род велик.
Тежък е товарът. Всички сме носачи. Людски род към зряло равенство върви.

Летопис човешка е богата с пламен. Свят на мъртвите съзнание гнети.

Буря брули. Буди се полудна схватка. Слабият не слаб е, якият — неяк.
Пластове размирни бдят над людска памет. Към неземни висоти духът лети.
Още е човекът птица и загадка. Мисълта е още светлина и мрак.
Светове небесни земни чувства мамят. В разума звънят несбъднати мечти.
Посети човек и лунната девица. И Венера чака гост от земен кът.
В Космоса се носят светила незрими. Величав е безначалния безкрай.
Стар повтаря кръг вселена-мъченица. Бездни звездни в странен пръстен се въртят.
Движат се промените неотменими. Неделим Светът тъмнее и сияй.
Пламва и погасва людската зеница. Над надеждите премеждия тежат.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Бъдеще светлей и в сенките мъртвешки. Светли светила към сетнина спешат.

Бъдещи съвременници на Земята, граждани градители на светлина,
тая битка не познава род човешки! Тая битка е в човешката душа.
Необхватна и превратна е душата. Людската душа е крепостна стена.
Всеки се сражава със наследства тежки. Тежките наследства тежко се рушат.
Тая битка насърчава и отчайва. Всеки свойто АЗ в съвместно НИЙ ще влей.
Жива свяст воюва с мъртвите потомства. Времето е справедлив арбитър ням.
В тая битка всеки своя лик извайва. Живият човек е бойното поле.
Тук се срещат верности и вероломства, искреност и лицемерност, чест и срам.
В людското лице душата се спотайва. Щом лице сияй, душата е с криле.

Ний вървим. Ний носим съдбоносна диря. Мирна диря с нас простира нов живот.

Отклоненията ръст са на развоя. Те са в също време болест и борба.
Ний грешим. Из грешките урок извира. Болестта е хляб на здрав човешки род.
Много хора ще отпаднат на завоя. Два близнака с неделима са съдба.
Да живееш, туй ще рече, да умираш. Да живееш, значи да твориш възход.
Бърза е реката. Мигновен — живота. Всеки сам затваря своя зинал гроб.
Всеки себе си претърсва с мъка странна. Слабостите траят и подир смъртта.
Всеки влачи тук на слабости хомота. Всеки тук човек на себе си е роб.
Всеко общество е смяна непрестанна. Пада то под силата на слабостта.
Слабостта е време. Времето — охота. Време трябва, за да падне първи сноп.

Битката со себе си е постоянна. Постоянно побеждаваме свестта. 111

333

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Епилог

Втори юни. Зинат бездни сини. Вечност проверява вечерта.
Слава на Спартака — вожда и героя, на въстанието — генерал велик.
За човешки род юнака падна в боя срещу римски претор Марк Лициний Крас.
Слава на славянски исполини, на мъже, загинали в бранта,
на Мусоки, Радогост — князе юначни, на коне отвъд Карпатите дошли,
и борби водили с елини невзрачни в изгрева на русата славянска власт.
Слава на прабългарски дружини, где на Малка Скития в пръстта
Аспарух забива меч и утвърждава с бойни копия и боеви стрели
първата славяно-българска държава. Чест на историческия слънчев час.

На езичеството времената
със мълчание да почетем.
Слава на хан Тервел — кесарят и ханът.
Почитание към гъвкавата реч.
Чест на първия ни кесар на Балкана,
който в страх обличал гръцкия дворец.
Пред Крум Страшни да стаим сърцата
и с незрима гордост дъх да спрем.
Вси славяни паметник да му издигнат,

дето ги спасил от гибелната сеч.
На Законодателя — по твърдост недостигнат —
слава! Слава на държавника-творец.
Светлият Строител на страната
с възхищение да споменем.
Чест на Кан Ювиги Омуртаг преславен.
Славата му да се слави надалеч.
Тоя хан сред хановете няма равен.
В бурите изплитал мирния венец.

Храбри ризи гризали тъмници. Мерзък меч пронизвал гръб без шум.

На апостоли и мъченици —
слава. Слава на голготен друм.
Почит и поклон пред Кирил и Методий.
Чест и слава на славянския възход.
Чест и слава на събудени народи.
Чест и слава на въстанала страна.
На учители и ученици —
слава. Чест на Климент и Наум.
Чест и слава на Горазд и Ангеларий.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Чест на лъченосния съдбовен брод.
Чест и слава на светилници — олтари,
в робската тъма творили светлина.
Чест на княз Борисови зеници,
дето в сплав триструйна влели ум.
Чест и слава на Държавник-Покръстител,
дето е покръстил българския род.
Чест и слава на Мислител-Повелител,
где разгърнал в нас славянска книжнина.

Чест на Симеоновата сила. Чест на благодатен Златен век.
Да светлеят Охридско-Преславски школи. Горда свяст да пръскат между нас и днес.
Чест и слава на огнища и неволи. Светлите следи навеки да текат.
Чест и слава на поп Богомила. Чест на реформаторския стег.
Чест и слава на бунтовните бабуни. На Василий Врач признателност и чест.
Слава на ученията, що разбуни унижена и ограбена ръка.
Чест и слава на цар Самуила, с участта си чутен надалек.
Срам на Българоубиеца Василий, срам на византийски василевс зловест,
на Беласица без жал що ослепил е запленена в боя българска войска.

Слава на България корава.
Слава на безстрашен Калоян.
Чест на тези, що плениха Балдуина
и разбиха кръстоносни пришелци.
Чест и слава от признателна Родина.
Слава и поклон пред български народ.
На Иван Асеня Втори — слава.
Слава на честит разумен стан.
Чест и слава на Клокотница съдбовна.

Чест на доблестните български борци.
Слава и поклон пред царщина чутовна —
покорила три морета с жезъл горд.
Слава на Ивайлова държава —
разлюляла крепостен Балкан.
Чест и слава на разбунени десници:
на Момчил, Дамян, войводи-храбреци.
Чест и слава на сираци и вдовици.
Слава на въстаналата селска пот.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Светят светила неугасими. Висота излучва родна шир.

Чест на образи неуловими,
пълни с чистота и звучен мир.
Чест на българина Кукузел — Орфеят,
български напев влял в православен храм.
Чест на българката от Полиелеят.
Слава на безсмъртна българска творба.
Светлина на Патриарх Евтимий.
Почит към духовния пастир.
Уважение към жезли господарски,

в кървав бой загинали с жесток Ислям.
Слава на Отец Паисий Хилендарски —
смела съвест и разсърдена тръба.
Чест на чети непоколебими,
свободата раждали безспир.
Чест на майки славни и бащи прочути.
Слава на Зеления байрак голям.
Слава на жени войводи и хайдути.
Чест на посъвместна праведна борба.

Слава на зографи и резбари. Чест на възрожденски период.
Слава на Берон — звезда в тъма бездрумна и в османски гнет криле и висини.
Слава на Раковски — светлина безумна и на революцията строг стратег.
Чест на Филип Тотьо. На бунтари — слава. Чест на Хитов Панайот.
На Хаджи Димитър и на Караджата — път. На Любен Каравелов — дълги дни.
Чест на Левски — Чистата и свята българска Република със нов човек.
Чест на будни български олтари. Чест на Миладиновския род.
На Шапкарев, на Жинзифов, на Пърличев, на Чинтулов — химн. На Фичето — вълни.
Чест на Ботев — людски гений героичен. Чест на Вазов — съвестна тръба и ек.

Чест и слава на робиня черна.
На Спас Гинов — слава на света.
На Бенковски, Каблешков и Волов — слава.
Към Княгиня Райна — почит без предел. . .
На Петлешков и Поп Харитон — прослава.
На Априлски подвиг — тържество и чест.
Слава на Русия правоверна.
На Освободителя — цветя.
Чест на опълченци, чест на богатири.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Чест на горда Шипка и на Плевен смел.
Чест и слава на побратимени дири.
Чест на руско-българската бойна свест.
Слава на борбата неизмерна.
В Търновската сбирка зрей свестта.
Слава на Габровски — верната десница.
Преклонение пред Майстора — орел.
Чест на Дядо — вожд на Партия-орлица.
Чест на Бузлуджанския, наш пръв Конгрес.

Мъжество е летописна памет. Яве навестява славен блян.

Чест на честен Гемиджийски пламен.
Чест на Гоце — Канатлъ шейтан.
На Илинденци-Преображенци — слава.
Пред Републиката Крушовска — поклон.
Чест на Странджанска комуна величава.
На Герджиков — чест, на Карев — висота.
Чест на Питу Гули, Гьорче, Даме.
Чест на Ножот — нож забил в султан.
Чест на Хаджидимов, в София загинал

за съветска правда от платен патрон.
Слава на Сандански — царот на Пирина,
от царе закрилил робска беднота.
Чест на светлото трицветно знаме.
Чест на Драгов, на войници — блян.
Чест на Революцията Октомврийска.
Чест на Ленин — род спасил от гнет и трон.
На Владая — чест. На Буря Септемврийска —
слава с пръв антифашистки бой в света.

Слава на Димитров и Коларов. Чест на люде, изгорени в пещ.
Да светлеят Гео, Ясенов, Румянцев. На Вапцаров — вярата да пламенеи.
Чест на делото на смелите Испанци. Слава на световната бунтовна свяст.
Чест и слава на Иван Козарев — пръв орел в бой с ураган зловещ.
Чест на дръзки партизанки-партизани. Чест и слава на народни рамене.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Чест и слава на ремсисти с чисти длани. Почит към другари с болшевишка страст.
На парашутисти и подводничари — слава. Чест на горд летеж.
На «Чавдар», «Бенковски», «Ботев», на «Димитров», «Парапунов»— слава. Чест на колене,
на «Антон Иванов» и на «Левски». . . В битка нов Септември раждал и изграждал власт.

Слава на властта на болшевизма.
Слава на Червени знамена.
Слава на върховен Коминтерн — учител.
Чест на Пролетариат под стяг един.
Слава на безкористен Освободител.
Чест на Сталин през Отечествена бран.
Слава на марксизма-ленинизма.
Слава на Съветската страна
Империализмът е към смърт — пътека.

На капитализма е фашизмът син.
Ядрена война е залез на Човека.
Да спасим Човечеството с мир мечтан.
Людско щастие е в комунизма.
Чест на тез, що сеят сетнина.
— Земьо, кой от тях да назовем по име?
«Време, Съдникът си ти под свода син.
Всеки жив човек за теб в Простора зрим е.
Ти кажи, ти мериш земен стан.»

Времето воюва с фетишизма. Паметта е няма светлина. 166

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Digitized by Google

Original from
INDIANA UNIVERSITY

Послеслов

Видения отмрели в паметта се меркат. Пътеки търсят пристан тих под шумен свод.
Утихва Втори юни друми и простори. Незнаен таен сън напуска древността.
Нетленност величай Вечерната проверка. Смъртта отваря път на избуял живот.
България в покоя с вечността говори. Заветните ѝ думи носят се в нощта.

И всеки Втори юни буди в свяст народна съдбовните следи на българската пръст.
И на съвременници казва и разказва за битки и мъже, за мъки и тегла.
С крила възвишени е мисълта свободна. Велик е с гняв и обич жертвения кръст.
Историята е на пътищата пазва. Мре тленността. Живеят светлите дела.

Величествена е историята родна. Историята е премежди и следи.
Събрани истини в предания пулсират. Из тях извира на следите паметта.
Следите са слънца и слава непреходна. Следите са борби, победи и беди.
Съзнание осмисля хода на Всемира. Следите са пътеките на вечността.

Светът е бранна непрестанна върволица. Човешката следа е устремен герой.
Със шумни срещи срещат се раздели тихи. В разпален изгрев се спотайва залез глух.
Сражават се близнаци в бързата бройница. Безспир незнаен таен носи се двубой.
Смълчани тишини люлеят вихри лихи. В разпятия и клади расне людски дух.

Израстват в светъл лет крилете на Земята. Човечеството е съдба и бъднина.
Изтляват в зъл хомот на Времето ръцете. Отечеството е олтар и кръстопът.
Из гнет изгрява правдата и Свободата. Светът един е и Планетата — една.
Изкласват в труд на равенството духовете. Животът неделим е, траен е родът.

Един изчезнал свят събужда мойта рана. Свещено минало у мене лумва луч.
Измрели пътища възкръсват в мойта памет. Разгръщат спомени поломени сърца.
Историята сякаш царството на бляна отключва со загадъчен невидим ключ.
И буревестни изгреви се връщат с пламен, и заблестяват в мрака съдници-слънца.

Надежда плахо пали свещите на мъка. Мълчание молитви в раната роси.
Немеят и треперят друми и пътеки. Из древността столетия спохождат нас.
Надрочва грозно грозде в клетвена поръка. По родните реки синее синяк син.
Незнайни времена — заспали сън навеки, напрегнат взор смиряват с разтревожен глас.

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

О, времена! — Вий пълни с пъклени огньове, с бурливо властие — безжалостни войски!
О, векове! — Кръстовища на битки люти и тежки стрехи на безмълвни тишини!
О, знамена! — Вий пълни с мълнии в гробове, с менливо щастие — стремителни реки!
О, върхове — на горди звездени приюти и кървави ята на бурни старини!. . .

. . .Летят столетия на слави и яреми. Разделят родна пръст грабителски войни.
Русия от хомот България избави. Октомври вля в Септември ленинска душа.
Подемите са с измерения големи. Компартиите със Москва са висини.
Свестта в труда разстила друми величави на братство и другарство в тоя земен шар.

Мъжествена България е кът заветен на постоянно Утре и безспирно Днес.
Кремиковци и Девня са мечта богата. А Първа атомна е в Козлодуй честит.
Те минало са в царството на върховете и зримо са съзнание на светла чест.
Компартията расне с пролетариата и равенство твори в прогреса упорит.

Да бъде планетарна дружбата калена през битки непрестанни в класова война.
Да бъдат благодатни бъдните години. Да бъде светлина и красота Светът.
Да бъде лъчезарна и благословена великата Съветска ленинска страна
и с нея всички на Планетата родини към царството на свободата да вървят.

44
210
3624
3624
3863
3624
11,111

Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Съдържание

Предислов	5
Пролог	7

РОЖДЕНИЕ

Първо предание	15
Второ предание	39
Трето предание	67
Четвърто предание	91
Пето предание	121

ИНТЕРМЕЦО

КРЪЩЕНИЕ

Шесто предание	143
Седмо предание	161
Осмо предание	191
Девето предание	233
Десето предание	263

СБЪДНОВЕНИЕ

Единадесето предание	283
Дванадесето предание	307
Тринадесето предание	337
Четиринадесето предание	361
Петнадесето предание	391
Епилог	405
Послеслов	411

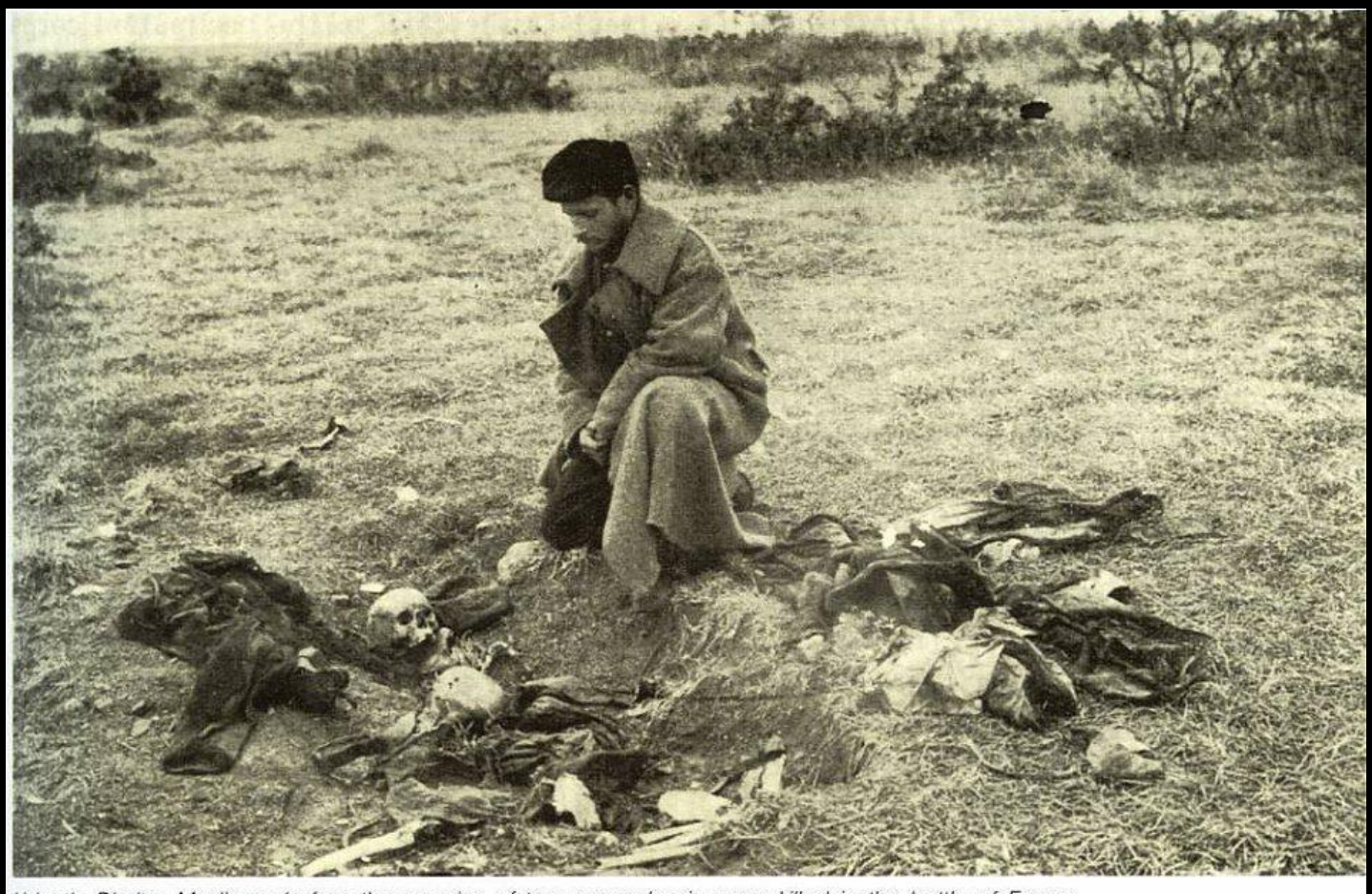
Digitized by Google
Original from INDIANA UNIVERSITY
Generated for fsfilipov@gmail.com on 2014-04-16 10:38 GMT / http://hdl.handle.net/2027/inu.39000000864186
Creative Commons Attribution-ShareAlike / http://www.hathitrust.org/access_use#cc-by-sa

Още стотици книги на дейци родени в географска област Македония може да намерите на:

www.strumski.com

Библиотека „Струмски"
е създадена в памет на
загиналите за Родината.

Voivode Dimiter Madjarov before the remains of two comrades in arms killed in the battle of Ferres